TITUS POPOVICI

TERITORIU LIBER AL AMERICII

«Primero se hundirá la isla ea el mar antes quc consintamos ser csclavos de nadie.»

FIDEL CASTRO

Supracopertă de P. VULCANESCU

•··· Tierrcs mds *hennoacs quę*
ojos buman<Js munca vieron." *

Cristofor Columb

Pe suprafaţa încreţită de furtuni a acestui pămint sînt locuri de unde nu te poţi întoarce cu „impresii de călătorie".

Sînt în aceste locuri peisaje în faţa perfecţiunii cărora ţi se taie respiraţia şi te simţi fericit că exişti ; sînt în aceste ţări muzee unde pînze celebre îţi transmit dureri, bucurii, frămîntări, căutări, sau numai linişte şi echilibru ; sînt în aceste ţări teatre de pe scenele cărora răsună în^ trebări sau certitudini, deznădejdi sau afirmaţii ; sînt în aceste ţări localuri unde oamenii petrec cu demnitate sau dezgustător, potrivit clasei din care fac parte ; sînt în aceste ţări toate frumuseţile, urîţeniile, toate înălţimile şi abisurile pe care - într-o formă sau alta. - le găseşti pretutindeni, şi cu toate acestea din asemenea ţări nu te poţi întoarce cu „impresii de călătorie".

Una din aceste ţări este CUBA, TERITORIU LIBER AL AMERICII.

De aceea, această carte va încerca să transmită tot ce autorul ei

---

* „ ... Cel mai frumos pămint pe care l-au văzut vreodată ochii omeneşti."

a văzut, a simţit, a trăit, a auzit sau a citit în Cuba, timp de şase săptămîni, într-o perioadă în care în faţa unei teribile ameninţări, un popor eroic a stat în pi^ cioare, cu arma şi cartea în mină, fără să-şi piardă surîsul, cu ochii aţintiţi spre mare.

Pentru că. numai la 90 de mile se găseşte *Miami.*

Miami nu este numai un paradis maritim, unde se fac în fiecare zi concursuri pentru cele mai frumoase picioare ale anului în curs, pentru cel mai îndrăzneţ şi minuscul „bikini", pentru sînii cei mai tulburători.

În Miami sînt tabere unde se antrenează pentru o în^ vazie în Cuba călăii lui Batista şi ai lui Jose Miro Cardona, !os *esbirros, los vendepatrias* †.

Din Miami decolează avioane „necunoscute", de care bineînţeles guvernul S.U.A. nu *aTe* cunoştinţă.

În Miami fac declaraţii belicoase la radio diverşi foşti cubani, domiciiiaţi în lada cu gunoi a istoriei.

Din Miami au sosit la 19 ianuarie 1961 pe bordul iahtului „Aries" cinci cetăţeni americani. Erau veterani ai celui de-al doilea război mondial şi veterani din Coreea. Citi^ seră în „cea mai informată presă din lume" că poporul cu ban, crunt asuprit de „comunişti", îşi aşteaptă „elibera^ torii". Şi în sfîrşit din Florida au pornit la 17 aprilie 1961 bandele de mercenari înarmaţi de S.U.A„ convinşi că po^ porul cuban îi aşteaptă cu braţele deschise.

---

† „. zbirii, vînzătorii de patrie.

Îi aştepta, însă ALTFEL, aşa cum au aşteptat totdeauna în istorie popoarele libere pe invadatori.

Despre toate acestea şi despre multe altele ...

„. despre zecile de mii de învăţători voluntari, *maestros voluntarios* ; despre învăţătorul martir Conrado Benitez ; despre bătrînul de 101 ani care s-a prezentat *para la de^ fensa de la patria‡,* cu un rifle, venerabilă relicvă cu cremene a războiului de independenţă ; despre rechinul, *el tibur6n,* care n-a putut înghiţi *sardina* ; despre copiii de 14-15 ani (îi rog să mă ierte, ei se consideră bărbaţi şi *sînt* într-adevăr) care defilau cu „bazooka" pe umăr; despre muncitorii care au devenit artilerişti în 24 de ore ; despre mulţimea care lăcrima văzînd tancurile la defilarea din 2 ia^ nuarie:

- *i Ahora tenemos tanques ! Que vengan !* § ; despre micul „negrito" care se interesa dacă tancurile şi tunurile sînt bune; despre cei 12 oameni din Sierra Maestra, în jurul cărora s-a adunat, cu arma în mînă, sau cu mîinile goale, un popor întreg, dind o strălucită lecţie de strategie consilierilor militari americani ai lui Fulgencio Batista ; despre aparatele de tortură ale lui Esteban Ventura ; des^ pre atîţia eroi ; despre atîta speranţă ; despre atîta încre^ dere. .. cinstit vorbind, despre toate astea nu se pot scrie nişte sărmane „impresii de călătorie".

Trebuie ALTCEVA.

Trebuie dat un răspuns prietenului meu, şoferul Armando Cisneros, care la despărţire m-a întrebat cu o sinceră emoţie:

- (*Es verdad que un pedazo* de *coraz6n se le qued6 aqui?* **

‡ „. pentru apărarea patriei.
§ Acum avem tancuri ! Să vină !
** Este adevărat că o bucăţică din inima dumitale a rămas

aici?

BUCUREŞTI

vă.rut fugar, ca printr-un geam opac, ca printr-o pînză cenuşie de muselină. Casa Scînteil, ca o jucărie depărtată, şi apoi multă vreme huruitul avionului şi zgircenia de culori a anotimpului : alb^ cenuşiu ; alb ; cenuşiu-alb ; întuneric.

BUDAPESTA

o jumătate de oră pe aerodrom; apoi oraşul din aer: panglica de lumini de-a lungul Du^ nării, dantela de lumini peste Dunăre : Lancz Hid. Puţină zgilţîială, puţină somnolenţă simulată.

PRAGA

o zi întrerupere. Bucuria de-a redescoperi ce^ nuşiile străzi ştiute din Mala Strana; Karlovy Most cu sfinţii înnegriţi de efortul industrdaJ. al oraşului, Vltava sură şi greoaie, cu un abur delicat şi sfîşiat peste apele moi ; HradCa.ny în rarele momente de lumină; arîşma „U Kalicha" cu portretul lui FTanz Iosef insultat de muşte şi cu amintirea surizătoare a rotofeiului soldat Sveik.

Din nou aeroportul, o scară de aluminiu. Decolăm. Mai tirziu, la mare înălţime, deasupra norilor, cerul e senin, albastru pastel ; dedesubt îngheţate valuri bolovănoase. Un avion militar lasă în urmă o dîră subţire de spumă albă, face o volută graţioasă şi se

pierde în depărtările înalte. Ne aflăm deasupra Ger^ maniei Occidentale : avionul e de fabricaţie ameri^ cană şi poartă pe aripi şi pe fuselaj o cruce nea~ă.

În jurul avionului nostru plutesc stelele, avionul pare imobil; lucește verzui, ca un peşte liniştit.

BRUXELLES

şi din păcate n-avem timp să facem o „tură" prin or~ul paralizat de grevă. Formalităţi şi pe mmă sala de aşteptare. Deocamdată totul e obiş- nuit : neon, fotolii moderne, comode, domni prec~u- paţi, inevitabilul copil rău, zbierînd din fundul inimii : „Maman, j'ai tres faim !" O „maman" plictisită ca^ re-i promite „ une gifle bien meritee".

Şi deodată, ca ÎIIltr-o operetă, apare primul sem^ nal al unei anumite Americi Latine : doi *sefiores* în^ soţiţi de două *sefioras* îmbrăcate după ultimul jurnal parizian. Cei doi *seiioraes* arborează cu nonşalanţă un costum tradiţional de *charros *: sombrero* alb cu diametrul de un metru ; vesta neagră, scurtă, cu paftale de argint pe piept; pantaloni negri, fus, care pe cusături - de sus pînă jos - au sute de zor^ zoane de argint. Centuri grele, pline cu gloanţe ; probabil pistoalele sînt în valiză ? ne aflăm deo^ camdată în Europa. Pe umeri, prinsă cu paftale ma^ sive de argint, o pelerină albă, lungă pînă la ge^ nunchi, pe care se desluşesc cai, potcoave, pinteni, cizme şi citeva obiecte greu de identificat. Proprie^ tarii de pămint din Mexico, *los terratenientes,* „păstrează" cu sfinţenie portul de acum o sută şi oeva de ani. Cu sfinţenie şi îndirjire păstrează şi apără şi orînduielile sociale de acum o sută şi ceva de ani.

Copilul cel rău a uitat de foame şi urlă ireveren^ ţios : „Marnan ! J'ai tres peur !"

Cei doi *charros* nu se supără ; sînt băuţi ~. în mod distins. Urcăm în avionul transoceanic al SA^ BENEI. Cei doi *charros* şi doamnele lor sînt izolaţi

"' ... boiernaşi.

IO de restul muritorilor printr-o perdea. Decolăm ra^

pid. Răsfoim ziare : e o operaţie totdeauna foarte interesantă şi instructivă.

Din *Figaro* aflăm că greva din Belgia a consti^ tuit un teribil eşec„. pentru comunişti. Mai aflăm că această grevă, cea mai mare din cîte a cunoscut Europa în ultimii ani, se va termina în curînd, ma^ ximum în cîteva ore, deoarreoe m. s. regele Baudoin şi m. s. regina Fabiola, făcînd un mare sacrificiu pentru poporul lor iubit, şi-au întrerupt luna de miere în paradisul terestru aJ. Spaniei franchiste şi au venit „să lămurească situaţia prin augusta lor prezenţă". Mai citesc în ziarele distribuite de SA^ BENA un interviu dat de m.s. Fabiola unui ziar ca^ tolic din Madrid, în care augusta doamnă ne în^ formează că soţul ei Baudoin se roagă seara, ÎIIlainte de culcare, cu at~ta fervoare, mcît ea, Fabiola, e convinsă că după moarte regele va fi trecut în rîn^ dul sfinţilor.

LONDRA

din aer. Un nesfirşit paianjen de lumini.

Apar alte oraşe ; trecem deasupra Scoţiei, apoi deasupra Atlanticului.

Tîirzi.u noaptea mă trezesc. Trag perdeaua. Ne aflăm la mare înălţime : 12 OOO de metri, deasupra oceanului, într-o infinită linişte luminoasă ; stelele par foarte aproape, mari; luminat de „jet-urile" reactoarelor avionul pare o navă cosmică. Undeva, jos de tot, nori stranii ca o pătură pufoasă, diluaţi, strălucind ca mercurul. Peisajul a început să de^ vină familiar imaginaţiei noastre. ln curînd un om. un tovarăş al nostru, se va înălţa singur, dar ur^ mărit de bătăile de inimă ale omenirii întregi şi inima lui va bate pentru prima oară în tăcerile veş- niice, ochii l,ui vor îmbrăţişa pentru prima oară ar^ monia unică a sferelor şi imaginea virgină a pă- mîntului.

Iar omul acesta va fi savant şi poet, soldat şi visător, Om al epocii noastre, fiu al ţării socialis-

mului. Pentru că în noaptea de 16 octombrie 1917, bubuitura tunului de pe Aurora conţinea în ea şi semnalul cuceririi cosmosului. ††

MONTREAL

frig, zăpadă măruntă, vînt ascuţit. Plimbare de o oră pe coridoarele imense ale aerogării pustii în lumina dură şi cam stereotipă a neonului. Decolare.

Peste cîteva ore avionul dansează ca o frunză. E una din acele *tornadas,* furtună care se zbuciumă adeseori deasupra Golfului Mexic.

MEXICO CITY

la ora 4 dimineaţa aterizăm. Cei doi *charros* sînt aşteptaţi de vasalii lor. *Peonii* ‡‡ cu vaste *sombreros,* cu *poncho* §§ pe umeri, tineri *caballeros* cu pistoale Colt bătîndu-J.e coapsele. O orchestră oînt& din răsputeri, cei doi *charros* fac semne foarte largi, îşi salută protector şi binevoitor supuşii. Pînă la ter^ minarea formalităţilor se schimbă bez.ele, strigăte, *peonii* aduşi să-şi primească stăpînii cîntă mereu. Au figuri negricioase, ostenite şi cîntecul, cu tot ritmul vioi, pare trist, ca la sfîrşitul unei petreceri. Poliţiştii mişună. În uniforme kaki, negre, violet^ cenuşii, mai tineri, mai în vîrstă, cu :revolvere imen^ se. Sîntem anunţaţi că n-avem voie să părăsim ae^ roportul. Răspundem că n-avem această intenţie. Ca să fim feriţi însă de orice „tentaţie" ni se dă un poliţist să ne păzească. E tînăr, mulatru, într-o uni^ formă răpănoasă, cu un palton civil pe umeri. Mai mişună în jur tot felul de figuri sinistre, cam sche- matioe : sînt agenţii în civil. Avem de stat 4 ore în aerogară. Insoţiţi de „îngerul păzi.tor" ne aşezăm

---

†† Acum, cînd apare această carte, zborul omului în cos^ mos e de mult un fapt împlinit. Cristofor Columb al spa^ ţiului se numeşte Iuri Gagarin şi surîsul lui simplu e pre^ zent în toate conştiinţele : numele lui a devenit simbolul îndrăznelii creatoare, simbolul voinţei comuniste de-a cu^ noaşte, de-a supune şi de-a transforma universul.

‡‡ ... argaţi.

§§ „.un fel de pelerinii, ,!Ipecifică portului naţional din America Latinii. 1

în „cafeteria".

Poliţistul îmi spune că în Mexico sînt plaje foarte frumoase, *„muy bonitas. Puerto Vallarta, un verda^ dero paraiso* *** *. .. Cozumel, un otro verdadero pa^ raiso".*

Il întreb dacă le-a văzut.

Mă priveşte sincer mirat, surîde indulgent naivi^ tăţii mele: „Nu, cum să le vadă".

- *Son para la gente rica, para los turistas extran^ jeros.* †††

Nu-l mai întreb cam cine sînt aceşti *„turistas ex^ tranjeros",* n-are rost.

Poliţistul are 23 de ani, îşi face serviciul militar ; i s-a ordonat să nu ne scape din vedere, altfel îl aşteaptă *„la ccircel muy dura"*[###]. Nu înţelege de ce îi părem oameni simpatici; ne întreabă în şoaptă dacă am auzit despre Lazaro Cârdenas *„u n hombre muy valiente, muy honrado"* §§§. Dacă vom avea neplăceri putem să-l chemăm la telefon.

- Ce fel de neplăceri ?

- *Quien lo sabe ?* **'*'**

E mirat că „avem curajul să mergem în Cuba".

- De ce?

După o tăcere stînjenită, evită răspunsul :

- *Por que allci la gente es muy pistolera* ***'***.

N-are rost să continuăm discuţia : ceea ce se spune în ziarele reacţionare despre Cuba, despre gu^ vernul revoluţionar atinge zonele oele mai înalte ale absurdului. E greu de reprodus. Mă mărginesc să spun că mai tîrziu, în avionul mexican spre Ha^ vana, am citit un articol de *fond* în care cu tonul cel mai serios, mai doct şi mai obiectiv îngrijorat pen^ tru destinul speţei umane, cititorii erau informaţi ca m Cuba „datorită faptului că guvernul e comu^ nist, s-a abătut asupra insulei o foame atît de cum^ plită încît

*** „ ... un adevărat paradis."

††† - ... sînt pentru oamenii bogaţi, numai turiştii străini.

‡‡‡*H „ .. .închisoare grea."

§§§ „ ... un om foarte curajos, foarte cinstit."

guvernul a dat dispoziţii ca eroii luptei pentru Hbertate, oaire sînt executaţi, să nu fie îngro^ paţi, ci cadavrele lor să fie transfonnate în con^ serve de carne şi distribuite populaţiei".

*

* *

Timpul trece enervant, individul care ne-a luat ~poa.rtele spre viză s-a făcut nevăzut. În sfîrşit, după discuţii cu voce ridicată, după completarea unor formulare cu desăvîrşire stupide, urcăm în avion în ultima clipă.

Zburăm într-o dimineaţă strălucitoare şi pură, într-un aer de-- o intensă limpezime, deasupra Me^ xicului.

Jos, pămîntul pare o ceramică frămîntată şi chi^ nuită. Un cafeniu aspru, sterp, ţepos şi ostil. Cra^ tere vrulcanice stinse, mameloane dezolante, un ciu^ dat peisaj selenar în lumina din oe în ce mai tăioasă a soarelui. Din cînd în cînd, ca într-o geometrie a pustietăţii. ferme, plantaţii, drumuri.

Df' la 2000 de metri, timpul se anulează ; fer^ mele par vechi cetăţi spaniole, Îillcrustate în pămîn- tul de curînd cucerit. Senzaţia unei mari singură- tăţi. Peste pămîntul aspru, crăpat, ars, pare că o mînă uriaşă a azvîrl.rit pumni de ceai; aşa apare de aici vegetaţia: milioane de firişoare de ceai, cernute de sus.

Umbra avionului se tîrăşte lent deasupra vechi^ lor piramide ale aztecilor.

Măreţe şi sumbre, ancorate tenace în secolul XX, ca un reproş adresat cruzintii „conquistatorilor", ca o mărturie încăpăţînată a unei civilimţii ucise, ele se perundă încet sub ochii noştri. Umbra avionului pare un condor uri~; trece la fel de liniştită acea^ stă umbră, ca, de mult, umbrele condorilor peste templele pline de viaţă, de culoare, de ritm. Regăsesc în acest spaţiu torturat de soare şi de aminti^ rea propriului trecut ceva din încleştările grandi^ oase ale frescelor lui David Alfaro Siqueiros, picto^ rul închis azi în Mexic, Il1Cll'€le artist-cetăţean.

Deodată, departe, ca o imensă lamă tăioasă, argin^ ti u-

Wbastră, mailul oceanului.

Dar înainte de-a ajunge deasupra „marii şi mişcătoarei lui singurătăţi", solul mexican mai oferă o stranie orgie de culori şi fornne. De--a lungul ţărmu- lui oceanului apar, într-o ordine şi o simetrie halu^ cinantă, lacuri roşii, terenuri siluite de ape cafenii, brun-închis, verde-otrăvit şi putred, din ce în ce mai multe ochiuri roşii, violete, sticlind nelinişti- tor, ca şi cum pămîntul acesta n-air mai fi putut ab^ sorbi tot sîngele vărsat pe suprafaţa lui, de demult, de acum o jumătate de mileniu, din clipa cînd nişte caravele pîntecoase, avînd pe pînzele lor umflate de vînt crucea Sfintei Ana, au ancorat aici, lăsînd pe malurile paradisiace un pumn de oameni subţiTi, negricioşi, cu ochii învăpăiaţi de pofte, oameni îm^ plătoşaţi, ţinînd într-o mînă spada şi în ceala1tă cru^ cea. Altare şi ruguri, catedrale şi masacre, civilizaţii strălucitoare şterse de pe suprafaţa pămîntului cu mijloace mai efii.dente decît ale ciumei şi holerei.

Şi înainte ca oChiul să fie liniştit şi mîngîi.at de puritatea verde-albastră a oceanului, solul mexican, încleştat şi sîngeriu, pare că strigă.

Multă vreme oceanul. Albastru, pur, uşor încre^ ţit. ln dreapta în bătaia crudă a soarelui o oglindă orbitoare de aur şi platină ; în stînga insule tran^ dafiTii de nori, insule verzi ca nişte imense şi ru>^ cunoscute animale marine.

Ultima escală mexicaillă, MERIDA. Rămînem ÎlI1 avion. Toţi pasagerii coboară la Havana, e mai bilile să nu riscăm. O aerogară măruintă ; prin uşa des^ chisă a avionului pătrund valuri de căldură greoaie. Palmierr-i, flori roşii, necunoscute, ca nişte guri în^ sîngerate, poliţişti. Foarte mulţi poliţişti.

Pe t.erasa aerogării multă lume; fete tinere, plic^ tisite, nostalgice. De undeva un m.egaion :

Quando se quiere de *veras* Como *te quiero yo a ti* *...

Soare, cald, izbucnire de vegetaţie luxuriantă şi totuşi,

totul pare trist. Poare din pricina oboselii, poare din pricina poliţiştilor.

*

* *

Din nou oceanul. Multă vreme acelaşi.

Avionul se înclină pe o aripă.

O frintură de secundă pămîntul şi cerul se zbat într-o îmbrăţişare uriaşă. Apoi apare, ca pe o cartă poştală, un oraş modern pe malul oceanului, t.otul scăldat într-o lumină aurie, dulce ca mierea, apoi solul verde, grupuri de palmieri, şosele ca nişte subţiri panglici de aluminiu.

Aterizăm.

O mică orchestră cubană - bluze aurii cu mîne^ cile bufante, pantaloni negri strîmţi, feţe rîzăt.oare şi obosite ne cîntă un *son* ** din care desluşesc doar *bienvenidos.*

De pe terasa aerogării lumea agită batiste, strigă acelaşi „ bienvenidos". Dar toa~ acestea se şterg, pentru că ochii îmi cad pe o lozincă imensă care străjuieşte aeroportul :

¡PATRIA O MUERTE!

* Cînd iubeşti cu adevărat
Cum te iubesc eu pe tine. .. ** ... cintec.

„ i F E L I Z A 1'J" O D E LA E D U C A T I 0 N !"
****

**** „Un an nou fericit al educaţiei !"

Nici o formalitate.

Un ofiţer *barbudo* ‡‡‡‡ aruncă ·o pnvire pe stema paşaportului, zîmbeşte larg şi în clipa aceea îmi dau seama că e foarte tînăr ; o stringere de mină :

- *Pais socialista. Bienvenidos.* §§§§

Un medic tînăr, în halat alb surîde şi el ; i se în^ chid ochii de oboseală şi faţa măslinie, cu trăsături încă fluide, de adolescent, e trasă şi subţiată. Pune. cam la intimplare, o ştampilă pe hîrtiile noastre.

- *Bienvenidos.*

Aparatele de aer condiţionat bizîie discret : uriaşa sală cu pereţii de sticlă şi marmură albă e împodo^ bită cu ramuri vopsite argintiu ; abia acum oîteva zile a fost Crăciunul, *las Navidades,* şi aici zăpada e închipuită ca o ploaie domoală de argint.

Funcţionari ai aerogării, în uniforme de amirali, ne ajută la căratul bagajelor, rid, ne bat pe umeri, vorbesc toţi deodată, ne întreabă de unde venim, nu aşteaptă răspunsul, lumea e mare şi înclIcită, esenţial e că sîntem *amigos de la Revoluci6n* ***** şi că, odată întorşi acasă, vom spune tuturor că aici se petrece *una Revoluci6n verdadera* ******. În urma noastră a intrat 1lil1 grup de uruguaieni ; imbrăţi- şează pe toată lumea, funcţionari, soldaţi, călători, fac gesturi mari, cîntă :

Si por cosas de *Fidel*
Dicen que soy comunista, Que me ponen en la lista, Que estoy de *acuoo-do con el !*
Cuba, şi ! Cuba, şi ! Cuba, şi !
Yanquis, no! †††††

---

†††† Să fii cult, pentru ca să fii liber.
‡‡‡‡ ... bărbos.
§§§§ Ţară socialistă. Bun venit.
***** ... prietenii revoluţiei.
* ***** ... o revoluţie adevărată.
††††† Dacă din cauza lui Fidel

Pentru mulţi dintre ei faptul de-a fi răspuns invi^ taţiei guvernului revoluţionar poate însemna la în^ toarcere persecuţie, închisoare, şomaj ; dar acum asta n-are nici o importanţă: *Yanquis, no! VencerP^ mos !* Aerogara e ca toate aerogările mcxlerne : be^ ton, marmură, sticlă, neon ; şi totuşi, din prima clipă, te cuprinde un şuvoi cald, ai vrea să spui oeva, să 'Stringi toate mîini:le, să ţi se vadă pe faţă că eşti *amigo* de *la Revoluci6n,* să dai ceva în schim^ bul acestei simplităţi exuberante.

Un tînăr în uniforma miliţiilor revoluţionare ne stringe mina. Cămaşa albastră, cu un ecuson pe umărul stîng: M.P.R.; pantaloni „verde-olivo", re^ volver la şold. E delegatul I.C.A.P. *(lnstituto Cu^ bana* de *Amistad con los Pueblos);* se scuză că e novice *en esta tarea* ‡‡‡‡‡, institutul e înfiinţat abia de o lună şi guvernul a invitat 1000 de delegaţi străini pentru aniversarea victoriei. Urcăm într-un Ca^ dillac J,ung, larg, jos, aerodinamic.

- E un cadou pe care ni l-aiu lăsat contrarevolu~ ţionarii fugiţi.

Demaraj spectaculos ; viteza excesivă e conside^ rată oa o dovadă de curaj ...

- Mă numesc Eladio Aguiar. Cum se spUiile în llinba dumneavoastră *bienvenidos ?*

- Bun venit.

Notează într-un carneţel. Dar *Revoluci6n?* Dar *Pueblo?* Dair *Patria?*

- Mîine am să vi le spun romîneşte. Trebuie să învăţăm limbi străine. Avem foarte multe de învă- ţat : limbi străine, mînuirea armelor, geografie. is^ torie, politică. Trebuie să învăţăm totul foarte re^ pede, *el tiempo no nos espera,* timpul nu ne aş- teaptă.

Pe autostrada mărginită de *palmas reales*§§§§§ un şu-

Se spune că sînt comunist,
Să fiu pus şi eu pe listă, Sînt de acord cu el !
Cuba, da! Cuba, da! Cuba, da!
Yankeii, nu!

‡‡‡‡‡ .. .în această funcţie.

§§§§§ ... palmieri regali (specie de palmieri).

voi necontenit de automobile, vuind ; motociclişti ale căror exhibiţii mă fac să închid ochii ; panouri uriaşe publicitare, multe rămase de acum doi ani : superbe femei în sli p care te îndeamnă să fumezi Chesterfield, Lucky Strike sau Pall Mall - dar şi altele mai noi : „Fii revoluţionar. consumă produse cuban_e !" Autobuze, care par destUll de uzate, circulă cu o viteză ameţitoare ; pe cele mai multe e atîrnată lozinca : i PAREDON PARA LOS TERORISTA S ! (Asta înseamnă : „La zid cu teroriştii !")

- ln ultimele zile bandiţii au început să acţio- neze. Pun bombe în marile magazine, în toaletele ci^ nematogrnfelor. .. Se aşteaptă o intervenţie şi vor să-5i cîştige merite. Adevărul e că poporul şi-a pier^ dut răbdarea şi o să-i punem la zid, ca pe nişte *vendepatrias* ce sînt.

Ochiul lacom, sensibilizat de oboseală, ar vrea să înregistreze totul, lumina curată a inserării, siluetele nobile ale palmierilor, căsuţele mărginaşe, mizere, înecate în verdeaţă, sutele de prăvălii, baruri, co^ cioabele şi zgîrie~norii, dar mai ales mulţimea acea^ sta amestecată, bărbaţi şi femei în uniformă, cu re^ volverul la şold sau automatul pe wnăr, mulţimea aceasta uluitor de prietenoasă, care se apropie de :rnru;;ină la fiecare stop, îşi vh'ă feţele înăUll'ltru, în^ treabă de unde sîntem, ne asigură că e gata să lupte pînă la ultima picătură de sîn.ge, ne urează *bfonve^ nidos,* ne dă adrese, ne oferă un *tabaco.*

Bulevarde largi, verdeaţă, ghirlande de ramuri ar^ gintii, un oer de sticlă albastră, multe panouri, lo^ zinci, steaguri şi un vuiet permanent, ca şi cum t.oţi h.avanezii ar vorbi deodată.

Şoferul se întoarce : îi lucesc dinţii albi în obra^ zul negru. E îmbrăcat ceremonios în albastru-închis, guler alb tare, cravată neagră. Il cheamă Jose, are 60 de ani şi acum citeva luni i s-a născut ultimul copil. Băiat.

- Sînt sigur că o să ajung să-l văd mare. Acum noi, cubanii, o să avem o viaţă mai lungă. Guvernul revoluţionar - şi urmează solemn şi niţel emoţio- nat - c0111dus de acest om extraordinar numit Fidel Castro Ruz, ne-a promis o viaţă omenească. Dacă omul

trăieşte omeneşte atunci trăieşte mai mult. Sînt sigur că aţi observat acest lucru în ţara dum^ neavoastră revoluţionară. Totul e să ai de lucru. Într-o zi de şomaj omul îmbătrîneşte mai mult de^ cît într-o săptămînă în ca.re lucrează... Acum o să conduc mai încet - şi într-adevăr, reduce viteza la „numai" o sută pe oră - ca să puteţi savura prive^ liştea Malec6n-ului.

E un bulevard imens, arcuit ca o potcoavă, străjuit de un dig de granit, pe malul oceanului: e spre seară şi valurile strălucesc stins roşcate, ca bronzul topit. Pe un promontoriu stîncos, înaintînd în a:pă ca un pinten, se înalţă *el Castillo del Morro,* vechea cetate spaniolă care controla intrarea în port, păzind corăbiile de atacurile prin surpriză ale corsa^ rilor, temuţii Fraţi ai Coastei. Turnurile, crenelurile cenuşii par crescute din corpul stîncii, ca nişte măsele monstruoase.

În stînga mari clădiri, hoteluri de lux, peste care lumina reclamelor de neon aruncă în răstimpuri pînze verzi, galbene, albastre, cenuşii, roşii.

O statuie ecvestră, păzită de ţevile tăcute ale unor tunuri de corabie.

- Maceo, surîde Jose. *El Titan. Negro. Como yo.* ****** O clădirre înaltă, pa.trată, cu un vast peron de marmură. Multe maşini parcate în faţă. Într-un me^ dalion rotund de mannură, un vultur orgolios.

- Vulturul cu ghearele pregătite pentru pradă, se strîmbă Jose, *con las ufias* de *rapina ...* Asta n-am găsit-o eu, ci Ha.Ul. Foarte bună imagine, *muy exa^ cta.* Ambasada cu spioni. ..

Trecem printr-un tunel săpat sub mare şi intrăm în cartierul Mfu-amair. Aici, deodată, linişte. Vile somptuoase înecate în vegetaţie încă necunoscută nouă ; plante agăţătoare cu frunzele ca nişte scu^ turi, boschete tăiate în forme fantastice, siluetele demne ale palmierilor. Ferestre închise, trecători puţini.

- E cal'!tierul mariJ.or bogătaşi. Poporul l-a bote^ zat „Ciudad Trujillo". Latifundiari, afacerişti, poli^ ticaştri. Cei mai mulţi au fugit o dată cu Batista, alţii mai

****** Titanul. Negru. Ca şi mine.

tîrziu. Nu le place clima din Cuba, cu toate că e o climă foarte bună, *muy bonita.* Guvemw a naţionalizat casele contrarevoluţionarilor fugiţi, du^ pă ce le-a ,dat un termen să se întoarcă şi să încerce să devină oameni de treabă. Dar ei n-au VTUt, aşa e caracterul lor... Aici va fi acum un cartier al dis^ tinşilor vizitatori străini. Se vor înfiinţa şcoli spe^ ciale pentru tineri. tn curînd o să fie aici viaţă ade^ vărată, cubană.

JUAN? ANTONIO? PABLO? ESTEBAN?

Nu i-am însemnat numele. S-a apropiat cu un mers uşor de adolescent, în timp ce directorul hote^ luJ.ui „Rosita", fost muncitor, ne „mulţumea că am venit în Cuba, înfruntînd primejdiile, ca să aflăm adevărul despre revoluţie".

Juan, Antonio, Pablo sau Esteban purta uniforma de miliţian, puţin prea largă pentru corpul său sub^ ţire; pieptul cămăşii albastre era acoperit de insigne, iar de la brîu îi atîrna, într-o teacă de piele, un cuţit lung, o *macheta* cu plăsele de os. De sub bereta nea^ gră, părnl des, buclat îi cădea pe umerii înguşti. !şi chinuia fără încetare, cu un zîmbet stînjenit atunci cînd băga de seamă că *P* observat, cele cîteva fire de barbă şi de mustaţă.

Vii de departe ?
Da. .
Cu avionul?
Cu avionul.
De unde?
Din Romînia.
Aha, Rumania. ..

Nu mai zimbeşte, pare jenat, îşi schimbă greuta^ tea de pe un picior pe altul. Inţ.eleg. Nu ştie ...

- Fidel, spune, arătînd o fotografie mare pe pe^

rete. *El caball6n.* li spunem „el caball6n" pentru că trage, trage... Se înhamă la toate. Asta e o insignă rusă... de la Corn... so... mol... (Mă priveşte cu coada ochiului.) Comsomolul e un exemplu pentru toţi tinerii din lume. ~ti de acord ?

- Da. Sînt de acord.

- N-ai cumv a o insignă din Rom.inia ?

Intîmplător am una singură, de utemist. O ia, o priveşte şi în sfîrşit zîmbeşte larg, cu dinţi orbitor de albi:

- A, ţară socialistă ... Arată-mi-o pe hartă.

După ce i-o arăt, mă priveşte deschis şi spune foarte serios :

- Adevărul e că ou prea pricep hărţile. Sînt lipsit de cultură.

- Ce-ai fost înainte ?

- *Nada.* Nimic. (Ridică din umeri, se gîndeşte pu- ţin, parcă vrea să găsească o expresie mai potrivită, mai cuprinzătoare.) Nimic. Acum sînt om. Am învăţat să scriu şi să citesc. Cred că ăsta e lucrul cel mai greu. De acwn încolo. .. Sigur, de acum încolo e mult mai uşor. Citeşti, bagi în cap, înveţi pe alţii. Ţi se limpezesc multe lucruri după ce ştii să ci~şti şi să scrii... Ai mai mulţi prieteni. Aşadar, ţara ta e ţară socialistă. A fost greu ? Ce-au spus imperialiştii ?

- Nu le-a plăcut.

- Cum să le placă ? Ei urăsc pe oamenii simpli. .. Hai să-ţi arăt hotelul.

Holul de marmură gălbuie e plin de tineri, băieţi şi fete, cei mai mulţi în uniformă. Se plimbă în gru^ puri, ţinîndu-se de braţ, degajaţi, şi sobri şi *foarte la locul lor* în acest hotel de lux, care n-a fost clădit pentru ei. E aceeaşi simplă degajare pe care am în^ tîlnit-o de atîtea ori acasă, la Peleş, sau în sălile fos^ tului palat regal, aceeaşi grijă faţă de bununiJ.e care azi sînt ale lor.

Ici-colo, deasupra măsuţelor de sticlă cu picioare subţiri de metal, o tăbliţă, prin care „distinşii vizita^ tori sînt rugaţi să nu-şi odihnească picioarele pe mese sau pe pereţi".

Juan, Antonio, Pablo sau Esteban se simte obligat să-mi explice :

- Nu-i un obicei cub.an, să ştii. E un obicei impe^ rialist, care ne arată lipsa lor de cultll['ă ... La urma

urmei tăbliţele astea trebuiesc scoase de aici. Noi nu ne odihnim cu picioarele pe mese sau pe pereţi şi nici nu invităm oameru care fac asta.

Mă conduce cu „discretă" insistenţă spre un salon alăturat. Şi aici mulţi tineri.

- Sînt învăţători voluntari. Au fost invitaţi de Fi^ del la banchetul de Anul nou. Unsprezece mii de în^ văţători. E un număr, nu ? O să fie cel mai mare ban^ chet din istoria Cubei, *el primero banquete del pue^ blo* ††††††.

In fundul salonului e un pian, spre care Juan, An^ tonio, Pablo sau Esteban mă conduce insistent. O piesă veche, patinată de timp. Şi-l aud deodată pe Juan, Antonio, Pablo sau Esteban, spunîndu-mi foarte solemn, profesoral şi încordat :

- După cum vezi, imediat alături de saloniul de recepţie, luxosul salon Beethoven, care fără nici o îndoială este cel mai somptuos salon al oricărui ho^ tel de clasa in1Jii din Cuba, şi aici veţi vedea una din piesele antice cele mai rare, un pian, făcut din cea mai aleasă marchetărie, cu care faimosul Beetho^ ven a executat inspirata lui muzică.

Onoraţii vizitatori sînt rugaţi să nu-l atingă, spre a nu-i lua preţioasa lui patină.

(Mai tfu-ziu, citind prospectul hotelului, mi-am dat seama că Juan, Antonio, Pablo sau Esteban a învăţat pe de rost un „pasaj" din prospect : acela care avea legătură cu „cultura".)

- Acum du-te şi odihneşte-te puţin. Trebuie să întîrn.pinăm Anul nou odihniţi, pentru că vom avea multe de făcut în *'61,* şi noi şi voi.

- În Rom.inia chiar acum e Anul nou, spun, uitîn^ du-mă la ceas. Acum, acasă e miezul nopţii.

Mă priveşte brusc devenit serios, cu ochii mari, ne^ gri şi wnezi, şi trebuie să-i explic diferenţa de timp. Rîde încîntat :

- Am crezut că-ţi baţi joc de miine. Ce caragltj_<;>s e asta ! La voi e miezul nopţii acum. .. (!şi scoate be^ reta şi-şi trece mîna prin păr.) Trebuie

---

†††††† ... primul banchet al poporului.

să învăţăm foarte multe. Uite asta nici nu mi-ar fi trecut prin minte. .. Atunci. .. *i feliz Ano nuevo !* Un călduros salut prietenilor tineri romîni ! Ne întîlnim deseară în *Ciu^ dad Libertad ...*

În *Ciudad Libertad* erau însă 13 OOO de tineri şi nu ne-am găsit. Nu i--am notat numele şi nu ne-am *mai* întîlnit după aceea. Peste cîteva săptămîni urmăream la televizor o manifestaţie în San.ta Clara. Directo^ rul hotelului mi-a spus :

- Il mai ţii minte pe tînărul acela cu părul lung, cu *macheta* şi cu insigne multe ?

- Da.

- A căzut alaltăieri într-o luptă cu o bandă de te- rorişti, în Escambray. Avea 17 ani. N-avea părinţi, n-avea rude. N-avea decît revoluţia.

DREPTUL POPOARELOR *DE-A TRANSFORMA CAZAR^*
MILE *1N* ŞCOLI

Străbatem luminoasa noapte a oraşului, plină de zumzet, de forfotă ; pierdut în şuvoiul celorlalte ma^ şini, mersul automobilului are ceva solemn şi pe gea^ mul deschis trecătorii ne oferă mici steguleţe cubane, sau *la bandera de 26,* drapelul roşu şi negru al Mişcării 26 Iulie ; se strigă mult, exuberant ; miliţie- nii înceMCă să „rezolve" complicatele probleme *ale* cWculaţiei ; toate farurile sînt aprinse şi fascicolul lor smulge din întuneric, ici şi colo, posturile de pază, ostaşi bărboşi care ne fac semne cu armele, grupuri de tineri care dansează în stradă în ritmul fierbinte de *cha cha cha* ; o maşină deschisă în care deslușesc fugar profilul fin a:l unui bătrin cu părul alb şi al unei femei în vîrstă, e salutată cu gravitate şi - pînă cînd trece - pare că în jurul ei se formează un spaţiu sobru, de linişte ocrotitoare. Bătrinrul îşi înclină capul cărunt.

- E tatăl lui Camilo Cienfuegos. .. *el padre del he^ roe ...*

El comandante Camilo Cienfuegos a fost unul

din^ tre. oei mai apropiaţi colaboratori ai lui Fidel, strălucit conducător de *guerilla ; mai* tîrziu i-am intîlnit portretul peste tot: înalt, subţire, cu o bairbă mare revărsată pe piept şi plete lungi, scăpate de sub bo^ rurile largi ale unui *sombrero;* avea 27 de ani, părea de-o seriozitate puţin visătoare şi tristă. A debarcat împreună cu Fidel în Oriente, în decembrie 1956; apoi a condus, alături de *Che* Guevara, *la Columna invasora* care a eliberat zona centrală a insulei şi a zdl'Obit principala forţă a lui Batista în Santa Clara. Adorat de soldaţi, unea o înflăcărare neobosită cu o surprinzătoare luciditate.

Acum un an, întorcîndu-se din provincie, avionul a fost surprins de o *tornada* şi s-a prăbuşit în ocean. Timp de trei zile, în frunte cu Fidel, întreaga popu^ laţie l-a căutat şi cînd a devenit clar că avionul se prăb~ise în ocean, din .rîndul tineretului s-a născut lozinca : *una flor para Camilo :* toţi locuitorii Cubei au aruncat o floare roşie în mare şi timp de cît.eva zile vasele au intrat în portul Havanei străbătînd un covor de flori legănate uşor de valuri.

În amintirea lui, tinerii încadraţi în organizaţia lor unică *Los Jovenes Rebeldes* primesc titlul de cinste „Camilo" după ce escaladează de cinci ori El Pico Turquino, cel mai înalt vîrf din Sierra Maestra. şi nu o dată, la 1umina focurilor, în această regiune care a văzut luptînd şi învingînd detaşamentele eroice ale armatei *rebelde,* răsună *El Canto* de *Camilo*.*

Te canto por que no es cierto Que te hayas muerto Camilo ...

Por que vives, justiciero En el hierro bravo y fino Del machete campesino Y *en el rifle del obrP.ru ...*

În noaptea caldă şi parfumată pare că oraşul în^ treg se scurge spre *Ciudad Libertad.*

Exact pînă acum doi ani, locul se numea *el Cuartel Columbia* ‡‡‡‡‡‡ şi era cel mai put.ernic bastion al dicta^ turii în Cuba : un uriaş complex

‡‡‡‡‡‡ Cazarma Columbia.

militaro-poliţienesc, arsenal, cazarmă, cîmp de instrucţie, locuinţe luxoase pentru ofiţeri, pentru instructorii americani, pentru armata de mercenari ; celule, săli speciale de tor^ tură ; totul despărţit de restul oraşului prin bari^ cade de sÎlTilă ghimpată, blindaj, minciună şi frică.

Poporul îl numea „Pentagonul Tiraniei". Şi insula întreagă era împînzită de asemenea *cuarteles* a că-

* *Cîntecul lui Camilo*
Te cînt pentru că nu este sigur Că ai fi murit, Camilo. ..

Impărţind dreptatea, trăieşti ln fierul viteaz şi ascuţit Al cuţitului ţărănesc Şi în puşca muncitorului... ror eficienţă s-a dovedit iluzorie. Una din primelE> măsuri ale guvernului revoluţionar a fost transfor^ marea *cuartelelor* în şcoli şi abia în doi ani aceste bastioane revoluţionare, în care obuzele au fost înlo^ cuite cu cărţi, au arătat mercenarilor ce înseamnă forţa unui popor liber.

Acum doi ani - exact acum doi ani - *el Cuartel Columbia* îşi trăia ultimele clipe ; armata revoluţio- nară se apropia de Havana; mercenarii îşi azvîrleau armele şi uniformele ; în birourile lor cu aer condi^ ţionat cîţiva generali în uniforme americane, *ama^ rillo,* încercau să găsea5că o „formulă" salvatoare, proclamau „guverne", junte militare, bineînţeles „de^ mocratice", promiteau reforme, în timp ce afară ser^ vanţii îşi părăseau tancuri1e şi tunurile, iar oraşul paralizat de greva generală *vuia* ameninţător.

Acum, la 31 decembrie 1960, ora 23, pe clădirea principală becuri multicolore alcătuiesc lozinca lui Marti: *SER* CULTO *PARA SER* LIBRE pe acoperiş, de unde altădată mitraliere şi tunuri îşi roteau fără înceta.re gurile negre asupra oraşului, fillîie în bătaia viorie a reflectoarelor steagurile popoarelor lurnij. FîJ.fîie şi pînza înstelată a steagului american : *yan^ quis* are în Cuba o precisă accepţiune de clasă.

Mese simple şi lungi de brad acopăr fostul poligon de tir : lampioane, serpentine, confeti, pîrîitori, trom^ pete, aplauze, strigăte, cinteoe salută sosirea fiecărei delegaţii străine, care este îndată inghiţită de mul^

ţimea aceasta neastîmpărată de tineri; şoferii şi ghi^ zii aleargă desperaţi să prevină eventualele rătăciri, dar este inutil, nu ne pasă, o să ne descurcăm ; acum trebuie să strîngem neilUITlărate mîini. să ne împo^ dobim cu pălăriuţe de hîrti~, să ne bombardăm cu serpentine, să rîdem, să strigăm, să W-ăim cu toţi po^ rii bucuria aceasta, să schiţăm hărţi pe feţele de masă de hîrtie, să dăm autografe, să recunoaştem că e cel mai mare banchet pe care l-am văzut vreodată. Un tînăr îmi povesteşte o istorie petrecută în Sierra, ca şi cînd ne~am cunoaşte de totdeauna ; după un mi- nut se renunţă la ceremoniosul dwnneavoastlră : *Us t ed* şi se trece firesc şi simplu la *tu* ; un *maestro voluntario* de 17 ani ne invită la şcoala lui din Man^ zanillo ; sîntem înfăşuraţi în serpentine ca nişte mu^ mii, mincăm piept de curcan cu serpentine, undeva o bancă de brad se rupe şi izbucneşte un hohot de rîs care cuprinde fostul poligon de *t:ix* de la un capăt la altul : lumea aceasta simte nevoia să ridă, să-şi exteriorizeze bucuria, exuberanţa, încrederea.

Nimeni nu stă pe locul *lui;* cu farfuriile de carton în mînă, cu serpetinele atîrnînd în păr, pe umeri, tîrîndu""\Se în urmă ca o trenă, toată lumea se mişcă, se plimbă, se cheamă, se întreabă :

- Cîţi locuitori are ţara ta ?
- Cîte şcoli ?
- Cîţi învăţători voluntari ?
- Se cultivă trestie de zahăr ?
- Nu se cultivă.
- Nu-i nimic, avem noi destulă ...

Un tînăr, posesor de altfel al *unui* străvechi Colt 45 care-i atîrnă pînă la genunchi, ne întreabă zimbind :

- Ce zici, dacă *„el senilo"* ar vedea asta, ar mai avea curaj-ul să se gîndească la o invazie ? *(El senilo* este Eisenhower.)

Un delegat german în vîrstă, cu fruntea brăzdată de o cicatrice, rîde, strigă, se agită, face gesturi largi, cere de la toată lumea serpentine, pentru că i s-au

terminat muniţiile şi deodată observ că faţa îi e udă de laorimi. Scoate din buzunar o insignă rotundă, în^ velită cu grijă în hume subţire, se apropie de un tînăr şi i-o prinde pe bluză. *Brigadas Internacionales de Voluntarios. Teruel.*

Reflectoarele mătură pînza întunecată a cerului, mîngîie cu lumină creştetele palmierilor, flăcările de pînză ale steagl,lrilor.

E o singua-ă respiraţie, un singur rîs, un singur S'trigăt.

Deodată se face linişte. Un minut numai, pentru că îndată izbucnesc strigăte, lozinci ce se unesc în^ tr-una. singură.

Fidel, seguro !
A los yanquis dales duro ! §§§§§§

La masa lungă de cîteva zeci de metri, aşezată în faţa noastră, se produce învălmăşeală. A sosit Fidel. n zărim din cînd în cînd printre cei care-l încon^ joară, înalt, solid, cu uniforma verde-olivo desche^ iată, aplecîndu-se spre unul şi spre altul, punîndu-i m.îna pe umăr, ca şi cum ar vrea să se scuze pentru că e atît de înalt. Se mişcă tot timpul, fără astîmpăr. Pocnesc „flash"-urile orbitoare.

- Iar îl enervează fotografii, ride cineva.

Tăcere din nou, apoi cerule brăzdat de jerbele ra^ chetelor, buchete multicolore se sparg deasupra ca^ petelor noastre.

- *i Feliz Ano* de *la Educaci6n !*

Ne transformăm în discoboli. Discurile sînt far^ furiile rotunde de hîrtie pe care toată lumea le az^ vîrle în aer, care ne cad destul de puţin delicat în cap, dar cine are vreme să se gîndească la asta ? Paş-nicele „farfurii zburătoaxe" trasează traiectorii com^ plicate şi e un vuiet nemaipomenit, rîsete, ţi.pete, pîrîitorile mînuite cu înverşunare parodiază ţăcăni- tul mitralierelor.

De undeva o bufnitură surdă, ca un mîrîit rău, în^

§§§§§§ Fidel, negreşit ! În yankei loveşte cu putere !

fundat. O pală roşcată de flacără şi fum se înalţă dinspre oraş.

Linişte. A trecut peste noi un suflu rece; feţele devin serioase, ochii sticlesc, zîmbetele se împietresc, se şterg.

- *Una bomba,* şopteşte cineva.

Apoi liniştea aceasta se sparge dintr-o dată, ca o imensă placă de cristal gros. La megafon răsună pă-tima.c;;, vibrînd, o voce de femeie :

- *Para los teroristas ...*

Şi într-un singur glas mulţimea răspunde :

- PAREDON !

Pe estradă apaire un om robust, cu părul alb, în uniformă de miliţian, cu ghitara în mină. E salutat de peste tot :

- Hai, Carlos! Cîntă, Carlos!

- E Carlos Puebla, „cîntăreţul revoluţiei", îmi spune cineva. Acum să vezi că va improviza ceva în legătură cu teroriştii.

„Carlos Puebla y sus tradicionales" ******* două ghitare, o pereche de *maracas,* o tobă lungă, bombată la mij^ loc : *marimbula.*

Şi cîntecuJ porneşte viu şi peste cîteva secunde refrenul e reluat de 13 OOO de voci, şi deşi ritmul e săltăreţ, vioi şi sincopat refrenul tună ameninţător, a.c;;a ca să fie bine auzit.

Al que asome la cabeza,
Fidel, Duro con el! Quien
piense seguir aqui Conspirando a
todo tren, Que recuerde por su bien
Que el pared6n, sigue alli ! †††††††

Şi rîsul porneşte din nou.

******* „Carlos Puebla şi instrumentele sale tradiţionale."

††††††† Cu cel ce-şi ridică capul, Fidel,
Fii aspru!

Cine crede că poate să continue aici
Să conspire în voie,
Să-şi amintească spre binele său
Că zidul îl aşteaptă !

- Asta e : *iDuro con el !*

Meritul acestui cîntăreţ popular, vechi luptător an^ tiimperialist, un fel de Beranger al Revoluţiei Cu^ bane, constă în actualitatea lui - în sensul cel mai strict, cel mai precis al cuvîntului.

„Formele oele mai populare ale cîntecului creol - spune despre Carlos Puebla marele poet naţional Nicolas Guillen - *guanguanc6, son,* bol~ro, *guajira, guaracha,* constituie tiparul în care Puebla îşi toarnă inspiraţia. Nota ei dominantă e politică, umană, re^ voluţionară; vine de pe stradă, de pe cîmpurile de trestie de zahăr, din înfloritoarele cooperative agri^ cole, se hrăneşte din transformă.rile profunde pe care le-a .parcurs o semicolonie nord-americană, astăzi ferm angajată pe drumul libertăţii. Opera lui Pue^ bla e legată prin fire puternice de viaţa noastră na^ ţională. Nu e numai o oglindă foarte fidelă a acestor timpuri exemplare ale istoriei noastre : exprimă de asemenea în ritm, în graţie ironică. picarescă, în ar^ zătoare melancolie, profunzimea sufletului cuban, plin de un implacabil spirit de revoltă şi de nădejdi sigure."

Cintecele acestea, născute în febra revoluţionară, carie răspund provocărilor duşmanului, sau care pur şi simplu îşi propun uneori să dezbată o temă poli^ tică, devin un fel de „articole de fond" muzicale, cintate şi comentate „în colectiv" ; tinerii dansează pe melodii al căror text spune de pildă :

El pueblo grita en voz alta
Sus patrioticas razones !
Ellos tienen sus caiiones,
N osotros lo que hace
falta.
Ay, cubanos, nosos.tros lo que
hace falta ! ‡‡‡‡‡‡‡

Mai tirziu, în nopţile calde, am văzut grupuri de

---

‡‡‡‡‡‡‡ Poporul îşi strigă. cu glas tare
Gîndurile patriotice !
Ei au tunurile lor,
Noi, ceea ce ne trebuie.
Ay, cubani, noi ceea ce ne trebuie !

tineri ţinindu-se de braţ, aşa cum se întîmplă pe toate meridianele, şi-n urma lor, ca o trenă, plutea re^ frenul:

Celui care mă întreabă îi răspund *deschis :*

Cu anticomunismul nu mă *mai poate „duce" nimeni.*

Mai tirziu, spre dimineaţă, cerul e cenuşiu-deschis, cu o largă fîşie portocalie la orizont; valurile izbesc SUJrd în zidul de granit; de undeva o trompetă mo^ dulează nostalgic sunet.ele unei *guajira.*

L-am auzit vorbind pe *Fidel* Castro învăţătorilor voluntari : înalt, drept, în picioare în faţa microfo^ nului, a anunţat pericolul grav care ameninţă revo^ luţia: *ziarele* americane pregătesc terenul pentru o intervenţie : se vorbeşte de 17 baze de ['acheţe so^ vietice în Cuba, maşina minciunilor şi a calomniei a început să funcţioneze din plin ; bineînţeles nimeni nu va da înapoi :

Los esperamos no muertos de miedo, sino muertos de Tisa§§§§§§§.

Se împlinesc exact doi *ani* de cînd pe largile bule^ varde străjuite de vile luxoase, sau pe străduţele de la marginea oraşului, printre mizera.bilele *solares* ********, au început să se reverse pe străzile Havanei coloa^ nele prăfuite ale bărboşilor din Sierra Maestra. Lu^ mea cînta, striga, necunoscuţii se îmbrăţişau; în faţa închisorilor foştii deţinuţi politici îşi ardeau hainele vărgate, de pe acoperişuri cîte un agent al poliţiei lui Ventura mai trăgea un foc la întîmplare.

Un lung şi dureros proces istoric lua sfîrşit.

---

§§§§§§§ Îi aşteptăm nu morţi de frică, ci murind de rîs.
******** ... cocioabe.

Havana ...

,,| | ţiuivuuţ uxuzko luuuy

Perfecţiunea există :

Ea se numeşte „democraţia burgheză", sau „demo^ craţia americană". Perfecţiunea există, şi constatarea aceasta ne face să regretăm doar că pa:radisul nu e încă organiz.at după principiile ei. Cit ar fi de înăl- ţător un paradis în care bunul şi înduratul Dumnezeu ar fi ales pentru o perioadă de patru sau cinci veacuri, în care sfinţii

părinţi şi mucenici ar duce campanii electorale, sub ochiul vigilent al arhan^ ghelilor, păzitorii ordinii celeste, înjurîndu-se unii pe alţii şi promiţînd_maselor de adormiţi întru Dom^ nul toate libertăţile şi toate reformele visate de ei : mai mult nectar şi ambrozie, o climă *mai* blîndă, nori mai diafani şi stele mai strălucitoare.

Dacă ar fi să se adune la un loc toate opurile apo^ logetice în care se exaltă virtuţile „perfectei" demo^ craţii burgheze, cred că s-ar înălţa un munte care ar face concurenţă Everestului; şi dacă ar fi să se reverse deasupra lui sîngele victimelor acestei per^ fecţiuni sînt sigur că muntele ar fi Toşu.

Unul dintre stîlpii de nădejde ai „democraţiei" în America Latină a fost *Fulgencio Batista.*

În 1952, cu 80 de zile înaintea alegerilor generale, în care partidul poporului ouban şi liderul său Eduar^ <lo Chibâs (mare orator, luptător intransigent împo^ triva hoţiei oficiale, a corupţiei guvernamentale, a nepotismului, în limitele radicalismului mic-burghez) părea că vor reuşi să coalizeze în jurul programului lor valul crescînd al nemulţumirii populare, genera-

lul maior în retrage.re, senatorul partidului liberal şi marele moşier Fulgencio Batista, surprinde Ha^ v<ma printr-o fulgerătoare lovitură de stat, pătrun- zînd în dimineaţa zilei de 10 martie 1952 în *Cuartel Columbia,* care este predat lui Batista de un grup de· generali : Francisco Tabernilla, Robaina, Diaz Ta^ mayo şi Cantillo. Şi tragi-comeilia care avea să coste atîta singe, atîta suferinţă, atîţia morţi, atîţia tortu^ raţi, începe :

„Flash"-urile aparatelor de fotografiat, lumini.le reflectoarelor cinematografice îl suI'lprind pe Batista. în poziţii teatrale, de obicei aşezat, ca o supremă. insultă, sub portretul cu ochii trişti şi visători ai lui Jo.se Marii : înconjurat de soldaţii care-l îmbrăţişează. şi-l mîngiie pe umăr, cu gesturi de pederaşti pioşi; la o tribună improvizată în faţa trU1pelor, într-o po^ ziţie neroni:ană, strîmbat de eforturi oratorice, anun^ ţînd „noua eră de prosperitate", cu jacheta „istorică"†††††††† fluturînd în vint.

În „Columbia" încep să se adune, în goana maşi- nilor luxoase, clienţii politici, prezenţi, trecuţi şi viitori, prietenii personali cărora „ noua eră" le des^ chidea cele mai fantastice posibilităţi de îmbogăţire rapidă, familia lui Batista, celebrul său frate „Pan^ chin" şi mai ales zbirii, *los esbirros* în frunte cu Salas Caîi.izares, un butoi g,ras, asudat, în uniforma de şef *al* poliţiei.

Cafiizares şi-a început imediat „activitatea" are^ stind pe toţi aceia ca.re îndrăzneau să murmure îm^ potriva loviturii militare. Cu ochii mici, porcini, camuflaţi sub ochelari negri, cu degetele ca nişte crenvurşti încărcaţi de inele uriaşe, Caîi.izares, unul din făuritorii loviturii de stat, era şi unul dintre cei mai tipici reprezent.anţi ai ei. L--am văzut într-o poză favorită

---

†††††††† Jacheta „istorică" şi-o punea Batista în ocazii solemne~ mîndrindu-se prin aceasta cu originea lui umilă de sergenL Mai tîrziu jacheta a fost dăruită Muzeului de Istorie Ba·· cardi din Santiago, de unde un grup de tineri a răpit-o şr a "profanat-o", ceea ce a constituit un prilej pentru înăsprirea terorii poliţieneşti.

ţinînd în mină ou delicateţe ... două obuze de tun, ca pe doi purcei proaspăt născuţi, şi cu Uiil suris ciudat, ca şi cum poliţistul ar fi trebuit să facă un ~fort chinuitor ca să-şi aducă aminte *cum* se surîde.

„Apărătorul legii" nu se încurca în proceduri : cel mai mic protest, cea mai vagă notă critică în vreun ziar (reală sau interpretată) însemna că a doua zi un cadavru ciuruit de gloanţe apărea pe străzile Hava^ nei, cu o bombă sau o petardă vîrită în buzunar, „spre justificare". Nici convenţiile diplomatiice nu-l jenau : aflînd că un grup de tineri revoluţionari au -cerut adăpost ambasadei Republicii Haiti, a încercuit ambasada şi a început un asediu în regulă. Cei zece tine·ri au ripostat şi un glonte l-a ucis rpe Caiii:z.ares.

Cu acea plasticitate, atît de caracteristică pasiunii politice a cubanilor, şoferul nostru Armando Cisneros *imi* spunea:

- Se adunau în „Columbia" ca nişte *auras tiiiosas** pe cadavrul Constituţiei.

Lovitura de stat a lui Batista a luat prin swprin^ dere aproape toate organizaţiile politice cubane. Pre^ şedintele republicii, dr. Carlos Prio Socoarâs, a pre^ dat puterea fără un gest de protest. Aceasta a demo^ ralizat şi mai mult unele pături cubane, care aveau încredere în „.revoluţionarismul" lui Prio, cu toate că „domnia" lui s-a ·oaracteri:z.at printr-o :rară înflorire a corupţiei.

(Se povesteşte că atunci cînd alegeriile l-au adus la putere, unul diintre colaboratorii lui apropiaţi, luîn^ du-şi postul în primire şi-a chemat secretarul, un hătrînel blazat, care văzuse multe şi l-a întrebat :

- Spune-mi cît a flll"at predecesorul meu ?

- Un milion de pesos, seiioria voastră.

- Vom dovedi că sîntem de patru ori mai inteligenţi decît el, a suris proaspătul „ales al poporuilw".) *

* *

Incă din ziua loviturii de stat, scribii „noii ere" au început să caute şi să găsească argumente justifi^ cative:

* .„vulturi pleşuvi.

- Batista a făcut *el golpe* deoarece şi Prio se pre^ gătea să dea un *golpe* şi să frusteze alegerile. (La care, cu un umor involuntar, un „esseist", partizan al lui Prio, a răspuns, din exil : „Nu-i adevărat, PriC> abia aştepta să scape de putere, ca să se bucure în tihnă, *para disfrutar,* de averea lui imensă".)

Trebuie spus că în rîndul maselor mai puţin pre^ gătite politic aceste argumente au prins. Ele căzdeau pe un teren impregnat de apatie, de indiferenţă po^ litică, de oboseală, de idealuri pierdute - rezultat a 50 de ani de *politiqueria,* care au urmat independen^ ţei jefuite de S.U.A. La aceasta a contribuit şi pa.rada argumentelor care veneau în sprijinul „noii ere" ; tancurile patrulînd prin oraş, poliţia împrăştiind orice grup mai numeros care părea suspect, activi^ tatea furibundă a delatorilor, *los chivatos.*

Partidul socialist popular a denunţat din prima clipă caracterul profund reacţionar al loviturii de stat ; în Oriente, Camagiley, Las Villas, organizaţiile partidului au chemat masele la rezistenţă, la mani^ festaţii de protest, înainte ca şefii militari locali să se fi supus rebeliunii. Şi - ceea ce e mai important - P.S.P. a arătat din prima clipă rolul imperialismului în pregătirea şi sprijinirea loviturii de stat. (Cu cîteva săptămîni înainte, lovitura de stat era „prorocită" într-un articol al ziaristului american Edward R. Tomlinson, care avea legături serioase cu Departamentul de Stat.) .

Aceste manifestaţii populare n-au avut însă rezul^ tatele aşteptate ; guvernul lui Prio era profund de^ testat, deoarece îşi părăsise lozincile antiimperialiste de pe vremea cînd era în opoziţie şi cedase presiuni^ lor S.U.A. De asemenea guvernul lui Prio dezmem^ brase conducerea sindicatelor, impunînd prin metode fasciste pe Mujal, vechi troţkist, agent notoriu al im^ perialismului. Guvernul lui Prio a întreprins, sau a. „tolerat" asasinarea militanţilor sindicali Cabrera,. Amancio Rodriguez, Jose Olvido şi a conducătorului partidului, Jesus Menendez ; a închis timp de un an tipografia ziarului *Noticias de Hoy* şi *America depor- tiva* ; a ocupat, jefuit şi distrus postul de radio *Mil Diez* al

P.S.P.

Cu toate acestea, încă din ziua de 10 martie 1952, partidul a pornit la învingerea acestor obstacole, făcînd o analiză amplă a situaţiei politice, prevestind înăsprirea teroarei poliţieneşti (şi nu peste multă vreme pe străzile principalelor oraşe au început să apară cadavrele tuturor celor bănuiţi de *rebeldia),* dezastrul economic prin mărirea iresponsabilă a chel^ tuielilor (şi ca orice dictator fascist care se respectă, Batista a împînzit ţara cu monumente hidoase a căror realizare era dată pe seama acoliţilor lui şi erau o sursă de profituri inimaginabile), dezvăluind conce^ siile oneroase făcute S.U.A., în schimbul recunoaşterii lui Batista, politica exterioară total aservită intere^ selor S.U.A. (şi pînă la victoria revoluţiei, reprezen^ tantul Cubei la O.N.U. n~a făcut altceva decît să ridice mîna, la comandă).

E destul să spunem aici, deocamdată, că în mo^ mentul loviturii lui Batista existau 500 de milioane de dolari în vistieria statului - sumă destul de impor^ tantă pentru a fi investită în dezvoltarea industrială a ţării. pentru lichidarea plăgilor şomajului, a incul^ turii, a bolilor şi mizeriei care decimau populaţia. La '2 ianuarie 1959 în tezaur rămăseseră 70 de milioane (şi aceasta desigur numai datorită ofensivei generale a armatei revoluţionare, care a surprins pe „încer^ caţii" consilieri militari americani ai lui Batista).

ln perioada care wmează imediat loviturii de stat, Batista substituie Constituţia din 1940 (kuct al unei îndelungate şi dureroase evoluţii istorice) printr-un Statut constituţional, care-i permitea să modifice^ legile după bunul lui plac ; dizolvă Congresul şi-l înlocuieşte cu un „Congres consultativ" format din prieteni personali ; schimbă guvernatorii şi primarii cu oameni care-i sînt devotaţi. Speranţa multor lideri ai „opoziţiei în cadrul legii" (legile fiind oele noi, pe care Batista le fabrica pe măsura necesităţilor) se îndrepta spre patria „democraţiei adevărate", sperînd că S.U.A. nu vor recunoaşte guvernul ilegal al dicta^ torului.

Dar S·. U .A. recunosc imediat pe Batista. Presa, ce^ lebra presă liberă, ridică osanale „omului tarr'e", care va şti să pună frîu comuniştilor. Ambasadorul S.U.A. îl „sfătuieşte" însă pe Batista să organizeze. un sistem electoral, care să-i consolideze în *urne* dictatura. Pentru că, aşa cum se vede şi se va mai vedea, în „lumea liberă" o dictatUJră încetează, *ipso facto,* să mai fie o dictartură din moment ce „poporul" votînd liber, sub ameninţarea baionetelor şi a poliţiei, îl „alege" pe dictatorul aflat de mult la putere.

Pairtidele burgheze de opoziţie (a căror asemănare cu partidele istorice de tristă memorie de la noi e izbitoare) încep să poarte discuţii interminabile cu Batista : îi cer să renunţe la putere, făcînd apel la cele mai nobile sentimente patriotice ale aventurie^ rului. Il roagă să binevoiască a accepta, pînă la ale-_geri, să pt-edea puterea unui guvern

inequivocamente neutral - la care Batista răspunde că e de acord, cu ~ndiţia *ca el* să numească respectivul guvern *inequi^ vocamente neutral.*

Carlos P["io, care „luptă" în exil împotriva dicta^ turii, „ îndemnînd" în general tineretul să se răscoale - ia o atitudine asemănătoare, cerindu-i lui Batista ?,gapnţii" că alegerile vor fi cinstite. Batista, cu no^ bleţea care-i carncterizează pe toţi dictatorii, dă toate garanţiile care i se cer. Frncţiunea lui Grau San Ma.r^ tin e dispusă să participe la o „consultaţie electo^ rală", cu condiţia să nu se *modifice* esenţialmente .sistemul de vot şi SA SE DEA GARANŢII CA NU SE VOR FURA URNELE!!!

Indignat, Batista se miră cum şi de ce i se cer toc^ mai lui asemenea garanţii, cînd el n-a vioJ.at Consti^ tuţia decît ca s-o păstreze intactă, cînd el n-a lichidat ultimele resturi ale democraţiei burgheze decît pen^ tru întărirea aceleiaşi democraţii.

Într-un manifest F.E.U. *(Federaci6n Estudiantil Universitaria)* declară : „În aceste momente în care am fost surprinşi pe neaşteptate de dictatorul Ba^ tista, F.E.U. se menţine, ca totdeauna, în avangarda intereselor naţiunii. Sîntem deci gata să apărăm Puterea Civilă şi o vom face în forma pe care împre^ jurările o vor cere, chiar cu riscul vieţilor noas·tre".

„Puterea Civilă" burgheză capitulase însă ruşinos şi timp de 7 ani sîngele tineretului cuban va uda pie^ trele scăldate de soare ale Havanei, cimentul sălilor de tortură, pămîntul mustind , de sevă al Sierrei Maestra.

„Atunci s-a întîmplat ca un wnil oetăţean al acestei ţări, care voia să creadă în legile ·repub1icii şi în inte^ gritatea magistraţilor ei, pe care adesea îi văzuse pricinuind amărăciuni oelor nefericiţi, să caute în Codul apărării sociale articolul prevăzînd pedeapsa -care trebuie dată autorului unui asemenea complot şi '.Să găsească următoarele :

~E pasibil de o sancţiune de privare de libertate de la 6 ani la 1 O *ani* cel care ar comite ori.ce faptă

tinzînd direct să schimbe total sau parţial, prin vio^ lenţă, Constituţia statulw sau forma de guvemămînt statornicită.»

«Se va aplica sancţiunea de privare de libertate de la 3 la 10 ani celui care organizează o răscoală armată împotriva puterilor constituţionale ale statului. Sanc^ ţiunea va fi privarea de libertate de la 5 fa 20 de ani, dacă răscoala va fi săvfu"şită.»

«Cel care va acţiona în scopul determinat de a împiedica total sau parţial, fie şi temporar, senatul, camera reprezentanţiloc, pe preşedintele republicii sau tribunalul suprem de a-şi exercita funcţiile con^ stituţionale va fi privat de libertate pe timp de 6 la 10 *ani.»*

«Cel care va încerca să împiedice sau să tulbure efectuarea alegerilor generale va fi sancţionat cu pri^ vare de libertate pe timp de 4 la 8 ani.»

«Cel care va introduce, va publica, va propaga sau va încerca să execute în Cuba o ordonanţă, un ordin sau un decret. .. îndenmînd la nerespectarea legil.or în vigoare va fi sancţionat cu privare de libertate de la 2 la 6 *ani. ...*

«Cel care, fără un drept legal sau ordin din partea guvernului, va prelua conducerea trupelor, poziţiilor, fortăreţelor, posturilor militare, looalităţilor, navelor sau avioanelor militare, va fi privat de libertate de la 5 la 10 ani.»

„Q sentinţă similară se va da celui care va uzurpa exerciţiul Vll"elU11ei funcţii atribuite prin Constituţie- uneia dăntre puterile de stat.„

Fără să spună cuiva vreun cuvînt, cu codul într-o mină şi cu hîrliile în cealailtă, acel cetăţean s-a pre^ zentat la vechea clădire din capitală unde îşi avea sediul tribunalul suprem, în a cărui competenţă intra intentarea procesrulw şi pedepsirea celor vinovaţi. El a depus run memoriu în care denunţa delictele săvîr- şite şi cerea ca Fulgencio Batista şi cei 17 complici ai lui să fie pedepsiţi cu închisoare "de la 1 la 8 ani, conform prevederilor Codului apărării sociale, ţinîn- du-se totodată seama de circumstanţele agravante de

recidivă‡‡‡‡‡‡‡, trădare şi acţiune efectuată în timpul nopţii."§§§§§§§§

Acest tinăr era Fidel Castro.

Acţiunea lui a provocat multă ilaritate în cercurile conducătoare.

Timp de multe luni continuă farsa opoziţionismu- lui burghez, luptele în paharul cu apă : opoziţioniştii se ceartă şi se acuză reciproc de trădare şi nu pot găsi *metode* paşnice şi de cabinet. pentru răsturnarea dictatorului. Metodele „nepaşnice" ar fi însemnat apelul la popor, deci... „pericolul comunist", aşa că Batista continua să rămină la putere. La moşia lui „Kuquine", cîştigată „prin sudoarea frunţii şi prin munca cinstită a braţelor sale onorabile", i se aduce „ca să ia cunoştinţă de el" textul Statutului consti^ tuţional pe care el însuşi îl impusese. Batista ia cu^ noştinţă şi jură că va respecta cu sfinţenie legile pe care şi le stabilise singur. În fotografia istorică îl vedem pe dictator grav, inspirat, emoţionat, pătruns de solemnitatea clipei, înconjurat de un grup de domni pe feţele late ale cărora se citeşte hotărîrea fermă de-a fi pe mai departe apărătorii .,dreptăţii şi democraţiei". Ei sînt înalţii magistraţi ai republicii. După Batista, jură şi ei. Mai trebuiesc nişte alegeri „libere", ca totul să fie în ordine şi Batista să poată deveni „pe ca.le legală" un al doilea Trujillo, *Pad·re Benefactor de la Patria.*

Ordinea este păstrată, de asemenea, în beciurile Siguranţei, unde operează VentUJra. Am văzut o foto^ grafie a lui Ventura: slab, smead, cu o mustăcioară latino-americană, într-un elegant costum civil, surî^ de misterios. Numai ochii negri, arzători, trădează demenţa sadicului. O mină fină încărcată cu inele se odihneşte pe sticla biroului. În cealaltă, graţios, ca şi euro ar oferi fotografului o floare, ţine un revolver uriaş. Am văzut şi aparatele de convingere : cleşte speciale pentru scos ochii, calupuri de oţel în care S€ vîrau picioarele deţinuţilor şi apoi se încălzeau la roşu, un sistem foarte

‡‡‡‡‡‡‡‡ Jn lovitura săvîrşită pentru luarea puterii, Batista a fost „recidivist", deoarece mai făcuse o tentativă de acest fel.

§§§§§§§§ Fidel Castro, *La istoria me absolverti* (cf. Fidel Castro, *Discursuri,* Ed. Politică, Bucureşti, 1961, pp. 59-60).

complicat pentru smulgerea pe viu a unghiilor şi zdrobirea falangelor, seringi cu care se extrăgea lichid din şira spinării, prese de oţel pentru zdrobirea testiculelor.

Părintele Ignacio de Loyola, făuri.torul Sfîntului Oficiu al Inchlziţiei (pe atunci asemenea „organizaţii" erau sfi:nte ; azi sînt doar „democratice"), poate dormi în pace. Nimic din ceea ce a creat el nu s-a uitat, nu s-a pierdut : s-a transformat doar. La ora aceasta Ventwia e la Miami: n-a putut suporta călcarea în picioare de către armata *rebelde* şi de către poporul cubana „democraţiei". N-a putut.

Unchiul Sam în această perioadă este reprezentat de ambasadorul S.U.A., Earl E. T. Smith.

La începutul dictaturii dl. Smith dă o declaraţie care în lapidaritatea ei aminteşte textele latine : „Imi displace teroarea poliţienească". Această decla^ raţie dă un nou avînt „petractărilor" partidelor de opoziţie; ambasadorul e asigurat că opoziţia nu va deveni niciodată „prea" revoluţionară. Earl E. T. Smith e asigurat de asemenea că opoziţia aprobă pe Batista în politica lui anticomunistă şi antisovietică; că opoziţia e de acord cu manifestaţiile provocatoare ale delegatului Cubei la O.N.U.; că opoziţia aprobă politica de concesii şi privilegii faţă de monopoluri ; că opoziţia e de acord cu orientarea trădătoare, gal^ benă, troţkistă, a lui Mujal în C.T.C. *(Confederaci6n de los Trabajadores de Cuba);* că opoziţia se închină în faţa O.E.A. *(Organizaci6n de los Estados Ameri^ canos),* această „Sfîntă Alianţă" contemporană din America Latină. Opoziţia îşi rezervă însă dreptul de a preveni pe Earl E. T. Smith că abuzurile *ilegale* (spre deosebire de abuzurile legale !) ale lui Batista pot aduce apa la moara comuniştilor, ceea ce nu e de dorit. Programul opoziţiei e exprimat clar: Să se revină la situaţia din 9 martie 1952. Cum? Asta e treaba lui Dumnezeu şi a lui Earl E. T. Smith.

Batista însă, avînd puterea Îill mină, e mai practic, mai eficient. Numeşte o comisie, condusă de acolitul său

Gustavo Gutierrez, care să satisfacă pretenţiile lui „ Moa Bay Mining Company" (despre oe fel de pretenţii era vorba, cred că e inutil să insistăm) - pentru a mulţumi prin aceasta şi pe Smith, a cărui prietenie cu John Hay Whitney preşedintele socie^ tăţii „F1reeport Sulphur", afiliată la „Moa Bay Mi^ ning Company" şi casierul companiei electorale a lui Eisenhower, era de notorietate publică. Cînd vorbim de „prietenie" amintim că Simth îşi datora poşţul din Havana lui Whitney.

Din acest moment Smith se afişează ,peste tot în societatea dictatorului ipe care-l patronează, rîzînd. În toate fotografiile, în toate jurnalele, apare un om robust, congestionat, de vreo 50 de ani, rîzînd cu o gură uriaşă, săltîndu-şi bărbia grea, rotundă, ca de cal. Modul în care Smith îl sprijină pe Batista este atît de evident, încît e condamnat de ceilalţi funcţio- nari superiori ai ambasadei, care n-au curajul să pro^ testeze, deoarece cunosc „prietenia" dezinteresată a şefului lor cu Whitney.

„Cana Brava" (trestia goală pe dinăuntru) - aşa l-au ~tezat pe Smith, *los negritos limpiabotas,* micii lustragii negri, gazetele vii ale Havanei - se afişează în continuare cu Batista, în aşa fel încît *El Diario de la Marina,* unul dintre cele mai reacţionare ziare care cred că a văzut vreodată lumina zilei, publică un articol de fond cu titlul : *„Smith,* Go *Home!",* în ca.re se pune cu toată seriozitatea 1ntrebarea dacă nu cwnva. .. „Earl E. T. Smith este un ... agent al Krem^ linului pe care-l serveşte mai bine decît toată pro^ paganda comunistă".

Discuţiile în sinul opoziţiei continuă, „metodele ~nioe" sînt din ce în ce mai greu de găsit. Rezu^ matul situaţiei îl face cu un admirabil cinism gene^ ralul FrancisC'o Tabernilla, şeful armatei :

„In Cuba n-au mai rămas decît trei partide : albastru, galben şi alb." (Culoarea uniformelor poli^ ţiei, armatei şi marinei.)

În 26 iulie 1953, se răspîndeşte ca fulgerul în Ha^

vana ştirea că un grup de tineri a atacat *Cuartelul Moncada* din Santiago de Cuba, al doilea bastion al *arnta.tei* lui Batista în insulă. Luptele au durat cîteva ore, insurgenţii erau pe punctul de~a cîştîga. Cople^ şiţi ÎlnSă numericeşte au trebuit să se retragă. Prizo^ nierii au fost torturaţi fără milă, asasinaţi. Cîţiva supravieţuitori a.u reuşit să scape, s-au ascuns prin oraş, alţii au urcat în munţi, unde, după cîteva zile, aproape mort de foame şi de sete, a fost descoperit şi prins, împreună cu doi tovarăşi, şeful grupului, Fidel Castro.

,.El creador fue Marti" *********

Fidel

Într-o anumită presă (serioasa, documentata, obiec^ tiva şi cinstita presă a monopolurilor imperialiste) e un loc comun şi oarecum de „bon ton" : ironia mai mult sau mai puţin subţire la adresa „revoluţiilor" din America Latină ; caricaturile în care un tînăr cu *sombrero* şi cu multe pistoale se scuză în faţa iubitei că a întîrziat la întîlnire deoarece fusese la revoluţie.

Într-adevăr coloneii şi generalii care conspiră unul împotriva celuilalt şi se destituie reciproc prin cîte un *golpe* din săptămînă în săptămină, într-o „selecţie" al cărei arbitru e de obicei o anumită ambasadă strră- ină, coloneii sau generalii pe care aceeaşi presă, pînă ieri cîntind osanale vechiului dictator, îi botează cu titluri abracadabrante *(Padre y Benefactor amado de la Patria Amada* †††††††††), coloneii şi generalii care apar pe balcoanele palatelor prezidenţiale, încărcaţi de fireturi şi decoraţii ca nişte portari de hotel, gesticu^ lînd transpiraţi şi urlînd cuvinte sforăitoare despre „patrie", despre „momentele transcedentale" - ei, coloneii şi generalii, ar merita rîsul biciuitor al con^ ştiinţelor cinstite. Dar niciodată zec:ile sau sutele de oameni a căror condiţie umană e atît de intole1"abilă incit pentru ei, cei înşelaţi şi jefuiţi, flămînzi şi umi^ liţi, nu mai există altă soluţie decît să iasă în stradă să lupte şi să moară, numai cu o *macheta,* sau pur şi simplu cu mîinile goale.

********* „Creatorul a fost Marti".

††††††††† Părinte şi binefăcător iubit al patriei iubite.

Inutilitatea atîtor sacrificii e tragică ; fiecare dic^ tator posedă o adevărată ştiinţă a „comerţului cu morţii" ; cîteva pieţe sau străzi îşi schimbă numele ; fotografiile eroilor - luptmd sau ciuruiţi de gloanţe şi acoperiţi de muşte sub soarele arzător - apar în ziare, ca o justificare a abuzurilor care vor urma. Acrea.şi ambasadă străjuită de un vultur arogant con^ tinuă să „îndrume" noul guvern ; aceeaşi mizerie decimează în continuare populaţia ; aceleaşi colibe de nedescris, *los bohios,* adăpostesc familii numeroa^ se, în umbra insolentă a zgîrie-noriloir; ţăranii, *los guajiros,* stropesc cu sudoare pămîntul acelorași mo^ şierri ; aceiaşi conducători corupţi ai acelorași sindi^ cate galbene îşi îndreaptă aceleaşi eforturi spre dez^ mei:nbrarea mişcării muncitoreşti. aceleaşi torturi sînt folosite pentru distrugerea trupurilor, pentru înfrîn^ gerea conştiinţelor.

Sînt, însă, în istoria fiecăirui popot momente esen^ ţiale, în care ura şi nemulţumirea fiecăruia, umilinţa, ruşinea, mizeria, spiritul de răscoală şi de sacrificiu ale fiecăruia *se* unesc într-un singur val nimicitor - în faţa căruia se dovedesc neputincioase toate mijloa^ cele de represiune oirganizate şi constituite de care dispune clasa opresoare : armata de mercenari ruptă de popor, privilegiată economic, special instruită i:entru înăbuşirea mişcărilor populare, armament de ultimUJl. tip, instru.otoir.i militari străini, presă, radio, biserică, poliţie, delatori. Uneori, asemenea mişcări populare, reduse numeric, uluiesc pe „specialişti", .a.şa cum s-a întîmplat la Nicaragua, unde, timp de patru sau cinci ani, *El Pequeiio Ejercito Loco* (Mica armată nebună) de 3 sau 400 de oameni, condusă de genera^ lul Sandino, a hărţuit şi a bătut în cîmp deschis puternicele detaşamente de *mari.nes* ale S.U.A., ve^ nite în Nicaragua să apere pe cetăţenii din Boston, Philadelphia, Atlanta sau Miami, grav ameninţaţi în libertăţile lor fundamentale de faptul că ţăranii şi muncitorii din Nicaragua voiau ceva mai multă piine pentru copiii lor.

A1teori, un fapt eroic, pregătit în taină de un grup de oameni şi dus la îndeplinire cu un total dispreţ al

morţii, poate fi preludiul unei mari mişcări naţionale de eliberare.

Acest lucru s-a întîmplat în Cuba; *Moncada* a fost semnalul deşteptării acelui spirit care a însufleţit în lupta împotriva colonialiştilor spanioli *El Ejercito Libertadar* al lui Marti, Gomez, Antonio Maceo şi Calixto Garcia, spirit care părea de multă vreme stins, înecat în corupţia vieţii publioe, călcat în pi^ cioare de insolenţa neocolonialiştilor nord-americani şi care rămînea doar ilustrat de paginile cărţilor de^ istorie, ca un lucru de mult pierdut, poate ca un re^ proş mut al coloanelor de *mambises* care şarjaseră . cu *machetele* puternica armată colonialistă spaniolă a generalului Weyler, călăul Cubei.

* *
* ,..

Ştirea că la 26 Iulie, în timpul carnavalului din Santiago de Cuba, un grup de tineri a atacat *Moncada,* al doilea bastion al tiraniei în Cuba, că luptele au dwat cîteva ore şi s-au terminat p.n1n înfrîngerea atacanţilor a străbătut insula. Părea de necrezut că în condiţiile de teroaire, opresiune, în apatia sterilă a „opoziţiei" - cu toate urmările capitulării ei obiec^ tive, să se găsească cineva care să se opună efectiv şi deschis dictaturii. Surprins, Batista a luat totuşi cîteva măsuri, prima fiind scoaterea în afara legii a partidului socialist popular, închiderea sediilor, a tipografiilor, aresta["ea militanţilor. Abia la cîteva zile, într-un discurs ţinut în faţa trupelor, pe poligo^ nul de tir din *Columbia,* Batista, isteric şi îmbrăcat din nou cu „jacheta istorică", a dat o versiune of.i^ dală. L-a acuzat pe Carlo.s Brio că ar fi dat un milion de pesos unui grup de banditi, *forajidos,* mercenari ai comuniştilor şi ai lui. .. Trujillo ! Scopul principal al planului lui Castro era, după Batista, un atentat împotriva persoanei sale sacrosancte. Anunţă că grupul de *forajido.s* era înarmat cu mttraliere grele şi cu grenade. În timpul luptelor pentru cazarmă şi pentru clădirile înconjurătoare care reprezentau puncte strategice : Palatul de Justiţie şi Spitalul Civil, *los*

forajidos ar fi masacrat cu pumnalele, cu singe rece, bolnavii din spital şi personalul Palatului de Justiţie. Batista a anuţat că în luptă au fost ucişi 32 de *pandilleros.* La două zile însă numărul oficial al morţilor se ridică la 80.

A urmat vizita lui Batista şi a lui Earl E. T. Smith la Santiago, înmormîntarea cu pompă a soldaţilor regimentului, căzuţi în bătălie, decorarea steagului regimentului, vizite prin spitale, discursuri mussoli^ niene, începute şi terminate cu un triplu *salud,* stri^ gat spre punctele cardinale, asigurări că regimul e mai tare decît oricînd.

Şi paralel un val de represiune, care prin absurdul şi cruzimea lui ar putea fi pus pe seama demenţei.

În plină stradă, foarte departe de clădirile regi^ mentului unde s-au dat luptele, un copil care se juca pe pragul casei este împuşcat de o patrulă a poliţiei. Cînd tatăl său se repede să ridice cadavrul, este imo^ bilizat şi împuşcat în ceafă. Muncitorul Cala care se întorcea de la lucru au o pîine sub braţ este împuşcat din goana unui „jeep".

ln 26 iulie, la ora 3 după-masă, începe masacrul prizonierilor răniţi. Sosise de la Havana, cu elicop^ terul, generalul Martin Diaz Tarnayo care a declarat sec: „Este o ruşine şi o dezonoare pentru armată să aibă de 3 ori mai mulţi morţi decît atacanţii. Tre^ buiesc ucişi 10 prizonieri pentru fiecare soldat mort !"[1,] Primul prizonier asasinat a fost doctorul Mario Mufioz, medicul grupului, care nu avea arme, nici uniformă, ci purta halatul alb al profesiunii sale. Arestat la Spitalul Civil, unde îngrijea răniţii grupu^ lui Castro şi ai armatei, în drum spre *cuartel* este împuşcat pe neaşteptate în ceafă şi lăsat în stradă, într-un lac de sînge.

Grupurile poli ţi ei fac razii în toate spitalele. La *Centra Gallego* smulg de pe masa de operaţie doi rebeli 'răniţi grav şi-i ucid izbindu-i de pereţi, îi încarcă într-o maşină şi-i aruncă la Moncada peste masa de cadavre. N-au putut face acelaşi lucru în Co^ lonia Spaniolă, unde doctorul Posada le-a spus că nu vor

intra în spital decît peste cadavrul său. Lui Pedro Miret, Abelardo Crespo şi Fidel Labrador le-au injec^ tat în vine aer şi camfor în Spitalul Militar. Işi dato^ resc viaţa căpitanului Tamayo care, cu revolverul în mînă, a gonit pe călăi. Dimineţile următoare erau scoşi din cazaimă grupuri de oameni şi duşi cu aut0- mobilele la Siboney, la Maya, Sondo şi în alte locuri unde erau împuşcaţi. După aceea erau trecuţi ca morţi în luptă. Pe mulţi îi sileau să-şi sape groapa. Alţii erau îngropaţi de vii, cu mîin.ile legate la spate.

Consemnul era general în toată provincia. Zece :zile după 26 iulie, un ziar din Santiago a publicat ştirea că pe şoseau de la Manzanillo la Bayamo au apă·rut cadavrele a doi tineri, spînzuraţi. Fuseseră trei. I-au bătut pînă cînd şi-aiu pierdut cunoştinţa, -Oupă care i-au strangulat. Unul dintre ei însă a scăpat, a găsit refugiu în casa unui ţăran şi mai tîrziu a <depus în faţa tribunalului.

*

* *

Sergentul Eulalio Gonzales supranumit *El Tigrese* prezintă în ce1ula în care sînt închise Haydee Santa^ maria şi Melba Hernandez. Apropiindu-se de Haydee 'Santamaria, sora lui Abel Santamaria - unul dintre cei mai apropiaţi tovarăşi ai lui Fidel - deschide o -cutiuţă de catifea, din acelea în rare se ţin bijuterii, -şi i-o prezintă : c0111ţinea un ochi însîngerat.

- E al fratelui tău. Dacă nu spui ceea ce el nu vrea să ne spună, i-l scot şi pe celălalt.

- Dacă i-aţi scos un ochi şi el n-a spus nimic, cu .atît mai puţin voi vorbi eu, care mai am încă doi ochi, îi răspunde Haydee.

Peste cîteva ore, Gonzâles se întoarce în celula celor două fete, le torturează groaznic, fără să poată scoate o vorbă de la ele.

Exasperat, îi strigă Haydeei :

- Nu mai ai logodnic! Ţi l-am omorît !

La care, foarte calmă, fata îi răspunde, citind cu^

vintele imnului naţional :

- Nu e mort, pentru că: morir *por la patria es vivir.*

La cîteva zile, Gonzales, întorcîndu-se de la închi^ soarea Boniato, în incinta căreia avea o cresi;:ătorie de cocoşi de .rasă, se mcă 1n acel.aşi omnibuz în oare călătorea, în doliu, mama J.ui Abel Santamaria. Se apropie de ea şi începe să se laude : ·

- Doamnă ... nu mă cunoşti. Eu am scos mulţi ochi şi te asi.gll[" că am să mai scot, citi va fi nevoie.

În zilele care au urmat asaltu.lui *Moncadei,* peste tot au început să apară cadavrele răniţilor care fuse^ seră făcuţi prizonieri : spînzuraţi, îngropaţi de vii, desfiguraţi de torturi, castraţi. Ordinul generalului Tamayo fuses executat. Onoarea armatei era salvată. Călăii făceau tot ce le stătea în putinţă să-şi etaleze cavalerismul. Mamelor care veneau zdrobite de du^ rere să oe&-ă informaţii despre copiii lor, colanelâl Chaviano le răspundea rîzînd :

- Cum să nu, doamnă, cu plăcere. Osteniţi-vă pînă la „Hotelul" Santa Ifigenia. Acolo este găzduit fiul dumneavoastră.

„Hotelul" Santa Ifigenia este morga din Santiago.

Dintre aceşti asasini în uniformă unii au reuşit să fugă şi să-şi găsească un adăpost călduţ în patria „adevăratei democraţii", alţii au fost judecaţi şi exe^ cutaţi după victoria revoluţiei.

Cu toată repulsia am căutat prin ziarele epocii fotografiile lor, nu din curiozitate morbidă şi nici măcar din dorinţa de-a descoperi pe feţele lor stig^ mate ale eredităţii sau ale nebuniei : pUT şi simplu doream să văd în ce măsură feţele lor seamănă cu ale altora, cu a unui Himmler sau Eichmann de pildă.

*

∗ ‡‡‡‡‡‡‡‡

Şi iată cîţiva din galeria monştrilor :

Pilar Garcia, despre care cubanii spun: *Nombre·* de *mujer, alma de asasina*.* Grăs~iu, bonom, şugu- băţ, uniformă americană. Şef al poliţiei naţionale. Anchetele sa'le se terminau simplu, după „metoda Garcia" : un

‡‡‡‡‡‡‡‡ Nume de muiere, suflet de asasin.

glonte în ceafă. Se spălau podelele. Altul. În timpul grevei generale cînd era întrebat ce să se facă cu arestaţii, urla: „Nu mă mai consultaţi pentru toate fleacurile ! Folosiţi metoda *„M„„ !" (M,* <le *la „muer.to".)* Greviştii erau arestaţi. Se folosea pe *loc* metoda *„M".*

Pilar Garcia se găseşte în Statele Unite.

.M anuel Ugalde Carillo. Mustăcioară cuceritoare, suris -0bsecv.ios de chelner. Era trimis acolo unde Batista dorea să dea „exemple". Asista la torturi rîzînd şi dind sfaturi părinteşti chinuiţilor.

Ugalde Carillo se găseşte în Statele Unite.

.Jose Maria Salas Caiiizares (fratele şefului poliţiei). Faţă rotundă ca un genunchi de elefant, mustăcioară, brăţări de aur la ambele mîini. Propriii ~ui so1daţi l-au poreclit *Massacre.* Numit inspector militar în Santiago, era specializat în torturarea 'femeilor ai -căror fii, soţi sau fraţi luptau în armata răsculată.

J. M. Salas Caiiizares se găseşte în Statele Unite.

.Jose Eleuteria Pedraza. În civil, sprincene groase, ca două lipitori negre, urechi imense de liliac, privire fixă, încruntată, de *„duro".* Şi-a făcut ucenicia pe moşia lui, unde spînzura ţăranii bănuiţi de senti^ mente sau simpatii revoluţionare. În ultimele zile, Batista l-a numit colonel, sperind că *JEP* va reuşi să :Stăvilească valul revoluţionar. Era un om de „prin^ .cipii" : 10 ostateci executaţi .pentru un soldat mort.

J. E. Pedraza se găseşte în Statele Unite.

Fermin Cowley Gallegos. Colonel. Cărnuri lăbărţate, _gelatinoase, ochii pe jumătate acoperiţi de pielea flască a sprincenelor. În 25 ~i 26 decembrie 1958 a ucis cu mina lui, aşezat într-un fotoliu (fusese rănit), .50-60 de oameni.

F. C. Gallegos a fost prins şi executat.

Şi lista se poate prelungi la infinit ; este ciudat

cum crima abjectă în obscurele săli de tortură îşi pune pecetea pe figura asasinilor, şterge deosebidle tipurilor etnice, în aşa fel incit s-ar putea alcătui un „portret robot" în care popoarele să recunoască fără. dificultate acest tip special care dezonorează seco^ lul XX : asasinul fascist.

*
* *

Procesul „celor de la Moncada", în care urma să. apară ca principal acuzat Fidel Castro, e anunţat pentru 7 septembrie 1953.

În toată această perioadă circulă cele mai fantastice zvonuri despre evenimentele care s-au petrecut la Santiago : Batista şi presa aservită dictaturii încearcă cu orice preţ să împiedice ca actul eroic şi desperat al unor tineri să găsească vreun ecou în rîndurile· maselor populare.

Teroarea poliţienească se înteţeşte, şi în acelaşi timp Batista dă asigurări că în 1954 se vor ţine ale^ geri cu desăvîrşire libere. Ca o avanpremieră a aoestei viitoare „libertăţi", avocaţilor li se interzice· să ia contact cu deţinuţii închişi în celulele „speciale" ale închisorii Boniato.

În ziua procesului, Santiago pare să fie în stare de asediu : patrule înarmate circulă în oraş ; sînt mo^ bilizate toate „serviciile speciale" ale armatei, mari^ nei, aviaţiei, Sigw·anţa, *los chivatos* cum îi numea poporul pe delatori.

Palatul de Justiţie e cotrobăit din pivniţe pînă la. mansardă şi astfel sterilizat e înconjurat de poliţie.

O căldură toridă. Marea Caraibilor rare se vede de la geam parre o pastă groasă albastră, orbitoare. În sală, cu uniformele ude de sudoare, sînt înghesuiţi 600 de poliţişti. Se aud doar zgomotele surrde ale pa^ turilor de armă, apoi un alt zgomot, mai prelung : zăngănitul lanţurilor; sînt introduşi deţinuţii şi timp. de dteva minute pînă cînd, îmbrînciţi cu brutalitate,. îşi iau locurile în boxă, zăngănitul lanţurilor creează. un fel de aureolă sonoră statuii clasice a Justiţie!·: femeia cu ochii legaţi, cu spada şi balanţa în mîini. Cioomndu-şi una de alta cătuşele, Fidel

începe :

- Doresc să atrag atenţia ...

Nu poate continua. Toţi poliţiştii încep să bată în podea cu paturile armelor. !nalţii magistraţi nu aud nimic ; nici zăngănitul lanţurilor agitate de deţinuţi, nici vocea lui Fidel, nici bocănitul asurzitor al patu^ riloir de armă ; cercetează dosare, surîd, schimbă glume profesionale, îşi scriu unul altuia epigrame.

În sfirşit se face linişte. Şi din nou răs·unâ puter^ nică V'ocea lui Fidel :

- Domnilor magistraţi ! Ţin să vă atrag atenţia asupra acestui fapt insolit. Ce garanţii pot exista în acest proces ? Nici cei mai ticăloşi asasini nu sînt aduşi într-o sală, ca:re pretinde a fi de justiţie, în .aceste condiţii. Nu poate fi judecat nimeni astfel în^ lănţuit. Ca totul să fie în regulă ar mai tirebui sa ni se pună şi un căluş în gură ...

Preşedintele îl întrrerupe, agitînd clopoţelul. Calm, Fidel iese din boxă, vine ipînă în faţa tribunaiJ.ului, cu mîinile înlănţuite •ridicate.

În clipa aceea, preşedintele „observă" lanţurile şi <lă ordin să le fie scoase imediat.

Şeful escortei se apropie de Fidel, cu mîna crispată pe patul revolverului. Privindu-l fix în ochi, Fidel întinde mîinile. Dar... nici o cheie nu se potriveşte la cătuşele lui. Preşedintele ridică din umeri, cărutînd să scuze acest fiapt „obiectiv". Nu se găseşte cheia potl"ivită. Fidel rămîne nemişcat, cu mîimle întinse. În sfîirşit, Camps, şeful escortei, găseşte cheia.

Procesul începe. Se dă lectură raportului colone^ lului Rio Chaviano §§§§§§§§§, zis şi *El Chacal* .

... „Am deosebita cinste să supun !naltului TTibunal de U['genţă rezultatele cercetării ample şi minuţioase asupra tristelor evenimente care au avut loc la Mon^ cada în ziua de 26 iulie 1953, dnd gr-iupuri înarmate cu instrumente *modernissimas* de război au atacat cazarma. ln aceste grupuri emu oameni care după conformaţia feţei nu sînt aubani - în mod sigw-. Ar putea fi din Mexico, din Venezuela,

---

§§§§§§§§§ Rio Chaviano se găseşte astăzi în Statele Unite.

din Guatemala, sau chiar din alte părţi. Majoritatea fuseseră înşelaţi. Nu ştiau că vin în Oriente ca să dezlănţuie un război civil. Cînd şi-au dat seama şi au vrut să renunţe la aventură, acuzatul Fidel Castro şi capii răscoalei i-au împuşcat pe loc .

... „Au început atacul prin OCUJparea Spitalului Ci^ vil, s~au îmbrăcat în halate de bolnavi şi au început să tragă cu gloanţe dum-dum. Cu cuţitul în mină au deschis pîntecele la trei bolnavi, asasinîndu-i cu 'J brutală ferocitate".

„Informaţia" colonelului Rio Chaviano urmează pe acelaşi ton.

Batista îşi luase măsurile, instituind cea mai as^ pră cenzură a presei, astfel ca „adevărl'Ul" să rămînă de partea lui. Cea mai mică aluzie pe care o făcea un cetăţean, simpla pomenire a numelui *Moncada* - însemna arestarea, tortura, împ~a şi arun^ carea cadavrului în stradă sau în mare.

Al trehlea este chemat la interogatoriu Fidel Castro. În clipa aceea, Rio Chaviano dă un ordin. Cîţiva soldaţi îşi pun baionetele şi-l înconjoară pe Fidel. Se încuie uşile tribunalului. Căldura devine insuportabilă. Şeful escorlei îşi scoate revolverul din toc şi vine lîngă acuzat.

*
* *

PROCURORUL: Aţi participat la atacul cazărmilor din Moncada, în Santiago şi din Bayamo, în Oriente, în ziua de 26 iulie ?

- Da ! răsună limpede răspuns·ul lui Fidel.

- Şi aceşti tineri ? întreabă procurorul, arătîndu-i pe cei înghesllliţi pe băncile boxei acuzaţilor.

- Aceşti tineri. ca şi mine iubesc libertatea patriei lor. Ei n-au comis nici un delict - dacă dumnea^ voastră nu veţi numi delict dragostea de patrie. Vă întreb : Nu această dragoste de patrie ne este predată în şcoli... Vă întreb. ..

- Limitaţi-vă la a răspwide întrebărilor domnului procuror! îl

întrerupe preşedtntele.

Continuă procurorul :

- ln ce formă a expus acuzatul, tovarăşilor săi, planul lui ? Le-a explicat faptul crimi:n.aJ. în care îi atrage? Doresc să-mi răspundă, făiră ca nlspunsul sau să provoace o dispută politică.

- Nu am interes să fac politică. Vreau să se spună adevărul.

- Atwici spune tribunalului cum 1i-ai convins.

- N-am avut nevoie să-i conving eu. Toţi erau convinşi că drumul pe care trebuie să-l luăm este calea armelor, o dată ce toate celelalte soluţii se dovediseră iniutile. Exista pericolul ca această ge^ neraţie să se piardă şi să se anchilozeze.

- De ce n-ai folosit căile civile ? *DoaT* eşti avocat.

- Foarte s'.jmplu. Nu există libertate. După 10 martie eu n-am mai putut vorbi.

- Vrei să spui că după 10 martie nu s-a mai putut face politică ?

- Politicărie sterilă, da. Noi însă am înţeles că orice dialog ou uzunpatorii este inutil. Personal am dat în judecată pe Batista, dar tribunalele au tăcut.

Procurorul schimbă discuţia:

- Să spună acuzatul de unde a avut bani să cum^ pere arme ? I-a dat aceşti bani expreşedintele Pirio ?

- N otiă !Ilici Prio şi nici nimeni altcineva nu ne-a dat un ban. Cheltuielile au fost acoperite prin sfor^ ţările şi sacrificiul tuturor tovarăşilor, prin donaţiile generoase ale unor itineri care m-au urmat pînă la moante. Am o Jis.tă cu numele fiecăruia. dintre ei şi cum cei care nu sînt aici au căzut în luptă, :pot să vorbesc.

Jesus Montan, aici de faţă, a dat 4000 de pesos, economii,le sale. Oscar Alcailde, de asemenea prezent, şi-a ipotecat laboratorul pentru 3600 pesos ; Renato Guitart, asasinat, a dat 1000 ; Ernesto Tizol a vîndut o arescătorie de pui; Pedro Mliret a vîndut sufrage^ ria mamei sale, salonul şi frigiderul - l-am împie^ dicat să-şi vîndă dormitorul. Atunci s-a mai îm^ pmunutat de la un cămătar cu 200 de pesos ; Fernando Chenard, asasinat după luptă, şi-a vîndut aparatul de fotografiat - instrumentul său de^ muncă ... Cu acest aparat a fotografiat

atelierul scuLp^ toI'lllui. Fidalgo - atelier care a fost devastat şi dis^ trus de poliţie, puţin după aceea, deoarece Fidalgo· lucra la o statuie a lui Marti pe eare o intitulase „Cuba care suferă" - fotografiile lui Che111ard au fost publicate m irevista *Bohemia;* Chenaru a dat 1000 pe^ sos ; Elpidio Sosa şi-a vîndut postul de casier ; Abel Sant:amaria ********** şi-a vîndut automobilul - dar a dat mult mai mult decît atît : şi-a dat viaţa care ar fi fost nepre~uită în ziua victoriei revoluţiei... Poftiţi lista, domnule procuror.

Procurorul pune o nouă întrebare :

- Dumneata, Castro, care ai făcut aici elogiul lui

********** Abel Santamaria a fost unul din fondatorii lui *Movi^ miento de la Juventud del Centenario* - mişcare care a luat naştere în anul în care Batista se pregătea să serbeze cu fa5t aniversarea a 100 de ani de la naşterea lui Jose Marti~ apostolul libertăţii cubane. Această mişcare tinerească a încercat să rupă cu „pertractările" oneroase ale opoziţiei şi să caute un drum nou, eficient, de luptă împotriva tiraniei.

În acest grup de tineri Fidel a recrutat cîţiva, care ur^ mau să fie cadrele de bază ale unei mişcări clandestine_ Primele celule ale acestei mişcări au fost formate din tineri de condiţie modestă : funcţionari, muncitori, funcţionari mij^ locii - marea majoritate cont.abili, pe care-i recrutase Abel~ el însuşi contabil şi student la ştiinţele comerciale.

Majoritatea acestor tineri aparţinuseră partidului ortodox, aripii sale radicale. În septembrie 1952, Fidel Castro le-a. vorbit cu desăvîrşită franchеţe :

- Toţi cei care intră în mişcare sînt simpli soldaţi. Me^ ritele sau sarcinile pe care le-au avut în cadrul răposatului partid ortodox nu contează ; lupta va fi grea, drumul lung. şi spinos. Ne vom ridica împotriva dictaturii cu armele în mină.

Au început, deşi sporadic, antrenamentele de tir, în di^ verse părţi ale provinciei Havana. De asemenea, în Uni-· versitate, la „Clubul Vînătorilor", sau în diferite ferme. Antrenamentul în Universitate consta în învăţarea mînuirii armelor - luptă personală, luptă de *comandos* şi se efectua. sub conducerea lui Raul Castro, student la ştiinţele sociale. Şeful antrenamentului era un bătrîn american, Isaac, ve^ teran al primului război mondial. Pentru a asigura secretul tuturor acţiunilor, în afară de *juramento de honor* - pe^ care l-au depus toţi membrii, Fidel a numit o comisie de cercetare care veghea la păstrarea celei mai severe vigi^ lenţe. Şeful acestei comisii era Abel Santamaria, un tînăr- închis, prudent, de o mare capacitate organizatorică.

Inainte de orele decisive ale atacului, Fidel l-a desemnat: ca şef al mişcării în cazul cînd el ar cădea în luptă.

Sam.ta.maria, cunoşti faptul că el a furat bani din ca^ sieria întreprinderii unde lucra, ca să îngroaşe fon^ drudle revoluţiei ?

- Este o calomnie infamă. N-a fost destul că l-aţi torturat şi l-aţi asasinat mişeleşte, acum vreţi să-i mînjiţi şi memoria ?

PROCURORUL : De ce n-aţi atacat *el Cuartel* Co^ *lumbia ?* Aici se găseşte grosul forţelor militare şi nu în Moncada.

Răspunsul lui Fidel veni limpede :

- Moncada era cea de-a doua fortăreaţă militară a ţării. Pentru că eram foarte slab înarmaţi şi n-aveam suficientă experienţă am sperat să punem *mîna* .pe Moncada prin surprindere. Am trasat sareina oa numai în cazul extrem să se verse sînge.

Planul prevedea că vom pătrunde în *cuartel* prin surprindere şi-l vom ocupa. Psihologia militarului a dovedit de multe ori că soldatul nu reacţionează decît la ordine sau la împuşcături. Altfel nu se apără. Tot în *Oriente* a început războiul de inde^ pendenţă a Cubei. E provincia cea *mai rebelde.* Ne-am propus să reeditäm invazia insulei de la apus spre răsărit, de aceea în clipa cînd prima parte a pla^ *nului* nostru s-a prăbuşit, am indicat :tovarăşilor să ne reunim într-o fermă din Siboney, urmind ca după aceea să urcăm în Sierra Maestra, să cerem ajutorul ţăranilor şi să ne fortificăm acolo.

Alte motive pentru care socotea că e bine să fie atacată Moncada, le-a expus Fidel lui Abel Santa^ maria: tn Moncada era un arr-senal preţuit la aproape patru milioane de pesos şi paza eif'a nulă în compa^ raţie cu baricadele bLindate şi sistemul de alarmă din *Ciudad Militar de Columbia.*

De .asemenea Fidel a spus locotenenţilor săi :

- Chiar dacă nu vom obţine imediat victoria, da^ toria noastră este să semnalăm drumul care ne va conduce la ea ; avem un angajament de onoare în faţa Patriei : cu cît sacrificiul nostru va fi mai mare, ou atît mai mulţi tineri ne vor urma exemplul. Fie^ care dintre voi pre~eşte mai mult decît 10 soldaţi. Luptăm pentru un ideal, aşa că nu trebuie să ne preocllpe

sUJperioritatea numerică a inamicului : im^ pontă calitatea adversarilor, nu cantitatea lor.

Reuniunile aveau loc în apartamentul pe care Abel şi sora sa Haydee îl ocupau în cartierul Vedado din Havana. Aici se discuta economie politică, tac^ tică militară, probleme de conştiinţă cetăţenească, despre REFORMA AGRARA, despre demnitatea patriei.

Un timp procurorul. păstră tăcerea, bău un pahar -cu apă, pe care i l-a prezentat, pe o tavă de cristal, un soldat de gîtul căruia atîrna pistolul automat. Apoi:

- Dacă oa.menii dumitale aveau instrucţiuni să -€Vite, pe cît posibil, vărsarea de sînge, c:um îţi explici că au deschis pîntecele unor sărmani bolnavi fă.ră apărare în Spitalul Militar?

- E o calomnie ordinară, ca tot raportul informa^ tiv al lui Rio Chaviano. Între armele pe care le aveam, nu exista nici o armă albă. Iar dacă doriţi - exemple, iată-le : scena a fost chiar acest Palat al Justiţiei şi sper că vor avea ocazie să treacă prin faţa dumneavoastră martorii care ne vor da drep^ ta.te. Cînd tinerii de sub comanda fratelui meu Raul au făcut prizonieri cîţiva soldaţi din corpul de pază, Raul i-a dezarmat şi a împărţit tovarăşiloc armele automate. Cind s-a dat ordinul de retragere, aceşti prizonieri au fost eliberaţi. În schimb, atitudinea sol^ daţilor tiranului a fost deosebită, pentru că au tor^ turat şi au asasinat pe aceia pe care i-au putut face prizOlllieri.

- Te bizruiai pe ajutorul cuiva din actualul sau din vechiul regim ?

- Nu. Contam numai pe propriile noastre forţe şi pe ajutorul întregului popor cuban. Ajutor pe care l-am fi obţinut dacă am fi ajuns să comunicăm prin radio cu poporul.

- Deci pe ajutorul poporului ? întreabă, ironic, prOCIW'orul.

- Da. Oredem în popor. Planul nostru era ca ime^ diat după cucerirea Moncadei să citim - prin toate posturile de emisiune ale oraşului - programul nos^ tru revoluţionar. Declaraţia noastră de principii con^ ţine dorinţele diferitelor generaţii cubane.

- Spune-mi... tinere„. Pe ce prestigiu politic te bizuiai dumneata ca să crezi că un popor intreg te va urma ? Şi mai ales un 'popor atît de sceptic şi de atîtea ori minţit cu vorbe mari şi frumoase. Pe ce prestigiu polit ic te bizuiai ?

Apăsînd pe fiecare cuvînt, Fidel îi !răspunde:

- Pe acelaşi prestigiu politic pe care se bizuia. .. avocăţelul Carlos Manuel de Cespedes atunci cînd a dat semnalul răscoalei la YaTa ... Pe acelaşi presti^ giu pe care se bizuia... negrul Antonio Maceo cînd s-a ridicat la lupta eliberatoare.

- Şi care era programul „guvernului" revoluţio- nar?

Procurorul pune întrebarea cu vădită intenţie de· a-şi bate joc. Ofiţerii de poliţie însă se agită şi pre^ şedintele întrerupe.

- Nu e necesar să fie difuzat aici. E o utopie.

Din acest program „utopic" aş v·rea să citez cîteva puncte:

În cinstea oamenilor din Cuba e triumful re^ voluţiei. Revoluţia lui Cespedes, a Jiui Agramonte, a lui Maceo şi Marti, a lui Meilla şi a lui Guiteras, ade^ vărata revoluţie caTe nu s-a tenninat încă ... Ani^ versarea a 100 de ani de la naşterea J·ui Mairti se· petrece într-un moment culminant. Lupta sînge^ roasă şi bărbătească pentru libertate şi tndepen^ denţă ; contradicţiile civice înt!re cubani pentru a ajunge la o stabilitate ·politică şi economică ; pro^ cesul funest al inteTvenţiiloc străine ; dictaturile ; lupta neîncetată a eroilor.

În faţa haosului în care a fost azvîil'lită naţiunea de un tiran neruşinat, tineretul ouban, care iubeşte libertatea şi cinstea oamenilor liberi, se ridică în- tr-un gest de răscoală nemuritoare, rupînd pentru totdeauna pactul ruşinos cu corupţia trecutului şi cu prezentul de dOiliu şi decepţii.

În faţa *tragediei* cubane, contemplată cu ·calm de liderii politici fără ruşine, se ridică în această oră decisivă TINERETUL CENTENARULUI - care nu aire alt interes decît să cinstească cu sacrificiul, cu siingele şi ou victoria sa visul nerealizat al lui Marti.

Şi declară în faţa onoarei şi demnităţii poporului :

1 Izvorind din valorile oele mai curate ale po^ porului cuban, REVOLUŢIA se declară liberă de orice legături cu străinătatea, liberă de influenţele şi poftele politice ale aventurierilor. Oamenii care au ·organizat-o şi care o reprezintă se simt obligaţi numai în faţa sfintei voinţe a poporului de a-şi cu^ ceri viitorul pe care-l merită; revoluţia este lupta decisivă a unui .popor împotriva tuturor celor care l-au înşelat .

... Revoluţia îşi declară dragostea şi încrederea în cinstea şi în mindria oamenilor noştri ; îşi declară hotărîrea de-a folosi 1pe toţi cei care merită într-a^ devăr în marea sarcină de reconstrucţie naţională. Aceşti oameni există în toate colţÎrile Cubei, din .coliba ţăranului şi pînă în cartierul general al for^ ţelor armate. Nu e o revoluţie de castă .

... Revoluţia declară respectul său absolut faţă de Constituţia pe caire şi-a dat-o poporul în 1940 şi o restabileşte ca lege fundamentală. Declară că unicul steag este tricolorul cu steaua singuratică şi îl ridică din nou, în tumultul luptei ; declară că nu există alt imn decît oel naţional cuban.

i Morir por la patria es vivir !

În numele martirilor.
lin numele drepturilor sfinte ale patriei.
Pentru onoarea patriei.

Iulie 23, 1953.

*
* *

Tot timpul acestei prime şedinţe a tribunalului, Fidel Castro îşi ia asupra sa responsabilitatea celor petrecut€ la Moncada, arătind că această mişcare a tineretului nu are nici run fel de legătură cu nici un fel de partid de opoziţie.

După ce tribunalul încearcă să stabilească gradul de responsabilitate al celorlalţi acuzaţi, *în generai oameni de a doua* mină *a* opoziţiei, arestaţi *pentru a fi* compromisă opoziţia *în întregime,* Fidel ia din nou cuvîntul :

- Domnule preşedinte, domnilor magistraţi, cei care am participat la acţiunea din 26 iulie (face <> pauză şi urmează cu run ton ferm) şi sîntem aici, desigur, vorbesc în

cazu'l meu şi al celor cîţiva to^ varăşi prezenţi, cu care am putut comunica în inchi^ soaire, foarte puţini, desig:w-... n-o să negăm. Am spus de la început că mă recunosc autorul atacului de la Moncada, v-am explicat cum l-am organizat şi am dat detaliile pe care le-am crezut de cuviinţă. Am declarat că nici unul dintre conducătorii politici, prezenţi sau absenţi, n-au nici o resiporu;abilita.te di^ rectă sau indirectă faţă de revoluţie ; cît despre cei^ lalţi tineri acuzaţi, .trebuie să spun .că unora le-am vorbit despre idealurile pentru care luptăm„. poate· că se căiesc de a mă fi ascultat. ..

- *No !* răsună la unison glasul tinerilor.

Clopoţ.elul preşedintelui se agită frenetic.

- Mă refer la faptul că ... poate. .. unii cred că da^ toria lor faţă de patrie e alta şi...

Masa compactă de tineri se ridică în picioare, ca mişcată de un resort, şi-i răspunde :

- Nu, Fidel!

Din centrul grupului se aude o voce ascuţită :

- Toţi cei care am participat la asaltul Moncadei vom spune limpede adevărul, cu toate că *el com^ panero* Fidel a recomandat celor asupra cărora nu există probe să nu se declaire vinovaţi ; vom spune tot adevărul ; ceilalţi acuza.ţi pot să plece şi să nege !

Toate privirile se întorc spre un tînăr cu înfăţi- şare de adolescent, cu ochii uşor oblici şi buzele subţiri. Numele lui circulă în şoaptă prin asistenţă : Raul Castro.

„I STOR I A IM I V A DA DREPT AT E !"

În cea de-a doua sesiune a procesului, la 22 sep^ tembrie, au fost ascultaţi zece martori ; din depozi^

ţiile lor începea să se închege tabJoul sinistru al represiunilor poliţieneşti. Procesul se întorcea împotriva organizatorilor ; apărea adevăr-ata faţă a dictatorului şi a regimului său, regim care se pregătea să se „·legalizeze" prin farsa alegerilor.

În noaptea de 25 septembrie, în ajunul celei de--a treia şedfu.ţe a Tribunalului, doi medici se prezintă 'în celula lui Fidel. Sînt în mod vizibil jenaţi.

- Am venit să-ţi facem un examen general.

- Şi cine se îngrijeşte atîta de sănătatea mea ?

Cei doi medici îi spun deschis că la începutul serii a venit în închisoare colonelrul. Chaviano. Le-a spus că „prezenţa lui Fidel la proces aduce grave prejudicii guvernului" şi le-a ordonat să semneze un <iertificat în care să constate că acuzatul e grav bolnav şi nu poate asista la judecată.

Medicii îi spun deschis că ei sînt dispuşi să renunţe la posturile lor şi să se expună persecuţiilor: il lasă pe Fidel să hotărască, dar îi atrag atenţia că îşi expune viaţa, deoarece văzînd că nu pot opri prezenţa lui la proces, s-ar putea ca autorităţile să-i aplice *La Ley de Fuga,* ÎlîlSOOnarea unei evadări şi asasinarea.

Fidel le răspunde :

- Vă veţi da singuri seama care e datoria dumneavoastră. Eu mi-o cunosc foarte bine pe a mea.

Medicii se retrag şi semnează certificatul cerut. ln aceea.şi noapte Fidel .redactează o sarisoare adresată tribunalului în care demască planurile poliţi~i; solicită vizita a doi medici particulari care să ateste perfecta lui sănătate; şi spune olar: „dacă pentru a-mi salva viaţa trebuie să mă pretez la asemenea joc mUTdar, prefer să mi-o pierd de o mie de ori". Şi încheie citîndu-l pe Marti : „Un prrincipiu just e mai puternic, chiaT din fundul unei celule, decît o armată întreagă". Această scrisoare este citită în cea de-a treia şedinţă, de tînăra Melba Hemandez, cu care Fidel reuşise să comunice.

Rezultate imediate : izolarea lui Fidel într-o celulă specială. Medici particulari îi fac un examen general în ziua de 27 septembrie şi certifică perfecta lui sănătate. Cu toate acestea nu este adus la

mei o şedinţă a tribuna'lului.. !n acest timp, sînt împrăştiate pamflete anonime, ieşite din tipografiile poliţiei, în care „cetăţenii sînt chemaţi să ajute eva^ darea lui Fidel Castro" - încercare provocatoare, ca să justifice asasinatul caTe se pregătea. Folosin^ du-se de puţinele mijloace care le stăteau la dispo^ ziţie, prietenii ~ui Fidel, affaţi în libertate, demască această provocare. Şi aitUiilci nu rămîne decît căJ.ca!'ea brutală, deschisă, a legilor: poliţia interzice prezenţa în proces a principalului acuzat.

Procesul lui Fidel, singur, are loc abia la 16 oc^ tombrie într-o sălită a Spitalului Civil a cărui clădire era înconjurată de poliţie. Cămăruţa e „ame^ najată" : există o boxă în minăatură, o bancă a apă- 1rării în miniatură, o masă a prezidiului în miinia^ tură. Numai prezenţa poliţiei nu e miniaturală. Toate forţele ei sînt mobilizate.

Fidel e întrebat dacă a.re avocat.

- Da, răspunde. Pe doctorul Fidel Castro.

I se ac01rdă dreptul de a se apăra singur. Şi acu^ mtul trece pe banca - în miniatură - a aipă:răl'ii. I se acordă, cu un surîs condescendent, dreptul de-a vorbi în pustiu, în faţa llillOr magistraţi care au jurat credinţă pe „proiectul ilegal de Constituţie" al lui Batista şi m faţa unor poliţişti. Timp de şase ore, cu roba de avocat pe umeri, cu cătuşele la mîini, Fidel demască dictatura lui Batista şi exprimă des^ chis, cu mîndrie, idealul Tevoluţionar al tineretului cuban ; hotărîrea lui de-a lupta cu arma în mînă, -dispreţuind moartea, pentru o patrie liberă şi inde^ pendentă.

„Se petrecea, domnilor magistraţi, ceva nemai^ .auzit: guvernul se temea de prezenţa unui acuzat la procesul lui ; un ,regim de teroare, un regim sîn^ geros era înspăimîntat de forţa morală a unui om lipsit de apărare, dezarmat, închis şi cailomniat. Ast^ fel, după ce m-au privat de toate, m-au privat în ce1e din urmă şi de dreptul de a asista la procesul în care eram principa:1ul acuzat. LJu.aţi *în* conside^ raţie faptul că aceasta se petrecea în timpul sus^ pendării totale a garanţiilor constituţionale, pe cînd ·era în vigoare

legea ordinii publice, cenzura radio^ ulu j şi a presei. Ce cmime oribile a comis oare acest regim dacă se temea atît de mult de vocea unui acu^ zat?. .. *

Deşi eram absent, am putut urmări procesul din celula mea în toate amăn!UJltele lui, mulţumită deţi- nuţilor din închisoairea Boniato, care, în ciuda tu^ turor drasticelor ameninţări, au folosit mijloace în^ genioase pentru a-mi pune la îndemînă tăieturi din ziare şi informaţii de tot felul ...

Pe măsma desfăşurării procesului, rolurile s-au inversat; ·cei aaire acuzau au devenit acuzaţi, iar acuzaţii s-au transformat în acuzatori. Acum nu mai erau judecaţi revoluţionarii, ci era osîndit pent,ru totdeauna J.a acest proces un domn care se numeşte Batista ... *monstrum horrendum* **!N-are importanţă că tinerii viteji şi demni au fost condamnaţi, căci

* Fidel Castro, *Discursuri,* ed. cît., din p. 16 şi urm.

** Monstrum horrendum - epitet folosit de Virgiliu (Ene^ ida, III, 658) în descrierea ciclopului Polifem, pe care l-a - Orbit Ulise : „Namilă groaznică, hîdă, un monstru lipsit de lumină" (Virgiliu : *Eneida,* E.S.P.L.A., 1956, p. 85).

s[B]t**at**[i] [s]d[t]i[a]n [d u]1 ~ă
lovitura de st**at** din

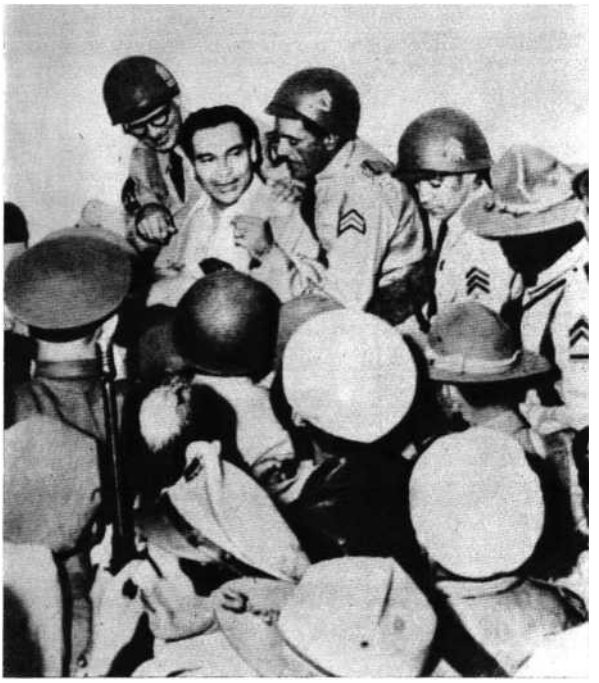

Înstru mente ale " d emocraţiei"

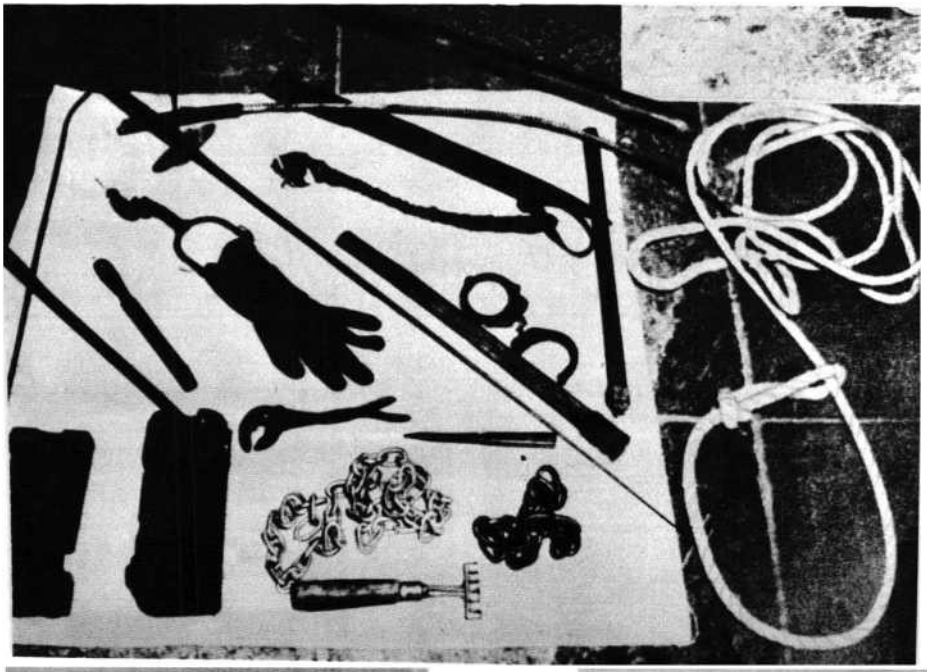

Garci

mîine poporul va condamna pe dictator şi pe zbirii săi cei cruzi. Revoluţionarii au fost trimişi în insula Pinos, în ale cărei lagăre mai dăinuie spectrul lui Castell †††††††††† şi unde strigătele atîtor oameni asasinaţi nu s-au stins încă ; au fost trimişi acolo ca să-şi is^ păşească dragostea de libertate într-o amară capti^ vitate, izolaţi de societate,- smulşi din căminele lor şi exilaţi din patrie. Nu oredeţi oare că în astfel de împrejurări misiunea mea ca avocat este ingrată şi dificilă?

Ca re:z;ultat al atîtor manevre murdare şi ilegale, prin voinţa celor care poruncesc şi slăbiciunea celor care judecă, iată-mă în această cămăruţă a Spitalului Civil, unde am fost adus pentru a fi judecat în as^ cuns, astfel încit să nu fiu auzit, ca vocea mea să se stingă şi nimeni să nu afle ceea ce voi vorbi aici.

De ce există acel impunător Palat al Justiţiei, unde domnii magistraţi se simt, fără îndoială, mult mai comod ? Nu este recomandabil, vă avertirez, să se împartă dreptatea din camera unui spital înconjurat de santinele cu baioneta la armă, pentru că cetă- ţenii ar putea crede că însăşi justiţia noastră este bolnavă ... şi prizonieră ...

Voi cere tribunalului doar un singur lucru şi sper că îmi va fi acordat, drept compensaţie pentru ex^ cesele şi ilegalităţile pe care a trebuit să le îndur, fiind lipsit de apărarea legilor : să *mi* se respecte dreptul de a mă exprima cu deplină libertate. Fără aceasta nu s-ar putea realiza nici măcar aparenţa de justiţie, iar această ultimă încălcare ar fi, mai mult decît oricare alta, infamă şi laşă.

Mărturisesc că m-a decepţionat şi aici un luaru. Am crezut că domnul procuror va veni cu o acuzaţie teribilă, dispus să justifice cu nenumărate argumente motivele pentru care, în numele D:reptului şi al Jus^ tiţiei - al cărui Drept şi al' cărei Justiţii? - trebuie

---

†††††††††† Supraveghetor al închisorii model din insula Pinos, în timpul lui Machado. La căderea acestuia, în 1933, a fost împuşcat, fiind învinuit de asasinarea a mai bine de 500 de deţinuţi politici.

să fiu condamnat la 2.6 de ani închisoare. Dar nu; s-a limitat numai să citească articolul 148 din Co^ dul apărării sociale, pe baza căruia, plus circum^ stanţele agravante, cere pentru mine număxul res^ pectabil de 26 de ani închisoare. Două minute mi se par foarle puţin pentru a justifica şi a cere ca un om să petreacă în închisoare mai bine de un sfert de secol. Domnul procuror este cumva certat cu tribunalul ? Fiindcă, după cum observ, laconis^ mul său în cazul acesta este în directă contradicţie cu solemnitatea şi chiar cu acea nuanţă de mîndrie cu care domnii magistraţi au declarat că acesta este un proces de foarte mare im.portanţă ; iar eu am văzut procurori vorbind de zec-e ori mai mult într-un caz simplu, bunăoară de trafic de stupefiante, pen^ tru a cere ca un cetăţean să fie condamnat la şase hmi mchisoare. Domnul procuror nu a pronunţat nici un singur cuvînt pentru a motiva sentinţa pe care o cerea. Să fiu drept. .. înţeleg că unui procuror care a jurat să fie credincios Constituţiei republicii ii este greu să vină aici în m..1.mele unui guvern ne^ constituţional, impostor, cu totul ilegal şi, mai ales, imoral şi să ceară ca un tînăr cuban, avocat ca şi el, şi poate... tot atît de cinstit ca şi el, să fie trimis pentru 26 de ani la puşcărie ...

Faimosul articolaş al domnului procuror nu merită nici un minut de replică. Mă voi limita, deocamdată, să-l hărţuiesc uşor pe considerente juridice, pentru că vreau să lămuresc totul înainte de a începe lupta cea mare împotriva minciunii, falsităţii, ipocriziei, convenţionalismului şi laşităţii morale fără mar^ gini pe care se întemeiază această comedie groso^ lană, care, de la 1 O mar'tie şi chiar dinainte de 1 O mar^ tie, se numeşte în Cuba justiţie ...

Am ascultat luni 27 iulie, la radio, într-o colibă dim munţi, pe cînd mai rămăseseră acolo 18 oameni înarmaţi, cuvmtarea dictatorului. Cei care nu au trecut prin astfel de clipe nu vor putea înţelege nici^ odată amărăciunea şi indignarea pe care le-am re- simţit. În timp ce speranţa atîta timp. nutrită de a elibera

poJX>rul nostru se năruia, vedeam auro des^ potul se înălţa şi mai sus, mai perfid şi mai airogant ca or'icînd. Şuvoiul de minciuni şi de calomnii pe rare l-a vă.Tsat în limbajul său înveninat, odios şi respingător se poate compara doar cu şuvoiul imens de sînge tînăr şi oUTat pe care, din noaptea prece^ dentă, îl vărsa, cu ştiinţa, oonsimţămîntul, compli^ citatea şi aprobarea lui, cea mai sadică bandă de asasini cunoscută vreodată. Dacă un om cinstit ar crede măcar o singură clipă ceea ce a spus el, ar comite o greşeală destul de mare, care l--ar face să se căiască şi să se ruşine:?Je toată yiaţa. În acele clipe nu încercam nici măcar speranţa că vom putea să însemnăm pe fruntea-i mizerabilă adevărul care să~l stigmatizeze pentru tot restul . zilelor sale şi pentru restul timpurilor-, deoarece în. jurul nostru se strîn^ gea cercul alcătuit din mai bine de o mie de oameni avînd arme cu o eficacitate şi o putere mai mare decît ale noastre şi cărora li se poruncise să nu se intoarică deoit cu cadavrele noastre. Astăzi, cînd ade^ vărul începe să fie cunoscut, vreau să repet cuvintele pe care le-am rostit în clipa în care mi-am asumat această misiune. Cînd o voi îndeplini pînă la capăt, *voi* putea muri liniştit şi fericit. Iată de ce nu voi inceta să-i înfierez pe aceşti asasini turbaţi...

Cînd m-am convins că toate efortiucrile de a lua fortăreaţa (Moncada n.n.) erau zadarnice, am început să retrag oamenii în grupuri de 8 şi de 10. Retra^ gerea a fost acoperită de 6 franctirori care, conduşi de Pedro Miret şi de Fidel Labrador, au. blocat eroic trecerea armatei. Pierderile noastre în luptă au fost neînsemnate ; 95 % din oamenii noştri au pierit dim. caum cruzimii şi bestialităţilor care au tml10it lruiptei. În grupul de la Spitalul Civil iil-'a căzut decît unul, restul au fost capturaţi atunci cînd trupele s-au .pos- ^ tat în faţa unicei ieşiri a clădirii şi n-au depus ar^ mele decît atunci cînd nu le-a mai rămas nici un glonţ. Printre ei se afla Abel Saintamaria, cel mai generos, mai iubit şi mai neînfricat dintre tinerii noştri, a cărui glorioasă rezistenţă face ca memoria lui să rămînă vie în istoria Cubei. Voi arăta ce soartă au avut cei

care au izbutit să fugă şi felul în care Batista a hotărît să pedepsească spiritul revoluţionar şi erois^ mul tineretului nostru.

În cazul în care atacul asupra regimentului avea să eşueze, planul nostru era să continuăm lupta în munţi. În Siboney am reuşit să adun din nou a treia parte a forţelor noastre ; dar deja mulţi dintre ei erau descurajaţi.

Vreo 20 au hotărit să se predea ... * Restul de 18 oa^ meni, cu armeJ.e şi muniţiile care le mai rămăseseră, m-au urmat în munţi. Terenul ne era ab^ solut necunoscut. După o săptămină ne aflam pe partea cea mai înaltă a Cordilierilor, Gran Pietra, iac armata a ocupat poalele muntelui. Nici noi nu pu^ team cobori, nici ei nu îndrăzn€'.au să urce. De aceea, nu armele, ci foamea şi setea ne-au învins ultima rezistenţă. A trebuit să împart oamenii în grupuri mici; unii au reuşit să se strecoare printre rîndurile armatei, alţii s-au încredinţat airhiepiscopului Perez Serantes. Cu mine rămăseseră doar doi tovarăşi : Jose Suarez şi Oscar Alcalde. Fiind toţi trei foarte extenuaţi, am fost surprinşi dormind în dimineaţa zilei de sîmbătă 1 august de un grup comandat delo^ cotenentul Sarria. Uciderea prizonierilor încetase da-

"' Arhiepiscopul din Santiago, Perez Serantes, complice al asasinilor, a scris o scrisoare călăului Chaviano ; acesta i-a dat „garanţii" că toţi cei care se vor preda nu vor păţi nimic. În momentul cînd îi dădea garanţii, erau morţi. Iată - fără comentarii - finalul scrisorii :

„Folosesc acest prilej ca să vă felicit, încă o dată, pentru nobilele şi creştineştile dvs. sentimente, pentru noblețea ca^ racteristică unui militar cu un înalt simţ al onoarei *(alta^ mente pundonoroso)* - podoabă a armatei, demn de înaltele funcţii pe care le îndepliniţi.

E un noroc pentru Patrie şi un mare noroc pentru San^ tiago să aibă un astfel de şef, în orele critice pe care le trăim.

Să binecuvinteze Domnul acţiunile dvs., să ne binecuvin^ teze pe toţi. Să binecuvinteze Republica.

Prietenul dvs. şi prelatul care vă binecuvintează.

ENRIQUE, arhiepiscop de Santiago torită puternicei reacţii a opiniei publice şi acest ofiţer, om de onoare, a împiedicat asasinarea noastră în timp ce ne aflam în

plin cîmp, cu mîinile legate.‡‡‡‡‡‡‡‡

Domnul procuror dorea foarte mult să cunoască ce şanse de izbîndă am avut. Aceste şanse se bazau pe factori de ordin tehnic, militar şi social. S-a în^ cercat să se creeze un mit al eficacităţii armelor moderne, care ar face imposibilă lupta deschisă a po^ porului împotriva tiraniei. Defilările militare ş_i pa^ răzile pompoase în echipament de război au ca scop să întreţină acest mit şi să creeze în opinia publică un complex de inferioritate absolută. Nici o armă, nici o forţă nu este capabilă să înfrîngă un popor care se hotărăşte să lupte pentru drepturile sale. Exemplele istoriei trecute şi prezente sînt nenumărate. ..

Cînd vorbim despre popor, nu înţelegem prin acea^ sta păturile înstărite şi conservatoare ale naţiunii, pe cei cărora le convine orice regim de opresiune, orice dictatură, orice despotism şi se prosternă pînă îşi izbesc fruntea de .pămînt în faţa stăpî.nului care vine la rînd. Prin popor înţelegem, cînd vorbim de luptă, marea masă legată de pămînt, cea pe care toţi o vînd 5i pe care toţi o înşală şi o trădează, cea care năzu- ieşte la o viaţă mai bună, mai demnă şi mai dreaptă 'în patria sa ; cea care de veacuri năzuieşte spre drep^ tate, dat fiind că generaţie de generaţie a îndurat nedreptăţi şi batjocuri, cea care doreşte mari şi în^ telepte transformări în toate domeniile şi este gata să -şi dea pînă şi ultima picătură de sînge pentru o cauză în care crede şi care îi este dragă ...

Şi dnd este vorba de luptă, noi numim popor pe cei 600 OOO de cubani aflaţi fără lucru şi doritori să-şi cîştige pîinea în mod cinstit, fără să se vadă nevoi ţi să

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡ tn fiecare grup al armatei, care-l căutau pe Fidel, au fost introduşi doi sau trei asasini ai poliţiei *(matones* - me^ serie oficială). Cînd aceştia au vrut să tragă în cei trei ti^ neri, Sarria - negru - i-a oprit :

- *Las ideas no se matan !* (Ideile nu pot fi ucise !)

A.zl Sarria e căpitan, şeful gărzii palatului prezidenţial.

emigreze din patria lor în căutarea pîinii ; pe cei 500 UOO de muncitori agricoli locuind în co^ cioabe mizere, muncind patru luni pe an, iar restul timpu1ui suferind de foame şi, împărţind mizeria cu copiii lor, neavînd nici o palmă de pămînt pentru semănat şi a căror existenţă ar putea să trezească mai multă compasiune dacă nu ar fi atîtea inimi de piatră ; pe cei 400 OOO de muncitori industriali şi sa^ lahori, ale căror venituri sînt micşorate, ale căror cucerim sînt mereu ciuntite, care au drept locuinţe infernalele maghernite de la mahala, ale căror salarii trec din mîinile patronului în cele ale cămătarilor, al căror viitor este reducerea salariilor şi concedie^ rea, a căror viaţă este truda continuă, iar odihnă mor^ mintul ; pe oei 100 OOO de mici agricultori, oare trăiesc şi mor trudind pe un pămînt ce nu este al lor, contemplîndu-l mereu cu tristeţe, aşa cum Moise pri^ vea pămîntul făgăduinţei, murind fără a ajunge să-l posede, care trebuie să plătească pentru parcelele lor, ca nişte şerbi feudali, o parte din produsele recol^ tate, care nu pot nici să îndrăgească pămintul, nici să-l îmbunătăţească, nici să-J. înfrumuseţeze, nici să planteze vreun cedru sau portocal pentru că nu ştiu cînd va veni jandarmul cu garda rurală să le spună că trebuie să plece ; pe cei 30 OOO de învăţători şi profesori plini de abnegaţie, pe care-i preocupă sin^ cer destinul generaţiilor viitoare şi care sînt atît de rău trataţi, atît de prost plătiţi ; pe oei 20 OOO de mici comeircialI1ţi, împovăraţi de dări, ruinaţi de criză şi aduşi la sapă de lemn de o puzderie de funcţionari hTăpăreţi şi venali ; pe cei 10 OOO de tineri liber profesionişti : medici, ingineri, avocaţi, veterinairi, pe^ dagogi, dentişti, farmacişti, ziarişti, pictori, sculp^ tori etc., care părăsesc sălile facultăţilor cu diplome în buzunaT, dornici de luptă şi piliri de speranţe, pen^ tru a se pomeni deodată într-un impas, cu toate porţile închise, nepăsătoare faţă de rugăminţile şi stăruinţele lor. Acesta este poporul, cel care îndură toate nenol'odrile şi care, de aceea, este gata să lupte icu înverişunare ! Acestui popor, ale cărui dru^ muri sînt pline de pietrele ~ăciunii şi ale falselor promisi:uni, n-o să-i spunem: „O să-ţi dăm», ci : «lată, aici se află totul,

J:Uptă acum cu toate puterile tale pentru ca libertatea şi fericirea să fie ale tale !» ...

De atîta mizerie te poate elibera numai moartea; şi statul doar la aceasta te ajută : să mori. 90 % din copiii de Ja sate sînt infectaţi de microbi care pătrund în organism din pămînt, din murdăiri:a care se strînge sub unghiile picioarelor desculţe. Societatea se emoţionează cînd află că a fost răpit sau asasdnat un copil, dar păstrează o indiferenţă orim:inală în faţa asasinării 1n masă a atîtor mii şi mii de copii rare, din lipsă de resurse, se sting în fiecare an agonizînd în chinuri. Ochii lor nevinovaţi, înceţoşaţi de apro^ pierea morţii par aţintiţi spre infinit, cerînd iertare pentru egoismul uman şi impJorînd să nu cadă bles^ temul lui Dumnezeu asupra oamenilor. Cînd un tată de familie lucrează patru luni pe an, cu oe poate cumpăra haine şi medicamente copiilor săi ? Vor creşte rahitici, la 30 de ani nu vor avea nici un dinte sănătos 1n gură, vor fi auzit 10 OOO OOO de discursuri şi vor muri, pmă la mmă, pradă mizeriei şi decepţiei.

Accesul în spitalele statului, mereu pline, nu este posibil decît pe baza recomandării unui magnat po^ litic care îi oere nefericitului votul J:ui şi al întregii lui familii, pentru ca Cuba să continue să trăiască la fel sau chiair mai prost. ..

Cînd judecaţi un individ acuzat de furt, domnilor magiştraţi, nu-l întrebaţi de cît timp nu mai mun^ ceşte, cîţi copii are, în ce zi a săptămînii a mînoat şi în ce zi nu. Nu vă ocupaţi de loc de condiţiile sociale în care trăieşte : îl trimiteţi la închisoare fără să ţi- neţi seama de nici un alt considerent.

La închisoare nu merg însă cei bogaţi, care dau foc prăvăliilor şi magazinelor pentru a-şi încasa poli^ ţele de asigurare - chiar dacă ard şi cîteva fiinţe omeneşti, ei au destui *bani* ca să plătească avocaţi şi să mituiască magistraţi. Il trimiteţi la închisoare pe nefericitul care fură de foame, dar nici unul dintre sutele de hoţi care fură milioane din avutul statului n-a dormit vreodată o .noapte după gratii ; cu ei ci^ naţi la sfîrşitul anului

într-un local aristocratic şi se bucură de respectul dumneavoastră ...

Un guvern revoluţionar, după ce i-ar instala pe parcelele lor, ca stăpîni, pe *cei* 100 OOO de mici agri^ cultori care plătesc astăzi rentă, ar trece la rezol^ varea definitivă a problemei agrare, mai întîi stabi^ lind, aşa cum cere Constituţia, suprafaţa maximă de pămînt pentru fiecare tip de exploatare agricolă şi expropriind surplusul, revendicînd pentru stat pă-mînturile uzurpate, desecind mlaştinile şi terenurile inundabile, plantînd imense livezi cu puieţi şi re^ zervînd zone pentru împădurire ; în al doilea rind : repartizînd restul disponibil ţăranilor, cu precădere celor cu familii numeroase ; creînd cooperative de agricultori pentru folosirea în comun a utilajului cos^ tisitor, a instalaţiilor frigorifice, pentru realizarea unei conduceri unice calificate a producţiei vegetale şi animale, oferind ţăranilor resurse, utilaj, protecţie şi cunoştinţe utile.

Un guvern revoluţionar ar rezolva problema lo^ cuinţelor reducînd cu hotărîre la jumătate costul chi^ riilor, scutind de orice taxă casele locuite de înşişi proprietarii lor, triplînd impozitele pe casele închi^ riate, demolînd cartierele mizere pentru a ridica în locul lor clădiri moderne, cu mai multe etaje, şi fi^ nanţînd construcţia de locuinţe în întreaga insulă pe o scară nemaiîntilnită, după următorul criteriu : dacă la ţară idealul este ca fiecare familie să-şi aibă pro^ pria ei parcelă, la oraş idealul este ca fiecare familie să trăiască în propria ei casă sau apartament. Avem piatră suficientă şi braţe suficiente ca să construim pentru fiecare familie cubană o locuinţă decentă. Dar dacă continuăm să aşteptăm miracole de la viţelul de aur, vor trece o mie de ani şi problema va rămîne tot nerezolvată ...

In fine, un guvern revoluţionax ar înfăptui reforma radicală a învăţămîntului nostru, punîndu-l în con^ cordanţă cu iniţiativele menţionate mai sus, pentru a da pregătirea cuvenită generaţiilor care vor trăi într-o patrie mai fericită. Să nu se uite cuvintele Apostolului * : ... În

America Latină se face o eroare foarte gravă : la sate, unde se trăieşte aproape ex^ clusiv din produsul cîmpului, copiii capătă o educa^ ţie ca pentru viaţa urbană, oamenii nefiind pregătiţi pentru viaţa de la ţară» ..... Poporul cel mai fericit este cel care are copiii ma1 bine educaţi atît în ceea ce priveşte gîndirea cît şi în ceea ce priveşte sentimen^ tele.....un popor instruit va fi întotdeauna puternic şi liber». ..

De unde să se ia banii necesari ? Cînd banii st.atu^ lui nu vor mai fi delapidaţi, cînd nu vor *mai* exist.a funcţionari venali crure să se lase cumpăraţi de ma^ rile întreprrinderi în detrimentul fiscului, cînd imen^ sele resurse ale naţiunii vor fi mobilizate şi cînd acea^ stă ţară fără f ronti.ere va înceta să mai cumpere t.ancuri, bombardiere şi tunuri, folosite doar în lupta împotriva poporului, şi cînd poporul va fi educat în loc de a fi ucis, atunci vor exista bani din belşug.

Cuba ar putea să întreţină în condiţii optime o populaţie de trei ori mai mare; de aceea nu există motiv ca populaţia existentă astăzi să trăiască în mi^ rerie. Pieţele ar trebui să fie pline de produse, cămările .caselor ar trebui să fie îndestulate ; toate braţele ar putea să producă din plin. Acesta nu este un lucru i:reaiizabil. Este de neconceput că există oameni care se culcă flămînzi atîta timp cît mai rămîne o palmă de pămînt nesemănată, că există copii care, lipsiţi de asistenţă medicală, mor ; că 30 % din ţăranii noş- tri nu ştiu să se iscălească, iar 99 % nu cunosc istoria Cubei ; că majoritatea familiilor de la sate trăiesc în condiţii mai proaste decît indienii pe care i-a găsit Columb atunci cînd a descoperit pămîntul cel mai frumos pe care l-au văzut vreodată ochii unui om.

~ Fidel Castro· se referă la eroul naţional cuban Jose Mart(.

'Celor care, pentru aceasta, m-ar numi visător, le spun, ca şi Marti : "Omul adevărat nu caută să se ducă unde se trăieşte mai bine, ci unde îl cheamă datoria ; acesta este omul zilelor noastre, al cărui vis de astăzi

va fi legea de mîine, pentru că cel care a pătruns cu privirea tainele universului şi a văzut frămîntarea popoarelor, care se mistuie şi sîngerează de-a lungul secolelor, ştie că viitorul, fără nici o ex^ cepţie, este de partea acelora care-şi fac datoria„„.

Nu cer răzbunare pentru tovarăşii mei morţi, de^ oarece vieţile lor nu pot fi evaluate şi toţi criminalii la un loc n-ar putea să le plătească cu vieţile lor. Nu cu sînge se pot plăti vieţile tinerilor care mor pentru binele unui popor; fericirea acestui popor este uni^ cul preţ demn cu care pot fi plătite aceste vieţi...

Dacă acesta este, precum aţi spus, cel mai impor^ tant proces care a avut loc în faţa unui tribunal de la instauTarea republicii, chiar dacă ceea ce voi spune aici se va pierde înghiţit de conspiraţia tăcerii pe care dictatura a vrut să mi-o impună, ceea ce veţi face dwnneavoastră va sta de multe ori sub ochii posterităţii. Gîndiţi-vă că acum judecaţi un acuzat, dar că, la rîndul vostru, veţi fi judecaţi nu o dată, ci de mai multe ori... ori de cîte ori prezentul va fi supus criticii distrugătoare a viitorului. Atunci ceea ce spun eu aici va fi repetat de multe ori, nu pentru că s-ar fi auzit din gura mea, ci pentru că problema justiţiei este eternă şi pentru că, indiferent de opiniile jurisconsulţilor şi ale teoreticienilor, poporul are un profund simţ al dreptăţii. In logica simplă, dar im^ placabilă, a popoarelor, nu există nimic absurd şi con^ tradictoriu. Şi dacă există un popor care să urască din tot sufletul privilegille şi inechitatea, acesta est€ poporul cuban. El ştie că justiţia este reprezentată de o femeie avînd în mî:ini o balanţă şi o spadă. Dad o va vedea inclinîndu-se J.ru;;ă în faţa unora şi ridicînd furioasă arma împotriva altora, şi-o va imagina ca pe o prostituată ţinînd în mină un pumnal. Logica mea est€ logica simplă a poporului... "

Cred că am justificat suficient punctul meu de vedere, sînt argumente mai multe decît oele prezen^ tate de domnul procuror pentru a cere

condamnarea mea la 26 de ani închisoare. Toate sînt în favoarea oamenilor oare luptă pentru libertatea şi fericirea po^ porului şi nu în favoarea acelora care îl oprimă şi îl jefuiesc fără milă; de aceea eu am putut aduce multe argumente, pe cînd el n-a putut aduce nici unul. Cum se poate justifica pre:zenţa lui Batista la putere, putere pe care a acaparat-o împotriva voinţei poporu^ lui, violînd prin trădare şi prin forţă legile repu^ blicii ? Cum să numeşti legitim un regim sîngeros, ruşinos şi asupritor ? Cum să numeşti revoluţionar un guvern în CM"e s-au grupat oamenii cei mai îna^ poiaţi, ideile şi metodele oele mai retrograde ale vieţii publice ? Cum să consideri validă din punct de vedere juridic înalta trădare a unui tribunal a cărui misiune a fost să apere Constituţia noastră ? Cu ce drept să trimitem la închisoare cetăţeni caire-şi dau sîngele şi viaţa pentru binele patriei ? Este un fapt ... monstruos înaintea naţiunii şi a principiilor adevăratei dreptăţi !» ...

... Dar există o cauză mai puternică decît toate cele spuse pînă acum : sîntem cubani şi a fi cuban im^ plică o datorie : a nu o îndeplini e o crimă şi o trădare. Trăim mîndri de istoria patriei noastre, o în^ văţăm în şcoli şi am crescut auzind vorbe despre libertate, justiţie, dreptuxi. Am fost învăţaţi să vene^ răm de mici exemplul glorios al eroilor şi al martiri^ lor noştri: Cespedes, Agramonte, Maceo, Gomez şi Marti au fost primele nume care s-au întipărit în minţile noastre ; ne-au educat cuvintele Titanului oare spunea că libertatea nu se cerşeşte, ci se cuce^ reşte cu tăişul *machetelor;* am fost învăţaţi că pen^ tru educarea unor cetăţeni liberi într-o patrie liberă a scris Apostolul în cartea lui de aur: „Un om care e de acord cu legi nedrepte şi care îngăduie să-i fie răpit pămîntul pe care s-a născut, nu e un om cin- stit" ... În lume trebuie să existe cinstea, aşa cum trebuie să existe lumina. Cînd mulţi oameni îşi pierd cinstea, se găsesc totdeauna alţii care înmagazinează în ei cinstea

pierdută a celorlalţi. Aceştia se răscoală cu o forţă teribilă împotriva celor care răpesc po^ porului libertatea sa, ceea ce înseamnă a răpi omului cinstea sa. În aceşti oameni trăiesc mii de oameni, un popor întreg, trăieşte însăşi dem„ nitatea umană.» §§§§§§§§§§

Am fost învăţaţi că 10 octombrie şi 24 februarie sînt date glorioase, zile de sărbătoare pentru patrie, fiindcă marchează zilele în care cubanii s-au răsculat împotriva jug·ului infamei tiranii ; am fost învăţaţi să iubhn şi să apărăm frumosul steag cu o singură stea şi să cîntăm în fiecare seară un imn ale cărui versuri afirmă că a trăi în lanţuri înseamnă a trăi mişeleşte şi a muri pentru patrie înseamnă a trăi. Am învăţat toate acestea şi nu le vom uita, deşi astăzi în patria noastră oamenii sînt omoriţi şi întemniţaţi pentru că practică ideile pe care le-au învăţat din leagăn. Ne-am născut într-o ţară liberă pe care ne-au lăsat-o moştenire părinţii noştri şi mai degrabă se va scufunda insula în mare decît să consimţim să fim sclavii cuiva. ..

Termin apărarea mea, dar nu aşa cum fac întot^ deauna avocaţii, adică cerînd libertatea celui pe ca^ re-l apără; nu pot s-o cer cînd tovarăşii mei îndură în insula Pinos o întemniţare mîrşavă. Trimiteţi-mă lîngă ei, ca să le împărtăşesc soarta, căci văd că este firesc ca oamenii cinstiţi să piară sau să fie întemni^ ţaţi într-o republică al cărei preşedinte este un cri^ minal şi un bandit.

Le exprim domnilor magistraţi sincera mea recu^ noştinţă pentru că mi-au permis să vorbesc liber, fără intervenţii meschine ; nu nutresc ură împo^ triva dumneavoastră ; recunosc că în anumite pri^ vinţe aţi fost umani şi ştiu că preşedintele acestui tribunal, om cu o viaţă curată, nu-şi poate ascunde dezgustul pentru starea de lucruri care domneşte şi eare-l obligă să dea o sentinţă nedreaptă. Pentru tribunal mai rămîne încă de rezolvat o problemă gravă : procesul cefor 70 de asasinate, adică cel mai mare masacru pe care l-am cunoscut vreodată. Villlovaţii mai sînt încă liber·i, ei poartă

§§§§§§§§§§ Paragraful respectiv în traducerea lui T. P.

în mîini o armă care reprezintă o ameninţare permanentă pen^ tru viaţa cetăţenilor. Dacă asupra lor nu cade î:n^ treaga greutate a legii, din laşitate sau pentru că acest lucru ar fi împiedicat, şi dacă, în acest caz, nu-şi dau demisia, în plen, toţi magistraţii, îmi va fi milă de onoarea dumneavoastră şi voi deplînge pata fără precedent care va mînji aparatul judiciar.

În ceea ce mă priveşte, ştiu că închisoarea va fi aspră cum n-a fost niciodată pentru vreun om, plină de ameninţări, de josnicie şi laşe răzbunări, dar nu mă tem de ea, cum nu mă tem nici de furia tiranu^ lui mizerabil care a luat viaţa a 7'0 dintre fraţii mei.

Condamnaţi-mă ! N-are importanţă ! Istoria îmi va da dreptate !"

Fidel Casţro a fost condamnat la 15 ani închisoare.

În cercurile 1u i Batista a fost botezat tînărul ne^ bun, *el muchacho loco.*

Condamnarea supravieţuitorilor de la Moncada nu-i era însă suficientă dictatorului pentru a asi^ gura desfăşurarea „normală" a alegerilor. Pînă la sfirşitul anului 1953, continuă asasinarea tuturor celor bănuiţi de . activitate opoziţionistă ; nume^ roase sînt familiile anunţate că fiul, soţul w:u fra^ tele a „suferit un accident deplorabil" şi cadavrul se găseşte la Spitalul Militar sau al poliţiei. În ace^ laşi timp, Batista anunţă hotărîrea sa inebranlabilă : „Var fi alegeri, fie că plouă, tună sau trăsneşte".

Vizita lui Batista la Inchisoarea model din Isla de Pinos provoacă o :manifestaţie de protest din par^ t.ea deţinuţilor, împotriva cărora se iau imediat măsurile cele mai severe. Fidel Castro e izolat într-o celulă.

„ Trăiesc de 17 zile fără lumină - spune el într-o scrisoare - azi-noapte n-a fost numai întunericul şi singurătatea, s-a amestecat şi ploaia. Apa minată de vînt a udat totul, patul e leoarcă. Am stat într-un colţ mai ferit, ud pînă la oase, aşteptînd cu nesfir^ şită răbdare sfirşitul diluviului."

Graba lui Batista de-a legitima lovitura de stat creşte: asasinul călătoreşte prin toată insula în ca^ ravane poliţieneşti; ţine discursUTi interminabile în care dă toate garanţiile asupra democratismului. vii^ toarelor alegeri.

Dar poporul nu uită pe eroii de la Moncada. I;tăs- punzînd acestei presiuni cons1Jante, unul din redac- torii revistei ilustra.te *Bohemia* obţine dreptul de-a sta de vorbă cu supra.vieţuitorii de fa Moncada.

În sala spita.hrlui închisorii, cei 27 de tineri îşi afirmă din nou hotărîrea de-a lupta mai departe, credinţa în idealul lor politic.

În închisoare au organizat o şcoală pentru deţi- nuţi, numită în amintirea tovarăştilui lor căzut în luptă „Abel Santamaria". Redactorul revistei *Bo^ hemia* reuşeşte să stea de vorbă şi cu Fidel Castro.

Intrebat ce crede despre acţiunile opoziţiei, Fidel răspunde fără ocolişuri :

- Opoziţia trebuie să se unească pentru a lupta împotriiva farsei electorale, oerînd o soluţionare de^ mocratică, cinstită şi patriotică a problemei cubane. Meschină şi oportunistă e ori.ce „unita.te" care s-ar efectua pentru a participa la alegeri, alegeri care în mod natural vor fi kauduloase, fără vot direct şi n-au alt scop decît să facă jocul dictatorului. A par^ ticipa la aceste alegeri este o infamie de neiertat. Nu mă interesează că domnii conducăltori ai opozi^ ţiei ne~au uitat aici în închisoare. Mă doare că au trecut peste sîngele şi trupurile oelor 80 de tineri - foşti militanţi ai parlidUllui ortodox - care au căzut la Santiago şi caire au ştiut să-şi apere convingerile pînă la mormînt.

Să ne un.im pentru a lupta împotriva. dictaturii, da ! acesta e cuvîntul de ordine ; să ne urum penrtru a legifera dicta.tUII"a, niciodată. Acea.sta ~ părerea mea şi o afirm, ştiind că ea îmi va crea sute de duş- mani şi că probabil va trebui să rămîn în închi^ soare pînă la sfîrşitul vieţii mele.

„Pronosticurile" ziarelor oficiale sînt optimiste şi, s-ar putea spune, ştiinţifice : Batista e cotat drept cîştigătorul sigur al alegerilor. Oamenii lui, care se îmbogăţesc fabulos şi pe care poporul i-a botezat „tanchişti" ţin însă să-şi asigure la maximum suc^ cesul; activităţile poliţiei sînt nenumărate şi ex^ trei:n de stereotipe : arestări, torturi, asasinate.

Î,n sfîrşit alegerile se celebrează. Batista e „ales" cu· majoritate totală. Dktatorul nu mai e dictator.

Incep marile afaceri : proiectul unui canal Via Cuba, care să unească Oceanul Atlantic cu Marea

CaraibiJor, un nou buget, năvala „ tanchiştilor" în toate domeniile vieţii publice, peste tot unde se pu^ tea jefui, acestea sînt primele dovezi că „democraţia" a început să funcţioneze.

Odată consumată farsa electorală, se impunea o lege de amnistie pen;tru ca noul regim să demon^ streze opiniei publice stabilitatea lui ; poate că era nevoie să se demonstreze şi unui anumit ambasador că noul regim e puternic.

Batista declară deci : „„.nu aş fi împotrivă să sancţionez o lege de iertare aprobată de Congres, dar numai în cazul în care ea ar asigura pacea na^ ţională pentru multă vreme. Această lege trebuie să fie urmată de un pact de neutralitate între guvern şi opoziţie, ca ea să-şi poată produce efectele şi să asi^ gure poporului posibilitatea de a se dezvolta în toată măreţia".

Din celula Inchisorii model, Fidel Castro trimite o scrisoare preşedintelui Camerei.

„Creşte interesul public dacă în legătură cu am^ nistia este vorba şi de cei de la Moncada, cei ex^ cluşi din toate măsurile de amnistie. Nu ştiu dacă noi sîntem cei mai urîţi, sau cei mai temuţi.

E rîndul nostru să răspundem cinstit tîrgului mo^ ral pe care ni-l propune .regimul, declarîndu-ne că va exista amnistie dacă deţinuţii şi exilaţii renunţă la atitudinea lor, dacă va exista un compromis tacit sau afirmat deschis de-a nu supăra guvernul.

Avem de dat un singur răspuns :

În schimbul libertăţii noastre nu vom da nici un atom din onoarea noastră.

Dacă am considera că un schimb de împrejurări şi un climat de garanţii constituţionale ar cere un schimb în tactica noastră de luptă, acest schimb l-am face noi singuri, conform intereselor şi aspira^ ţiilor poporului ; dar niciodată în virtutea unui com^ promis laş şi ruşinos cu guvernul. Şi dacă de acest compromis e nevoie ca să fim eliberaţi, răspundem

limpede: NU! Nu nwnai că nu vom ceI'e amnistia, dar nici măcar nu vom cere îmbunătăţirea regimu^ lui de închisoare unui guvern care şi-a demonstrat ura lui sălbatică faţă de tot ceea ce e cinstit în Cuba."

Amnistia e proclamată, dar ca să nu-şi facă ni^ meni nici o iluzie, în aceeaşi zi poliţiştii lui Cha^ viano pătrund într-o staţie de radio din Santiago şi bat cu brutalitate, în faţa microfonului, doi spicheri care comentau legea de amnistie.

La ieşirea din închisoare, Fidel e aşteptat de fa^ miliile ceLor căzuţi la Moncada. Cu fetiţa de patru ani a unuia dintre ei în braţe, face prima sa decla^ raţie politică :

„Amnistia a fost rezultatul extraordinarei mobili^ zări populare, susţinută în mod magistral de o parte a presei cubane. Cwn poate guvernul să-şi atribuie calităţi de generozitate, cînd a refuzat tot timpul legea de amnistie, pînă în clipa cînd presiunea opi^ niei publice a produs o adevărată spărtură în pla^ sele lui?

Alegerile pentru o Adunare constituantă servesc doar să prelungească domnia generalului Batista. Alegerile parţiale nu rezolvă nimic, nu interesează pe nimeni, în afară de un grupuleţ de oportunişti care vor să se instaleze în primării şi în Congres. Nu există formulă şi nici un fel de soluţie naţională, în afară de alegerile generale, garantate prin lege. În aceste condiţii lichidarea dictaturii ar fi un lucru de neîmpiedicat."

Declaraţie - fără îndoială - dictată de situaţia specială în care se găsea în acel moment : urmărit, spionat fără încetare ; era clar că dictatura căuta cel mai mărunt pretext ca să-l aresteze din nou sau sau să-l extermine.

Era de asemenea foarte limpede că nici o for^ mulă „parlamentară", nici un fel de dialog cu dic^ tatorul - recent botezat întru democraţie - nu pu- tea

aduce o soluţie crizei cubane : „opoziţia" îşi con^ semnase falimentul politic definitiv, capitulase în mod ruşinos în faţa lui Batista.

Intrebat de un ziarist ce crede despre normalizarea vieţii politice şi despre intoorcerea din exil a lui Prio, Castro răspunde precis :

„De şase săptămîni de cînd sînt liber şi văd inten^ ţiile camarilei conducătoare, hotărîtă să rămînă la pu^ tere 20 de ani conform unor legi arbitrare, nu mai cred nici. în formula alegerilor generale. Poporului îi sînt închis€ toate căile pentru o luptă civică : nu rămîne altă soluţie decît aceia din 1868 şi 1895."

Adică, soluţia insurecţiei annate.

La sfîrşitul lui 1955, Fidel Castro se exilează din Cuba.

P O P O R U L INARMAT

(2 ianuarie 1961)

i Adelante, cubanos ! •

CUM DEVINE CINEVA ARTILERIST AL POPORULUI

Undeva în Cuba.

Soarele pulveri:rează cu aur vîrfuri.J.e palmierilor. Ierburi grase, ude. Corturi acoperite cu crengi. Prin^ tre boschete ţevile subţiri ale tunurilor anti-car. O scîn.dură prinsă de trunchiul unui pom : *Escuela* Re^ *Poluciona.ria* de *Artilleria.* În jurul tunurilor se agită miliţienii ; feţele au concentrarea şi atenţia puţin miirată a novicilor: servanţii descopăr „secretele me^ seriei" şi în acelaşi timp se descopăr pe ei înşişi. Ve ^ terani din Sierra Maestra, a căror barbă ascunde ou greu cei 20 sau 25 de ani pe care-i au, explică mînui^ rea goniometrului.

Iată un grup de servanţi : un tapiţer, un mecanic, un vînzătO!I' de îngheţată şi doi şomeri. încordaţi, poate puţin febrili : trebuie să înţeleagă, *trebuie* să nu li se repete. Fiecare minut e preţios. Revoluţia are nevoie de artilerişti.

Inspecţia de dimineaţă. Spre marginea taberei W1 alt grup de servanţi se aliniază ; între ei un băiat negricios, slab, cu ochii încercănaţi, tremurind, abia se ţine pe picioare.

- Cum te cheamă ?

- *Miliciano* Cornelio Llanes Gallardo. Bateria Antitanc 26. Tovarăşe căpitan, eu. ..

Şi cade leşinat la picioarele dirreotorului şcolii.

* Inainte, cubani !

E dus la punctul sanitar al taberei. Plîngînd, Cor^ nelio spune că e suferind de ulcer şi că ar avea ne^ voie de un regim alimentar special.

- De ce n-ai spus nimic atunci cînd te-ai înscris în şcoală?

- *Compaiiero* căpitan, dacă v-aş fi spus că am ul^ cer, nu m-aţi fi primit. Vreau să apăr revoluţia, pen^ tru asta n-am spus nimănui nimic. N-am putut mînca ceea ce ni se dădea în tabără. Beam numai laptele. Şi ca să nu fiu descoperit de tovarăşii mei mă ascun^ deam în timpul mesei, pînă am căzut jos.

Directorul şcolii, căpitanul Antonio Nufiez Jimenez, profesor de geografie, directorul I.N.R.A-ei şi în pe^ rioada aceasta de mobilizare comandantul şcolilor de . artilerie pentru miliţieni., încearcă să-l convingă să se întoarcă acasă. Antrenamentul e greu pentru el şi marşurile îl vor da gata.

Cornelio rezistă. Argumentează. În definitiv şi *Che* Guevara a făcut toată campania din Sierra Maestra suferind de astmă. Preferă să moară aici decît să plece. Cum ar putea sta ·liniştit cînd imperialiştii ameninţă revoluţia, cînd Fidel a cerut un nwnăr de artilerişti, şi mai ales cum ar putea sta acasă acum, *cînd sînt tunuri ?* Se zbuciumă cu ochii plini de lacrimi.

- Vă rog daţi-mi o şansă. O singură şansă. Am să rezist.

A stat două zile în pat, apoi s-a întors la bateria lui. La cîteva zile miliţienii au făcut un marş de 200 km prin regiunea muntoasă a provinciei Pinar del Rio, regiune accidentată, al cărei nume e eloc^ vent : *Sierra del Infierno.* Cornelio a mers alături de tunul său purtîndu-şi întreg echipamentul şi în plus„. o damigeană mare de lapte atîrnată de centură.

*

* *

Sosesc la Şcoala de artilerie 300 de tineri munci^ tori, voluntari. Condiţii de primire : plăm.îni sănă- toşi, vedere bună. Examenul : un marş neîncetat de 62 de kilometri fără odihnă.

Inainte de a da ordinul de plecare, directorul şcolii

le spune că „cea mai bună benzină pentru picioare este entuziasmul. Se pot face mulţi kilome1Jri. fără să bei, fără să mănînci şi fără să dormi, cî:nd în fiecare piept bate idealul revoluţiei".

Miezul nopţii. Miliţienii pornesc cîntînd imnul na^ ţional. Direcţia : din centrul provinciei Havana, pînă la coasta de nord. Se va mînca peste 12 ore.

Cei 300 de oameni ajung în apropierea aeroportu^ lui Rancho Boyeros unde-i aşteaptă un camion al l.N.R.A.-ei care duce 300 de cutii cu mîncare. Nici un miliţian nu se mişcă de pe locul unde s-a oprit pentru cele 10 minute de repaus. Şoptesc ceva între ei, apoi unul raportează că au hotărît să nu mănînce nimic toată ziua, ca să demonstreze că se poate face un ma!l"ş de 62 km şi în aceste condiţii.

La Ranchos Boyeros miliţienii fac o colectă, ca să cumpere un drapel. O capelă se umple de bani mărunţi : fiecare dă tot ce are şi fiecare are foarte puţin. Suma care a prisosit este înmînată directorului şcolii : contribuţia artileriştilor voluntari pentru re^ forma agrară.

După 24 de ore de marş, cei 300 de tineri se întorc în tabără cîntînd, cu drapelul desfăşurat.

Căpitanului Jimenez i se prezintă trei tineri care-l anunţă că vor să părăsească şcoala. Motivele fie^ căruia:

A : Mîncarea i se pare prea slabă.

B : E prea departe de familie.

C: E irecent căsătorit şi nu poate suporta despăr- ţirea.

Căpitanul Jimenez îi lasă să plece, fără un cuvînt de reproş. După 15 ore cei trei s-au întors, doi dintre ei plîngînd, şi l-au implorat să-i reprimească.

A: E gata să nu mai mănînce nimic pînă la sfîr^ şitul instrucţiei, numai „să i se facă marea onoare" de a fi reprimit. Intilnindu-se cu tovarăşii lui în fabrică (tovarăşi care în această perioadă au muncit 16 şi 18 ore, numai ca producţia să nu scadă), aceştia au convocat o adUillaTe fulger în care l-au condamnat cu cuvinte atît de aspre încît preferă să moară.

B: În clipa cînd părinţii lui au aflat că a dezevtat, l-au dat afară ; mama i-a spus : „Nu eşti fiul meu, eu

am născut numai bărbaţi, nu zdrenţe".

C: Soţia l-a primit veselă, crezind că s-a întors. într-o scurtă permisie. Cînd a aflat că a părăsit şcoala l-a împins de umeri şi i-a închis uşa în nas, strigîn^ du-i pe geam că „ea nu vrea să ajungă de rîsul veci^ nilor, pentru că s-a măritat cu un *jutio* **********".

Toţi trei au cerut să li se aplice orice pedeapsă, numai să fie reprimiţi.

Ce-ar fi de adăugat ? Cred că nimic. Am încercat să scriu toate acestea simplu şi fără comentarii. A, nu. E totuşi de adăugat ceva. Despre *acest* popor scria la începutul secolului ziarul *The Manufacturer* din Phhladelphia următoarele :

„ ... Efeminaţi, goi pe dinăuntru, pigmei morali, oa^ meni care urăsc orice efort, leneşi patentaţi."

Pe aceşti oameni îi vom vedea trecînd astăzi prin faţa statuii lui Jose Marti, hotăriţi să îndeplinească pînă la capăt lozinca lor: i PATRIA O MUERTE !

F I E S T A

Oraşele în sărbătoare se aseamănă, ca şi cum bucu^ ria şi mîndria oamenilor stăpîni pe destinul lor ar anula depărtările : 6 clipă mi se pare că sînt acasă, la 1 Mai sau la 23 August : e acelaşi freamăt, pînzele steagurilor bat la fel în vîntul dimineţii, acelaşi zîm^ bet străluceşte pe feţele oamenilor: aici însă mîinile care se ridică să ne salute ţin strîns armele. Ni se strigă şi strigăm *Venceremos,* ni se strigă şi strigăm *amigos.*

La plecarea din faţa I.C.A.P.-ului, miliţianul de pază,

********** Un fel de liliac mare.

un negru în vîrstă, mi-a spus :

- Nu ştiam că sînt atîtea ţări pe lume. Acum mă simt mai liniştit. E bine că sîntem atîrtea ţărci, Cuba nu e singură, are prieteni, *tiene amigos.* Chiar în S.U.A., *Cuba tiene amigos.* I-am văzut aici. Sînt oa^ meni de treabă, ca şi noi. Cei care muncesc, nu pot să nu ne fie prieteni.

Comitetul pentru atitudine justă faţă de Cuba din S.U.A. a trimis 340 de delegaţi la aniversarea revo^ luţiei. Mulţi dintre vizitatorii americani au donat sînge pentru ajutorarea victimelor atentatelor tero^ riste. Maşinile lor sînt în faţa noastră şi trec încet, printr-o adevărată pădure de mîini care li se întinde. Ei nu sînt *yanquis;* sînt *americanos.* Lincoln nu e *yanqui,* Washington nu e *yanqui,* muncitorii ameri^ cani, oamenii cinstiţi din S.U.A. nu sînt *yanquis.* Ike şi Herter însă da. (La cinematografe, jurnalele de actualităţi sînt prilejul unor adevărate demonstraţii : şomerii americani înşiraţi într-o coadă nesfîrşită pen- tru a primi mizerabila supă - mult trîmbiţatul „aju^ tor de şomaj", sînt aplaudaţi freRetic, li se strigă din sală: „Urmaţi exemplul nostru şi nu veţi mai cere pomană!" În schimb orice apariţie a lui Ike, Herter, Trujillo, Somoza, Ildigoras e „salutată" cu fluierături asurzitoare şi cu strigăte de *Fu.era !* †††††††††† Pentru că aici pasiunile sînt foarte explozive.)

Şi în mod exploziv sînt salutaţi şi îmbrăţişaţi *ade^* văraţii reprezentanţi ai poporului american.

În aceste zile mulţi cetăţeni americani de origină cubană au renunţat la cetăţenia S.U.A., în semn de protest. Iată scrisoarea unuia dintre ei, Octavio Villa^ mil Rojas, care a locuit 8 ani la New York.

D-lui Dwight Eisenhower
Preşedinte al S.U.A.
Washington D.C. S.U.A.

Sir,

---

†††††††††† Afară!

Vă trimit aici cectificatul meu de cetăţenie nr. 8082726, obţinut prin petiţia nr. 586572, emis de Departamentul Justiţiei, Serviciul Imigraţie şi Naturalizare, pe care vi-l îna^ poiez dvs. cu multă plăcere.

Exercitîndu-mi drepturile mele şi aflîndu^ mă în deplinătatea facultăţilor mintale, re^ nunţ pe această cale la calitatea mea de cetăţean al S.U.A. şi la toate „avantajele" decurgînd din această calitate. Judecind cin^ stit şi realist, înţeleg că guvernul S.U.A., şi în special domnia voastră, domnule preşedinte, acţionaţi în mod deliberat şi arbitrar împo^ triva celor mai elementare drepturi ale fiinţei umane şi resping cu mîndrie acest mod de conduită.

Domnia voastră ştie, desigur, mai bine de^ cît mine, că poporul S.U.A. este fals informat despre ceea ce se întîmplă în Cuba; domnia voastră ştie, trebuie să-şi dea seama în adîn^ cul sufletului, că guvernul revoluţionar cu^ ban este tipul de guvern pe care şi l-ar dori orice popor din lume, deoarece respectă întru^ totul cele zece porunci, cu alte cuvinte este un guvern care în mod sigur îi place şi lui Dumnezeu. Puteţi domnia vciastră să spuneţi acelaşi lucru în legătură cu guvernul şi po^ porul ţării dvs. ?

Domnia voastră ajută cu încăpăţinare o bandă de renegaţi, o şleahtă de criminali de ultima speţă rare au smuls mii de bărbaţi din paturile lor, i-au supus celor mai groaznice chinuri şi i-au asasinat ca pe nişte vite. Unul singur dintre aceşti criminali este mai mult decît suficient pentru a pîngări pămîntul lui Abraham Lincoln, George Washington şi al tuturor celorlaţi patrioţi nord-americani. Ei n-au luptat şi n-au murit pentru ca dvs. şi acoliţii dvs. să faceţi ceea ce faceţi acum. Permiteţi-mi să vă pun următoarea între^ bare: Puteţi oare dormi Hniştit noaptea? Puteţi oare juca liniştit golf ?

Sincer vorbind, eu cred că nu. Nimeni nu poate dormi în pace cînd se ridică împotriva poruncilor lui Dumnezeu. Gîndiţi-vă, dom^ nule preşedinte, un singur minut la consecin^ ţele enorme ale permanentelor dvs. provo^ cări, gîndiţi-vă că ele ar putea aprinde scînteia celui de-al III-lea război mondial, gîndiţi-vă la fiii şi nepoţii dumneavoastră, la tot ce li s-ar putea întîmpla. Gindiţi-vă că sînteţi răspunzător de soarta lor şi de soarta tuturor popoarelor lumii.

i *Patria* o *Muerte ! i Venceremos !*

Octavio Villamil Rojas

E poate foarte naiv, dar scrisoarea aceasta exprimă opinia multor cuba.ni : „Dacă americanii de rînd ar putea cunoaşte adevărul despre Cuba... dacă s-ar putea întrerupe măcar pentru un timp valul de min^ ciuni şi de calomnii ... dacă americanii de rînd ar putea vedea, de pildă, această manifestaţie ... sau dacă ar fi văzut uriaşa adunare a poporului, atunci cînd un milion şi jumătate de oameni, veniţi din toate colţu- rile insulei, au votat Declaraţia de la Havana".

Dar, din păcate, nu se poate. Maşina de fabricat aberaţii, presa din S.U.A„ lucrează din plin. Cani^ balism, copii vînduţi în U.R.S.S. şi China, cazanul, femeile la colectiv, fotografiile trucate etc., etc., etc.

Goebels ar fi fericit. Nu a murit de tot.

*
* *

Pe marile artere ale oraşului, El Paseo, Avenida de Rancho Boyero, 20 de Mayo, mulţimea aceasta colorată, vie, fremătătoare, veselă, disponibilă sufle^ teşte se scurge spre marea esplanadă străjuită de monumentul lui Jose Marti; un turn de 102 metri a cărui bază formează steaua în cinci colţuri, *la estrella solitaria,* din marmură albă din Isla de Pinos. Capul spiritualizat al gînditorului, luptătorului şi martirului pentru independenţa Cubei pare că se înclină în faţa mulţimii clocotitoare care a umplut întreaga piaţă; e o mare de capete, de steguleţe cu^ bane, de batiste, de pălării

de *yarey* care se agită ; prin faţa monumentului trec în goană nebună moto^ ciclişti militari, adevăraţi acrobaţi, şi care poartă ... pinteni. Unul străbate esplanada în aplauzele entu^ ziaste a.le spectatorilor, cu cel puţin o sută pe oră, citind ziarul.

La tribună, Fidel Castro în uniforma lui simplă, descheiată la gît, agit;at, dinamic, mişcîndu-se fără încetare, citeşte telegramele care i se aduc mereu, stă de vorbă cu Pablo Neruda, cu Guillen, cu copiii care au invadat tribuna şi-l trag de haină.

Totul e foarte puţin protocolar : aşezat pe balu^ strada tribunei un *comandante* şi-a scos cizmele, co-pm vînează insigne, organizează un transport de sombrero-uri pentru delegaţii. din ţările nordice ale căror feţe au devenit de pe acum de culoarea racului fiert.

O femeie încă tînără, în uniformă militară, se apro^ pie de microfon : e Violeta Casals, doctor în filozofie şi litere, una dintre cele mai cunoscute actriţe ·din Cuba, interpretă inegalată a lui Garcia Lorca. În timpul dictaturii a părăsit scena şi a reuşit să ajungă în Sierira Maestra unde a devenit spicheriţa postului de radio al răsculaţilor. Timp de doi ani sute de mii de oameni, riscîndu-şi libertatea şi viaţa, ascultau vocea ei pătimaşă cu un sunet vibrant de violoncel. lansînd de undeva „de pe teritoriul liber al Cubei" semnalul cunoscut şi aşteptat :

- *Aqui Radio Rebelde !*

Acum, pentru această sărbătoare, cele peste o sută de staţii de radio din Havana s-au unit sub iniţialele F.I.E.L. *(Frente Independente de las Emisoras Libres).* În limba spaniolă *Fiel* înseamnă credincios.

- *Aqui* FIEL, *Fiel a Cuba, Fiel a la Revoluci6n !*

Răsună Imnul Naţional, Marseillaise-a, Interna^ ţionala.

Într-o maşină deschisă *El Comandante* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Cel mai mare grad în armata revoluţionară este cel de maior, *comandante.* E o reacţie revoluţionară la tendinţa tuturor marilor sau mărunţilor *caudillos* din America La^ tină, care după cîte o lovitură de stat se auto-inalţă la gradul de generali, mareşali sau generalisimi. Batista ur^ mase şi el „regula" şi

Juan Almeida deschide defilarea. Şi încep să defileze unităţile de luptă ale armatei revoluţionare ; în unifor^ mele lor verde-olivo vor trece ore întregi, pînă seara tîrziu, cînd peste oraş se răspîndeşte pînza imensă de lumină ; opt sau nouă ore se scurg soldaţii şi unită- ţile miliţiei revoluţionare, în huruitul greoi al tancu^ rilor a căror apariţie declanşează un val interminabil de bucurie, de orgoliu : *i Ahora tenemos tanques, que vengan !* Totul e viu în jur, agitat, frenetic şi sC'llrge^ rea aceasta de trupe nu e nici o clipă monotonă, nu-ţi dă

---

peste noapte sergentul a devenit ge^ neral.

Azi cel mai mare grad este cel de maior (Fidel, Rai'tl Castro, *Che,* Joel Iglesias, conducătorul organizaţiei Jovene.~ *Rebeldes),* dar sînt şi căpitani de 17 ani, veterani ai luptelor din Sierra.

Există o grijă permanentă şi emoţionantă a guvernului revoluţionar ca în faţa poporului să fie tot timpul prezentă diferenţa fundamentală, absolută, între grupul de oameni tineri (media de vîrstă a guvernului este cam de 30 de ani) care şi-au consacrat viaţa luptei pentru fericirea şi bunăstarea Cubei şi între fauna ridicolă şi dezgustătoare de dictatoraşi, marionete docile ale S.U.A. Nu e vorba aici numai de un romantism inerent în această etapă a revo^ luţiei, ci de ceva mult mai adînc, de cunoaşterea profundă a psihologiei populare. De atîtea ori trădat, de atîtea ori minţit cu discursuri găunoase şi sforăitoare, cu promisiuni electorale, cubanul de rînd, *el hombre de la calle,* e foarte sensibil la tot ce i-ar putea aduce aminte de fastul deşănţat, de operetă, al fostelor regimuri, de complicatele forme pro^ tocolare prin care tîlharii şi asasinii de la putere încercau să-i impresioneze. Inechitatea socială în Cuba era agravată de domnia bunului plac, a nepotismului, a clicilor şi cla^ nurilor ; prăpastia între mizeria maselor şi luxul într-adevăr exorbitant al paraziţilor exploatatori era strigătoare la cer.

Un exemplu din timpul războiului civil, povestit de Raul Castro : „La un moment dat un grup de soldaţi revoluţionari au tras peste noapte la conacul unui *haciendado* ; aici era lumină electrică şi ofiţerii aveau de efectuat o lucrare to^ pografică urgentă. Peste puţin timp s-a prezentat un grup de ţărani, care s-au învîrtit tăcuţi prin curte, privind cu ironie pe soldaţii revoluţionari. După un timp s-au hotărît şi au cerut să-l vadă pe comandant, căruia i-au spus doar atît:

- Tot aici trăgeau totdeauna şi cei din *guardia rural.*

Li s-a explicat că aveau nevoie de lumină, că nu voiau să le secătuiască proviziile, dar ţăranii au rămas inflexibili :

- Dacă sînteţi de-ai noştri, veniţi şi mîncaţi Za *malanga* cu noi. O să lucraţi la lumina opaiţelor."

senzaţia unei parăzi militare pregătite cu minu^ ţiozitate : e o mare manifestaţie a *poporului înarmat* şi bucuria celor care privesc e egală cu bucuria celor care trec prin faţa tribunei, care vor să treacă prin faţa tribunei, vor să fie văzuţi de Fidel.

La un moment dat din coloana miliţienilor se smulge o femeie în vîrntă, neagră, corpolentă, în uni^ formă; poartă în braţe un copil nou-născut al cărui obraz, ca un pumnişor negru, e înconjurat de spuma dantelelor. Se apropie de marea tribună de marmură şi simplu, familiar, strigă :

- Fidel!

Desigur vocea se pierde în tumult, dar femeia, cu aceeaşi linişte, continuă să strige :

- Fidel, hei, Fidel !

Apoi, văzînd că nu e observată, atrage atenţia unei fete în uniformă :

- i *Chica, llamame a Fidel !* (Fetiţo, strigă-mi-l pe Fidel!).

Fata se întoarce şi spune, la fel de simplu şi de familiar, unui ofiţer care e cu o treaptă mai sus pe tribună:

- i *Teniente, llama a Fidel!*§§§§§§§§§§

Peste cele citeva şiruri de bănci de marmură „che^ marea." ajunge sus. Peste capetele celor din tribună ochii lui Fidel şi ai bătrînei negrese se întîlnesc. Ea strigă din răsputeri :

- i *Fidel ! Tienes un soldado mas !* **********

El dă din cap surizînd, îi face un semn cu mina şi bătrîna miliţiană cu noul născut în braţe (fiu ? ne^ pot ?) intră în coloană.

Cu armele în mîini se sourge poporul înarmat. Şi scurgerea aceasta neounnată are ceva măreţ şi în acelaşi timp ceva foarte simplu, foarte firesc. Este, aşa cum spunea cu un an înainte Camilo Cienfuegos, *el pueblo uniformado,* ostaşii revoluţiei care ştiu de ce poartă armele, care ştiu ce apără. Şi peste imensa esplanadă neagră de lume pare că trece ca un val fierbinte

---

§§§§§§§§§§ Locotenente, strigă-l pe Fidel !
********** Fidel ! Ai un soldat mai mult !

sentimentul acela unic al fraternităţii băr- băteşti care uneşte indestructibil membrii unei maTi familii umane. Şi în acelaşi timp, ca şi cum pe alte latitudini ar reînvia pentru cîteva c€asuri momente trecute ale istoriei, am senzaţia că prin faţa mea trec şirurile „sans culoţilor" parizieni, coloanele de *mam^ bises* ale lui *Ejercito Libertador,* escadroanele Cava^ leriei Roşii, istoria clocotind.

Spre prînz, am ooborît *din* tribună spre una din laturile ei, acolo unde era un chioşc de răcoritoare. O mină mică, neagră, mă trage de pantaloni :

- *Hagame el honor* de *regalarme con un refres^ quito.* *

E unul din sutele de gavroches ai Havanei, un mic *negrito* cu ochii mari, gravi, strălucitori de inteli^ genţă ; unul din sutele sau poate din miile de copii pe care părinţii îi trimiteau în stradă de la 3 sau 4 ani, ca să-şi găsească de mîncare sau să moară. Mă priveşte cu ochii pe care lupt.a atît de timpurie cu viaţa i-a făcut adînci, gravi, poate puţin trişti, şi spune solemn: *Muchas gracias.* Apoi, probabil ca să se revanşeze, mă întreabă dacă nu vreau să mă con^ ducă la Fidel. Rîd şi-mi dau seama că l-am jignit. Nu spune nimic, urcăm aJături spre tribună, îmi răspunde rezervat la întrebări şi cînd am ajuns la locul meu mă părăseşte, vizibil decepţionat. Peste cinci minute îl văd sus la tribună, lîngă Fidel. Il trage de mînecă, primul ministru îşi apleacă spre el corpul de atlet, rîde ; puş.tiul arată spre tancurile care trec ; Fidel, foarte serios, îi explică ceva.

Micul negrito a rămas tot timpul la tribună, l-a urmărit cu ochii lui gravi, puţin adînci, pe Fidel în timpul discursului şi era normal să fie aşa, deoarece anul acesta, care se numeşte *Ano de la Educaci6n* e şi anul lui, anul a sute de mii de copii al căror destin - numai cu doi ani înainte - era boala, mizeria, foamea, umilinţa.

Trec, nesfîrşite, coloanele poporului înarmat. ..

Fiecare club select - şi erau foarte multe şi f aristocratice †††††††††††† - avea şi un debarcader pentru iahtu rue particulare ale potentaţilor. Pe aceste iahturi s organizau partide de plăcere monstre în lairgul de azur al Mării Caraibiloc; se pescuia marlinul, peştele uriaş descris cu bărbătească admiraţie de Hemming^ way.

La *Manzanillo,* lîngă un chei de lemn, e ancorat un iaht de mic tonaj, cu nimic deosebit de oeleLaJ.te; se numeşte *Granma* şi pe unul din pereţii cabinei căpitanului e prinsă o plăcuţă de bronz : *„Seiior ! Re^ cuerda que mi barco es pequeiio y tu mar es inmen^ so."* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Grupuri de copii, conduşi de învăţători, se apropie pe cheiul de lemn, urcă pe bordul iahtului, vizitează tăcuţi cabinele goale; cineva arată o ban^ chetă lipită de un hublou : „Aici a stat tot timpul Fidel şi a privit marea".

Epopeea din Sienra Maestra a început prin croa^ ziera eroică a micului iaht *Granma.*

La New York, în Palm Garden, într-un miting al exilaţilor politici cubani, Fidel Castro declarase : „Pot să vă informez cu toată responsabilitatea că în anul

---

†††††††††††† Batista, care în fond era dispreţuit de aristocraţia cu^ bană, pentru că era *mulato,* a plătit 500 OOO de pesos ca să fie primit în clubul ultraselect „Cubanacan". Astăzi clubul e *para obreros,* cotizaţia pentru oamenii muncii fiind de 4 sau 5 pesos.

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Doamne! Nu uita că vasul meu este mic şi marea ta este· imensă.

1956 vom fi liberi sau martiri. *Noi* sîntem astăzi, în Cuba, singurii oameni care ştim încotro mergem şi care nu depindem de bunul plac al dictatorului".

Presa aservită lui Fulgencio Batista a încercat să ia în rîs această declaraţie a tînărului conducător re^ voluţionar ; şeful armatei, generalul Taberni:lla, „erou" al luptelor împotriva oamenilor dezarmaţi şi cu mîinile legate la spate, afirma ironic : „ Un război anunţat nu omoară soldaţi. Măsurile pe care le-am luat constituie un secret militar, pot însă afirma că armat.a, marina şi poliţia sînt în stare de alarmă pe întreg teritoriul naţional".

Situaţia în Cuba nu era însă nici pe departe atît de stabilă cum ar vrea să facă să se creadă oficinele dictaturii, radio-ul, presa şi televiziunea. Nemulţumirea clocotea peste tot, poporul căpăta din ce în ce mai clar convingerea că partidele „istorice" (analogia, aşa cum am mai spus, se poate face) sînt incapabile să opună dictaturii o poziţie oarecare; revolta lua uneori forme anarhice, al căror rezultat a fost tragic, aşa cum s-a întîmplat cînd un grup de tineri exaltaţi au atacat *Cuartelul Goicuria* şi au fost măcelăriţi pînă la unul de oamenii colonelului Pilar Garcia, „asasinul cu nume de muiere", care şi-a relatat apoi „ victoria" la un post de televiziune, prăpădindu-se de rîs.

Siguranţa lui Batista urmărea cu nelinişte activi^ tatea grupului de tineri exilaţi în Mexico. Se ştia că aici se fac pregătiri, antrenamente militare, sub con^ ducerea unui fost ofiţer al armatei republicane spa^ niole, Alberto Bayo. Datorită presiunilor exercitate de Batista sînt arestaţi în Mexico City 23 de tineri cubani, pentru port ilegal de armă. În cadrul unei conferinţe de presă colonelul Venegas, şeful diviziei federale de securitate, a arătat ziariştilor armele con^ fiscate şi i-a informat că arestaţii fac pa.Tte dintr-un aşa-zis „grup liberal cuban", care trăiesc discipHnat în diferite reşedinţe şi care-şi aveau cartierul general la *rancho* Santa Rosa, în Ayapango, unde fusese ·are- stat şi conducătorul lor, Fidel Castro. Presa de stînga mexicană dezlănţuie o campanie în apărarea tinerilor care,

bineînţeles, erau acuzaţi că sînt. .. „agenţii Mos^ covei", şi obţine eliberarea lor.

Preocuparea permanentă a lui Batista, în această perioadă, cu toate declaraţiile lui grandilocvente, rămîne Mişcarea 26 Iulie, activitatea *ei* şi a lui Fidel Castro. În presă calomniile cele mai aberante curg : Fidel este acuzat că ar fi agentul lui Trujillo, ceea ce atrage o ripostă fulminantă din partea lui Fidel, care afirmă din nou că „în 1956 vom fi liberi sau martiri".

În Mexico pregătirile grupului revoluţionar se apropiau de sfîrşit ; tuturora le erau clare cuvintele lui Fidel Castro, care rezumau esenţa luptei lor vii^ toare: „Mergem în Cuba să luptăm nu pentru mărunte schimbări politice, ci pentru transformări sub^ stanţiale, care să garanteze fiecărui cuban o muncă cinstită, libertate, iar patriei exercitarea absolută a suveranităţii naţionale".

Viitorii luptători se pregăteau serios : lungi exer^ ciţii de marş, de tir, de înot, iar seara lecţii de teorie militară, seminarii despre problemele fundamentale ale vieţii cubane.

Prin lupta lor ei trebuiau să demonstreze şubrezenia „dogmei" întreţinută cu grijă în America La^ tină, conform căreia „orice mişcare e neputincioasă în faţa armatei regulate, profesioniste." §§§§§§§§§§§§

În dimineaţa zilei de 22 noiembi:·i.e 1956, cei aproa^ pe o sută de tineri sînt transportaţi în camioane la gurile rîului Tuxpân, care se varsă în Golful Mexic între Tampico şi Veracruz. Sub o ploaie torenţială, în

§§§§§§§§§§§§ În cartea sa La *guerra de auerillas* Ernesto Guevara, *ei Che,* spune : ' „Considerăm că revoluţia cubană a adus următoarele contribuţii fundamentale la mecanismul mişcă- rilor revoluţionare din America Latină:

1 Forţele populare pot cîştiga un război împo^ triva armatei.
2 Nu e întotdeauna necesar să se aştepte ab^ solut toate condiţiile necesare unei revoluţii ; focul insurecţiei poate să le creeze.
3 În America de Sud, slab dezvoltată, terenul luptei armate este în mod principal la ţară."

Toate condiţiile atît de complexe ale unei lupte de *gue^* **riUa,** au fost studiate cu adîncă seriozitate, teza fundamen-

grupuri de cinci-şase urcă în bărci, care se în^ dreaptă încet spre un vas cu toate luminile stinse,

tală a lui Guevara fiind legătura indestructibilă între miş- carea de *guerma* şi masele populare, care au sprijinit, au adăpostit şi au hrănit, au ascuns şi îngrijit răniţii, au în^ dicat unităţilor armatei răsculate drumuri ascunse, au dez^ informat trupele de represalii ale lui Batista şi în *primul rînd* au furnizat zeci de mii de luptători. Fără acest sprijin multilateral şi total victoria împotriva dictaturii ar fi fost de neconceput. Se pare însă că tocmai acesta este punctul asupra căruia nu se pot lămuri nicidecum „strategii" din S.U.A., atunci cînd sînt dispuşi să explice această victorie prin tot felul de factori aberanţi, cel mai aberant şi "de^ mocratic" fiind argumentul că S.U.A. nu şi-au dat *seama* la timp de pericolul pe care-l reprezintă mişcarea lui Fidel Castro pentru... „lumea liberă" !

În presa nord-americană - unde într-adevăr totul e po^ !'ibil, doar adevărul mai întîmpină „unele" greutăţi - există în prezent tendinţa de-a face o paralelă intre bandele de contrarevoluţionari paraşutaţi în Cuba şi eroica mişcare de *queTilla* a lui Fidel Castro.

în timpul campaniei electorale, Kennedy a afirmat fără putinţă de echivoc :

... "Forţele care luptă pentru libertate în exil sau duc lupta de *gueTilla* în munţii Cubei vor fi susţinute şi aju^ tate. .. "

Ceea ce i-a atras riposta usturătoare a lui Fidel Castro de la tribuna· Naţiunilor Unite în 26 septembrie 1960 :

... „Dacă Kennedy n-ar fi un milionar analfabet şi igno^ rant (APLAUZE) ar trebui să înţeleagă că nu se poate face o «revoluţie„ în munţi, împotriva ţăranilor, sprijinindu-te pe moşieri şi că ori de cîte ori imperialismul a încercat să organizeze grupuleţe contrarevoluţionare, în cursul citorva zile miliţiile ţărăneşti le-au scos din luotă. Dair se pare că d. Kennedy a văzut vreun film la Hollywood despre *gue^ rille* şi crede că e posibil, *socialmente posibil,* să existe astăzi o luptă de *guerilla* în Cuba."

Se pare însă că logica, elementarul bun simţ politic - ca să nu vorbim de înţelegerea dialecticii forţelor sociale sau de alte „invenţii comuniste" - n-a funcţionat ; la 16 apri^ lie 1961 armata perfect echipată şi antrenată a mercenarilor a simţit acest lucru pe propria ei piele pe *Playa Gir6n* şi în apele Golfului *Cochinos.* (Ceea ce pe spaniolește în^ seamnă .. al porcilor".) legănat de valurile furtwiii care începea. Imba.rcarea se termină. Nimeni nu scoate o vorbă, tăcerea, liniştea. şi precizia mişcărilor sînt de acwn înainte una din condiţiile victoriei. lncet motorul se pune în mişcare şi abia atunci, la unison, răsună accentele bărbăteşti ale imnului : *„Al combate corred*

bayameses, que la patria os contempla orgullosa" **********

.

Curînd furtuna se dezlănţuie ; micul vas aproape neputincios e zguduit de valurile puternice, motorul vechi funcţionează anapoda şi toţi ştiu că oprirea lui înseamnă sfîrşitul; mulţi sufăr de rău de mare şi încearcă să ac;cundă asta ; pilotul vasului repetă fără inoetare :

- Ne îndreptăm spre Cuba, ne îndreptăm spire Cuba.

Fidel stă tot timpul cu urechea lipită de aparatul de radio : se anunţă mişcări revoluţionare în Santiago de Cuba ; abia îşi poate stăpîni nerăbdarea ; la un moment dat îi spune unui tovarăş :

- Aş vrea să putem zbura.

Dar din păcate *Granma* nu se caracterizează nici prin viteză şi nici prin echilibru.

Fostul locotenent din marina de război, Roque, în^ cearcă să zărească prin rafalele furtunii fa!1Ul de la Cabo Cruz.

E a treia zi de navigaţie : în rarele momente cînd furia furtunii scade, toţi privesc cu îngrijorare dacă nu se vede vreU!Il avion sau vreun vas de război : apoi din nou pornesc valurile imense. La un moment dat Roque urcă pe acoperişul cabinei iahtului şi ime^ diat se aude un strigăt şi zgomotul căderii lui în apă.

- Trebuie să-l salvăm! răsună sec ordinul lui Fidel.

Expediţionarii trăie5c momente de nelinişte, se aud strigătele deznădăjduite ale locotenentului ; în apele acestea mişună rechinii, *Zos tiburones* ; *Granma* se roteşte încet, inutil; minutele trec : deodată se aude:

- Aici ! Aici ! Aici !

Un expediţionar se aruncă în apă cu un colac de salvare şi reuşeşte să-l scoată pe Roque.

Ziua se scurge încet, chinuitor ; în sfîrşit vasul se apropie de *mica* plajă Niquero la 50 de metri de mal,

---

********** „Porniţi la luptă, bayamezi, căci patria vă priveşte cu mîndrie."

Granma se opreşte. Este lansată o baTcă (singura barcă a expediţiei !), dar un val o răstoarnă şi o scu^ fundă. Rămîne o singură soluţie : şi rînd pe rînd, cu raniţele grele în spate, cu armele ridicate deasupra capului, expediţionarii coboară în apa care le ajunge pînă la piept. Uneori piciorul se scufundă adînc în fundul mocir'1os. Sînt într-o zonă mlăştinoasă care înaintează adînc în ocean.

Ceasuri întregi reuşesc să înainteze abia cîteva sute de metri; e mlaştina tropicală colcăitoare de o viaţă obscură, greţoasă, miriade de insecte a căror pişcă- tură frige şi locul înţepat se umflă, trunchiuri putre^ zite care seamănă cu crocodili şi crooodili care sea^ mănă în imobilitatea lor cu trunchiurile putrezite ; din cînd în cînd se aude o grohăitură înfundată şi un bot uriaş se deschide ameninţător ; totul în jur e fleoşcăit, nesigur, aerul greu, nemişcat, apăsător şi umed, sudoarea se amestecă cu nămolul acesta moale, gălbui, insidios, care aspiră piciorul, răsuflarea pare că nu se poate smulge din cuşca pieptului.

Nu se aude o vorbă; oamenii înaintează cu dinţii strinşi, cu o ultimă înoordare a voinţei. Acesta e dOBll" începutul.

Ore întregi durează traversarea mlaştJinei; în sfîrşit, Fidel se întoarce şi spune :

- Pămînt, *tierra firme.*

Un expediţionar cade. Nu, n-a căzut. S-a aplecat şi a sărutat pămîntul patriei.

Unul după altul luptătorii se adună ; au transpor^ tat totul: medicamente, aparate de radio-transmisie, anne, muniţii, alimente.

Şi marşul începe.

Ourînd în tilnesc prunul ţăran. Surprins, îngrozit, . vrea s-o ia la fugă, dM Fidel îl opreşte şi-i spune :

- Sînt Fidel Castro. Aceşti *companeros* şi cu mine am venit să eliberăm Cuba. .. Nu trebuie să te temi de noi, am venit tocmai ca să ajutăm pe ţărani, să le dăm pămînt pe care să-l stăpînească şi să-l lucreze, şcoli pentru

copii, case sănătoase pentru înt:reaga familie. Am dori să mîncăm ceva, vom plăti totul aşa cum se cuvine.

Incă neliniştit, omul răspunde, cu accentul moale al ţăranilor din sud :

- Vino p-aci, cumetre, da' ai grijă cu flinta asta să nu t:ragă singură. Am un porc şi vi-l dau. Veniţi după mine.

Dar abia fac ciţiva paşi şi o rafală de mitralieră sparge liniştea. Fidel dă ordinul împrăştierii în trăgători şi grupa porneşte. Nu vor mînca. Nu-şi dau seama încă dacă au fost surprinşi de o canonieră sau de patrule ale jandarmeriei sătesti, *la guardia rural,* zbirii care păzesc „ordinea" şi avutul cetăţenilor care au avere. După cîteva ore se întoarce o patrulă revo^ luţionară ; s-a ciocnit cu forţe regulate de infante^ rie ; au căzut opt tovarăşi.

Toţi îl privesc pe Fidel; faţa lui acoperită de o crustă de nămol e gravă : plănuise să debarce la Niquero la 30 noiembrie ; unul din conducătorii mişcării, Crescensio Perez, urma să-l aştepte cu ca^ *mioane* şi o sută de oameni ; de aici trebuiaJU să se îndrepte spre Manmnill.o în timp ce în Santiago va izbucni răscoala. Din acest rn.ornent trebuia să func^ ţioneze un întreg sistem de agitaţie şi de sabotaje, care urma să culmineze prin greva generală.

Pmul aC€5ta se prăbuşise. Debaroarea s-a produs cu cinci zile mai tî.rziu, într-un loc neprielnic.

A doua zi, jubilînd, ziarele anunţau moartea lJUi Fidel Castro.

Expediţionarii petrec noaptea în munte, sub o ploaie torenţială. Nu se pot aprinde focuri, nimeni n-a rn.încat de o zi. Dimineaţa pornesc spre est, în grupuri izolate. Curind sînt reperaţi de avioanele militare care-i urmăresc cu rafale de mitralieră. Se ascund ziua şi mărşăluiesc noaptea, printr-o regiune necunoscută, fără ghizi, conducindu-se după bunul simţ, după inspiraţie şi după amintirile unuia care copilărise în această regiune.

ln ziua de 5 decembrie ajung într-un sat pustiu, în mijlocul unei plantaţii abandonate de trestie de za^ hăr. Patrulele aduc ştirea că la cîţiva kilometri, pe şoseaua

care duce la Pilon. există un post militar ca.re trebuie anihilat. Numai astfel se poate continua marşul spre munţi.

La patru după-amiază se împart puţinele alimente. Deodată răsună rafale de arme automate şi imediat îşi fac apariţia avioanele care în zbor razant mitra^ liază. Inamicul nu se vede, nimeni nu ştie încotro să tragă, se tem să nu se împuşte unii pe alţii. Fidel ordonă retragerea în spre *caiiaveral* ††††††††††††. Gloanţele şuieră, tre:;tia arde cu pocnituri ca de ristol, ordinele se transmit greu. E prima luptă serioa~ă şi ea nu sea^ mănă cu exerciţiile destul de sumare şi aproximative din Mexico. Expediţia se împarte în grupuri de opt^ zece oameni, urmînd ca fiecare grup să încerce să spargă cercul format în jurul lor. Punctul de întîl^ nire: Sierra Maestre.. Cum? Cînd? Unde? Preferă să nu se gîndească la asta. Poporul îi va ajuta ; acea^ sta e credinţa fermă a fiecăruia. Grupul lui Fidel a rătăcit multă vreme prin hă~urile încîlcite ale *caiiaveralelor;* din cînd în cînd erau descoperiţi de aviaţie, mitraliaţi. Cinci zile s-au hrănit numai cu *guarape,* sucul trestiei de zahăr. Cineva i-a propus lui Fidel:

- În ziua cînd revoluţia va triumfa, ar trebui să ridicăm un monument trestiei salvatoare.

Marşul durează cincisprezece zile; din cînd în cînd întîlneau aşezări răzleţe de *guajiros.* Ţăranii îi adăposteau, îi îndrumau şi-i hrăneau din puţinul lor.

La 20 septembrie cercul militar este străpuns : în faţa lor se înalţă culmile albastre ale Sierrei Maestra : *El* Pico *Turquino,* cel mai înalt vîrf al Cubei, acolo unde revoluţionarii vor înălţa o statuie a lui Jose Marti ; *El* Pico *Suecia, El* Pico *Real.*

În aceeaşi seairă, în mairşIIII lor, trec pe lîngă o tm^ mă de animale ; *vaquero-ul* îl recunoaşte pe Fidel, îl îmbrăţişează şi oonduce grupul pînă la o căsuţă, un *bohio* mizerabil, ca aproape toate locuinţele ţărăneşti din această regiune. Aici se opreşte şi strigă :

- Hei, băieţi, ia veniţi încoace !

Din casă ies cîţiva tineri conduşi de Raul Castro.

Cei doi feraţi se îmbrăţişează.

---

†††††††††††† Plantaţie de trestie de zahăr.

În jurul lor sînt doisprezece oameni.

Atîta a rămas din cei aproape o sută, oare porni^ seră din Mexico cu lozinca : *i Vencer* o *Morir !*

Doisprezece oameni.

Acesta a fost nucleul armatei revoluţionare, caire în doi ani - e:icact în doi ani - a zdrobit aTIDaJta lui Batista, ar-mată profesionistă, încadrată cu instructori militari, posedînd armament de ultimul tip.

Doisprezece.

Coboară, albastră şi transparentă, seara.

Prin faţa tribunei de marmură trec coloanele mili^ ţiilor revoluţionare : muncitoreşti, ţărăneşti şi stu^ denţeşti.

ln ziua aceasta - şi mai tîrziu în timpul perioadei de mobi.limre generală - au fost alături Miguel Garcia Garcia, în vîrstă de 101 (una sută unu) ani, negru, veteran al războiului de independenţă şi Lăzaro Val.^ des Ramirez, elev, de paisprezece ani. Au trecut alături prin faţa tribunei, au stat alături în tranşee, şi dacă arr fi trebuit şi-ar fi dat viaţa, alături.

Trec miliţiile revoluţionare; alinierea. nu e poate perfectă, cadenţa nu aminteşte nic,i. pe departe cele^ brul - de tristă memorie şi iaJ"ăşi de actualitate - pas de gîscă ; dar fiecare om ştie de ce poartă o armă, ştie ce apără ; voluntarii din miliţiile revoluţionare trec prin fata rude1oc, a vecinilor, a prietenilor ; ţntre cei carre defilează şi cei care aplaudă se înfiripă dia- loguri : cîte unul care şchioapătă sau se încovoaie sub greutatea raniţei şi a armei e încurajat cu o glumă. Armele noi (tancuri ! tunuri !) sînt aplaudate frenetic. Trece o unitate formată numai din fete, cu *bazooka* pe umăr. *Bazooka,* această simplă armă anti^ tanc, se bucură aici de un prestigiu extraordinar, c.a şi cum ar fi cine ştie ce rachetă tenno-nucleară. E explicabil: după doi ani de lupte neîncetate *El Ejer^ cito Rebelde* poseda în dotare 3 (TREI) arme *bazooka* considerate „stoc intangibil". Una din ele i-a fost ce^ dată, după

serioase conciliabule, lui *Che* Guevara c.a să poată distruge trenul blindat în cumplita bătălie finală de la Santa Clara.

Acum, numai din paraşutajele pe care le efectuează imperialiştii au fost înarmate două companii de *bazooqueros.*

Armata dictatorului nu ducea lipsă de nici un fel de armament modern. *El Ejercito Rebelde* a dus lupta cu vechi flinte „ Whinchester", ultimul răcnet al teh^ nicii pe la sfîrşitul războiului de secesiune, adică prin 1864, cu *Colt-uri* şi *Smith and W esson* străvechi, cu *escopetas* c.are se încărcau pe ţeavă, cu cartuşele drămuite riguros, mai preţioase decît pepitele de aur. *El parque* - stocul de muniţii - constituia o grijă, vecină cu mania. La 1 ianuarie 1958 un locotenent de 18 ani era să fie executat pentru că „salutase" îm^ preună cu unitatea lui venirea Anului nou printr-o salvă trasă în apropierea cartierului general.

Trec unităţile miliţiei revoluţionare înarmate cu *bazooka.*

- Fabricam şi noi în atelierele clandestine un fel de *bazooka,* îmi spune un veteran şi desenează pe o foaie de carnet această armă sui generis.

„Strategii" din S.U.A. nu înţeleg nici pînă astăzi cum a fost posibilă victoria armatei revoluţionare. Fără ofiţeri de carieră (Fidel e doctor în drept, Raw economist, *Che* Guevara med.ic, Juan Almeida mun^ citor, Camilo Cienfuegos era student, Joel Iglesias - care are 18 ani şi e *comandante,* ţăran), fără ar^ mament, fără tancuri şi avioane, fără experienţă. Pentru res~ctivii „strategi" e incomprehensibil; ce e drept n-au înţeles niciodată cum Armata Roşie a zdrobit intervenţia celor 14 state şi contrarevoluţia albă, cum Armata Populară Chineză a măturat pe Cian Kai-şi cu tot ajutorul S.U.A., cum Annata Popu^ laTă Vietnameză a sfărîmat pe colonialiştii francezi la Dien Bien Fu, cum după şapte ani de lupte colo^ nialismul francez nu a izbutit să înfrîngă mişcarea de eliberare algeriană.

Aici, deschid o paranteză mai largă :

La 16 ianuarie ne aflam la Santa Clara. Hotelul poartă urmele crincenelor lupte care s-au dat pentru

cucerirea oraşului : zidurile, pereţii coridoarelor, uşile de fier ale ascensorului sînt ciuruite de gloanţe. Sîntem anunţaţi că ne vom întîlni, la sediul Parti^ dului socialist popular, cu *el comandante* Felix Tor^ res, şeful militar al regiunii, un vechi comunist.

Cu sinceră emoţie Tegăsesc - la 10 OOO de kilo^ metri - atmosfera febrilă, agitată, a anilor 19451946 : activişti care vin şi pleacă, pe geamurile des^ chise pătrunde vuietul străzii - claxoane, strigăte, chemări, cîntece, tovarăşul Arnaldo Milian, secreta^ rul partidului, răspunde la zeci de telefoane; se anunţă o şedinţă a comitetelor de vigilenţă; este cerut de către Mişcarea 26 Iulie un propagandist al P.S.P. pentru lecţia de diseară despTe „Naşterea clasei muncitoare cubane în jurul anului 1817" ; se anunţă o ciocnire între miliţia revoluţionară şi un grup de terorişti; nu sînt pierderi; la unu e o şe- dinţă a comandanţilor militari; diseară e o adunare în amintirea conducătorului comunist Jesus Menen^ dez, asasinat în 1948 în timpul guvernării „democra^ tice" a maniului cuban : Prio Socarras.

- Guillen a scris un poem minunat atunci, spune tovarăşul Milian.

> Jesus nu e în cer, ci pe pămînt, nu zideşte temple, ci sindicate. ..

Primul exemplar al poemului l-a trimis Nicolas asasinului plătit Casillas, cu următoarea dedicaţie : „Căpitanului Casillas cu tot dispreţul meu".

Din nou telefonul. El comand.ante Felix Tom·.es se scuză că ne va :f&-e să-l a"?teptăm puţin. ln perioada aceasta de mobiliz:aire, cînd dintr-o clipă într-alta se poate produce :iintervenţia imperialistă, poziţiile s-au clairif.i.oat. Mulţi aventurieri politici care au intrat în rîndurile forţelor revoluţionare ~n ultimele zile ale lui 1959, atunci cînd soarta regimului Batista era pecetluită, şi-au dat arnma pe faţă : dornici să-şi ciştige „merite" în faţa invadatorilor pe care-i aş- teptau, au organizat mici bande teroriste, botezate pompos şi ridicol „armata de eliberare naţională", au urcat în munţii regiunii, au început să asasineze ţărani şi

muncitori. Paralel cu încercuirea şi lichi^ darea lor are loc o vastă campanie de lămuri:re a opiniei publice. In adunărri spontane sînt demascaţi aceşti asasini de .rînd, care-şi zic cu neruşinare „re^ voluţionari anticomunişti", care fac paradă de „tre^ cutul" lor revoluţiona:r. Fidel spunea undeva că re^ voluţia are foarte multe site : legile revoluţionaire; unii trec prin una, două sau trei site şi se întorc împotriva revoluţiei atunci cînd interesele lor mes^ chine sînt atinse. „Revoluţionarii anticomunişti" s-au ascuns în munţi. împuşcă pe la spate, jefuiesc, stabi^ lesc „impozite". Unii dintre ei au făcut la vremea lor parte din Mişcarea 13 Martie - grupare mic^ burgheză, studenţească; la 13 maritie 1957 o sută de tineri, conduşi de liderul studenţesc Jose Antonio EchevaI'ria au atacat în plină zi Palatul Preziden^ ţial cu scopul de a-l executa pe Batista. Au fost ucişi pînă la unul. ln această mişcare, alături de luptători cinstiţi, devotaţi cauzei poporului. ca Faure Chom6n, actualul ambasador al Cubei în U.R.S.S., au intrat multe elemente burgheze şi mic-burgheze, aventurieri şi carierişti. În timp ce în Sierra Maestra armata Tevoluţionară lupta din greu, cu imense sa^ crificii, în Escambray pseudo-revoluţionarii făceau un fel de camping, obijduiau pe ţărani şi încercau mai ales să distrugă g.rupul de *guerilleros* comunişti conduşi de Felix T011res care activa în aceeaşi zonă.

În cadrul unui uriaş miting, la sfîrşitul lui ianua^ rie '61, Fidel Castro a explicat poporului, cu acea sinceritate care-l oaract.eri7.ează, cauzele pentru care în Esca.mbray au existat dificultăţi :

"Oamenii cinstiţi au învăţat lecţia Sierrei Maestra, dar şi aventurierii au învăţat din păcate şcoala Sierrei Maestra., şi alături de un pumn de idealişti s-au căţă·rat în Sierra Escambray un grup de opor^ tunişti şi aventurieri (Strigăte: PAREDON ! PA^ REDON !), care n-au venit aici ca să lupte, d să jefuiască, n-au venit să lupte împotriva forţelor ti^ ·raniei. ci au venit să mănînce vacile din Sierra E.5carrlbray. N-au venit să înveţe pe ţărani, ci să-i maltrateze. să-i corupă, să abuzeze de ei. N-au ve^ nit să ajute ţăranul din Escambray, ci să-l supună 1mei noi dări, *gabele,* pe cel

mai umil producător de cafea şi de fructe. Adevăraţii tovarăşi ai lui Eche^ varria au trebuit să se separe de aceşti gangsteri, *comevacas* (mîncători de carne de vacă), care nu voiau să lupte. Cînd *Che* şi Camilo, glorioşii luptători din Sierra, doi din acei doisprezece care învă- ţaseră drumul greu al luptei, doi din acei doi^ sprezece care trăseseră bătăi teribile forţelor dicta^ turii care concentra împotriva Sierrei pe cei mai pregătiţi soldaţi, cele mai eficiente bombe, escadrile de luptă, de bombardament şi de vînătoare, cînd aceşti doi eroi au intrat în provincia Las Villas, au fost primiţi de tovarăşii lui F.chevarria cu braţele deschise, au fcst primiţi de forţele care lupt.au în Yaguajay sub conducerea lui Felix Torres cu braţele deschise. Cînd au ajuns frînţi de oboseală, după ce mînoaseră numai de 11 ori în patruzeci de zile, au fost primiţi cu braţele deschise, hrăniţi, îngrijiţi.

În Escam.bray însă, gloriosul comandant aJ coloa^ nei *"Ciro Redondo", Che* Guevara, a fost întimpinat de un „literat" care l-a anunţat că nici o trupă nu poate rămîne aici fără autorizaţia celoc care se găsesc deja în Escambray. Acest „literat" asasinase cu mîna Jui 30 de ţărani, care nu voiau sau nu puteau să olătească „impozitul" arbitrar.

Cînd s-a terminat războiul, acelora care nu s~au grăbit să lupte, acelora care n-au fost cei mai rapizi cînd trebuia să fie atacată o unitate a lui Batist.a li s-a părut că nu ajung toate stele.le din republică pentru a-şi împcxlobi wnerii cu ele ! Şi am suportat t.oate astea în virtutea principiului nostru de-a forma o unitate cît mai largă ; am înghiţit amărăciunea de-a vedea tovarăşi care aveau la activul lor pest.e cincizeci de lupte grele, cu gradul de sergent - şi care astăzi încă sînt sergenţi ! - pentru că în Sierra Maestra nu ploua cu stele ! ln E.scambray au coborît din munţi cu grad de *comandante* indivizi care nu trăseseră un singur foc în doi ani de zile ! şi revcr- 1u ţia a fost atît de magnanimă încit a acceptat să-i încadreze cu grade.le rpe care şi le puseseră singuri. Nu s-au înălţat la rrangul de generali, mareşali sau generalisimi, pentru că în Sierra am stabilit că· gra^ dul de maior va fi cel *mai*

mare în viitoarea armată .

... Dar nu numai aici au fost greutăţi. A fost de^ ficitară şi o parte importantă din conducerea Miş- cării 26 Iulie. tn rîndwile conducerii mişcării din această provincie s-au infiltrat elemente ambiţioase, pseudorevoluţionare, care au început să semene frac^ ţionismul, elemente care în ziua de 2 ianuarie 1959 şi~au cîştigat „merite" dărîmînd un hotel şi incen^ diind automobile.

Cine nu ştie că :revoluţia avea forţe suficiente ca să-i nimicească de la început ?

Era necesar să le spunem toate acestea, pentru că acum vom face curăţenie.

Pentru că :ia ora aceasta dezertorii s-au unit cu foştii zbiri ai dictaturii. Abuzînd de sarcinile pe care le aveau şi de spiritul nostru de toleranţă, unii *co^ mandantes* au început să ia contact cu ambasada ame^ ricană, au început să declanşeze campanii de pro^ zelitism, încercînd să fmmere un cap de pcxl contra^ revoluţionar. Imediat, cum era şi naturral, au început să cadă paraşute cu arm.e în E.scambray. Miliţia a captuirat o mare parte, dar cealaltă parte, măruntă e drept, a ajuns în mîinile bandelor contrarevolu^ ţionare. Populaţia ţăxăne.Mcă de aici nu era cea din Sierra Maestra - ţăranii din Sierra trăiseră doi am de revoluţie - iar oei de aici nu prea ştiau cum stau lucrurile. Pentru că, vorbind sincer, aici n-a existat un profund proces revoluţionar, iar diferiţii *seiiores* care se numeau •4'evoluţi0ţ1Jari» dădeau un exemplu detest.abil ; astfel masa ţărănească a rămas oarecum în marginea procesului revoluţionar."

Am citat aceste cuvinte pentru că ele explică multe; explică în primul rînd de ce imperialismul nu poate cont.a pe nici un fel de bază de mase în Cuba.

La provocările unor trădători, guvernul revolu^ ţionax a ·răspunsu trimiţînd în Escambray 25 OOO de invăţători voluntari.

Iar bandele care aştept.au pe americani au primit vizita miliţiilor revoluţionare şi răspunsul poporu^ lui în ceea ce priveşte „anticomunismul" :

Al que lo pregunta, le contestare

Anti comunista yo jamtis sere ! Anti comunistas fueron Los que al pueblo asesinaron, Los *que a la Patria dejaron Con veinte mil hijos menos.* •

"Fiara roşie", „Mîncătorul de copil'', „Fiorosul comunist" Felix Torres este run bătrînel mărunt de tot, slab, cu o barbă lungă şi II"ară ; seamănă oarecum cu Ho Şi Min ; poartă un vast *sombrero* de fetru im.podobit cu steluţa de *comandante;* un obraz gălbui, chinuit, brăzdat de ridud adînci. Pare de 60 de ani, aflăm însă că n-are decît 42, dintre care jumătate i-a petrecut în închisorile dictaturii sau ale „democraţiei" burgheze.

Dialogul se înfiripă greu, deoarece Felix TOI'I'e8 spune simplu :

- Eu am dus *la* îndeplinire sarcinile de partid. (Surîde stins, ridică din umeri). Asta e tot.

• Celui ce întreabă, ii voi răspunde : Anticomunist nu voi fi nicicînd ' Anticomunişti au fost Cei ce au asasinat poporul, Cei ce au lăsat Patria Cu douăzeci de mii de fii mai puţin.

- Hai, Felix, spune oum aţi început să faceţi rost de arme, îl îndeamnă tovarăşul Milian.

- Foarte simplu, răspunde *el comandante* Torres. Ne trebuiau arme şi am făcut rost de ele.

Incet-încet, se încălzeşte. Ne dăm seama „cît a fost de simplu". Dacă unii !reprezentanţi ai burghe^ ziei naţionale mai ajutau financiar Mişcarea 26 Iu^ lie, sperind că vor profita în cazul unei victorii - pe care de altfel o vedeau foarte puţin probabilă - comuniştii, în condiţiile de teroare ascuţită la maxi^ mum trebuiau să se bazeze numai pe propriile loc fO!I"ţe.

- Eram patrn la început, spune Felix Torres. Unul a fost prins mai tÎl"Ziu, torturat şi executat. Aveam o puşcă veche şi ... un singur cartuş. Ştiam că uni.i. *hacendados* posedă arme. Ne-am dus la unul dintre ei se.ara, cînd nu se vedea bine, dar totuşi se mai deslueşea ceva. Eu am bătut la uşă şi ţinînd mîna în buzunarul în care n-aveam nimic, am spus că

sîntem revoluţionari şi avem nevoie de arme. Ca să dăm impresia că sîntem o grupă numeroasă, cei trei tovacr-ăşi (unul singur înarmat cu puşca veche cu un singur cartuş făcea acoperirea ; ceilalţi doi aveau nişte bastoane care în pîcla înserării puteau fi con^ fundate cu armele) se mişcau tot timpul printre co^ paci. De prima dată am făcut rost de 14 puşti.

Ride din nou stins. Asta e tot.

Nu, evident asta nu e tot. Sînt pe urmă doi ani de lupte crincene, împotriva trupelor lui Batista, în condiţiile de sabotaj ale pooudorevoluţionarilor aciu^ aţi în Escambray. E victoria de la Yaguajay unde o sută şi ceva de oameni, sub comanda lui Torres. au scos din luptă garnizoana de aproape 3 OOO de soldaţi. E momentul poate cel mai greu, cînd la 1 Ianuarie 1959, după fuga lui Batista, se formează o juntă militară „revoluţtonară" din acoliţii dicta^ torului falit, momentul cînd Camilo Cienfuegos efectuează raidul fulger asupra Havanei, iar Felix Torres rămîne organiza.torul şi comandantul 'regiunii Escambray. .. Acestea au intrat în istorie.

Omul îmbătrinit, firav, mărunt, din faţa noastră (împotriva căruia tună posturile de radio ale emi^ graţiei) spune firesc : „Am îndeplinit sarcinile pe care mi le-a trasat partidul".

Afară trece o coloană militară ; o clipă ochii viL ochii rămaşi foarte tineri ai lui Felix Torres strălucesc de mîndrie ; în clipa aceasta sînt convins că-şi aduce aminte de oei patru oameni înarmaţi cu o puşcă veche cu un singuT cartuş, cărora partidul le trasase sarcina să facă rost de arme.

EPOPEEA DIN SIERRA MAESTRA

LO-qu.e te prometio *Martt*
Vino Fidel 11 te ./.o *cu.mplt6.* •

Guillen

"El forajido Fidel Castro şi *banda lui de* comu^ niş~i *au fost* nimiciţi!"
„În Sierra trupele guvernamentale au restabilit ordinea!"
*"În curînd vom publica fotografia cadavrelor fra-*ţilor *Castro !"*
„Planul Moscovei a fost dejucat!"
„Consumaţi *berea* creolă *Hatuey !"*
„Fidel Castro a fost ucis !"
„Fumaţi *Coronas,* fumaţi *Partagas,* fumaţi *H.* U~ *mann,* fumaţi *Pall Mall,* fumaţi *Flor Fina,* fumaţi *Chesterfield,* fumaţi *ce* vreţi, comuniştii *lui Castro au fost* nimiciţi *!"*
„Puteţi *admira* liniştiţi *minunatele picioare ale seiioritei Alicia Figueros,* această adevărată *statuie vie,* bandiţii *av fost* zdrobiţi!"

La cele peste o sută de posturi de radio din Ha^ vana, la televiziune, în paginile ziarului catolic şi reacţionar *Diario de la Marina* sau ale revistei por^ nografice şi de şantaj *Confidencial,* victoria asupra „bandelor comuniste" e cîntată pe toate tonurile, printre picioare în teacă de nailon sau popowi dan^ telate, reclamele extraordinarului *R6n Bacardi,* sau a *berii Polar.*

- Marti ţi-a făgăduit-o
  Şi Fidel a-ndeplinit-o.

Pe şoseaua principală apar însă posturile fixe ale armatei şi poliţiei, care contro:ează fiecare maşină, fiecare camion ; avioanele se deplasează spre sud ; îmbrăcate în *battle-dress-ul* american, *amarillo,* tru^ pele dictatorului se scurg şi ele spre sud. Desigur, corul urletelor continuă, dar în Santiago a izbucnit o răscoală, au răsunat rafalele prelungi ale mitra^ lierelor ; de data asta nu mai era vorba de un atac desperat, ci de o acţiune pregătită în cea mai disci^ plinată ilegalitate ; în spitalele din Santiago şi, Man^ zanillo încep să apară răniţi, care sînt aduşi pe as^ cuns şi internaţi în clinici particulare.

Batista în persoană ordonă ca un avion prevăzut cu un hautparleur să zboare asupra zonei rebele, să-i îndemne să depună armele. Răspunsul e dintre cele mai elocvente : avionul e doborît.

Cenzura cea mai severă, cea mai absurdă în^ cearcă să împiedice dif u.zarea oricărei ştiri despre ceea ce se petrece în Sierra, dar adevărul nu poate f.i ascuns multă vreme.

Douăzeci de oameni, conduşi de un tînăr înalt, robust, cu barbă, au atacat micul *Cuartel la Plata,* au capturat armamentul şi muniţiile şi - ceea ce era lucrul cel mai neaşteptat - mica garnizoană li s-a alăturat.

În fiecare zi „ Ultimele ştiri" anunţau încă o dată şi încă o dată moartea lui Fidel, distrugerea grupu^ rilor (acum erau „grupuri") sale, dar nimeni nu le mai dădea nici o atenţie. Prin ochiurile sinistrei re^ ţele poliţieneşti şi militare, care încercau să filtreze tot ce se îndrepta spre Sierra Maestra, grupuri de studenţi, medici, ingineri se scurgeau spre provincia Oriente. Mişcarea 26 Iulie acţiona clandestin în toate oraşele Cubei, strîngea fond uri, procura arme şi or^ ganiza transportarea lor spre Sierra.

„Puternicul vecin" a început să se intereseze de situaţia din Cuba. Herbert L. Matthews, corespon^ dentul din Havana al lui *New York Times* primeşte ordinul de a se întîlni cu Fidel. Este transportat clandestin şi în curind articolul său „O mare pers~ nalitate" apare la New York. Astăzi este desigur cu totul lipsit de interes ce a înţeles l\fatthews în Sierra

Maestra, cu atît mai mult cu cît n-a înţeles absolut nimic. „Idealişti, fanatici, copii, conduşi de un om extraordinar care exerrcită asupra lor un fel de fas^ cinaţie inexplicabilă". Importante sînt cuvintele lui Fidel : „Luptăm de 79 de zile, ne simţim mai pu^ ternici ca oricînd. Armata luptă rău, are pierderi foarte mari. Cînd capturăm prizonieri, îi interogăm, le luăm armele şi le dăm drumul. Orice dictator trebuie să demonsitreze că este puternic, altfel cade. Noi am reuşit să demonstrăm că Batista este ne^ putincios".

La 79 de zile de la debarcare, grupul celor *doi^* sprezece supravieţuitori se transforma într-o puter^ nică armată de partizani, despre care Matthews scrie că e „practic inv;ulnerabilă". Invulnerabilitatea nu consta însă, aşa cum îşi imagina ziaristul, în difi^ cultăţile naturale pe care le opuneau armatei lui Batista munţii SieITei, ci în faptul că armata pe cale de-a se forma era o armată populară, ţără- nească. Insemna că ai.ci, în Sierra, se petrece ceva deosebit, că răsooala se transforma în revoluţie, că *El Ejercito Rebelde,* axmata revoluţionară, luptă pentru ţelUTi sociale înaintate, că aici se decide nu numai izgonirea lui Batista, ci viitorul Oubei. Dar.„ inţele,gerea mecanismului societăţii e în general o treabă foarte complicată şi ai.· fi ridicol să-i ceri acest lucru unui simplu corespondent al lui *New Y<Yrk Times.*

Articolul lui Matthews a făcut o mare impresie. Ministrul Apă.rării în guvernul terorist al lui Batista, Santiago Verdeja, a făcut o declaraţie publică : ar^ ticolul e mincinos de la primul la ultimul rînd. Matthews n-a fost niciodată în Sierra, Fid~l e mort, nu există nici un fel de lupte.

A doua zL dictatOTul îl dezminte implicit, anun^ ţînd. că e în posesia unor importante documente *„secretîssimas"* care conţin dispoziţiile Moscovei. ; că Fidel Castro e comunist, că în general toţi cei cărora nu le place dictatura şi persoana sa sînt comuni.şti, bandiţi, spioni ~i şi totodată agenţii lui Trujillo ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡. Cit

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Toate acestea par, evident, de domeniul fanteziei, dar nu sînt. Despre o logică fascistă (!) nu se poate vorbi. Cit despre „contradicţiile" între Batista şi Trujillo, ele sînt

despre *„los forajidos* de *Castro",* Batista era li^ niştit: nu depăşeau mai mult de 20 de oameni, îm^ părţiţi în grupuri de doi sau trei. :în acelaşi timp, alt corif€u, generalul Tabernilla, informa că 2 - 3000 de soldaţi luptă în SieITa, împotriva puternicii armate a „comuniştilor".

La 10 martie 1957, explozii de grenade şi rafale de arme automate răsună la Havana ; Palatul gu^ vernament.al a fost atacat de un grup de studenţi, conduşi de liderul F.E.U., Jose Antonio Echevarria. Atacul n-a reuşit. tinerii au fost masacraţi pînă la unul.

„Fumaţi *Partagas, Flor Fina,* H. *Upmann,* liniştea domneşte *în Cuba!"*

„În Sierra mai actionează *cinci oameni!"*

„Fidel Castro e *mort !"*

„Raul Castro e *prizonier!"* „Beţi *berea Hatuey !"*

„Banditii *lui Castro ucid* fără milă *prizonierii!"*

„Columbia Broadcasting System" transmite un film documentar din Sierra Maestra : apar Fidel, Raw, *Che,* Camilo, Celia Sânchez şi mai ales ostaşii, ţărani din Sierrri..

Adevărul nu mai poate fi ascuns. Sosesc în Cuba reprezentanţi ai Crucii Roşii de la Geneva, care tre^ buie să preia prizonierii, din ce în ce mai mulţi. Şi prizonierii vorbesc. Povestesc despre atitudinea profund umană a armatei revoluţionare, despre spi^ ritul ei eroic de sacrificiu, despre vitejia de care dau dovadă ţăranii, muncitorii şi intelectualii care luptă în Sierra. O serie

---

comparabile cu răfuielile între două bande de gangsteri de ultima speţă ; cînd era nevoie de vreo diversiune în Cuba, ziarele anunţau cu litere de un metru ,,pericolul unei agre^ siuni din partea lui Trujillo" ; „Cuba se pregăteşte să atace Republica Dominicană !" ripostau ziarele „părintelui bine^ făcător al patriei iubite, excelentisimul generalisim Tru^ jillo", care, îmbrăcat în costum alb de amiral, cu bicorn împodobit cu pene de struţ şi cu o puşcă-mitralieră în spate, ţinea „încă un discurs crucial în istoria omenirii". „Con^ tradicţiile" n-au împiedicat pe Batista să o ştergă la Trujillo, spre a scăpa de dreapta minie a poporului cuban. Se pare că i-a adus ghinion : binefăcătorul, cel cu 4711 statui, a fost ciuruit de gloanţele celor care-l „adorau", iar fiii, ne^ poţii, strănepoţii, soţiile, amantele, amanţii amantelor şi soţii lor au fugit în Paraguay, la dictatorul Stroessner, altă podoabă a ,.lumii libere".

întreagă de *mari* proprietari de pămînt încep să se gîndească la ziua de mîine, varsă sume mari de bani Mişcării 26 Iulie - şi e de înţeles mînia lor de astăzi, au aruncat banii degeaba, mişcarea revoluţionară n-a putut fi cumpărată.

Un document provenit din *La Zona Libre* cere guvernului Statelor Unjte să suspende furnizarea de arme regimului odios al dictatorului. Dar „the bu^ siness is allways business" - afacerile sînt totdeauna afaceri - şi Batista primeşte fără încetare tancuri. avioane, bombe, specialişti militari.

Ziarele publică în fiecare zi „Com'Wlicate de pe fronturile de luptă". Cu pericolul vieţii lor cetăţenii cubani ascultă în fiecare noapte *El Radio Rebelde* care vorbeşt.e de undeva, de pe „ Teritoriul liber m Cubei".

Pe zidurile caselor din Havana, Santa Clara, San^ tiago de Cuba, Manzanillo, Las Villas apar în fiecare noapte afişele revoluţionare: *Abajo Batista!* (Jos Batista !) ; *Viva Cuba libre ! ; Viva Fidel Castro !*

În barurile luxoase, în „La Tropica.na", cel mai elegant bar de pe glob, lumea bună petrece ; aici totul e linişte, plantele tropicale alcătuiesc un fel de pădure, o seră, cîntăreţi negri fac să răsune acor^ durile melancolice ale vreunui vechi „danz6n", se bea „Jaibol", şi „Daiquiri", şi „Bacardi de las Rocas", şi „Daiquiri Mambi", şi „Mulata", şi „Presidente", şi „Tigre Volador", divinele cocteiluri pe bază de rom Bacardi, esenţa arzătoare a trestiei de zahăr, romul cu *el criollisimo y refinado sabor;* lumea bună dansează senzual,ul *mambo,* şi tinerescul *cha cha cha,* şi ultima noutate *la pachanga* ; lumea bună se amuză aşa cum s-a amuzat totdeauna şi cum crede că se va amuza totdeauna. pentru că aşa a orlnduit Dumnezeu universul; orchestrele ointă în surdină, în penumbra albastră a barurilor cu aer condiţionat, minunatele cinteoe cubane: „Noche de paz", şi „Ausencia", şi „Poinciana", şi „Malaguena", şi „Siboney" ; bila albă a ruletei se învîrte înne^ bunită, ou un mic zuruit vesel : „Rien ne va plus ! Faites vos jeux, messieurs", lopăţelele azurii string maldăre de

hîrtii de 1 OOO de pesos la masa de ba^ cara ; ce bine se trăieşte în Cuba, *tierra mas her^ mosa que ojos humanos nunca vieron* ; corpuri superbe de femei şi burţi lăbărţate de *haciendados* se lăfăiesc pe plajele unice, la V aradeoro şi la El Megano, la Guarda la Barca, în Isla de Pinos; sfinţii părinţi catolici înalţă rugi către Domnul care a orîn^ duit lumea asta atît de armonios, după chipul şi asemănarea paradisului ; şi ce climă încintătoare are Cuba! Ce elegant e ultimul tip de maşină amen^ cană ; şi înşişi americanii care vin aici să se desfrî^ neze puţin, cît sînt de drăguţi ! Şi partidele de iahting în largul senin al Mării Caraibilor, şi partidele de nudism, cu ceea ce tlTIIleazâ în decorul de paradis din Pinar del Rio ; e drept că uneori se mai aud împuşcături pe stradă, dar nu e nimic, cadavrele sînt repede ridicate; şi *el senor* Esteban Ventura e atît de simpatic, de tulburător, cu ochii lui mari, în^ tunecaţi, în care luceşte flacăra nebuniei şi a pa^ siunii; lumea bună se amuză, citeşte *Confidencial;* directorul, *el senor* Augusto Feiirer de Couto, e un om adorabil, desigur şantajist, dar ce lucruri inte^ resante se scriu acolo ; adresele curvelor de lux şi date intime ; directorul e un personaj drăguţ şi cu un teanc de bancnote obţii să nu ţi se publice ultima aventură, sau a soţiei, în schimb poţi afla despre alţii ; şi călătoriile la Miami sau în Europa ; iar co^ munistii vor să distrugă toate acestea, bineînţeles e imposibil ca zdrenţăroşii Havanei, locuitorii infame^ lor *solares* şi *bohios* să conducă ţara ; Fidel Castro a murit, da, ieri a apărut ştirea în ziar ; bandele comuniste din Sierra sînt nimicite, sigm, Batista e un mitocan, un *mulato* infect, dar ce mînă tare ! ce energie ! Dacă nu era el. Fidel Castro n-ar fi mort. şi bandele sale n-ar fi nimicite! *Viva Batista!* şi dictatorul le răspunde urlind ca un Mussolini ceva mai întunecat la faţă : *Salud ! Salud ! Salud !* Sigur, la Havana există un număr înspăimîntător de pros^ tituate, dar femeile trebuie să-şi ciştige şi ele pîi^ nea ; sigur, *las guajiros* crapă de foame : să se des^ curce. Dacă sînt proşti ! Lumea bună petrece şi poate nicăieri pe suprafaţa pămîntului nu s-a putut pe^ trece atît de bine, atît de complet ca în Cuba : trăiască şam~ia şi *r6n-ul,* şi

cocaina, trăiască Ba^ tista, *Viva Dios !* Pentru bani poţi obţine orice: fete de 5 sau 6 ani, băieţi, morfină, *marijuana,* maşini americane, posturi politice, *Viva Batista, Viva la Virgen* (Trăiască Fecioara !), *la querida la cubana virgencita del Cobre ! Baila mi cha cha cha* (Dan^ seză cu mine cha cha cha), *Bailalo y tu verras !* (Dansează şi vei vedea !). A trecut un an de la de^ barcarea lui Fidel Castro pe m;ca p~ajă noroioasă de la Niqueros şi totul s-a terminat cu bine, Fidel Castro e mort, bmdele de *forajidos comunistas* sînt nimicite, pe estradele barurilor cîntă mul3.tre pătimaşe, îşi undui~se corpul de şarpe şi vocea răguşită, guturală, ră^{0}co~eşte simţurile, lum~a bună p2trece.

Undeva, în noaptea f'erbinte şi umedă a Sierrei, se pregăteşte *Legea reformei agrare.*

Societate3. cuban3., la un an de zile după debar^ carea expediţion3.rilor de pe *Granma* reprezintă ima^ ginea elocventă a haosului : cîteva lucruri sînt însă extrem de clare : '

a Dictatura s-a dovedit neputincioasă de-a înfringe revoluţia şi de a-i st3.vili înaintarea victorioasă.

b „Opoziţia" a pierdut orice urmă de prestigiu po^ litic în fa•a maselor; iluziile într-o soluţie „priistă" sau ,.ortod:xă" s-au spulberat.

c Singura forţă organizată, puternică, ale cărei ţe- luri sînt cla:r2, este :revoluţia.

Valul de teroare absurdă, lovind fără alegere în oricine este sau pare opoziţionist, atinge apogeul. O armată întreagă de delatori, *las chivatos,* recrutaţi din drojdia societăţii, *mataperros *,* traficanţi de dro^ guri, proxeneţi, lumpeni, toată spuma murdară care se naşte în vremurile tulburi ale dictaturilor este mobilizată. Un simplu denunţ poate însemna moar^ tea; poliţiştii arestează oetăţenj „din proprie iniţia- tivă", ii torturează sălbatic şi-i „eliberează" contra unor sume importante. Cine n-aa-e bani, cu atît mai rău pentru el. Nici nu se feresc asasinii. ColonelUJl Sosa Blanco cutreieră satele din Oriente, ucide şi în^ cendiază, iar pe ruinele fumegînde, deasupra mor^ manelor de cadavre,

pune să se scrie : (*Que se pasa cuando Sosa pasa? i Eso se pasa cuando Sosa pasa!**

În apropiere de Santo Domingo acelaşi Sosa Blan^ co arestează o femeie în vîrstă şi pe cei zece copii. Era „informat" că unul dintre ei are legătură cu armata revoluţionară. I se cere mamei să-şi denwiţe fiul. În faţa tăcerii ei dispreţuitoare, Sosa îi împuşcă pe rînd toţi copiii, începind cu cel mai mic. care avea abia un an.

- Ei, acuma spui ?

- Da, acuma spun. Acuma toţi sînt cu Fidel.

Jacinto Menocal, zbirul reg~unii Pinar del Rio, nu se mulţumea numai să tortureze sălbatic : om „sub^ ţire", folorea arma delicată a ironiei. Un bătrin de optzeci de ani e arestat, chiar în ziua aniversării. Fără nici un motiv. Un denunţ. Plîngînd, omul îi spune:

- Domnule maior, n-am făcut nimic. Azi împli^ nesc optzeci de ani. E o ruşine să-i sărbătoresc în închisoare.

- În regulă.

Menocal cheamă pe Cheo, unul din călăii pro^ fesionişti.

- Uite, babalîcul împlineşte optzeci de ani. Să-i facem cadou optzeci de lovituri de cravaşă.

Bătrînul a murit.

Ace~i MenooaJ. arestează un tînăr de 13 ani, fiul unui medic destul de bogat. Cînd tatăl, deznădăj-

* haimanale.

** Ce se intîmplă cînd trece Sosa. Asta se intîmplă cînd trece Sosa '.

duit, vine la *cuartel* cu o importantă sumă de bani, Menocal îi spune obsecvios :

- *Mi querido amigo* §§§§§§§§§§§§, aţi venit prea tîrziu. Fiul dumneavoastră nu mai face parte din această lume. Ingeraşul scump ne~a părăsit. Sincerele mele con^ doleanţe.

Lista de exemple ar putea fi prelungită la ne^ sfirşit.

TERITORRIO LIBRE DE CUBA"

---

§§§§§§§§§§§§§ Dragul meu prieten

Pasagerii care coboară din avion la Santiago de Cuba sînt minuţios identificaţi şi verificaţi : la fie^ care aterizare poliţia efectuează arestări pe baza bi^ necunoscutului principiu „democratic" burghez : mai bine zece nevinovaţi închişi, decît un revoluţionar liber. Şi totuşi, pe aici trec în fiecare zi activişti ai Mişcării 26 Iulie, care au colectat bani, au plasat bonuri, *bonos de la Revoluci6n* şi se îndreaptă spre Sierra. Practic, chiar de la marginea oraşului începe *nZOna maiorului Almeida",* unul din teritoriile libere ale Cubei.

Pe *Careterra Central,* în drum spre Manzanillo, din kilometru în kilometru, posturi fixe ale armatei şi poliţiei; fieeare maşină e oprită, scotocită cu mi^ nuţiozitate ; la porţile oraşului controlul e draconic ; la Bayamo, în faţa trist-celebrei *granja* unde ope^ rează asasinul Sosa Blanco, maşinile sînt literalmen^ te acoperite de poliţişti, care foiesc ca viermii pe o bucată de carne. Pentru că în munţi, cum s-ar spune la cîţiva paşi, e un alt *teritorrio libre,* cel mai important : aici conduce lupta Fidel Castro, de atî^ tea ori îngropat de presa lui Batista.

Deasupra *careterrei* zboară mereu avioane şi eli^ coptere, dar abia părăsită şoseaua, la cîteva zeci de metri un rîu umflat de ploile din septembrie îşi ros^ togoleşte valurile gălbui sub bolta impenetrabilă de frunziş ; de aici începe urcuşul în Sierra ; după cî^ teva ore de drum un *bohio* singuratic. Aici aşteaptă Vin Botello, în uniforma *verde-olivo,* cel mai bun ghid al zonei ; *guajiro* născut în această regiune cu^ noaşte fiecare boschet, fiecare piatră.

lncepe urcuşul, greu, penibil, pe n~te cărărui no^ roioase, care dispar frecvent şi numaî ochiul ager al ghidului recunoaşte imperceptibilele semne. Patru.^ lele batistiene se aventurează foarte rar în această zonă, pe care cu groază o numesc *el inferno vierde* şi unde, după fiecarre copac, după fiecare boschet, în fiecare g·roa.pă îi poate pîndi glon~uJ. neiertător al „rebelilor·'. Lipsa de muniţii a făcut ca ostaşii revo^ luţionari să devină ţintaşi neîntrecuţi : fiecare glonte contează şi, de obicei, fiecare îşi atinge ţinta.

Zece ore de drum şi iată tabăra lui Juan Machado în *Brazo de 1.'oro;* aici se pot afla primele ştiri : „Ofensiva" trîmbiţată a armatei lui Batista, al cărei succes e anunţat în fiecare zi cu litere de-o şchioapă în coloanele ziarelor, a fost zdrobită.

De aici, mereu înainte, urcirnd spre Las Vegas. unde e campamentul lui Fidel. Din cînd în cînd, rair de tot, printre irunchiurile arborilor, prin desiş, se zăresc unifmmele galbene ale batistienilor. Osta^ şii „rebeli '· se amuză pîndindu-i, observînd groaza comună a soldaţilor şi ofi~rilor care, plecaţi în mi^ siune, caută un loc unde să se aşeze, un loc pe care-l bănuiesc pustiu, stau o zi-două. la plecare trag ci^ teva salve în aer şi apoi raportează despre „succe^ sul" misiunii. Dar în Sierra Maestra nu există „zone pustii". există doar teritoriul liber al Cubei.

Pe marginea rîului Yara coliba ţăranului Jose Ver^ decia : are cinci copii, patru sînt în armată, unul a murit acum cîtva timp în lupta de la Cerro.

Ceva mai sus, o altă colibă distrusă, arsă, un mor^ man de cenuşă.

- Pe aici a trecut dobitocul de Sanchez Mosque^ ra. .. A împuşcat femeia care era însărcinată şi doi copii mici. Zicea că vrea să dea un exemplu.

Noaptea se aude stins zgomotul unei canonade.

- De cînd i-a bătut Fidel. în fiecare noapte trag la întîmplare asupra munţilor zece-cincisprezece sal^ ve„. Vor să-şi alunge frica.

Pe piscul *Las Mercedes,* într-un *bohio* funcţicr neazâ... inspectoratul şcolar al Sierrei Maestra ; de un an de cînd durează lupta aici au apărut primele şcoli şi e normal ca munca învăţătorilor să fie în^ spectată. Tot aici lucrează un muncitor, Manolo Vil^ tres, unul dintre cei mai iubiţi oameni din Sierra; graţie lui, în toate campamentele de la Manzanillo pînă la La Plata se consumă carne de patru-cinci ori pe săptămînă. Cum face ?

- Incerc să mă descurc.

A organizat şi unica „prăvălie" numită *El Tur^ quino* sau *„La Tiendecita de la Maestra"* (Prăvălioara învăţătoarei), unde se pot cumpăra bomboane şi dulciuri.

De aici se desfăşoară în toată măreţia ei pano^ rama S.:.errei. O scurtă sclipire a soarelui în amurg şi pe versant se aprinde o singură clipă un ochi de lumină : e acoperişul de zinc al *Comandanciei* Ge^ *neral.*

Zona e din ce în ce mai populată : apar ateliere de croitorie, unde se confecţionează uniforme, ate^ liere de reparat arme, ateliere de fabricat „bazooka", după reţeta de care am pomenit în altă parte.

De aici, muntele formează un perete aproape ver^ tical pînă la vîrful *La Plata,* al treilea ca înălţime în Cuba, după *Turquino* şi *Loma Caracas* ; Fidel a . ales aici sediul cartierului general. Pentru cine a văzut peretele acesta inaccesiliil, declaraţia lui Fidel, făcută la trei luni după debarcare, apare ca foarte realistă : „Eu pot lupta zece ani în Sierra, dar nu pot asigura pe nimeni că poporul cuban va suporta zece ani de dictatură". La Plata - capitala teritcr riului liber al Cubei - e un bastion inexpugnabil al revoluţiei.

Aici s-au construit cabane încăpătoare, cu pereţii de zinc, acoperiţi de frunziş ; ele aderă la peretele muntelui prin minuni de acrobaţie şi de ingeniozi^ tate inginerească.

O cabană cu două etaje : sediul lui Faustino Perez, administratorul civil al teritoriului liber; o imensă magazie unde sînt depozitate arme şi muniţii, pe care o fetiţă le numără conştiincios. trăgînd o linie pe caiet de fiecare 10 cartuşe.

Cabana lui Fidel e asemenea celorlalte : o masă acoperită de hă.rţi, planuri, cărţi, cartuşe, cutii de *tabacos,* trei fotografii ale lui Fidelito, un scaun de dentist, adevărată piesă de muzeu, şi, rezemată de el, o armă cu lunetă.

Un ziarist din Venezuela relatează astfel prima sa intîlnire cu Fidel :

„O cămaşă militară descheiată lasă să i se vadă pieptul musculos ; poartă două *ceasuri* brăţară (asta din momentul în ca.re o nepotrivire de *ceasuri* era să aducă pierderea unei lupte). E foarte palid de^ oarece în La Plata soarele nu pătrunde niciodată. Remarc privirea ascuţită, pătrunzătoare a ochilor negri, mobili ; poartă ochelari cu ramă groasă. Trece rapid de la o temă la alta: războiul, politica, vii^ torul. «Batista -

spune de mai multe ori - n-are scăpare. E încolţit.» Vorbeşte despre inutilitatea ...alegerilor.- convocate de dictator pentru luna n<r iembrie. Spune că primeşte mereu oferte din partea soldaţilor şi ofiţerilor lui Batista de a conspira. Nu e partizanul conspiraţiilor, crede că această etapă e depăşită, ci preconizează incorporarea soldaţilor în armata revoluţionară. Ne arată noul decret în vir^ tutea căruia guvernul revoluţionar va sancţiona cu o interzicere de 30 de ani de a ocupa sarcini publice pe toţi candidaţii la aceste aşa-zise alegeri".

Sîntem întrerupţi de Paco Cabrerra care-l anunţă că 30 de soldaţi revoluţionari, condW?i de căpitanuil Vega, au căzut într-o ambuscadă. Reacţionează în^ dignat:

.,._ Asta e culmea pentru ~t.e parti7.ani, să cadă într-o ambuscadă !.-

În *Carnpenento Central* mai lucrează procurorul, responsabil cu aplicarea legalităţii revoluţionare, Celia Sănchez, secretara lui Fidel Castro, Violeta Casrus, spicheriţa postului *Radio Rebelde.*

Situaţia militară în luna octombrie 1958 e tlmlă-toairea : cu toate că numărul coloanelor nu e aitit de mare pe cît cred în general cubanii, *Fidel* a reuşit să înarmeze 500 de ostaşi în principalele campamente ale Sierrei l\faestra (La *Plata, Providencia,* Los *Ne^ gros,* La *Estrella, Las Vegas, Las Penas, Cieneguilla); Raul Castro* a consolidat cel de-al doilea front *Frank Pais; Juan Almeida* stăpîneşte zona La *Cobre,* la por^ ţile lui Santiago de Cuba ; *Crescencio Perez* ope^ rează în extremul vest al *Sierrei Maestra (Niquero, Campachucla, Media Luna);* în centrul provinciei, luptîndu-se în cîmp deschis, acţionează coloanele co^ mandanţilor *Ramiro Valdes, Calixto Garcia, Rene de los Santos* şi *Jaime Vegas.*

Din *Pinar del* Rio se anWlţă că maiorul *Dermidio Escalona* luptă în *Cordillera de los Organos.*

După 20 de luni de bătălie, se poate spune că în^ treaga insulă e cuprinsă de focul insurecţional al războiului civil.

Aceşti 2 OOO de oameni, aproximativ, au zdrobit 40 OOO de soldaţi, poliţia şi marina în timpul ofen^

sivei lui Batista din mai 1958, în 30 de bătălii, cap^ turînd W1 însemnat număr de arme, printre care tancuri grele, tunuri, făcînd mii de prizonieri, nimi^ cînd mii de soldaţi ai tiranului. Şi, ceea ce este lu^ crul cel mai important, demoralizînd cu desăvîrşire pe mercenarii dictatorului.

La 26 iulie Fidel Castro, vorbind la postul *Radio Rebelde,* spunea :

„Dilema în care se găseşte armata e foarte clară : ori se desprinde de acest cadavru care este regimul lui Batista şi-şi răscumpără păcatele în faţa naţiu- nii, ori armata se sinucide ca instituţie. Ceea oe_ se mai poate salva astăzi nu se va putea salva peste citeva lWli. Dacă războiul se mai prelungeşte 6 luni. armata se va dezintegra cu desăvîrşire."

La o oarecare distanţă de corpul principal de ca^ bane, pentru a fi ferit de atacuri aeriene eventuale, se ridică Spitalul Militar, condus de *el comandante medico de la Sierra,* doctorul Martinez Sănchez, o somitate medicală din Havana, care şi-a părăsit lu^ xosul cabinet şi bogaţii clienţi pentrru. a veni în munţi. E o clădire mare, „înfrumuseţată" cu mij^ loace locale : cărări de tinichea, din cutiile de lapte praf, pereţi despărţitori făcuţi din cutii de *tabacos,* pături (singurii care dorm în pat în Sierra Maestra sînt răniţii şi bolnavii, ceilalţi au harnacuri), o veche masă de biliard, ajunsă aici prin cine ştie ce minune. serveşte ca masă de operaţii pe care s-au .făcut cî^ teva intervenţii extraordinare la lumina lămpilor de gaz. În fiecare seară sînt primiţi şi consultaţi ţăranii din Sierra, cei care nu văzuseră doctor în viaţa lor. De asemenea luptătorii ilegalişti din oraşe, răniţi în ciocnirile cu poliţia şi al căror tratament ar fi pri^ mejdios în clinici, sînt aduşi aici prin reţeaua clan^ destină.

Toată această „minune de orga.ni:zare". cum spune toată lumea, e opera lui *Che* Guevara. Funcţionează de asemenea ambulanţe operative : medici însoţesc coloanele în luptă pentru a putea da primul ajutor pe loc, sub focul inamicului.

Pe măsura posibilităţilor s-au organizat spitale de campanie şi în celelalte zone de luptă; medicii cu^ bani au venit în Sierra ca să-şi facă datoria patrio^ tică

; ei sînt aceia care astăzi au răspuns sabotajului unor medici fugiţi, prestînd o muncă supraumană şi reuşind să învingă „criza" pe ca.re voiau s-o pro^ voace agenţii imperialismului.

Alături de spitalul „Dr. Mario Muiioz" (medicul grupului care a atacat *Cuartelul Moncada* şi care a fost asasinat mişeleşte) - într-o baracă încăpătoare, se găsesc priwnierii, ofiţeri batistieni : Fidel a dat ordine severe ca ei să fie trataţi cu respect ; majo^ ritatea prizonierilor sînt însă predaţi Crucii Roşii. Unii din aceşti ofiţeri au ajuns mai tîrziu să slu^ jească revoluţia în misiunile cele mai periculoase. Unul dintre ei, *comandante* Jose Quevedo fusese coleg de universitate cu Fidel. El a fost făcut pri^ zonier în bătălia de la El Jigile ; ist.oria merită po^ vestită:

La 11 iunie 1958, în momentul cel mai ascuţit al ofensivei lui Batista, armata ajunsese la 10 kilometri de vîrful Turquino. Era Batalionul 18, comandat de Quevedo. La 15 minute după contactul de foc, ba^ talionul este complet încercuit, rămîne izolat, fără alimente. Aviaţia dezlănţuie un teribil bombarda^ ment, mitraliază poziţiile revoluţionare, dar nici un ostaş revoluţionar nu se mişcă din tranşee. ln ziua de 16, trupe proaspete batistiene încearcă să spargă cercul, dar sînt respilllSe cu mari pierderi. ln aceeaşi zi. aflînd că de cinci zile trupa încercuită e fără apă, Fidel dă ordin să se înceteze focul, pentru 3 ore, ca să se poată aproviziona de la îmbucătura rîului La Plata. Fidel îi trimite o scrisoare lui Quevedo :

„Comandante Jose Quevedo !

Cu profundă tristeţe am aflat, din gura primilor prizonieri, că dv. sînteţi şeful trupei încercuite. Ştim că sînteţi un militar cult, doctor în drept. Dv. ştiţi că nu este justă cauza pentru care vă sacrifiicaţi. Dv .. militar de onoare şi cunoscător al legilor, ştiţi că dictatura înseamnă violarea tuturor drepturilor constituţionale şi umane ale poporului. Dv. ştiţi că dictatura n~are dreptul să sacrifice soldaţii republicii, pentru a

mentine un regim rare oprimă naţiunea. n-are dreptul să trimită soldaţii .republicii să lupte împotriva fraţilor lor, care reclamă dreptul de a trăi liberi şi demni. Nu sîntem în război împotriva ar^ matei, luptăm împotriva tiraniei. Nu vrem să omo^ rîm soldaţi : deplingem profund fiecare soldat ca.re moare apărînd o cauză ignobilă şi ruşinoasă.

Politicienii tîlhari, miniştrii, senatorii şi generalii stau în Havana fără nici un risc, în timp ce soldaţii lor sînt strînşi într-un cerc de fier, răbdînd de foame şi sete, ameninţaţi de distrugerea iminentă.

Trupa dv. este încercuită, n-aveţi cea mai mică nădejde de a vă salva, toate drumurile sînt închise, minate, înconjurate de tranşee. Nimeni nu va poate salva. Veţi muri de foame sau de glonţ.

A sacrifica soldaţii într-o bătălie pieroută pentru o cauză ruşinoasă e o crimă pe care un om cinstit n-o poate comite.

În această situaţie vă ofer o predare demnă. Toţi oamenii vor fi trataţi cu cel mai mare respect şi con^ sideraţie. Ofiţerii pot să-şi păstreze armele indivi^ duale.

Primiţi, nu vă veţi preda unui duşman al Patriei, ci unui revoluţionar sincer, unui combatant care luptă pentru binele tuturor cubanilor, chiar pentru binele soldaţilor care ne atacă, unui tovarăş de pe băncile universităţii, care doreşte Patriei tot ce-i doriţi şi dv.

Fidel Castro"

Maiorul Quev'edo preferă să aştepte ajutorul pe care i-l făgăduia, dintr-o avionetă care se învîrtea deasupra locurilor, colonelul Ugalde Carillo.

În ziua de 19, un batalion întreg, sprijinit de ar^ tileria terestră şi maritimă, înaintează spre La Plata.

Lupta durează 24 de ore, batalionul e în întregime nimicit.

În ziua de 20, unii soldaţi batistieni, abia tîrîndu-se pe picioare, se apropie de tranşeele „rebelilor" şi cer mînca·re, apă, ţigări. Sînt primiţi cu dragoste, hrăniţi din puţinul fiecăruia. Mulţi plîng cu hohote.

La 21, resturile batalionului se predau.

Am citat acest episod, care e foarte romantic şi ţine parcă de alt secol; aceasta a fost starea de spi^ rit a armatei revoluţionare. Astăzi, după neîncetatele provocări imperialiste şi răspunzîndu-le, Fidel a de^ clarat că „terorii contrarevoluţionarei se va răspunde prin teroarea revoluţionară". Iar presa capitalistă a început din nou să mugească.

Din ce în ce mai mulţi ziarişti din lumea întreagă sosesc în Sierra ; cercul de tăcere ţesut de Batista se sparge; pe ecranele lumii încep să ruleze scurte documentare despre lupta revoluţionară; în Las Ve^ gas se semnează documentul Crucii Roşii Internaţi<r nale, privind predarea prizonierilor batistieni, în care, pentru prima dată, *El Ejercito Rebeld.e* e re^ cunoscut parte beligerantă. Sfirşitul se apropie.

Fidel Castro în zilele procesului

Fidel şi Raul Castro tn Sierra Maestra

În „ teritoriul liber" viaţa funcţionează normal : şcoli, spitale, tribunale civile, primele măsuri ale re^ formei agrare.

În *Las Minas del Frio* (acolo unde astăzi e una din principalele tabere ale învăţătorilor voluntari), funcţionează o „Şcoală de recruţi" organizată de *Che* Guevara. E regiunea cea mai bombardată ; trei-patru raiduri pe zi. De pe vremea lui *Che* funcţionează aici un atelier de cizmărie, de armurărie şi dulghe^ rie. „Recruţii", desculţi, zdrenţăroşi, slabi şi flămînzi, fac instrucţie cu pari în loc de puşti ; pe feţele lor subţiri apar primele tulee de barbă pe care şi-o lasă să crească ; în curînd vor fi *barbudos.*

Cei mai destoinici vor fi trimişi în *„La Estrella"* unde sînt specializaţi în mînuirea mortierelor, în pu^ nerea minelor sau în deminare. Se povesteşte că în timp ce se făcea un exerciţiu de xµinare, un ţăran a trecut pe acolo, provocînd indignarea lui Fidel.

- Hei, *compadre* ! De ce treci pe aici? Nu vezi că nu e voie?

- Bine, *compay,* mi s-a urît să aştept!

Tot strigînd, Fidel îi răspunde :

- la te uită, noi aşteptăm de doi ani şi încă nu 1li s-a urît !

Unul din chipurile oare te întîmpină cel mai des în Cuba de astăzi e al unui tînăr subţire, cu barbă mare revărsată pe piept, cu plete lungi ieşind de sub bororile largi ale unui *sombrero tejano;* moar^ tea n-a reuşit să-l şteargă - nu din amintirea po^ porului, deoarece încă din timpul vieţii căpătase proporţii de legendă ; moartea n-a reuşit să-i dis^ trugă prezenţa zilnică ; moartea nu i-a obişnuit pe cubani cu ideea că nu-l vor vedea conducîndu-şi „jeep"-ul, străbătînd călare întinse *caballerias* ale gospodăriilor de stat sau luptînd cu elanul unic care-i era propriu împotriva viermilor invadatori, pe Ca^ milo Cienfuegos ; moartea lui nu i-a obişnuit să nu aştepte ca Fidel, în focul unei cuvîntări, să se oprească deodată, să se întoarcă şi să-l întrebe pe ostaşul bărbos de lîngă el: ? *Voy bien Camilo?**************

Viaţa lui este o adevărată *canci6n de gesta.*

Fiu de muncitor (şi am descris în altă parte res^ pectul unanim de care se bucură în Cuba bătrînul Cienfuegos, cu părul alb, cu un respectabil Colt la centură şi soţia lui firavă, îmbătrînită, căreia toată lumea îi spune *La Senora Madre),* Camilo a fost crescut în spiritul unei profunde şi adevărate iubiri pentru popor, în spiritul fa-adiţiilor de luptă ale pro^ letariatului cuban. În 1937, la vîrsta de 8 ani, făcea parte din *„La Asociaci6n del Nino Espafiol"* şi ajuta din mărunţele economii, de care putea dispune un copil de muncitor, la creşterea a 75 de orfani ai te^

************** Zic bine, Camilo ?

rorii lui Franco. Viaţa lui Camilo a fost la fel cu viaţa tuturor copiilm de muncitor : a cunoscut mun^ ca grea a părinţilor, eforturile lor pentru a-i da o €duc.a.ţie ; s-a bucurat de plăcerile simple care i se puteau oferi : excursii, sport. Reuşeşte cu greu să studieze un an în Şcoala superioară de artă. În 1954 îşi „înceaa-că norocul" în Statele Unit.e, dar se îna^ poiază în ţiară, respins de „Nordul crud şi brutal" de caire VOl"bea Jose Marti.

la parte la toate manifestaţiile studenţeşti, repri^ mate sălbatic de poliţia lui Batista: la 7 decembrie 1955, lîil timpul unei greve, oînd fratele său Osmani, azi ministru în guvernul revoluţionar, a fost bătut în mod sălbatic, încearcă să-i ia apărarea şi este rănit în picior. In spital, doctorii remarcă una din trăsăturile lui, care--l vor face mai tfu-ziu atît de iubit în Sierra, curajul tineresc, veselia : nu dă voie să fif> îngrijit primul : „Sînt alţii mai serios răniţi, Zo *mio no es nada".* ††††††††††††

Mai încearcă o dată să-şi facă o situaţie la New York, fără să reuşească, este cît pe ce să piară într-un incendiu; poliţia îl supraveghează, băm„tindu-l că ar fi comunist. Aici citeşte pentru prima oairă declara^ ţiile lui Fidel şi se convinge că singurul drum spre libertate trece prin insurecţia armată. Nu se mai poate întoarce în Cuba : după Moncada, situaţia de^ venise insuportabilă pentru revoluţionari.

Străbate pe jos, în autobuz, făcînd autostop, Sta^ tele Unite pînă în Mexico, unde începe să-l caute pe Fidel.

La început, deşi f,ratele său Osmani făcea parte din grupul care pregătea debarcarea în Cuba, nu e pri^ mit cu prea mare entuziasm şi asta era logic : poliţia lui Batista încerca tot timpul să-şi strecoare agenţii în grupul lui Castro. Au fost de ajuns cîteva zile însă ca Fidel şi ceilalţi revoluţionari să-şi dea seama de integritatea morală a lui Camilo.

După debarcarea iahtului *Granma,* în primele zile de lupte cu armata, Camilo se pierde de restul t.ovară- şilor săi ; e descoperit peste cîteva zile,

---

†††††††††††††† Eu n-am nimic.

dormind în^ tr-un boschet, de către *Che* Guevara, Almeida şi Ra^ miro Valdes (astăzi comandantul Securităţii poporu^ lui). Impreună pornesc spre Sierra în căuta.Tea lui Fidel. Foamea şi mai ales setea îi chinuie ; fiecare rîuleţ, fiecare puţ este însă păzit de poliţie şi armată, aşa că timp de aproape o săptămînă grupul trebuie să se mulţumească cu roua dimineţii. Abia în 14 de^ cembrie se întîlnesc cu Fidel. Sînt în total doispre^ zece oameni.

În Loma de Caracas, Fidel, prezentîndu-se drept „ofiţer-inspector", ia legătura cu un delator, un *chi^ vato,* care-l informează în amănunt despre cuartelul unde sînt trupele tiraniei. Fidel îi spune delato^ rului că e informat că aici santinelele dorm în post şi individul, ca să se evidenţieze, îi dă toate indica^ ţiile în legătură cu posturile de control. tn această primă acţiune din La Plata, Camilo se distinge prin curajul său neobişnuit, prin totalul dispreţ al pri^ mejdiei.

Urmează ciocnir1le neîncetate cu armata şi în ace^ laşi timp se formează *El Ejercito Rebelde.* La cîteva săptămîni, Camilo comandă un pluton de avangardă, cu gradul de locotenent.

Lupte, ambuscade, fiecare glonţ drămuit, atacuri prin sUT1prindere, impo:ritante cantităţi de armament r.arpturate. În timpul atacului de la Pino del Agua, *el capittin Camilo Cienfuegos* sare primul în tran^ şeele duşmanului, se avîntă primul în lupta corp la corp. E grav rănit : o rafală de mitralieră îi perfo^ rează abdomenul, braţul, şi-l răneşte în frunte. În timpul cînd tovarăşii săi înceM"Că să improvize?.e o targă, sub focul inamicului, Camilo observă alături de el un soldat rănit. Ordonă să fie transportat pri^ mul ; văzînd că oamenii ezită, se ridică şi spune : „ Ori îl luaţi voi, ori îl iau eu în spate !"

E îngrijit în Spitalul *Rebelde* şi peste o lună e gata din nou de acţiune, deşi nu pe deplin vindecat.

Cînd zi:aristul american Matthews a stat de vorbă cu Fidel, alături de acesta erau toţi tovarăşii săi de luptă ; ascultînd vuietul bombardamentului de avia^ ţie, al barajelor de artilerie, ziaristul american şi-a

imaginat că sînt angajate în luptă importante deta^ şamente revoluţionare şi că el are în faţă doar statul major. În realitate „statul major" e şi întreaga ar^ mată revoluţionară.

Devine necesară extinderea luptei pe alte fronturi. Ralll. Castro formase în La *Sierra Cristal* gloriosul Front al Doilea *„Frank Pais".* Acum lupta trebuia extinsă în cîmpie. Sarcina aceasta îi revine lui Camilo.

La 31 martie, la miezul nopţii, o coloană de 29 de oameni, sub conducerea căpitanului Camilo Cienfue^ gos, părăseşte Sierra Maestra, îndreptîndu-se spre Bayamo.

Peste două zile liniile telefonice sînt tăiat.e la IO km de Bayamo, linia ferată între Manzanillo şi Ba^ yamo e distrusă.

La 6 aprilie prima întîlnire *în cîmp deschis* cu ar^ mata tiraniei. Grupul se fixează de-a lungul *Careter^ rei Central* ; pe la prînz apare un camion cu lapte care camuflează sosiirea unor camioane miliwe. O sticlă cu benzină, camionul cu lapte *se* răstoarnă; Camilo iese din tranşee şi le ordonă soldaţilor batis^ tieni să se predea ; cum ei refuză, Camilo deschide focul asupra lor ; cîţiva soldaţi sînt ucişi, ceilalţi ~ predau. În jurnalul său Camilo povesteş~că în clipa c:înd s-a apropiat de prizonieri, aceştia, resemnaţi, s-au întors cu spatele aşteptînd împuşcătura în ceafă. Camilo le spune că pot pleca ; la mirarea unor tova^ răşi, le răspunde rîzînd :

- Din acest moment, aceştia sînt propagandişti ai revoluţiei.

Urmează lovitură după lovitură; pentru prima oară în istoria Americii moderne, a Americii Latine, armata oficială e bătută în cîmp deschis. În acest timp, Camilo desfăşoară şi o vastă activitate de lă- murire revoluţionară, e~plică ţăranilor scopurile re^ voluţiei, îi organizează în grupe de rezistenţă, care trec la acţiune, paralizează transporturile, sabotează comunicaţiile inamicului.

La 16 aprilie soseşte din Sierra Maestra un ordin al lui Fidel :

„De acord cu necesităţile t.aotice, este numit şef mi^ litar al triunghiUilui format de oraşele Bayamo, Man^ zanillo şi Victoria, *el comandante* Camilo Cienfue^ gos".

ln seara aceea noul maior (cel mai malt grad în armata revoluţionară) e sărbătorit de tovarăşii săi ; el le recită o strofă a poetului Espronceda, pe care o alesese ca deviză a vieţii sale :

> Y *şi muero, ~ que es la vida* ?
> *Por perdida ya la* di. *Cuando el yugo del esclavo Como un bravo sacudi.* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

Prima acţiune a maioru.lui Cienfuegos *e* atacarea centralei electrice din Bayamo. Munceşte fără pre^ get la alcătuirea planului. *„El comandante* e aproa~ leşinat de oboseală, dar continuă să studieze planul de atac" - scrie adjutantul său, căpitanul Osvaldl> Herrera. §§§§§§§§§§§§§

Atacule încununat de succes : sînt distruse cîteva tancuri batistiene, centrala electrică e paralizată. In aceeaşi zi, neobosit, Camilo atacă Cauta el Paso, la dteva zeci de kilometri distanţă. Inamicul e derutat cu desăvîrşire : comunicatele sale vorbE>se de „hoarde nenumărate", în realitate La Columna nu depăşeşte 50 de oameni.

La 4 mai, cîteva unităţi batistiene reuşesc să în^ cercuiască grupul.

„Se aude răpăitul mitralierelor de 50, descrie lupta

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Şi dacă mor, ce este viaţa ?
Am dăruit-o,
În ziua cînd jugul de sclav
Ca un erou l-am scuturat.

§§§§§§§§§§§§§ Căzut prizonier, mai tîrziu, căpitanul Herrera a fost torturat în mod sălbatic aproape o lună de zile, fără să scoată un cuvînt. În clipa cînd a simţit că nu mai poate suporta, a atacat cu mîinile goale o santinelă, care l-a îm^ puşcat în frunte.

căpitanul Herrera, explozia obuzelor de mortier, a grenadelor. A vioa.nele zboară fără încetare deasupra noastră mitraliindu-ne. Sîntem informaţi că sosesc cîteva tancuri grele. *El comandante* Cienfuegos or^ donă să nu se cedeze o palmă de teren duşmanilor noştri. Muntele arde. Sîntem îngropaţi într-un *canon* format de albia unui riu secat, care străbate muntele. Apare un elicopter care dirijează asupra noastră ti^ rul artileriei. La trei jumătate pornesc la atac. li respingem. Toţi sîntem hotărîţi să luptăm atîta timp cît unul dintre noi va fi încă în viaţă. Maiorul îmi spune că dacă rezistăm pînă la 8 seara, am cîştigat, deoarece la această oră avioanele nu mai pot zbura deasupra noastră.

La 6 seara năvălesc asupra noastră cu toatf> for^ ţele. li respingem. Peste o jumătate de oră, focul scade în intensitate. La 8 seara, străbatem liniile ina^ mice şi părăsim muntele La Estrella."

Luna următoare luptele sporadice continuă. „ Tri^ unghiul" fierbe şi nu numai din pricina acţiuniilor militare. Camilo Cienfuegos, îndeplinind dispoziţiile lui Fidel, a început să împartă pămînt ţăranilor.

„Triunghiul" e practic izolat de restul insulei. Comunicaţiile sînt tăiate, în oraşele Bayamo, Man^ zanillo acţionează grupe de rezistenţi. La 12 iunie, Camilo primeşte o sorisoare de la Fidel.

„Comandante Camilo Cierufuegos,

Îţi trimit următorul ordin :

Îţi vei aduna toţi oamenii bine înarmaţi şi vei veni să iei contactul cu mine în zona Santo Domingo.

Realizează această mişcare în cel mai mare secret ; nim~ni nu trebuie să-ţi cunoască direcţia de mişcare.

Străbate liniile inamice cu cea mai mare pru^ denţă.

FIDEL"

Camilo înţelege imediat situaţia nou creată : ar^ mata tiraniei pregăteşte ofensiva generală împotriva Sierrei Maestra.

Un grup restrîns de *escope.teros* (trăgători de elită) sînt lăsaţi în „triunghi" ; bazele sociale pentru vii^ toarea invazie sînt pregătite. Drumul pînă în Sierra e infernal : ploile fac să orească rîurile, care se trans^ formă în adevărate torente ; oamenii frînţi de obo^ seală dorm în medie o oră pe zi, umblă fără înce^ tare prin noroi prin albiile rîurilor, în apă pînă la brîu, evitînd orice ciocnire cu armata lui Batista. Peste tot sînt ajutaţi de ţărani, care le dau alimente, le furnizează ghizi. Camilo notează în jurnalul său : AM JURAT AZI-NOAPTE SĂ NU MINT NICIO^ DATĂ PE ACEŞTI OAMENI, PE ACESTE FEMEI CARE CRED IN NOI.

La 27 iulie grupuJ ajunge la La Plata, unde se găseşte Fidel. Zi şi noapte răsună salvele de artilerie, avioanele bombardează şi mitraliază fără încetare.

„Fidel îmi spune că trebuie să efectueze o ieşire la două dimineaţa cu vreo douăzeci de oameni, ştie că sîntem morţi de oboseală, dar gata oricînd să luptăm. Am dormit o jumătate de oră şi la două am pornit cu Fidel."

Atacul prin surprindere reuşeşte: sînt capturate cîteva obuziere grele şi 18 OOO de cartuşe.

În 19 iulie soseşte şi *Che* Guevara; ofensiva des^ perată a batistienilor conduşi de dementul Sanchez Mosquera e zdrobită.

Bucuria victoriei e umbrită de ştirea morţii căpitanului Herrera. Iată scrisoarea unui ţăran adresată lui Camilo, în această împrejurare :

> „Alături de dumneavoastră, *comandante,* ne doare dispariţia, niciodată îndeajuns deplînsă, a căpitanului Herrera *(nuestro nunca bien llorado),* dar ne consolează faptul că ştim că a murit a.şa cum a trăit, ca un bărbat, ca un viteaz. Să ne fie exemplul său o bază pentru a con^ solida idealurile noastre."

Pentru dictator ziua de 21 august 1958 a fost o zi ca oricare alta : la palat, Batista a primit miniştri, afacerişti, ofiţeri superiori. Generalul Tabernilla a anunţat iminenta distrugere a bandelor comuniste; seara, maiorul Boix Com:as, şef ul biroului de presă al armatei, într-una din stereotipele sale homelii, a

informat poporul despre „iminenta lichidare a ban^ diţilor cI.;.n Sierra".

În aceeaşi zi, la peste 1 OOO de kilometri distanţă, Fidel Castro semna un ordin militar.

„El comandante Ernesto Guevara primeşte misiu^ nea de a conduce din Sierra Maestra pînă în provin^ cia Las Villas o coloană revoluţionară, care va purta numele eroului nostru *Ciro Redondo."*

„El comandante Camilo Cienfuegos primeşte mi^ siunea de a conduce o coloană revoluţionară din Sierra Maestra pînă în provincia Pinar del Rio. Co^ loana va purta numele lui *Antonio Maceo,* ca un omagiu adus gloriosului luptător pentru indepen^ denţă."

Comandanţii Coloanelor *Rebeldes* au dreptul de-a organiza unităţi de luptă revoluţionară, de-a aplica codul penal şi legile agrare ale annatei revoluţionarE' în teritoriul cucerit.

Coloana a 8-a a lui Guevara porneşte la 27 august. Ploi tropicale, rîuri crescute furtunos, întîlniri neîn^ cetate cu trupele tiranului, zilnice atacuri aeriene, camioane batistiene şi „jeep"-uri capturate, folosite un timp, apoi incendiate, cizmele şi bocancii rupţi, uniformele ferfeniţă, o oră-două de somn pe zi, sacri^ ficii, sindicate muncitoreşti înfiinţate în drum, pă-mînturi împăl"ţite ţăranilor, ambuscade, atacuri fur^ tunoase„.

Cîteodată, cele două coloane se întîlnesc şi acţio- nează un timp împreună. La numai două săptămîni de marş în Camagiley, regiunea plană, devine clar că infanteria tiraniei nu e în stare să ţină piept, în cîmp deschis, armatei revoluţionare. Singura lor re^ sursă e aviaţia, care bombardează şi mitraliază me- reu case ţărăneşti, boschete unde piloţilor li se pare că văd mişcare de trupe.

Din jurnalul lui *Che :*

„Septembrie 16. Trecem prin moşia Hevia. Un ţă-ran ni se alătură, clasă generoasă, fără fidelitatea şi eroismul căreia n-am fi putut rezista. Trupa nu mai poate. Flămîndă, zdrenţuită, cu picioarele însînge^ rate

şi atît de umflate, incit sparg bocancii putrezi." Din jurnalul lui Camilo :

„Timp de patruzeci de zile, am mîncat de unspre^ zece ori. Baza hranei noastre a fost un cal, pe care a trebuit să-l mîncăm. crud, deoarece nu putem aprinde focuri.

50 °/o din oameni au temperatură, dureri de . cap, de gît, vărsături.

înaintăm.

Fidel, trimite-mi, te rog, dinamită T.N.T. sau clo^ rat, gloanţe de calibrul 30, fulminante, sîrnlă P.lec^ trică dublă, *Canto General* al lui Neruda, Dicţionar *al limbii spaniole,* un text al Constituţiei din '40 sau orice altceva vrei tu."

Din jurnalul lui *Che :*

„Îi văd frinţi, pa.re că nu mai au viată decît în ochii cufundaţi în orbite. Merg alături de ei şi îmi vine să-mi deschid vinele ca să le ofer ceva cald. N-au dormit şi n--au mîncat de trei zile. Am gîtul inflamat şi ori de cîte ori durerea cedează puţin, le vorbesc. Şi ei îmi mulţumesc cu un suris şi merg mai departe, clătinîndu-se sub greutatea armelor şi a muniţiei."

Mai departe, din acelaşi jurnal :

„Azi am distrus două plutoane ale inamicului. Am capturat. .. "

Comunicatul militar al lui Batista din 20 august :

„Forţele Regimentului 2 Agramonte au surprins grosul forţelor bandiţilor în Laguna de Guano, Camagiley, ucigînd cea mai mare parte, risipind pe ceilalţi. Între morţi a fost identificat cunoscutul agent comunist internaţional *Che* Guevara."

Din jwnalul lui *Che :*

„Plecăm din Cayo Toro sub focul unui avion, în^ trăm în terenuri mlăştinoase, apa ne ajunge la brîu, uneori pînă la gît. Toţi suferim de friguri.

O săptămînă.

Ajungem la linia ferată. Atacăm. li auzim cwn strigă:

... oamenii lui *Che !* Los *barbudos !»*

Bombardamente. De trei zile ne hrănim cu apă noroioasă."

În sfîrşit, ajung la o fermă. Guevara încetează de-a mai fi comandant militar şi se transformă în medic ; el însuşi foarte bolnav îşi tratează soldaţii, îi încu^ rajează:

- Nu-i nimic, *muchachos,* cînd vom intra în Ha^ vana, o să umblăm numai pe perne.

Dintr-un comunicat al lui Camilo, adresat lui Fidel:

„Nimic nu ne-a împiedicat să ne ducem la capăt misiunea. Camagiley a rămas în urmă, Camagii.ey cu orele lui dificile, cu orele de foame. Impreună cu *Che* am intrat în Las Villas, străbătînd rîttl Jati^ bonico înot, muiaţi pînă la piele, dar cu armele şi cartuşele uscate."

6 octombrie, 63 de ani de la nemuritoarea epopee a lui Gomez şi Maceo, coloanele lui Guevara şi Ca^ milo intrau în Las Vill.as ; şi parcă pentru a accen^ tua paralelismul istoric, unul din şefi era cuban, iar celălalt străin prin naştere, dar cuban prin dragos^ tea pe care o purta noii sale patrii. **********

Situaţia din zona Escambray era foarte complexă. Pe de o parte, succesele coloanelor lui Camilo şi *Che* însemnau stăpînirea practică a zonei ; pe de altă parte, era atitudinea fracţionistă a grupului condus de maiorul Jesus Carrera care se stabilise în Sierra Escam.bray şi - aşa cum am arătat în altă parte - teroriza ţăranii, stabilea impozite, comitea ilegalităţi revoltătoare, executa oameni nevinovaţi. !n comuni^ catele acestui individ, care făcea aici picnic, se întil^ neşte la fiecare pas termenul *mi teritorrio;* lui Guevara îi trimite o notă obraznică : „Fiind infor^ mat că dumneata te îndrepţi spre zona mea, fără să-mi ceri oficial aprobarea, doresc să te previn că ... "

********** Generalul Maxim6 G6mez era dominican.

Camilo Cienfuegos ii răspunde tăios, calificindu-l de *comevaca* şi intră în zonă, fără să-şi „limpe^ zească intenţiile".

Răbdarea şi tactul politic al celor doi comandanţi sînt uimitoare : sprijinindu-se pe elementele cele mai cim;tite şi cu adevărat revoluţionare din Mişca- rea 13 Martie, Faure Chom6n şi alţii, afirmă fideli^ tatea lor faţă de sfatul atît de actual al lui Jose Marti: „Unitate, acesta este cuvintul de ordine".

Cu cîteva zile înainte, Camilo făcuse legătura cu grupul de luptători conduşi de Felix Torres.

„Am sosit la un campament condus de domnul Felix Torres, comunist, perfect organizator. De la început şi-a pus toată forţa de muncă în serviciul cooperării unităţilor noastre. Sînt convins că avem o cauză comună. Ne simţim ca între fraţi, ca în Sierra, ne-'B.u oferit tot oe aveau mai bun" - scrie Camilo în jurnalul său.

Bătălia din provincia Las Villas mobilizează toate forţele tiraniei. Se interzice călătoria pe căile ferate, pe şosea ; se deschide focul fără somaţie. Mai mult, apare un ordin prin care părinţii, tutorii şi orice alte persoane responsabile sînt obligate să anunţe imediat dispariţia fiilor sau pupililor, sub ameninţarea pe^ depsei cu moartea.

Celebrul asasin Jose Eleuteria Pedraza e numit general-maior şi comandant al zonei; el îşi începe activitatea ordonînd un sălbatic bombardament asu^ pra populaţiei civile, cu bombe de 1 OOO kg *M_ade în U.S.A.*

În piaţa mare din orăşelul Sancti Spiritus, *Che* dic^ tează un ordin prin oare se interzice vînzarea băuturilor alcoolice.

Din atelierele din Cienaga soseşte un tren blindat.

În atelierele din Cienaga fusese montat un tren blindat ale cărui piese sosiseră din Marea Britanie. De asemenea, în zonă sînt masate tancuri grele, arun^ cătoare de flăcări, artilerie.

Coloana lui Camilo, în strînsă colaborare cu cea a lui Felix Torires, atacă oraşul Yaguajay pe care-l ocupă casă cu casă, cu toată rezistenţa îndîrjită a poliţiştilor

batistieni.

lVlarina de război se apropie ; manevra e însă foarte indecisă, cîteva obuze trec pe deasupra poziţiilor ar^ matei *rebel.de.* Camilo trimite doi emisari să stea de vorbă cu ofiţerii de marină. Ultimatum-ul e foarte concis:

- Ori. vă predaţi, ori luptaţii, ori vă depărtaţi de coastă. Răspundeţi imediat.

Şi vasele de luptă se depărtează cuminţi.

În oraş lupta se apropie de sfîrşit. Trupele ba^ tistiene se refugiază în *cuartel,* sub conducerea căpitanului chinez Ab6n Li.

Camilo dă ordin să fie pregătit pentru luptă un enorm tractor, botezat Dragon I, care, apropiindu-se de zidurile cazărmii, le supune unui foc violent de mitralieră şi aruncătoare de flăcări. Două vagoane încărcate cu dinamită sînt proiectate asupra zidurilor cazărmii. Speranţa că aviaţia va reuşi să oprească atacul revoluţionarilor e repede spulberată ; de data asta avioanele sînt supuse unui foc nimicitor şi silite să dispară.

La 31 decembrie, cu mîinile ridicate, garnizoana iese din cazarmă.

Utilizînd tot felul de vehicule, Coloana a 8-a „Ciro Redondo" înaintează spre Santa Clara, capitala pro^ vinciei.

Lozinca momentului e: „Nu există odihnă!"

În „jeep"-ul lui, Guevara, cu o hartă întinsă pe genunchi, profesorul de geografie al Universităţii Las Villas, Antonio Ntinez Jimenez, şeful serviciului to^ pografic al armatei revoluţionare, semnalează dru^ murile necunoscute care duc spre capitală.

Generalul Pedraza şi colonelul Casillas au luat toate măsurile pentru a face din Santa Clara o for^ tăreaţă inexpugnabilă ; *El Palacio Provincial,* Palatul Justiţiei, închisoarea, bisericile *Buenviaje* şi *Nuestra Seiiora,* posturile de poliţie şi mai ales *El Gran Hotel* cu cele 11 etaje ale sale sînt transformate în adevărate cazemate.

Luni 25 decembrie, ora cinci dimineaţa, *Che* por^ neşte la atac în fruntea coloanei, ocupînd Loma de la

Capiro şi clădirea Lucrărilor Publice. Trenul blindat e atacat cu sticle de benzină ; ostaşii revoluţionari se apropie la cîţiva metri sub focul infernal al armelor de bord şi aruncă grenade în ambrazuri ; în faţa lui, pe linia ferată au fost îngrămădite tot felul de obsta^ cole, şine vechi, camioane, bolovani. Mecanicul în^ cearcă să se întoarcă, dar e imposibil : în cîteva minute şinele au fost demontate. Focul continuă un timp, scăzînd în intensitate, apoi pe un vagon apare steagul alb.

Armamentul capturat e imediat împărţit ; începe atacul general. Pînă şi veteranii din Sierra, obişnuiţi cu solidaritatea ţăranilor, sînt uimiţi de valul de en^ tuziasm al populaţiei ; oamenii îşi sacrifică automo^ bilele, mobilele ca să ridice baricade împotriva tancurilor ; de pe acoperişuri, de pe balcoane, de la geamuri, femei şi copii aruncă sticle de benzină asu^ pra tancurilor. Un strigăt unanim răsună peste tot:

- Arme ! Daţi-ne arme ! Vrem arme !

În parcul Leoncio Vidal, sub focul precis al celor mai buni trăgători ai regimentului batistian, ostaşii revoluţionari înaintează spre Gran Hotel ; spre deo^ sebire de Sierra, aici terenul le este ostil; înaintează fără acoperire, dar înaintează : hotelul e cucerit etaj cu etaj, apartament cu apartament.

Aviaţia bombardează oraşul la întîmplare, dar fu^ rios, fără pauză. *Che* Guevara, rănit în braţ, străbate parcul Vidai cu pipa în gură ; nici măcar o singură dată nu ridică ochii spre cerul unde bubuie motoa^ rele avioanelor.

În 31 decembrie bombardamentul începe în zori. Odată trecut un val, ostaşii ies din adăposturile im^ provizate, cîştigă cîţiva metri, se îngroapă în teren ... Colonelul Casillas refuză să se predea ; în acelaşi timp e de acord să se întîlnească cu Guevara sub auspiciile Crucii Roşii.

Într-un „jeep", Guevara soseşte la campamentul militar; subţire, cu barba sa rară şi părul bogat, ţîşnind în şuviţe de sub basca neagră, devenită legen^ dară *(La boina negra del Che),* calm, ironic.

- Colonele, vin să vă cer să vă predaţi pentru a evita vărsarea de singe.

- Maiorule, pînă cînd am un glonte, nu mă predau. Am să prefac Santa Clara în praf şi pulbere şi am să vă scot din oraş, oricît ar costa asta. Cu armele pe care le am, dumneata nu poţi să mă învingi.

Che surîde ironic :

- Colonele, aveţi arme, dar nu prea aveţi cine să le mînuiască.

Casillas începe să urle :

- Am terminat întrevederea ! Poţi să încerci să intri aici, *comandante !*

- Nu, colonele, dumneata trebuiie să ieşi de aici şi să vii să te predai.

Se înclină cu suavitate şi cu pipa intre dinţi iese, străbătînd şirul de soldaţi care-l privesc cu teamă, dar şi cu admkaţie secretă. (Incă se pot vedea pe ziduri afişe în care se oferă un premiu aceluia care-l va preda viu sau mort pe „teribilul agent al comu^ nismului internaţional").

Nu s-a stabilit încă oe s-a petrecut între Casillas şi oamenii lui ; peste o oră, aceştia se predau ; colo^ nelul Casillas a fost prins mai tîrziu, îmbrăcat civil, în timp ce încerca să ajungă pe coastă spre a se îm^ barca pentru S. U .A.

Arestat, se plînge de zgomotul care-l împiedică să se odihnească.

Căpitanul Machin, unul din adjuncţii lui Guevara, îi răspunde :

- Colonele, într-un război nu putem evita gălăgia ... Toate războaiele sînt zgomotoase. ..

- Cum se explică faptul că, deşi superiori nume^ riceşte şi mult mad bine înarmaţi., aţi pierdut războiul? întreabă un ziarist.

- Pur şi simplu pentru că moralul soldaţilor noştri era la înălţimea ghetelor mele. ..

La 17 noiembrie *Columna Uno „Jose* Marti~' ajunge la sătucul Macanacu, în apropiere de Guisa ; 'aici trei companii ale armatei au hotărît să treacă în rînduJ. armatei *rebelde.*

În faţa celei mai impozante case (întreg satul are 21), stau perfect aliniaţi soldaţii, în ţinută ame^ ricană

impecabilă. CUJrînd se apropie avangarda co^ loanei *rebelde,* bărboşi, prăfuiţi, obosiţi, cam zdren^ ţăroşi. Cele două armat.e sînt una în faţa celeilalte ; se privesc în tăcere; apoi un strigăt comun: i *Que vivan los soldatos revolucionarios !* şi pe wmă încep glumele; unii se imită pe alţii, există o anumită stringere de inimă de amîndouă părţile şi rîsul e încă destul de forţat. Deodată, linişte. Soseşt.e Fidel şi se aşază în faţa trupei.

Un sergent mulatru, pu1;e[nic, înalt, vine în faţa camandantului său şi dă raportul :

- *Sefior,* compania e aliniată !

Căpitanul Oquendo se îndreaptă spre Fidel.

- Domnule comandant-şef, vă prezint Compania Charco Redondo, care a trecut în totalitatea ei în rindurile armatei revoluţionare !

Linişte. Fidel spune, cu o voce răguşită, emoţio- nată:

- *jViva Cuba Libre !*

După şase zile de marş, coloana *Jose Marti* ajunge aproape de Guisa ; podul este aruncat în aer şi după-amiază la trei începe iun.a dintre oele mai mari bătălii ale războiului civil; armata dictaturii e superioară numericeşte şi ca armament, dar moralul e la pă- mînt şi nici cei mai „optimişti" cronicari ai lui Ba^ tista nu-şi mai fac iluzii.

Lupta începe printr-un atac al aviaţiei batistiene ; un avion dirijează tirul artileriei. Apare în goană primul curier care anunţă distrugerea avangardei inamice. Primii prizonieri, trei copii aproape, între 16 şi 18 ani.

- Cînd v-aţi angajat ? întreabă Fidel.

- De o lună ... De două luni. .. De un an. ..

- Nu ştiaţi ce vă aşteaptă? De ce v-aţi vîrit în afacerea asta?

Răspunsuri încurcate, stînjenite, motive econo^ mice : toţi trei sînt analfabeţi.

Tot timpul o echipă specială adună armele iÎil:arnice capturate ; ele sînt imediat împărţite luptătorilor.

După-masă e distrus un tanc greu de către căpitanul Coroneau.

21 noiembrie

Lupta continuă îndîrjită ; aviaţia bombardează fără încetare. Pe Fidel îl supără risipa de gloanţe.

Spre seară o coloană inamică respinge trupele re^ voluţionare şi se tîrăşte în *cuartelul* din Guisa.

22 noiembrie

Cu toată osteneala celor 48 de ore nedormite, *los rebeldes* îşi reocupă printr-un viguros contraatac po^ ziţiile în faţa *cuartelului.*

Seara sosesc delegaţii asociaţiei de *Ganaderos* ca să discute despre impozitul stabilit de armata revo^ luţionară asupra crescătorilor de vite.

23 noiembrie

Lupta de poziţii continuă, Fidel e mulţumit :

- Noi putem aştepta, putem avea răbdare. Esen^ ţial e să-i hărţuim fără încetare.

Majoritatea luptătorilor din *Columna Uno „Jose Martf."* sînt munteni din regiunea Niqueros, unde cu aproape doi ani în urmă debarcase Fidel.

24 noiembrie

Lupte de hărţuială.

2 5 *noiembrie*

În zori, un batalion de infanterie, precedat de tancuri grele „Sherman" înaintează pe şosea, dinspre Bayamo. Pe la prînz şi această trupă e complet încercuită.

Soseşte ştirea căderii eroice a căpitanului Coro^ neau. Rezistase singur cu mitraliera sa grea de cali^ brul 30 ; un tanc s-a apropiat la cîţiva metri şi a deschis focul împotriva lui cu toate armele. Coro^ neau, simplu mulatru, fără şcoală, luptase împotriva lui Fidel, la Moncada. După debarcare, s-a unit cu 1răsculaţii şi a făcut toată campania din Sierra. Căderea sa are o influenţă neaşteptată asupra trupei : pornesc la

atac, capturează toate camioanele batistie^ nilor. Aceştia se grupează în jurul puţinelor tancuri care le--au mai rămas. Cele distruse sînt aşezate pe şosele şi, ca s-o blocheze, în jurul lor se sapă şanţuri.

26 noiembrie

Un nou atac al revoluţionarilor *îi* aduce pma în apropierea imediată a poziţiilor duşmane, unde se fixează, săpîndu-şi tranşee.

27 noiembrie

O ştire destul de gravă : două noi batalioane şi tancuri au sosit pe locul aoţiunii.

Fidel are o singură grijă: muniţia e pe terminate. Se dă ordinul atacului general. La şase seara blinda^ tele şi infanteria inamică încep retragerea în deban^ dadă, lăsîndu-şi artileria, muniţiile, răniţii şi morţii.

28 noiembrie

Ziua începe cu unul dintre cele *mai* grele bombar^ damente din tot timpul războiului. Trei avioane sînt doborîte, deşi *El Ejercito Rebelde* nu are armament antiaerian.

29 noiembrie

Unul din tancurile avariate, capturate, este pus în funcţiune. înaintează pînă la intrarea *cuartelului* şi-i distruge zidurile. În cHpa aceea două lovituri de *bazooka* îl scot din funcţiune. Servanţii, dispreţuind moartea, rămîn în tanc şi trag pînă la ultimul obuz. Apoi, prot.ejaţi de focul tovarăşilor lor, se retrag. Unul din servanţi, un băiat de 16 ani, Hip61ito Prieto, după ce a părăsit tancul îşi aduce amint.e că a lăsat în el o mitralieră grea. Se întoarce sub focul duşman şi, deşi rănit, reuşeşte să salveze arma atît de pre^ ţioasă.

30 noiembrie

Patru batalioane inamice înaintează spre Guisa ; ele

sînt zdrobit.e şi puse pe fugă. La patru după- amiază gamizoaina încearcă să se retragă, dar nu poate trece prin cercul de foc. La nouă seara avan^ garda revoluţionară intră în orăşel.

În aceeaşi zi de 30 noiembrie, acum şaizeci şi unu de *ani,* trupele armatei de eliberare, sub conducerea generalului Calixto Garcia Iniguez eliberau Guisa.

O uriaşă cantitate de armament este capturată.

Comunicatul de luptă se termină cu cuvintele :

„Guisa, la 12 kilometri de Bayamo, este Teritoriu Liber."

Utilizînd camioanele şi „jeep"-uri1e capturate, Co^ *lumna Uno "Jose Marti"* (pentru intîia oară în isto^ ria ei, autopurtată) se îndreaptă spre minele Charco Redondo. Noaptea, Fidel e întîmpinat de mulţimea care-l aclamă. La sindicatul minerilor, [n faţa unei impresionante mulţimi, Fidel ţine prima sa cuvîntare.

Aici soseşt.e în 11 decembrie doctorul Manuel Urru^ tia, desemnat ca preşedinte provizoriu de Frontul Civic Revoluţionar. Magistrat, el prezidase procesul celor de la Moncada. Legat prin toate firele de inte^ resele marilor moşieri şi capitalişti, îşi dă seama, cu un an înainte, de sfîrşitul inevitabil al dictaturii pe care o slujise conştiincios ; face un „gest" şi în timpul unui proces intentat unui grup revoluţionar votează pentru achitarea acestora. Este destituit din magistratură, fără să aibă de suferit alte persecuţii. Soseşte împreună cu soţia în Charco Redondo, pre^ tinde „locuinţă demnă de înaltul său rang în noua Republică", şi ţine discursuri interminabile. („A tre^ buit să tac timp de 30 de ani, declară mîndru, acum trebuie, sînt obligat să vorbesc"††††††††††††††.)

În timp ce „noul preşedinte" încearcă să devină

---

†††††††††††††† După victoria revoluţiei, Urrutia a încercat din răsputeri s-o abată pe calea murdară a anticomunismului. Fără succes. O grevă generală aduce ca prim-ministru pe Fidel Castro. Preşedintele republicii e ales Osvaldo Dor^ ticos Torrado. Urrutia fuge în S.U.A.

popular, Fidel Castro pune la punct ultimele planuri ale ofensivei care în citeva săptărn.îni va zdrobi tirania.

La 19 decembrie soseşte aici şi Ralll Castro, pentru a primi ordine în legătură cu asaltul oraşului San^ tiago de Cuba.

Strategia lui Fidel constă în încercuirea. şi lichi^ darea, rind pe rind, a tuturor *cuartelelor* militare care domină *Careterra Central.* Deşi bogatele capturi ar permite să se renunţe la aspra economie de mu^ niţii, Fidel numără cu grijă fiecare cartuş.

Armata batistiană întrebuinţează cele mai mur^ dare mijloace de luptă ; la Jiguani garnizoana anunţă că se predă şi în clipa cînd ostaşii revoluţionari se ridică din tranşee deschid focul. Cade Ignacio Perez, unul dintre cei mai valoroşi luptători ai armatei.

la 20 decembrie e încercuit *Cuartelul Maffo* ; timp de un an aici a fost cartierul general batistian ; apărătorii sînt călăi înrăiţi, care rezistă cu încăpăţinare pînă la 30 decembrie, cînd *cuartelul* e luat cu asalt.

Între timp, căzuseră, predîndu-se sau fiind cuce^ rite la baionetă, toate fortăreţele lui Batista în pro^ vincia Oriente.

Rămîne atacul împotriva Santiago-ului.

La 19 decembrie, după zece luni, s-au întîlnit fraţii Castro.

La IO martie 1958, în fruntea Coloanei 6, „Frank Pais", Raul porneşte din *Pata* de *la Mesa* în Sierra Maestra şi invadează cimpiile Soriano. La P,.lecare unitatea număra 86 de oameni, dintre care numai 50 erau înarmaţi şi aceia mediocru.

În cîteva luni Raul Castro, cu o capacitate de orga^ nizare care-i uimeşte chiar pe tovarăşii săi de luptă, extinde frontul al II-lea pe o distanţă uriaşă, liberînd toate zonele rurale Baracoa, Guantanamo, Yateras şi Mayari. Intregul teritoriu e organizat; se alcătuiesc departamente de justiţie, sănătate, învăţămînt, fi^

nanţe, lucrări publice, propagandă. Săptărnînal apare un periodic *El Surco (Ogorul)* ; în octombrie Raiil anunţă crearea forţei aeriene rebele care are zece avioane şi patru aerodromuri perfect camuflate. Cu bombe fabricate de rnînă sînt atacate vasele de război carre bombardează din larg ; prezenţa avioanelor face ca batistienii să inceapă să se predea în masă.

Un ziarist care asistă la întîlnirea între oei doi fraţi notează :

„Cazul lui Raiil este extraordinar. Acest băieţandru demonstrează o seninătate, o maturitate şi o superio^ ritate care pare de necrezut pentru cei 27 de ani pe care-i are. Gîndirea lui politică e fermă : ştie per^ fect ce drum trebuie să urmeze revoluţia, ca să nu se confunde cu o simplă insurecţie armată. Raul Castro vede revoluţia ca o importantă acţiune anti^ imperialistă. Mi~a vorbit cu minie de episodul din istorie cînd americanii au pus mina pe baza de la Guantanamo; povesteşte indignat că armata S.U.A. a dat armatei dictaturii bombe de 1 OOO de kg, care au fost întrebuinţate exclusiv împotriva populaţiei civile."

La 28 decembrie o camionetă pleacă dis-de-dimi^ neaţă din *Central America.* În ea se găsesc: Fidel, Ralll, Celia Sanchez, Vilma Espin şi Calixto Garcia. Nimeni nu ştie care e direcţia.

Camioneta se îndreaptă spre *Central Oriente,* o veche fabrică părăsită.

La 9 dimineaţa aterizează un elicopter şi din el coboară generalul Eulogio Cantillo, şeful armatei lui Batista.

Saluturi formale. Fidel şi Cantillo discută timp de două ore.

Războiul se apropie de sfîrşit.

Cantillo recunoaşte : „Armata nu mai doreşte să continue lupta".

Cantillo e de acord cu prima condiţie cerută de Fidel încă din 26 iulie 1958 ; Batista va fi arestat şi trimis în faţa tribunalului.

La prînz, cu wnerii curbaţi, imagine vie a înfrin^ gerii, Cantillo urcă în elicopter.

„Pe drwn, la întoarcere - povesteşte undeva Ca^

lixto Garcia - Fidel nu scoate un cuvînt. E încruntat, preocupat, cufundat în gînduri.

La 31 decembrie, noaptea, fetele din compania *Mariana Grajales* improvizează o serenadă sub fe^ restrele cartierului general.

Urmează apoi cîteva salve de bucurie, care-l scot din sărite pe Fidel ; ordonă imediata arestare a res^ ponsabililor cu muniţia.

- Incă un An nou, şi rămîn fără gloanţe ! strigă el.

Spre dimineaţă, postul de radio *Progresa* din Ha^ vana anunţă :

„ln cîteva minute vom informa poporul cuban asu^ pra haoticei situaţii din ţară. În aceste momente are loc în *Cuartel Columbia* o importantă reuniune la care au fost convocaţi ziariştii".

Fidel, anunţat imediat, încearcă să-şi ascundă ner^ vozitatea ; nu poate însă multă vreme şi izbucneşte :

- E o trădare ticăloasă! Vor să escamoteze trium^ ful revoluţiei. În această clipă pornim spre Santiago. Trebuie să-l ocupăm acum, imediat. Să se prezinte toţi comandanţii zonei la mine !

Un post de radio american anunţă că Batista şi fa^ milia lui au fugit din Cuba.

Fidel repetă :

- Trebuie să declanşăm imediat atacul asupra San^ tiago-ului. Dacă sînt atît de naivi încît îşi închipuie că vor paraliza revoluţia cu o lovitură de stat, cu un nou *golpe*, le vom dovedi că s-au înşelat !

Toate camioanele şi tancurile sînt pregătite pentru asaltul asupra oraşului.

Postul de radio anunţă :

„Ckneralul Cantillo îşi asumă conducerea armatei. Preşedinte al republicii a fost numit magistratul Piedra. Bati.Sta a fugit în Santo Domingo."

Lucrurile s-au petrecut astfel :

Cu cîteva zile înainte de începutul anului 1959, nimeni nu bănuia intenţiile lui Batista. Teatral, ridi^ col, cel pe care lacheii săi îl numeau *El Hombre*, dă- dea asigurări că „situaţia e mai stabilă decît oricînd" ; or, atunci cînd se afla în faţa comandanţilor săi mili^ tari, la curent cu situaţia reală, luă poză de martir :

- Domnilor, cunosc mai bine ca oricine gravitatea situaţiei, aşa că nu e necesar să *mi* se mai dea amănunte. Aş dori să ştiţi că eu nu sînt Peron şi că-mi voi face datoria, fie ce va fi. Cred că veţi face la fel. (Între timp, îşi trimisese băieţii în străinătate.)

De Anul nou soseşte ştirea luptelor din Santa Clara ; în Columbia e un du-te-vino neîncetat al ofi^ ţerilor superiori ; celor care priveau îngrijoraţi această aglomeraţie, li se răspundea rîzînd : „Bine, dar e Anul nou, se sărbătoreşte ca de obicei, deşi lu^ crurile nu stau tocmai strălucit".

Se auzeau voci stridente:

- Pe mine nu vor să mă îmbarce! ţipa isteric Ventura.

- E singura formulă pentru a salva armata - spu^ nea generalul Cantillo.

Banchetul nu e din cale-afară de vesel; toţi cei de faţă, slugile dictatorului, oameni care profitaseră în timpul domniei sale, alţii care voiau „să-şi asigure viitorul", pîndesc faţa asudată, dar im.penetrabilă a lui Batista.

- Cantillo îmi spune că nimic nu poate opri căderea Sant.a Clarei - şopteşte un avocat îmbogăţit din furturi.

- Sînt îngrozit, *estoy horrorizado* - se revoltă Batista. Cît sînge !

La miezul nopţii se ciocnesc cupele de şampanie.

- Salud ! Salud ! Salud ! clamează Batista.

Generalul Cantillo se ridică şi începe să-şi recite rolul:

- Domnule preşedinte, noi, şefii armatei, conside^ răm că renuntarea dumneavoastră ar contribui la .restabilirea păcii, atît de necesară patriei noastre adorate. Facem apel la binecunoscutul dumneavoastră patriotism. ..

Invitaţii se simt îngheţaţi de groază. Aşadar, ma^ joritatea lor vor fi părăsiţi ! Priviri înnebunite spre uşi.

Batist.a răspunde, vorbind despre patrie, despre familia cubană, de interesul său de-a menţine ritmul oonstituţional de viaţă care a caracterizat domnia sa.

Peste o oră, Batista soarbe ultima ceaşcă de cafea

şi, fără un cuvînt, iese, urmat de generalul Cantillo.

Ora două dimineaţa ; pe aeroport avioanele pre^ gătite de cîteva luni aşteaptă ; dintr-un şir lung de maşini coboară Batista, familia, rudele ; sînt însoţiţi de un grup de „persoane oficiale". Dictatorul falit se opreşte pe scara avionului, îşi şterge fruntea udă de sudoare şi... surîde. Dar nu se mai găseşte aici nici un fotograf care să-i imortalizeze figura patibulară : surîsul e mecanic şi ţine de trecut.

- Cantillo - se adresează Batista ofiţerului supe^ rior, care, cu o zi înainte, propusese lui Fidel Castro armistiţiul şi-i dăduse asigurări că Batista va fi pre^ dat justiţiei. Cantillo, ţine minte ce ţi-am spus ! Ştii ce ai de făcut !

- *Muy bien, general* - murmură Cantillo.

- Incearcă să obţii ajutorul personalităţilor pe care ţi le-am indicat, colaborarea lor e necesară în aceste momente.

- Aşa cred şi eu, generale.

Batista. .. suride iar.

- În sfîrşit, Cantillo, nu uita instrucţiunile mele. De tine depinde succesul acţiunilor pe care le vei întreprinde de azi încolo.

Şi deodată, ridicîndu-şi braţele :

- Salud ! Salud ! Salud !

Avionul porneşte. Se ridică greu - e încărcat peste măsură cu tot ceea ce tîlharul a reuşit să adune; luminile de bord strălucesc o clipă, apoi Batista *dis^* pare din istorie pentru totdeauna ; dispare aşa cum a trăit, ca un tilhar şi un asasin.

În acelaşi timp, prin alte mijloace - iahturi, am^ barcaţii de toate tipurile - restul bandei de oriminali o ştexg din ţară ; Pilar Garcia, clanul generalului Ta^ bernilla, Masferrer, Pedraz.a, Mujal, Ventura şi alţii, cej care astăzi, cu ajutorul „dezinteresat" al Statelor Unite, apără „democraţia".

Timp de o zi, în vreme ce poporul ieşea în stradă, elibera deţinuţii politici şi se pregătea să primească armata revoluţionară, *el Cuartel Columbia* era tea^ trul unei încercări profund comice de a stăvili, prin^ tr-o

palidă imitaţie a loviturii de stat batistiene, înaintarea impetuoasă a revoluţiei.

Unul din magistraţii republicii, care jurase cre^ dinţă lui Batista, *el seiior* Carlos Manuel Piedra y~ Piedra, este chemat la cazarmă de către generalul Cantillo şi numit preşedinte al republicii. Piedra ar dori „să se sfătuiască" cu cîţiva prieteni apropiaţi, dar Cantillo - prudent - trimite cîţiva poliţişti şi „prietenii", nişte fosile politice, sosesc îngroziţi că au fost arestaţi de Batista. După oe trece prima spai^ mă, „guvernul" se constituie.

Cuvinte mari curg : democraţia, libertatea, patria, familia.

E prevăzut un „contact" cu Fidel Castro.

Piedra, slab, bătrîn, uscat, cu o voce scîrţîitoare, face „declaraţii" presei :

- Voi menţine autoritatea morală şi materială a generalului Cantillo, căruia i-am permis să stea de vorbă cu răsculaţii...

Pauză tristă, apoi încet de tot :

- Răsculaţii care se află la porţile Havanei.

Şi într-adevăr, coloanele lui Camilo Cienfuegos şi ale lui *Che* Guevara intră în Havana.

Poporul îi primeşte într-un delir de bucurie şi lovi^ tura de stat născută moartă se prăbuşeşte ca un castel de cărţi de joc.

La 8 ianuarie, în *Cuartelul Columbia* devenit *Ciu^ dad Libertad,* Fidel Castro se adresează direct po^ porului cuban.

La un moment dat se întrerupe şi întorcindu-se spre un ostaş bărbos, cu un vast sombrero de sub care pletele negre îi cad pe wneri, i se adresează simplu :

- *Voy bien, Camilo* ?

Camilo surîde stînjenit ; răspunsul vine însă de la milionul de ascultători :

- *Si, Fidel!*

Uriaşa *Plaza Civica* e zguduită de un hohot de rls ; rîd 500 OOO de oameni şi în noaptea translucidă a Havanei hohotul pluteşte deasupra capetelor, alunecă peste case, peste creştetele palmierilor. La început nu înţeleg nimic, apoi cineva îmi spune :

- E răspunsul muncitorilor din Havana la acuzaţia americanilor că pe teritoriul Cubei s-ar afla 17 (şapte- sprezece, nici mai multe, nici mai puţine, şaptespre- zece - asta dovedeşte seriozitatea informaţiei) baze de rachete sovietice.

Un car aleg.orie înaintează încet; e imens şi poartă o rachetă americană ; e autentică, pe ea scrie U.S.A.F. (United States Air Force) ; se vede bine steaua albă în cerc albastru. Racheta e una din cele nefericite de la Cape Canaveral ; a căzut în Cuba, în Pinar del Rio şi a omorît o vacă. „E singura rachetă care există în Cuba" - a spus Fidel în Ciudad Liber^ tad în noaptea de Anul nou.

Culcată pe o platformă, lipită, reconstituită în ore de muncă voluntară de muncitorii din Havana, ra^ cheta americană înaintează maiestuos, ca un mort solemn ; o banderolă e prinsă de platformă :

LA MATAVACA DE LOS COMEVACAS DEL PEN^ TAGON‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

Inaintează solemn, în hohotul de rîs al cubanilor ; proiectoare mătură cu o fîşie de lumină marea de capete ; Cuba rîde şi e teribil rîsul popoarelor libere.

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Omorîtoarea de vaci a mîncătorilor de vaci din Pentagon.

Fantezia aceasta latină e încintătoare ; trecutul e ingropat în dansuri, în mari mişcări carnavaleşti. Cînd au fost naţionalizate întreprinderile americane - ca răspuns *al* guvernului revoluţionar la sabotajul, provocările şi embargoul S.U.A. - s-a organizat o înmonnîntare monstră ; zeci de sicrie pe care erau scrise numele defunctelor societăţi : „ Texas Com^ pany" („Est Indian"), „Sinclair Cuba Oil Company S.A.", „~so Standard Oil S.A. Divizien de Cuba", „The Cuban-American Sugar Mill", „Cuban Trading Company", „The New Tuinicu Company", „Compania Cubana de Electricidad", „ Compania Cubana de Tele^ fon os", „United Fruit Company" (celebra „Mamita Yunai", şarpele verde), „Punta Alegre Sugar Sales Company" ... etc. Douăzeci şi şase de sicrie au fost conduse cu bocete ironice ; toate organizaţiile de masă au trimis coroane de flori cu banderole care exprimau bucuria poporului ; sicriele acestea au fost „vegheate" ; şi întreprinderile respective au fost ve^ gheate, cu arma în mină, iar pe zidurile lor scria *se namaban,* cuvinte pe care nici un cuban nu le aude fără să izbucnească în rîs. *Se fiarnaban* sînt o amin^ tire din timpul războiului de independenţă împotriva spaniolilor şi erau L"tlvintele de predilecţie ale unui general-ţăran, Quintin Bandera, un colos cu suflet de copil, din care luptele fără cruţare făcuseră un erou, un *duro.* Cînd erau aduşi în faţa sa diverşi pri^ zonieri spanioli, despre care se ştia că torturaseră şi asasinaseră populaţia civilă fără apărare, generalul *mambi* Quintin Bandera îi întreba cu accentul său aspru, dur, de om din sud :

- 2 *Como te namas ?*

- Aşa şi aşa - spunea călăul, devenit blînd ca un miel.

- i *Te iiarnabas !* (Te numeai !) răspundea Quintin slobozindu-i un glonţ în frunte.

j„Se *iiarnaban* !"marile întreprinderi exploatatoare nord-americane. La începutul lui februarie 1961 am auzit pe străzile forfotitoare şi gălăgioase ale Havanei legiunile de *negritos,* vînzători de ziare, strigind cît îi ţinea gura : *I Se fiamaban !* i

Se fiamaban ! Aler^ gau ca şoplirlele, prin şuvoiul neîntrerupt de maşini, de *guaguas,* urlînd : i *Se fiamaban !* Şi Havana rîdea cu hohote. i *Se fiamaban !* statuile ridicate exploa^ tatorilor nord-americani de servilismul exploatatori^ lor cuba.ni ; i *Se fiamaban !* Theodore Roosevelt şi Mc. Kinley şi Wood, teoreticienii şi practicienii neo^ colonialismului nord-american. În locul lor vor fi ri^ dicate statuile luptătorilor pentru libertate : George Washington, Abraham Lincoln. i *Se iiamaba !* orgo^ linsul vultur amerioan care străjuia monumentul vic^ timelor scufundării crucişătorului „Maine" ; în locul lui va fi ridicat simbolul Păcii, poI"llillbelul alb. *i Se fiamaban !* toate tristele amintiri din perioada cînd în Cuba se spunea „ Yes".

Caldă, apropiată şi dragă fantezie latină !

La 19 ianuarie, în Santiago de Cuba, asistam la îngroparea simbolică a *lui* mr. Eisenhower, la lumina torţelor, într-un hohot de rîs general. Elevii şcolilor secundare, .ai Şcolii normale, ai Şcolii de arte şi me^ serii, studenţii Universităţii alcătuiau un cortegiu vesel, în urma unei harabale oa.re purta sicriul sim^ bolic. Cîntece, tumbe, placarde, coroane cu inscripţii hilare : *A nuestro hermano decrepito. Adios, Ike vieho chocho* §§§§§§§§§§§§§§§, i *Patria* o *Muerte* i i *Venceremos !* i *Adios Ike ! i Te fiamabas !*

Da, omenirea se desparte de trecutul ei, rîzînd.

Ca la un semn, mulţimea din Plam Civica rupe ba^ ricadele, se revarsă ca un val imens pînă la picioarele tribunei de marmură albă ; sute de mii de steguleţe cubane flutură; reflectoarele mătură cu o pulbere de argint imensitatea aceasta unduitoare de capete,

§§§§§§§§§§§§§§§ Fratelui nostru ramolit. Adio Ike, bătrîn pisălog ...

de miini, de arme.

********** *- i Fidel seguro ! i A Zos yanquis dales duro !*

- i Paredбn para los teroristas ! ††††††††††††††††

- i Fidel, no mas confusion con los traidores ! ††††††††††††††††

- ; Ven-ce-re-mos ! ***>I

Citesc poeme Nicolas Guillen şi Pablo Neruda, as^ cultaţi de cel mai emoţionant auditoriu pe care şi-l poate dori un poet, primind cea mai înaltă răsplată pe care o poate dori un poet : mîinile înarmate ale poporului, care se ridică după fiecare vers ; şi cît de jalnice, cît de penibil jalnice sînt „tristeţurile", „me^ lanholiile", autumnale sau primăvăratice şi toate „modernităţile" şi toate „experimentele" sterile! Poezia e în aer, ca un curent de înaltă frecvenţă, oa o febră, ca o ardere înaltă şi poezia e eternă ca po^ poarele cărora li se adresează, ca fierbintea năzuinţă spre libertate, spre demnitate umană şi versurile cad ca nişte lozinci - şi acesta e cel mai înalt titlu de glorie al versului - în sonora limbă a lui Cervantes, în virila limbă a lui Machado şi Larea ; şi versurilor li se răspunde : *i Patria* o *Muerte !* i *Venceremos !* şi e cel mai frumos răspuns pe care-l poate aştepta un poem!

Inalt, în uniforma lui simplă de soldat, Fidel se apropie de microfon. Răsună imnul naţional, imnul de luptă al Cubei, imnul care a însoţit celebrele şarje *mambi* împotriva spaniolilor, imnul care vorbeşte şi astăzi inimilor cubane cu aceea.şi actualitate :

> *Al combate corred, bayameses, Que la patria os contempla orgullosa:* No *temais una muerte gloriosa, Que morir por la patria es vivir.* """§§§§§§§§§§§§§§§ **********

********** Fidel ! Sigur ! Fii tare cu yankeii !

†††††††††††††† La zid cu teroriştii !

†††††††††††††† Fidel, nu mai sta la îndoială faţă de teroriştii.

§§§§§§§§§§§§§§§ Vom învinge !

********** Porniţi la luptă, bayamezi,

Căci patria vă priveşte cu mindrie : Nu vă fie teamă de o

Vorbeşte Fidel.

E zguduitoare tăcerea mulţimilor; e ca şi cum o forţă implacabilă se strînge în sine, ca un pumn, într-o aşteptare dinamică, într-o încordare liniştită, e tăcerea colcăitoare de viaţă a nopţilor tropicale.

Vorbeşte Fidel. ·

S-a scris şi s-a vorbit mult despre *stilul* pemonal al acestui mare tribun. În presa imperialistă e „la modă" ironia la adresa „omului care vorbeşte mult", ceasuri întregi. Bineînţeles, scribii „uită" că timp de ceasuTi Îllltregi *sute de mii de oameni* ASCULTA ; că între tribun şi mase se stabileşte o comunicare fier^ binte, vie, un fel de uimitoare şi uriaşă transfuzie. L-am auzit ·pe Fidel vorbind de cîteva ori şi de fie^ care dată am avut precis sentimentul că aş fi vrut să-l mai ascult multă vreme. Nu e vorba numai de farmecul personal al acestui soldat-poet, de frumuse^ ţea frazei care atinge cele mai înalte zone ale poeziei uneori - cred că această comuniune se explică în primul !rînd prin absoluta dăruire a oratorului ; e o neîntreruptă proiectare înflăcărată şi în acel.a\)i timp de o perfectă limpezime, frazele sale căpătînd la un moment dat precizia de efigie a unora din ver^ surile lui Corneille; lozinca revoluţionară devine vers, se gravează în memorie pentru totdeauna („De^ mocraţia nu e numai acea formă de guvemămînt care-ţi acordă un iluzoriu drept de a gîndi liber; democraţia te învaţă să gîndeşti ; *democracia es esta que le da fusiles al pueblo."* ††††††††††††††††).

Vorbeşte totdeauna liber. Nici o notiţă, nici un plan; din oînd în cînd scoate din vastele buzunare ale uniformei o telegramă, o tăietură de ziar, un do^ cument.

La O.N.U. şi-a uluit pînă şi adversarii, vorbind cinci ore, făcînd istorie, geografie, economie politică, polemică - şi ironia lui patetică e nimicitoare ; mer^ cenarii

---

moarte glorioasă.

Căci a muri pentru patrie înseamnă a trăi.

†††††††††††††††† ... democraţia este aceea care înarmează poporul.

"' Să se acopere !. .. Să se îngrijească !

făcuţi prizonieri în timpul intervenţiei *l-au aplaudat,* la un moment dat ; vorbeşte slab engle^ zeşte, dar mi s-a povestit că a ţinut o cuvîntare în engleză în faţa unui grup de americani, SJUbjugîndu-i cu forţa logicii sale implacabile.

Incepe greu, cu pauze lungi ; pleacă de la micro^ fon, schimbă o vorbă cu cei care-l înconjoară la tri^ bună ; are o voce aspră, uşor răguşită, care se frînge uneori. La 6 august 1960, cînd a anunţat naţionali- zarea întreprinderilor nord-americane, după citeva minute, şi-a pierdut vocea ; avusese pneumonie şi era foarte slăbit ; în locul său a venit imediat Raul şi mi s-a spus că tremura şi avea ochii plliri de la^ crimi, înoercind să liniştească mulţimea care striga: „Să se odih:riească ! Să se îngrijească !" - iar peste citeva minute, cînd Fidel a luat din nou cuvîntul, a fost un adevărat delir ; a izbucnit imnul naţional, dil'ijat de *el comandante* Almeida; se striga: „Vor^ beşte cît poţi mai înoet, Fidel, noi o să păstrăm tăcerea!"

Pe urmă îşi ia zborul ; perioadele sînt vaste, dar de-o perfectă rotunjime, vocea aspră vibrează pro^ fund, ca o coardă gravă, întinsă la maximum, şi toată lumea simte, aş spune fizic, că omul acesta din faţa microfonului *arde* ca o flacără, că fiecare cuvînt pe care-l spune e cuvîntul tuturor celor care-l ascultă, că nu există între ei nimic, nici o barieră, nicL un zid, că discursul lui Fidel nu e un discurs, ci - repet singura imagine care cred că se potriveşte - o uriaşă transfuzie. Pentru un popor care luptă cu îndirjire să stîrpească plaga analfabetismului, unul din ne^ număratele ,,cadouri" ale dominaţiei imperialiste, cu^ vîntările lui Fidel sînt lecţii de politică, de morală, de patriotism, de calm politic, de încredere.

La un moment dat porneşte din senin o ploaie tro^ picală ; picăturile prelungi şi călduţe răpăie monoton.

- Cred că n-o să ne speriem - strigă Fidel - şi dacă trebuie să ne înmuiem puţin, o s-o facem îm^ preună, membrii guvernului şi dumneavoastră.

Nu, poporul nu e de acord.

- *i Que se tape ! i Que se tape !* ; *Que se cuida ! i Que se tape !* *

Camilo Cienfuegos

O floare pentru
Camilo

Leonard Woocl spnnea mai tirziu că Sta^ tele Unite au fost destul de generoase admi^ ţînd ca Santiago, a cărui garnizoană spaniolă a capitulat în faţa forţelor intervenţioniste şi „ca atare îi aparţinea lui ca trofeu, să con^ tinue să facă parte din teritoriul cuban !"

Presimţind consecinţele acestor simptome, Maximo Gl'>mez se adresează Comisiei execu^ tive a Adunării reprezentanţilor armatei de eliberare cerindu-i să analizeze UJrgent şi^ tuaţia şi sii restabilească constituţia Repu^ blicii Cuba. Consideră că nu se poate pierde nici un minut, altfel independenţa e amenin^ ţată. „Dacă motive .pe care eu nu pot să le pricep împiedică poporul cuban să-şi insta^ ureze suveranitatea asupra pămîntuLui cuce^ rit cu atîtea sacrificii, cu preţul sîngelui său, noi nu vom îlllceta lupta pînă ce nu o vom duce la bun sfîrşit."

Comisia executivă se lasă înşelată de apa^ renţ.e, îi atrage lui Maximo Gomez atenţia că o Comisie a apărării se află la Washington pentru tratative şi că de rezultatul acestora depinde atitudinea ei viitoare. (Această co^ misie a fost condusă de Cali~to Garcia pi:nă la moarlea lui. Co:măsia a fost primită corect, dar nu i s-a recunoscut nici o importanţă po^ litică. Delegaţia n-a izbutit să obţină nici măcar o declaraţie oficială asupra politicii viitoare a Sta.telor U1I1ite în Cuba).

Scopul Statelor Unite ale Americii deve^ nea din ce în ce mai clar : se opuneau prin toate mijloacele recunoaşterii unei puteri ci^ vile, pentru a putea pretinde că este vorba de o acţiune militaristă şi a-şi rezerva drep^ tul de a interveni pentru stabilirea unei „adevărate democraţii".

Mac Kimley 1lrimite pe reprezentantul său personal, Robert S. Porter, să-l cheme pe Maximo Gomez la Havana să aibă o între^ vedere cu generalul Brook. Drumul lui Mă-

ximo Gomez din Remedios pînă la Havana a fost un adevărat triumf.

În curînd, un afront şi mai grav : la New York moare Calixto Garcia ; cadavrul său e transportat de la New York la Havana şi membrii Adunării vor să defileze în urma sicriului. În momentul cînd cortegiul se pune în mişcare, sediul Adunării este ocupat de forţele militare ale S.U.A. La protestul Adu^ nării, Brook răspunde rece : „A fost ordinul meu". Adunarea şi trupele cubane n-au mai putut însoţi procesiunea, aşa că unul din ma^ rii şi intransigenţii luptători pentru libertatea Cubei a fost înmormîntat numai în prezenţa soldaţilor americani. Întreaga Cubă a fost în^ dignată ; zi~ele care reprezentau interesele Cubei au cerut demisia guvernului.

Adunarea, condusă de generalul Freyre de Andrade, urmaşul lui Garcia, iniţiază demer^ suri pentru obţinerea unui împrwnut cu aju^ torul căruia să ,rezolve problema demobili^ zării armatei de eliberare : problema acestui împrumut a dezbinat Adunarea Constitu^ antă. Maximo Gomez era împotriva împru^ mutului care, de fapt, însemna ipotecarea viitoarei republici.

Demersurile la Washington eşuează, iar Adunarea oomite greşeala de a-l destitui pe Maximo Gomez. În realitate au greşit şi Adu^ narea, şi Gomez. Armata cubană nu trebuia demobilizată, ci păstrată cu orice preţ pînă la recunoaşterea independenţei. Aşa, Cuba a rămas fără apărare în faţa tendinţei anexio^ niste a Statelor Unite.

Analiza problemei împrumutului ne arată foarte clar politica Statelor Unite în această perioadă : *a* Statele Unite ar fi acordat acest împrumut-l-au şi acordat în realitate *în* 1904 - dacă el n-ar fi însemnat implicit

recunoaş- terea Adunării; *b* Adunarea voia să pri- mească acest împrumut tocmai pentru că aceasta însemna în mod obiectiv recunoaşterea ei ; c Gomez n""""8. înţeles scopul Adunării, văzînd numai daunele ce le-ar putea provoca împrumutul viitor; *d* poporul nu înţelegea rolul împrumutului şi n-a putut înţelege de ce marele luptător a fost destituit.

În număr foarte mare, poporul se aduna în faţa casei lui Gomez, pentru a-şi mani^ festa simpatia ; aceasta a derutat Adunarea şi a obligat-o să se dizolve.

Modul în care s-a făcut demobilizarea a însemnat o altă lovitură pentru Cuba. Statele Unite au pus la dispoziţie 3 OOO OOO de dolari în următoarele condiţii : fiecare soldat pri^ meşte 75 de pesos, fiind obligat să predea armele şi echipamentul; dar numai acei sol^ daţi care au intrat în armata de eliberare pînă *la 17 iulie 1898.*

Birourile de demobilizare vor funcţiona numai în porturi sau locuri accesibile tre^ nurilor. Nu se va putea concentra nicăieri mai mult de un regiment ; armele se vor preda celui mai apropiat detaşament ame^ rican. Deci, armata victorioasă cubană a fost tratată ca o armată învinsă.

URMARILE INTERVENŢIEI

Au fost unele urmări pozitive, cum a fost campania sanitară cu scopul de a distruge epidemiile de variolă, febră galbenă, febră ti^ foidă, malairia şi altele, care decimau popu^ laţia cubană în această perioadă. Numai fe^ bra galbenă a rezistat. Doctorul american Walter Reed acceptă ipoteza prezentată la Congresul medical internaţional de medicul cuban Carlos

J. Filnay care susţinuse că ţin- ţarul numit pe atunci „Culex" este agentul propagator al frigurilor galbene. Experien^ ţele confirmă ipoteza şi Reed îşi asumă des^ coperirea. Iată ce scrie ,pe monumentul lui, ridicat în Capitoliul de la Washington : „ ... preşedinte al comisiei ofiţerilor corpului sanitar al arma.tei americane, care a desco^ perit şi demonstrat în 1901 transmiterea fri^ gurilor galbene prin intermediul ţînţarilor".

Alte aspecte pozitive au fost : dezvoltarea întrucîtva a instrucţiei publice - deşi se sim^ ţea o mare lipsă de învăţători şi de cărţi. De exemplu, *în* loc de o istorie a Cubei, elevii aveau o carte minunat editată : Noţiuni *de istorie a Statelor Unite ale Americii.*

Aspectele negative sînt însă predominante ~ nu s-a ţinut seama de necesitatea dezvoltării ulterioare a Cubei ; tendinţa a foot ca ea să fie menţinută în stadiul de colonie econo^ mică. Cuba a rămas o ţară cu agricultură unilaterală, tutunul şi zahărul fiind singurele ei industrii. ln 1902, la 4 ani după interven^ ţie, „American Tabac.co Companv" contro^ lează 90 % din tutunul cuban destinat expor^ tului. Situaţia produselor de zahăr în Cuha nu e mai strălucită. Ultima recoltă dinain^ tea războiului era de 1 054 OOO de tone, în 1900 abia de 300 OOO tone. Proprietarilor cu^ bani nu li se acordă nici un fel de credite ~ în plus, se înfiinţează taxe vamale preferen^ ţiale în Statele Unite. Toate acestea obligă pe proprietarii cubani să-şi vîndă plantatiile şi astfel îşi fac apariţia în Cuba noii proprie^ tari ; trusturile producătoare de zahăr .. H;i · vemeyer" şi „ United Trust Company", cum- ^ pără mii de păşuni în O.riiente şi construiesc două mari complexe pentru fabricarea z;:i^ hărului : „Mac Cann Sugar Refinery" şi

„Gramercy Sugar Refinery" care fac mari investiţii de capital.

F. G. Carpent.er, în *Cuba Review,* în 1905 spune: „Între 7 şi 10% din suprafaţa t:)tală a Cubei est.e stăpînită în întregime de nord^ americani şi în consecinţă în 1902 recolta df> zahăr a crescut la 850 OOO tone".

Mari lovituri pentru proprietarii oubani sînt tarifele preferenţiale. Imediat după lu<i^ rea put.erii, Mac Kinley măreşte taxele de import în Statele Unite pentru mărfw-ile cu^ bane, scăzînd în acelaşi timp taxele de im^ port în Cuba pentru mărfurile Statelor Unit.e.

Situaţia nou-.creată permit.e inundarea pie^ ţei oubane de produsele agricole şi manu^ facturate ale Statelor Unite 1a preţuri mici, împiedicînd astfel dezvoltarea multilaterali'i a agriculturii şi industriei cubane.

Wood l-a înlocuit pe Brook în postul de guvernator. S-a folosit de vistieria Cubei cum a vrut. În timpul guvernării lui a existat un deficit între jumătate şi un milion de pesos anual.

Biserica se arătase prospaniolă şi antlame^ ricană. Indată după intervenţie, se declară despărţirea bisericii de stat. W ood caută însa sprijinul bisericii şi pentru acest scop folo^ seşte fără ruşine banii Cubei ; biserica re^ clamă posesiunile primite în Cuba din partea Spaniei prin decretul din 11 octombrie 1835. Wood rezolvă reclamaţia în favoarea bisericii, stabilind o rentă de 5 % la suma calculată ca valoare a fostelor proprietăţi. De aci îna^ int.e biserica are int.eres să-i sprijine pe nord^ americani şi o va face din plin.

Alegerile generale sînt convocate pentru iunie 1900. T1rei partide grupează în jurul lor pe cetăţenii Cubei ; partidul „ uniunea democratică" îi adună pe autonomişti şi ane^ xionişti, care erau gata să înlocuiască Spania cu Statele Unite; partidul republican ap~ra cu mai multă căldud ideea independenţei; partidul naţional era şi el pentru ideea în- dependenţei, dar cu unele concesii.

Wood sprijină, firesc, „uniunea democratică".

În 1900 se publică legea electorală. Pot vota numai cei care au trecut de 21 de ani dacă sînt instruiţi şi au avere în valoare de minimum 250 de dolari. Sînt exceptaţi de la aceasta cei din armata de eliberare, pentru a nu provoca revolte. Negrii însă nici nu ştiau carte, nici nu aveau avere. Spaniolii se trans^ formă în cetăţeni cubani şi au dreptul de alegere, majoritatea lor înscriindu-se în par^ tidul „uniunea democratică".

Se comit mari falsuri electorale. Din 1 572 797 au drept de vot numai 150 648 rle cetăţeni şi votează numai 100 816, deci 7% din populaţie. În ciuda falsurilor grosolane, puţini au fost aceia aleşi după placul lui Wood. Convocarea Constituantei este admisă de Statele Unite din următoarele motive : marile puteri, în pofta lor nesăţioasă, îşi pu^ neau totuşi limită apetitului. Germania, care se dezvoltă rapid după 1870, smulge Angliei insula Samos şi ziarele germane fac următorul raţionament : „dacă dumneavoastră pu^ teţi să vă apropiaţi prin mijlocirea forţei Transvaalul, putem şi noi să ocupăm insula Samos".

Statele Unite se temeau de un raţionament asemănător din partea Germaniei lui Wil^ helm, care ar fi sun;it : „Dacă dumneavoastră puteţi să vă apropiaţi (subl. n.) prin violenţă Cuba, sîntem şi noi autoriz.aţi să pătrundem în Brazilia !"

Americanii voiau ca pretenţiile lor să fi~ realizate sub masca acceptării voluntare de către Cuba, de aceea convoacă alegerile pen^ tru Adunarea Constituantă. Adunarea putea sau să acorde Constituţia pentru o republică liberă, sau să încline sore anexiune şi prn^ teotorat. Wood îi susţinea, evident, pe cei din urmă.

Alegerile constituante au fost frauduloase. J. G. Gomez a protestat, dar reclamaţia lui a fost

respinsă. Inaugurînd Sfsiunea Adunării Constituante, Wood îşi citeşte discursul în engleză şi fixează Convenţiei următoarelP obligaţii : să redacteze şi să adopte o Con^ stituţie pentru Cuba ; să formuleze care tN>^ buie să fie relaţiile dintre Cuba şi Statele Unite. În rest, se susţinea că *recent* aleşii nu puteau fi membri în actualul guvern al insulei.

Dezbaterile asupra relaţiilor între Cuba şi Statele Unite se amină. Discuţii aprinse au loc în problema Constituţiei. Articolul 3. ali^ niatul 13, prevedea : „Profesarea tuturor credinţelor şi exercitarea tuturor cultelor vor fi libere, fără alte limitări decît respectul datorat moralei creştine. Biserica va fi des^ părţită de stat". Mai important însă este faptul că generalul Jose Aleman propune în^ troducerea unui articol prevăzînd dreptul la vot universal. Unii se opun. Generalul San^ guily apără cu vervă această ideie.

La 21 februarie 1901 este semnat textul constituţional. Mulţi delegaţi refuză să-l sem^ neze. Curînd, Wood trimite lui Theodore Roosevelt o scrisoare, vorbindu-i de delegaţii care nu acceptă amendamentul Platt. „Ei sînt agitatorii Convenţiei, conduşi de un negru, pe nume Juan Gualberto Gomez„. Acesta crede că poate să forţeze discuţia pînă acolo incit noi să fim nevoiţi să retractăm, fără a ajunge la nici un rezultat satisfăcător. Scopul său în acest moment este să facă să progreseze rasa lui şi să vadă ce avantaj po^ litic poate să obţină pentru el personal".

Ce *era amendamentul Platt ?*

În ziua de 12 februarie se desemneazl o comisie care trebuie să redacteze un proiect de tratat care va preciza relaţiile între Cuba şi Statele Unite. Comisia e chemată la o şe- dinţă particulară de către W ood, la care par^ ticipă şi preşedintele Adunării Constituante, Domingo Mendes Capote. Li se aduce la cu^ noştinţă conţinutul unei scrisori pe care W ood o primise

din partea lui Hood, minis^ trul de război în oabinetW Mac Kinley. !n scrisoare erau expuse cele cinci condiţii p~ care Statele Unite voiau să le impună. Cu cî^ teva adăugiri, aceste cinci condiţii urmau să devină peste puţin timp legea pe care a apro^ bat-o *Senatul* american sub numele dP „amendamentul Platt".

Prevederile amendamentului : a *Se inter^ zice guvernului Cubei* să *semneze cu state* străine *tratate care ar* dăuna independenţei *Cubei, ca de* pildă *concesionarea unei* părţi *a teritoriului* său.

Acest articol este contradictoriu şi ipocrit pentru că dacă Cuba aprobă „amendamentul Platt", oontravine Constituţiei, realizind o convenţie cu un guvern străin. care îi minea^ ză sau îi răpeşte suveranitatea.

Cealaltă interpretare posibilă ar fi să con^ siderăm că guvernul Statelor Unite nu se include în „guvernele străine", şi atunci ar însemna că guv·ernul Statelor Unite este un supraguvern, peste acela. al Cubei, ceea *ce* înseamnă de asemenea pierderea suvera^ nităţii.

b Se interzice Cubei să facă datorii peste posibilităţile sale de a le amortiza.

c Statele Unite îşi arogă dreptul de a în^ terveni militaricepte în Cuba cînd vor crede necesar.

d Acest articol validează toate acţiunile realizate de guvernul militar nord-american.

Deoarece atît spaniolii cît şi *mambisii* con^ sideraseră Cuba o insulă şi nu un arhipelag : e Statutul politic al insulei Pinos urmează să fie stabilit printr-un tratat ulterior.

„Naval General Boarei" a Statelor Unitf>, condusă de ami.Jralul Dewey, care îşi cîştigase o tristă faimă de măcelar în Filipine, în timpul războiului cu Spania, recomandă De^ partamentului de Stat ca

orice convenţie care reglementa relaţiile dintre Cuba şi Statele Unite să prevadă posesia *în* permanenţă de către Statele Unite a golfurilor Guantanamo şi Cienfuegos şi 1 O mile împrejurul lor, avînd ca centru prim portul El Toro, şi al doilea, Catedrala. Acestea le considera el necesare pentru apărarea Cubei, a canalului în proiect şi a doctrinei Monroe.

f Toate acestea sînt exprimate ascuns şi lapidar în articoluJ. 7, care prevede că : „ Vor fi integrate porţiuni din teritoriul cuban în Statele Unite, pentru depozite de cărbuni şi staţii navale".

Acest „amendament" care în fond anula independenţa Oubei, provoacă o teribilă re^ acţie populară. La 2 martie, populaţia Hava^ nei manifestează în faţa clădirii în care se ţineau lucrările Adunării. Sanguily pronunţă un discurs fulminant împotriva amendamen^ tului şi manifestanţii se îndreaptă spre *el palacio de los Capitanes generales,* unde *n* delegaţie de 15 oameni îi cere lui Woocl să transmită protestul lor *lui* Mac Kinley. Wood îi amăgeşte cu speranţa că Mac Kinley ar putea convoca o sesiune extraordinară a Congresului pentru a modifica conţinutul amendamentului.

De asemenea, se opun acestui amendament, dar evident din considerente egoiste, consu^ lul englez şi consulul german. Alte voci, din clasele dominante cubane, sprijină amenda^ mentul. Işi schimbă poziţia chiar şi San^ guily, paladin al Revoluţiei Cubane. care de^ clară ziarului *La Discuci6n* că, după părerea 1ui, „dacă se respinge amendamentul nu va exista republică şi că, între o intervenţie nord-americană care ar duce la anexarea Cu^ bei la S.U.A. şi o republică cu amendament, el o preferă pe cea din urmă".

„Dacă Statele Unite - scrie Juan Gualber^ to Gomez - care apără neabătut principiul

independenţei, au dreptul să aprecieze care este guvernul cuban ce merită calificativul de adecvat şi care este acela care nu-l me^ rită, dacă Statele Unite ale Americii au fa^ cultatea de a interveni pentru a menţine gu^ vernul cuban care le-ar părea adecvat şi, în consecinţă, să-l combată pe acela care nu li s-ar părea adecvat, chiar dacă acesta din ur^ mă ar fi produsul voinţei poporului nostru, atunci vor trăi numai acele guverne care vor putea conta pe siprijinul şi bunăvoinţa abso^ lută a Statelor Unite."

Adunarea emite o rezoluţie care acceptă amendamentul cu mici modificări, cu 16 vo^ turi pentru şi 15 contra. Dar Statele Unite răspund că acceptarea amendamentului fără modificări este indispensabilă pentru retra^ gerea armatei de ocupaţie. În faţa acestei ameninţări, amendamentul a fost aprobat în forma impusă, cu 15 voturi pentru, 11 contra şi 5 abţineri.

PRIMII 25 DE ANI AI REPUBLICII

„Amendamentul Platt" a fost impus cu forţa şi republica se naşte la 20 mai 1902 cu un guvern lipsit de idealurile patriotice care au condus timp de un secol lupta pentru în^ dependenţă.

Marti şi Maceo căzuseră în luptă. Calixto Garcia a murit în timp ce steagul nord-ame^ rican flutura deasupra insulei ; Măxiino G6- mez a încetat din viaţă atunci cînd republica nu se născuse încă. Pe Bartolome Maso „ma^ rele mambi", ocupantul îl respinge pentru a „alege" pe Estrada Palma, marionetă docilă, om care trăise aproape 30 de ani în S.U.A.

În 1905, după 4 ani, noi alegeri. Liberalii se ridică împotriva *lui* Estrada Palma, acesta cere intervenţia Statelor Unite şi Cuba su^ feră din 1906 pînă în 1909 o nouă ocupaţie militară a Statelor Unite. Ocupanţii aleg un nou preşedinte, pe „liberalul" Jose Miguel Gomez, care funcţionează din 1909 pînă în 1913.

Generalul Jose Miguel Gomez moştenise de la antecesorul său la putere, guvernatorul nord-american mr. Magoon, corupţia admi^ nistrativă. Sub guvernul său se dezlănţuie şi o violentă represiune împotriva negrilor.

Din 1913 la 1917 îi vine rîndul unui con^ servator, Mario Garcia Menocal. Această pe^ rioadă coincide cu primul război mondial. Preţul zahărului creşte uluitor. Cuba pro^ duce 6 OOO OOO de tone anual. Acum în Cuba se trăieşte epoca aşa-zisă : „Danza de los *mi^* liones", milioane pe care le bagă în buzunar moşierii creoli, sau pe care le primesc com^ paniile de zahăr străine.

Statele Unite inundă insula cu capitalurile lor ; latifundiul zahărului se extinde, conso^ lidînd principiul nefast al monoculturii. În 1917 generalul Menocal candidează spre a fi reales. Liberalii protestează, se produc miş- cări de masă, Statele Unite îl ajută pe Me^ nocal să înăbuşe rebeliunea. La sfîrşitul pri^ mului război mondial, preţul zahărului înrf>^ gistrează o scădere catastrofală ; băncile dau faliment în serie şi scurtei iluzii a „dansului milioanelor" îi urmează dura realitate a dansului foamei.

Între 1921 şi 1925 guvernează Zayas, spri^ jinit de „conservatori" şi de „populari". Co- rupţia administrativă este scandaloasă şi nu mai puţin .scandal.oa.să este intervenţiR per^ manentă a ambasadei nord-americane.

În timpul guvernului Zayas apar în Cuba primele mişcări revoluţionare, străine jocului liberal-conservator. Sindicatele muncitoreşti se înmulţesc şi încep să se manifeste pe are^

na politică. Se constituie *Federacion Estu^ diantil Universitaria,* sub conducerea lui .Julio Antonio Mell:a, fondatorul Pattidului Comunist Cuba.n.

Noi forţ,e erup în panorama politică a insu^ lei, forţe oare sub tirania lui Machado vor impulsiona revoluţia jefuită din 1933. Despre această perioadă a istoriei, Fidel Castro spune:

„Această ocupaţie străină a fost cauza tu^ turor relelor noastre. Da, au venit aci şi au implantat o igienă brutală, au ucis ţînţarii, au dezinfectat bălţile, au făcut o serie df> lucruri bune, daT ce au mai făcut în reali^ tate ? I-au răpit poporului prerogativele salt> de a se guverna, i-au răpit po90rului suve^ ,ranitatea, l-alll tratat ca pe un cop~ căruia îi spui : „Îţi dăm voie să faci asta, pînă aici, dar dacă te întinzi prea mult, o să te pedep^ sim !„ şi s-a implantat aci amendamentul Platt, conform căruia ori ne purtăm bine - în sensul şi în concepţia care interesa pe res^ pectiva ţară străină - ori ne-am fi pierdut suveranitatea, deoarece Statele Unite aveau dreptul să intervină în Cuba. Cuba nu era li^ beră, pentru că atunci cînd un străin îşi arogă dreptul de a interveni în treburile unei ţări, această ţară nu e liberă, această ţară este cu oeva mai puţin sclavă decît era înainte, dar liberă nu este. Libertatea nu admite limite. Libertatea nu admite compromisuri. Şi care a fost urmarea ? Guvernul fura, trebuia să suportăm; guvernul asasina, trebuia să su- portăm. Inflorea mita, privilegiile, nepotis^ mul, trebuia să suportăm.

Dacă luptai şi protestai împotriva tuturor acestora, te puteau acuza că nu eşti patriot şi spuneau : «Dumneata trebuie să alegi în^ tre un guvern rău sau pierderea suverani^ tăţii>„. Dacă noi, în acea vreme, ne-am fi ri^ dicat şi am

fi pus mîna pe arme, ne-ar fi ar:uzat, şi cu oarecare aparenţe de adevăr, că sîntem inamici *ai* suveranităţii şi ai pa^ triei, pentru că ne-ar fi spus : «Vor interveni, vor interveni, şi dumneavoastră, aceşti exal^ taţi, veţi sacrifica suveranitatea». Aşa au apărut la noi conformismul, resemnarea în faţa tuturor relelor publice.

Era de neconceput ca un popor care ştiuse să se guverneze în timpul războiului civil, un popor care ştiuse să facă ordine juridică, care îşi avusese preşedinte, le~ile sale, par^ lamente în plin război, să ajungă la instau^ rarea republicii şi să fie călcat în picioare ; ca aventwierul, hoţul, arivistul, oportunis^ tul, tîlharul, neruşinatul, viciosul să fie acela caire guvernează republica. Şi atunci, luptătorului *mambi,* fără pămînt, fără nimic, i-au dat o pensie. De oe ? Ca să-l mituiască şi aşa ori de cîte ori venea un nou preşedinte, îi putea spune : „Eu îţi măresc cu 5 pesos pen^ sia !,.,. Aşa au încercat să oorupă pe veteranii independenţei, acesta este marele adevăr al problemei pensiilor.

În republica noastră s-Qu întîmplat următoarele : mituire, decepţie şi jefuire ; şi po^ porul nostru a trebuit să lupte, pentru că dintre toate popoarele Americii acela care a trebuit să lupte singur a fost poporul cuban. Celelalte ţări. au dus războ, ajutîndu-se une^ le pe altele. Spania era invadată de Napo^ leon Bonaparte, avea un război cu Europa, nu putea să-şi rezolve toate interesele sale în America. Şi atunci toate celelalte popoare unite au ajuns să-şi cucerească indepen^ dent.a. Dar întreaga putere spaniolă era ne^ atinsă în Cuba şi noi, cubanii, am fost ne^ voiţi să luptăm singuri, fără să ne ajute nimeni; cînd reuşeam să adunăm ceva arme în Statele Unite, ni se confiscau, aşa cum fac acum. Şi la sfîrşitul luptei, ne-au îm^ piedicat să culegem fructele victoriei noas^ tre. Lui Calixo Garcia nici măcar nu i-au permis să intre în Santiago de Cuba !

Dar eu spuneam că lucrul cel mai rău au

fost consecinţele morale, pentru că guverna^ torii militari au semănat sămînţ,a corupţiei în t.ară şi acesta este un adevăr : poporul nostru a trebuit să trăiască în letargie pri^ mele trei decenii, sub biciul, sub amenin^ ţarea constantă a unei intervenţii străine."

REVOLUŢIA *DIN 1933*

În mijlocul acestei letargii, sub sabia lui Damocles a intervenţiei americane, ajungt'" preşedinte al republicii candidatul liberal Gerardo Machado.

Machado unea într-un singur individ t.oate defectele guvernelor „republicane" care l-au precedat : corupţia administrativă. supune^ rea oarbă faţă de companiile străine, des^ potism şi un caracter tipic de provocator. Dar doi factori particulari îi caracterizează domnia : dezlănţuirea unei acute crize eco^ nomice ; lupta crescîndă şi organizată a po^ porului împotriva regimului său, în afara tradiţionalei „opoziţii" liberal-conservatoare.

Pentru a zdrobi protestele populare şi a impune poporului puterea sa, lipsa de liber^ tăţi, foamea şi mizeria, Machado apelează la o teroare fără precedent pînă atunci în istoria republicii, teroare care a născut mai multă ură şi mai multă luptă a poporului împotriva tiraniei.

E adevărat că, venind la putere la 20 mai 1925, Machado arborează un program de lu^ crări publice, canalizare, drumuri şi şosele, promite să lichideze cu corupţia administra^ tivă, cu anarhia şi cu „la politiqueria", care, sub antecesorul său Zayas, ajunseseră la pro^ porţii impresionante. Lozinca sa este : „.Re^ generaci6n".

Forţele populare însă nu s-au lăsat înşe- late. Julio Antonio Mella, în paginile revis^ tei *Juventud,* îl califică încă înainte de a ajunge la putere ca „Mussolini tropical". Foarte curînd, faptele încep să confirme pre^ vederile revistei.

Era de ici Regeneraci6n însemna în reali^ tate persecuţii şi teroare împotriva munci^ torilor ale căror organizaţii sindicale şi lupte revendicative se multiplică ; împotriva stu^ denţilor ale căror prime asociaţii apăruseră au o forţă înnoitoare; împotriva tuturor ace^ lora care, pentru o cauză sau alta, se opuneau guvernului.

lmpotriva opozanţilor săi politici, Macha^ do utilizează asasinatul. ln primul an al gu^ vernării sale sînt asasinaţi : Armando AndrP. şi Blas Maso.

Din momentul în care ajunge la putere, Machado începe să pregătească condiţiile pentru a se permanentiza la preşedintia re^ publicii.

Sub pretextul de a termina cu „politique^ ria" ajunge să controleze prin bani şi prin mită, directivele celor trei partide „tradiţio- nale" : liberal, conservator şi popular. Face să se aleagă o Adunare Constituantă care aprobă în 1928 schimbări în textul fundi:i^ mental din 1901 :

a Perioada prezidenţială este fixată la 6 ani;

b Se interzice reailegerea, dair numai din momentul în care va intra în vigoare pe^ rioada de 6 ani.

Planul este perfid : Machado va guverna 4 ani pentru oare a fost ales (1925-1929), sf' va prezenta la alegeri pentJr'U o perioadă c..le 6 ani, în 1929-1935. În esenţă, urma să uzurpe puterea timp de 10 ani!

Mach.a.do face să fie aprobat acest plan d4" către cele trei partide tradiţionale. Dar răs- punsul la această siluire a Constituţiei vinE^

din toate sectoarele naţionale şi în special din cel studenţesc şi cel muncitoresc.

El Directori.o Estudiantil începe atacul îm^ potriva planului „continuit ist". Ma:chado de^ cretează exmatir:icularea multor studenţi ai Universităţti din Havana şi dezlănţuie per^ secuţii împotriva conducătorilor studenţilor.

Sindicatele îşi exprimă opoziţia faţă de re^ gimul machadist. O fracţiune a partidului liberal, care se opune acestui plan, se dPs^ prinde din partidul liberal şi formează Uniu^ nea Naţionalistă, care se opune şi ea regi^ mului lui Machado.

Pe măsură ce situaţia se complică, Ma^ chado cade tot mai mult în braţele banche^ rilor şi companiilor străine. În 1929 agenţii săi îl asasinează pe Mella, care se refugiase în Mexic. Şi imediat după această crimă, Machado concurează ca unic candidat al ce^ lor trei partide tradiţionale, aceasta după ce interzi:s€Se fo marea a1tor pamde şi reoI'ga^ nizarea celor vechi.

Un alt factor agravează situaţia politică : crahul băncilor din Statele Unite şi începu^ tul unei crize cu urmări catastrofale pentr11 Cuba.

Producţia de zahăr scade de la 5 la 2 mi^ lioane de tone în 1930 ; preţul per livră ajunge mai puţin de un centavo. Cresc ta^ rifele prohibitive pentru zahăr în Statele Unite. Salariile muncitorilor de pe plantaţii scad, ceea C€ face ca un val de şomaj şi mi^ zerie să se reverse asupra clasei muncitoare.

La opoziţia muncitorească şi studenţeasdi se adaugă acum şi aceea a ţăranilor, şi chiar a unor industriaşi, comercianţi şi funcţin- nari înăb~iţi de criză.

În martie 1930 izbucneşte o grevă gene^ rală de 24 de ore. Lozincile politiC€ sînt : libertate pentru deţinuţii polirtici, redeschi^ derea sediilor muncitoreşti închise, demisia lui Machado.

La 30 septembrie al aceluiaşi an, are loc o mare manifestaţie studenţească, care este dizolvată în mod sălbatic de poliţia lui Ma^ chado. Studentul Rafael Trejo cade rănit dE> moarte. Asasinatul său are o enormă reper^ cusiune în toată ţara, care se încorporează decisă în lupta antimachadistă.

Versiunea oficială a morţii, dată de şeful poliţiei judiciare, Alfonso Fors, este că Trej<' aparţinea „unui mic grup reprezentat de 1,2 sau 3 % din studenţi, dedicat propagandei revoluţionare sub direcţia unor elemente co^ muniste!"

Cum se poate vedea, Machado de asem~- nea a uzat de pretextul anticomunismului pentru a justifica asasinatele şi teroarea îm^ potriva întregului popor.

Acest pretext era folosit în aceeaşi măsură împotriva comunistului Mella ca şi împotriva lui Trejo, care nu era comunist.

În aceeaşi zi, directoriul studenţesc lan^ sează următorul manifest :

„În consecinţă, unica soluţie a problemei cubane este să înceteze actualul regim şi să fie imediat gonit Machado de la preşedinţia republicii. Aceasta nu este aspiraţia unei *mi^* norităţi nemulţumite, ci este strigătul una- nim al ţării întregi, ţara fiind dispusă să ajungă la acest rezultat prin toate mijloacele şi prin toate sacrificiile, chiar cu preţul pro^ priei vieţi, pentru că - aşa cwn spunea Marti - drepturile nu se cerşesc, ele se smulg! Jos tirania! Jos Machado !"

Din această zi se intensifică şi se extinde lupta sîngeroasă şi definitivă între poporul cuban şi dictatura lui Machado. Această luptă împotriva regimului machadist ia for^ mele cele mai variate, în care participă cele mai diverse sectoare ale vieţii publice.

Studenţii, sub conducerea directoriului, fac frecvente demonstraţii, fac să circule propa^ ganda antimachadistă, apelează chiar la anar^ hie, îndemnînd la asasinarea principalelor persoane ale regimului şi la punerea bom^

belor.

Muncitorii, conduşi de partidul comunist, desfăşoară greve, marşuri ale foamei, mar^ şuri ale şomerilor. Uniunea naţionalistă şi alte fracţiuni desprinse din partidele tradi^ ţionale încearcă să realizeze expediţii şi răscoale care eşuează. Din sectoarele cele mai reacţionare ale păturii medii se formează o organizaţie secretă, „A.B.C.", care utilizează terorismul ca metodă de luptă împotriva gu^ vernului.

Multe nuclee de răsculaţi activează în toată ţara.

În faţa tuturor acestor aspecte ale luptei şi ale rezistenţei naţionale, Machado apelează la o teroare din ce în ce mai neînkînată. umplînd insula cu cadavre.

Aşa se ajunge la anul l 93::J, anul căderii lui Machado.

Pînă în acest moment, politica oficială **a** Statelor Unite sub preşedinţia republicanului Hoover, a fost susţinerea - împotriva vîntu^ lui - a tiranului Machado. La venirea **lui** Franklin Delano Roosvelt la preşedinţia Sta^ telor Unite, acesta trimite în Cuba pe amba^ sadorul Benjamin Summer Welles, cu *de^* pline put.eri pentru a interveni în viaţa cubană, ascultînd opinia fiecăruia dintre fac^ torii opoziţionişti şi căutînd soluţia cea mai favorabilă, evident, int.ereselor nord-ameri^ cane.

Politica pe care o aplică Summer Welles este aceea de a evita prin toate mijloacele ca revoluţia să se dezlănţuie. Iată ce indică secretarul de stat al Statelor Unite, Cordel Hull. ambasadorului său din Havana:

„Veţi considera ca principalul dv. obiectiv negocierea unui acord definitiv detaliat şi obligatoriu între actualul guvern cuban şi liderii responsabili care i se opun, negocieri care să ducă la un armistiţiu în actuala agi^ taţie politică periculoasă, pînă în momentul în care se vor

putea efectua alegeri naţio- nale în Cuba."

Dar Welles nu avea numai propuneri po^ litice, ci folosindu-se de dificila situaţie a lui Machado, ambasadorul încerca proiectul unui nou tratat comercial, încă mai dezavantajos pentru Cuba decît cel care exista în momen^ tul respectiv. Welles mărturiseşte în cores^ pondenţa sa secretă că „viitorul tratat va asigura monopolul practic al produselor nord-americane pe piaţa Cubei".

Partidele liberal şi conservator, c.are îl sprijineau pe tiran, sînt de acord cu politica media ţionistă.

Numai două sectoare luptă pentru demni^ tatea naţională respingînd mediaţia : cel stu^ denţesc şi clasa muncitoare. Directoriul stu^ denţesc, din 1933, după o pasionantă discuţie, îşi fixase poziţia într-un important docu^ ment.

În încheiere, manifestul spunea : „Guver^ nanţii actuali sînt condamnaţi de către tineret şi dacă împrejurările sau presiunea străină vor ajuta sustragerea acestor guvernanţi sancţiunilor legii şi ale justiţiei, prin aceasta ei nu vor fi absolviţi de crime şi nu vor primi mai puţin sancţiunea morală a persoa^ nelor cinstite şi demne. Nu putem să discu^ tăm cu asasinii şi călăii noştri şi nici să recunoaştem condiţia impusă de dl. Welles sectoarelor mediaţioniste, un statut juridic pe care-l considerăm în continuare ilegitim pen^ tru că încalcă principiile constituţionale pînă acum socotite drept inviolabile".

De asemenea au respins politica mediaţio- nistă partidului comunist, sindicatele munci^ toreşti, ale căror formaţii clandestine se extindeau în întreaga ţară şi un mic sector dezident al mişcării „A.B.C.".

În timp ce în clădirea ambasadei se duc negocieri mediaţioniste, pe străzi agitaţia antimachadistă persistă şi creşte. Welles, în timp ce discută cu sectoarele opoziţioniste mediaţioniste, manevrează în mod secret îm^ preună cu

Machado în spatele aşa-zisei opo^ ziţii.

Dar nimeni nu mai era capabil să reţină fluxul luptei popularr-e împotriva dictatorului.

În primele zile ale 1ui august se pregăteşte greva generală. La 7 august Welles telegra^ fiază Departamentului de Stat :

„Greva generală s-a extins în toată repu^ blica, toate mijloacele de transport sînt paralizate ; funcţionarii guvernului din De^ partamentele Sănătăţii, al Comunicaţiilor şi al Alimentaţiei Publice au declarat grevă şi, în consecinţă, nu funcţionează nici telegraful, iar necesităţile sanitare ale populaţi.ei nu pot fi satisfăcute. Toţi comercianţii, toate restau^ rantele şi chiar hotelurile sînt închise şi în 24 de ore va izbucni foamea."

Surruner Welles văzînd situaţia, schimbă planul şi propune lui Machado să renunţe şi să predea puterea unui secretar de stat „im^ parţial".

Machado acceptă. În ziua de 9 august, pre^ văzînd noi tulburări, Welles cere să se trimită două vase de război în apele teritoriale ale Cubei.

La 11 august Welles îi propune următoarea soluţie : ~dintele şi cabinetul să de^ misioneze, lăsînd ca unic membru pe gene^ ralul Alberto He:rrera, şeful arniatei, care va tine locul preşedintelui pi.nă cînd se vor efec- . tua reformele constituţionale şi se va numi, în 1934. un vicepreşedinte care îl va substi^ tui pe Hert"eT'a.

„ Well~s, într-o scrisoare către guvernul american, enumeră avantajele planului său :

1 Salvează obrazul, adică amorul propriu al lui Machado dind senzaţia că acesta a re^ fuzat mediaţia şi a acţionat pe cont propriu ;

2 Îi garantează lui Ma.chado viaţa şi secu^ ritatea proprietăţilor;

3 Le dă garanţie liberalilor, care se tem de represalii opoziţioniste ;

4. Asigură fidelitatea armatei, care este devotată 1u i Herrera ;

5 Este satisfăcător pentru opoziţie;

6 Herrera este unicul membru al actualu^ lui guverti care a sprijinit în permanenţă eforturile mele pentru a ajunge la soluţio- narea pacifică a problemei politice şi mi-a rămas credincios."

Herrera este extrem de maleabil sugestii^ lor care exprimă interesele Statelor Unite. Şefii îşi dau însă seama că Herrera, genera^ lul machadist, nu va fi acceptat, şi vor să-l pună în locul său pe Carlos Manuel de Cespedes, cu un cabinet din care să facă

2-13 parte şi Herrera. Welles îl impune pe Ces^ pedes.

Machado fuge în străinătate, poporul se revarsă pe străzi. E 12 august 1933.

Tiranului căzut îi urmează Carlos Manuel de Cespedes, marionetă impusă în cele *din* urmă de Swnmer Welles. Aceasta reiese foarte clar *din* wmătoarea declaraţie a lui Welles : „lm.i cere zilnic sfatul asupra tutu^ ror hotărîrilor, care îmbrăţişează de la pro^ blemele politicii interne şi cele relative la disciplina armatei, pînă la numirea de per^ sonal în toate ramurile guvernului".

Dar în ţară există o situaţie pe care nici conducătorii politici ai vechii opoziţii nu în^ drăznesc să încerce s-o potolească. Grevele, manifestaţiile, demonstraţiile masive, ocupa^ ,rea pămînturilor de către ţărani - iată cîteva fapte care se întîmplă în fiecare zi. Poporul, cu propriile sale m.iini, pedepseşte pe călăi şi distruge proprietăţile foştilor funcţionari machadişti.

La 4 septembrie guvernul Cespedes-Welles cad.=, ca un rezultat al mişcării care a avut loc m *Cuartelul Columbia,* mişcare condusă de un sergent numit *Batista* şi sprijinită de directoriul studenţesc.

Se formează un nou guvern. aşa-zis „La Pentarquia", care la 10 septembrie îl desem^ nează pe doctorul Grau San Martin ca pre^ şedinte.

Guvernul Statelor Unite nu recunoaşte acest guvern. Între timp, ambasadorul Sum^ mer Welles şi succesorul său Caffery încearcă să unească pe toţi factorii contrarevoluţionari pentru a zdrobi guvernul şi a frusta revolu^ ţia. Ambasada se sprijină pe foştii funcţio- nari machadişti, foştii ofiţeri ai armatei lui Machado, pe organizaţia teroristă „A.B.C.", pe „uniunea naţionalistă" şi pe alte forme conservatoare şi încearcă să ciştige sprijinul lui Batista pentru a face să cadă guvernul lui Grau-Guiteras. Iată cum descrie Welles întrevederea sa cu Batista :

„La 4 octombrie i-am spus că, după părerea

mea, el este singurul om care reprezintă autoritatea în Cuba. Am adăugat că aceasta se datorează în mare parte faotului că pare să se bucure de sprijinul real al truoei, în parte acţiunii si1ture şi hotărîte a truoelor împotriva comuniştilor şi ale elementelor de extremă radicală. Astfel, i-am spus, s-au gru^ pat în jurul său majoritatea intereselor co^ merciale şi financiare ale Cubei, care caută ocrotire, ocrotire pe care nu o pot găsi decît în persoana lui."

Sub presiunea Departamentului de Stat şi a armatei conduse de Batista, guvernul cade, după patru luni de existentă. Se formează un nou guvern Mendieta-Batista cu sprijinul deplin al Statelor Unite.

Noul guvern Mendieta-Batista dezlănţuie teroarea ca să rupă valul revoluţionar. Po^ porul însă rezistă.

În martie 1935 o grevă generală împotriva guvernului este înecată în sînge.

Chiar dacă în cursul zilelor furtunoase din 1933-1934 s-au obţinut unele cuceriri şi în anii următori s-au obţinut şi altele (abolirea amendamentului Platt, constituţia burghezo^ Jemocratică din 1940), se poate afirma însă că obiectivele fundamentale ale revoluţiei din 1933 n-au fost atinse. A fost această re-

voluţie, ca şi cea din 1895, o revoluţie jefuită de către intervenţia străină, nord-americană.

Poporul cuban va trebui să aştepte, să su^ fere şi să lupt.e un sfert de secol, ca să trăiască la 2 ianuarie 1959 momentul în care armata revoluţionară victorioasă a proclamat deplina suveranitat.e naţională a ţării.

„AY, CUBANOS ! EL AMOR AL SEMEJANTE"' ... ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

Uneori prozatorul, obişnuit cu „recea" înfăţişare a întîmplărilor şi pasiunilor, a bucuriilor şi durerilor, a victoriilor şi înfrîngerilor, regrr-etă că nu e poet, că nu poate să-şi transmită emoţiile în largi cadenţe legănătoare, să sugereze inefabila melancolie a serii sau explozia de bucurie a răsăriturilor ...

Am simţit acest regtret în tot timpul călătoriei de-a lungul Cubei, *tierra mds hermosa que ojos humanos nunca vieron,* pentru că numai poemul ar putea reda virila giraţie a orgoliosului zbor al vulturllor. *las auras tinosas,* tot atît de numeroşi ca la noi ciorile, fulgerul zvelt al pailmierilor, *las palmas reales,* mîn^ dria cubanilor şi termenul de comparaţie al demni^ tăţii *(Hemos de poner la justicia tan alta como las palmas"* §§§§§§§§§§§§§§§§ a spus Mariti; am auzit acest aforism ori de cîte ori un cuban mă vedea privind cu admiraţie flacăra verde a palmierilor), *las palmas reales,* suge^ rînd o lamă de Toledo smulsă din teacă şi îndrnptată spre cerul pm. ..

Am trecut ore întregi pe sub răcorosul umbrar al crengilor de *ceiba, el arbol de la paz,* uriaşul arbore ale cărui 1ramuri se unesc deasupra *Careterrei Cen^ tral* ; am privit, cu un ascuţit sentiment al întoar^ cerii în urmă, în timp, imensele turme de *sebu* pe nesfirşitele întinderi plane din Camagtiey.

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ „Iubirea de aproapele tău" ...

§§§§§§§§§§§§§§§§ „Trebuie să punem dreptatea tot atît de sus cît se înalţă palmierii".

(Sebu e boul indian, cu cocoaşă în spinare, rezistent, mulţu- mindu-se cu puţin.)

- Guvernul are mult de furcă cu *los guajiros,* care^ nu vor să crească *sebu,* ci vaci de Olanda, care, din păcate, nu rezistă la clima noastră - îmi spune Ar^ mando.

- şi de ce nu vor *sebu?*

- Pentru că e urît. Vacile olandeze sînt mult mai frumoase, *mucho mas hermosas.* Cubanii au un pro^ fund simţ al frumosului, *un sentido muy alto de la hermosura* - îmi spune cu mîndrie Armando, apă- sînd pe accelerator.

În jurul turmelor călăresc pe cai acoperiţi de spu^ mă *los guajiros; sombrero de yarey,* cizme cu toc foarte înalt şi uriaşi pinteni de argint, Colt-ul inevi^ tabil şi un aer de *grande de Espaii.a.*

Am admirat, neîndră:zmind să le ating, pentru a nu distruge armonia policromă, piramide de fructe cu^ bane : *la Pina,* ananasul ca un arici de aur, acidulat şi rece; *el mamey,* ca o grenadă de marmură vineţie şi atît de dulce, incit după ce l-ai mîncat ţi se pare că te prefaci într-un borcan de dulceaţă ; *la Fruta bomba,* pepenele care creşte pe pomi şi are miezul de chihlimbar vechi; *el mango* savurosul şi perfidul *mango* ; *los platanos* nenumăratele sorturi de ba^ nane, dintre care unele se prăjesc în unt şi se ser^ vesc alături de la *langosta grille,* care pare un car^ dinal opărit; *la caii.a de azucar,* ciomagul acesta gros şi verde care-l ronţăie copiii mînjindu-şi tot obrazul cu sucul aromat şi atrăgtnd roiuri de muşte în jurul lor; *el coco,* nuca de cocos verde, frigider natural, în care se taie un cep printr-o precisă şi fulgerătoare lovitură de *macheta,* ş:i mai ales portocalele, *las na^ ranjas,* aurii, mari şi fiiră simburi, rotunde ca un sin de fată mare. .. (La o staţie de benzină, alături de noi se aprovizionează un camion încărcat cu portocale uriaşe ; le privim lacomi şi şoferul, cu bocancii îm^ podobiţi de pinteni uriaşi, mirat că dăm atîta atenţie lacomă unor fructe atît de banale, ne umple maşina, rlzind; trecătorii se .adună şi ne învaţă cum să le descojim cu briceagul ; sînt încîntaţi că ne plac, ne bat pe umeri : i

A, que buena gente ! Como le gustan las naranjas ! **********

Cînd am primit primul *tabaco* şi am tras în piept fumul albastru, de o savoare unică, mi s-a făcut negru înaintea ochilor ; pe urmă m-am obişnuit. Ţigara cubană, tare şi parfumată, îţi lasă pe buze un uşor iz dulce, de zahăr, predispune la reverie. ..

Am admirat la fabrica „Regalias el Cuno" dexte^ ritatea şi măiestria unică pe care le posedă *las taba^ caleros;* aşezaţi la măsuţele lor, muncitorii sortează după culoare, după pipăit, după miros, după gust foile *mari* şi late de tutun. Operaţia decurge cu o viteză uluitoare ; tutunul, *el torcido,* e răsucit cu o mişcare care ţine de prestidigitaţie, învelit într-o foaie specială, subţire şi rezistentă, lipit, tăiat şi *el tabaco* e gata, zvelt, semănind cu un mic zepelin, sau cu un *tibur6n* cafeniu ; bineînţeles, toată lumea fu^ mează fără încetare, dar fumul şi praful sînt aspi^ rate ; *aici* lucrează 750 de muncitori, se fabrică 40 OOO OOO ţigarete pe săptămînă.

Cea mai interesantă instituţie din fabricile de tutun *e* fără îndoială „Instituci6n de la Lectura" ; pentru a lupta împotriva abrutizării muncitorilor care fac o muncă manuală destul de stereotipă era angajat un lector; acesta citea romane, povestiri, poezii şi mai tîrziu material revoluţionar. Spaniolii au simţit de la început că această instituţie *e* „subversivă" şi au luptat împotriva ei cu toate mijloacele ; dar lectorul şi ascultătorii reuşeau de cele *mai* multe ori să de^ joace cenZl,lTa şi supravegherea poliţienească; în pa^ ginile unor romane siropoase, sau ale unor intermi^ nabile povestiri istorice de *capa y espada* erau ascun^ se manifeste, articole ale lui Marti. mai tîrziu comu^ nicatele armatei revoluţionare.

Aşezat în faţa unui microfon, un om î,n vîrstă citeşte cu o voce înflăcărată şi însoţindu-se de gesturi impresionante un articol din ziarul *Revoluci6n;* cînd ne-am apropiat de el. s-a oprit din lectură şi cu

---

********** Ce oameni buni ! Ce mult le plac portocalele !

aceeaşi voce, să fim sinceri, cam profesional avîn^ tată, ne-a invitat să spunem· cîteva cuvinte ; la sfîrşit, muncitorii işi manifestă aprobarea bătînd în mesele lor ou cuţitele de tăiat tutunul.

Plecăm din fabrica „Regalias el Cuiio" încărcaţi de pachete de ţigări, cutii cu *tabacos* (aşa se numesc aici ţigărHe de foi cunoocute sub numele de havane) ; din păcate, mai tîrziu, acasă, ţigările nu mai au savoarea de la început, e de vină iarna, probabil...

*

* *

Şi romul, *el r6n Bacardi,* băutura piraţilor, ·spirtul cu abur dulce al trestiei de zahăr a cărui preparare se face după legile nescrise, dair cu atît mai riguroase, de pe wemea cînd *Los Hermanos de la Costa* goleau baler:cile pline cu licoarea dătătoare de puteri ; *el r6n aiiiz,* sau *carta blanca,* un fel de vodcă, sau *aiiejo,* romul auriu, uleios, care dă picioarelor o „indepen^ denţă" absolută; şi *el Daiquiri,* rom şi gheaţă pisată, zahăr, lămîie, băutura „răcoritoare" care te încăl- zeşte. Am încercat toate astea, invitaţi de Nicolas Gui11en în „La Bodeguita", cea mai vestită cîrciu^ mLoară din Havana, cîteva mese doar, dar pereţii acoperiţi cu fotografiile şi semnăturile tuturor scrii^ torilor din lume care au trecut pe aici : un nume scris cu litere mari, lăbărţate, apăsate: EEnest Hem^ mingway, *don Ernesto,* bătrînul care umbla pe mare, şi Carlos Puebla, care le cîntă consumatorilor : *Se acab6 la diversi6n,* s~a termînat cu distracţiile. La cîţiva paşi, catedrala din Havana, construită în 1788 în stil neoclasic; aici s-au odihnit rămăşiţele pămîn- teşti ale lui Cristofor Columb (Cristobal Colon, cum îi spun spaniolii) pînă în 1898, cînd au fost duse în Spania. Exteriorul în stil baroc spaniol, greoi, pom^ pos, de o silnică solemnitate : în interior, multe cutii ale milei cu inscripţii *în* engleză. În *el patio,* curtea liniştită şi plină de flori, călugăriţele predau lecţii unor copii plictisiţi ; alături, muzeul Arhidiecezan care posedă pînze de Murillo, ale pictorilor cubani Romanach, Escobar şi... muniţii şi arme.

„Problema religioasă", calul de bătaie al presei imperialiste, de fapt nu există. Ca pretutindeni în lume, biserica catolică a fost şi în Cuba, şi întotdea^ una, alături de tot ce era reacţionar, negativ, exploa^ tator. În timpul războiului de independenţă biserica catolică a binecuvîntat exeouţiile în masă ale patrio^ ţilor, lagărele de concentrare cu care Valentino Weyler, sîngerosul general spaniol, împinzise Cuba. Atunci *El Diario de la Marina* agita furibund steagul rasist al „pericolului negru". Preoţii catolici. marea lor majoritate aparţinînd arhireacţionarului ordin al iezuiţilor din Madrid, l-au bine.cuvîntat pe Batista; pe „listele secrete" ale tuturor marilor întreprinderi americane din Cuba figurau sume importante care se acordau ca *prebenda* preoţilor. Iar ei se achitau con^ ştiincios de misiunile încredinţate : micile cuşti de lemn unde se face spovedania la catolici erau de fapt urechile sigmanţei lui Ventura; predicile propovă- duiau supunerea, wnilinţa, eternitatea exploatării ; după asaltul Moncad.ei, cîţiva supravieţuitori, încre^ zîndu-re în cuvîntul monseniorului Perez Seranto, arhiepiscopul din Santiago de Cuba, s--au pus sub oblăduirea lui, iar slujitorul Domnului i-a predat călăului Chaviano, care i-a torturat şi i-a asasinat. La o lună sau două după victoria revoluţiei, atunci cînd a devenit clar că aceasta este o revoluţie adevărată, că ea nu va aluneca pe panta anticomunismului şi nu-şi va trăda promisiunile, biserica catolică a trecut la atac, a dezlănţuit o furibundă campanie împotriva lui Fidel Castro, împotriva tuturor refor^ melor revoluţionare. Prelaţii fa-anchişti au primit însă riposta cea mai dură tocmai de unde nu se aş- teptau : din partea credincioşilor catolici cinstiţi. La „predicile" şi „pastoralele" contrarevoluţionare, catolicii cinstiţi au răspuns ridicîndu-se în picioare şi înecînd cuvintele de ură şi aţîţare în notele imnu^ lui naţional şi imnului Mişcării 26 Iulie. În unele locuri credincioşii au gonit din biserici pe provocato- n1 m sutană, strigîndu-le: "Nu sînt.eţi preoţi, nu sînt.eţi cubani !"

Guvernul revoluţionar a dat dovadă de cea mai mare răbdare. Credincios principiului modern al des^ părţirii

bisericii de stat, al neintervenţiei statului în afacerile bisericii, n-a ripostat provocărilor deşănţate, nici chiar manifestaţiilor contrarevoluţionare (orga^ nizate după tipul american : cît.eva babe isterice, tobe, trompet.e, popi dezlănţuiţi anunţînd apocalip^ sul), manifestaţii reduse la neant de formidabila iro^ nie corosivă a cubanilor.

La întrebarea insolentă : „De ce nu se introduce studiul religiei în noile şcoli creat.e de guvern ?" - Fidel a răspuns calm : „În Sierra Maestra n-a existat niciodată biserică ; preoţii veneau într-un soi de turneu la doi sau trei ani o dată, bot.ezau nou-născu- ţii, sfinţeau mormintele, legiferau căsătoriile. N-au stat alături de ţăran, prefereau rolul de confesori particulari ai criminalilor şi familiilor lor. Ar fi ilogic ca noi să facem, pentru religie, ceea ce n-au făcut ei, timp de sute de ani".

În celebra sa scrisoare *Al hombre del campo* ††††††††††††††††, Jose Marti spunea :

„Nu arăta preotului această scrisoare. Pe el îl în^ teresează să te ţină în întuneric.

Şi. cum el îţi ia bani ca să stropească cu apă creşte- tul fiului tău, ca să-ţi spună că eşti bărbatul femeii tale, lucru pe care-l ştii de cînd o iubeşti ş.i ea te iubeşte pe tine; cum el îţi ia bani şi pentru bot.ez, pentru mir, pentru căsătorie, ca să se roage pentru sufletul tău, îţi ia bani cînd mori ; cum el îţi refuză dreptul la cimitir, dacă nu-i dai bani, popa nu vrea niciodată ca tu să ştii că toate acest.ea n-au nici un rost, pentru că în ziua cînd vei şti, nu-ţi va mai putea cere nici un ban.

... Eu, care nu-ţi cer nimic pentru scrisoarea mea, 3.5 dori. omule de la ţară, să vorbesc cu tine şi să-ţi spun adevărul. Nu-ţi cer să crezi aşa cum cred eu. Citeşte cele ce-ţi spun şi crede, dacă ţi se par adevă- rate. Prima datorie a unui om este să gîndească el însuşi. Şi pe wmă, bunule ţăran, adună în jurul tău soţia, copiii, citeşte-le limpede şi rar şi de mai multe ori tot ceea ce-ţi scriu.

De ce să-ţi duci fiul la botez ?. ..

Spune-mi, prietene : poate fiul tău deveni btliil, numai pentru că un popă îi stropeşte creştetul cu pu^ ţină apă

---

†††††††††††††††† Omului de la ţară.

rece ? Dacă ar fi aşa, toţi cei botezaţi ar fi oameni buni. Şi vezi prea bine că nu este aşa.

Şi în afară de asta, chiar dacă apa ar avea virtutea de-a face pe oameni mai buni, de ce să încredinţezi unor mîini străine creştetul copilului tău? De ce să n-o faci tu însuţi? Este oare mai rea apa cu care o să stropească creştetul copilului tău un om cinstit, decît aceea cu care-l va stropi un preot, om de obicei vicios, care te obligă să te căsătoreşti în timp ce el are ţiitoare, care vrea ca fiii tăi să fie legitimi în timp ce ai lui sînt nelegitimi, care-ţi spune să dai copiilor numele tău şi el nu dă copiilor numele lui? Nu faci bine crezînd că un asemenea om este mai presus decît tine.

Cel care munceşte mai mult, cel care nu e vicios, cel care trăieşte iubindu-şi soţia şi copiii, acela este omul cel mai cinstit, cel mai demn.

Chiar dacă ai fi un ucigaş, atunci cînd ai un copil te faci mai bun. Pentru el începi să simţi remuşcări, pentru el regreţi că ai făcut rău, pentru el îţi făgă- duieşti ţie însuţi să încerci să devii un om cinstit : nu-ţi aminteşti ce s-a întîmplat în sufletul tău cînd ai avut primul copil ? Erai fericit, intrai şi ieşeai fără rost în casă, tremurai pentru viaţa soţiei şi a co^ pilului. Şi cînd vedeai că totul merge bine, ţi se umpleau ochii de lacrimi, îţi sărutai soţia şi te sim^ ţeai pentru cîteva minute CUTat ca soarele şi puternic ca lumea întreagă.

Spune, prietene, un preot poate să-ţi iubească mai mult copilul tău decît tu însuţi ?. ..

Popa îţi spune de asemenea că trebuie să-ţi botezi copilul ca să intre în împărăţia cerurilor. Dar el nu-l botează pe nou-născut decît dacă îi dai bani, sau grîne, sau ouă, sau păsări ; dacă nu..,1. plăteşti, nu-ţi botează copilul. Iată că aceasta impărăţie a cerurilor valorează ciţiva *pesos,* o măsură de grîne, cîteva ouă sau porumbei.

La ce-ţi trebuie, ce nevoie ai tu ca fiul tău să intre într-<:> asemenea împărăţie a cerurilor?. .. Ce părere ai tu de un om care spune că-ţi va face un mare bine, care ţine în mina lui posibilitatea de a-ţi face acest mare bine, de care depinde mîntuirea ta şi nu ţi-l face, dacă n-ai ciţiva *pesos ?* Ce părere ai tu de un

Dumnezeu care are asemenea slujitori? Acest Dum^ nezeu, care se tîrguieşte, care vinde mîntuirea, care face totul numai în schimbul banilor, care trimite pe oameni în iad dacă nu-i plătesc şi dacă-i plătesc îi trimite înapoi cer, acest Dumnezeu este un soi de cămătar.

Nu, prietene drag, nu există asemenea Dumnezeu!

Jose Marti"

Am transcris această scrisoare nu numai pentru frumuseţea ei, ci în primul rînd pentru că ea e o oglindă foarte clarr-ă a atitudinii intelectualului cuban pentru care problemele oamenilor simpli, asupriţi şi umiliţi au fost întotdeauna problemele lui. şi pentru rezolvarea acestor probleme n-a pregetat să-şi dea viaţa. Fidel Castro nu este o apariţie extraordinară, de neexplicat: el continuă marea tradiţie a intelec^ tualilor care au înfruntat moartea pentru ca. adevărul să biruie; intelectuali a căror principală mîndrie, al căror principal titlu de glorie a fost lupta pentru fericirea, libertatea şi demnitatea poporului.

Cimitirul *Colon* din Havana. .. alei largi, pe care circulă maşini, criptele în m~ură, adevărate opere de artă, ale marilor familii. Ici şi colo steagul roşu- negru al Mişcării 26 Iulie, aici îşi dorm somnul de veci martirii luptei pentru libertate. ..

Dar majoritatea criptelor poartă nume sonore, se inalţă orgolioase, prelungind sfidarea şi dincolo d~ moarte.

Un tînăr miliţian ne conduce; ne spune că în zilele acestea cimitirul a devenit un fel de loc de

adunare al contrarevoluţionarilor ; sînt îngropaţi cu pompă teroriştii exeoutaţi ; preoţii ţin cuvîntări în care imploră blestemul cerului asupra guvernului sub privirea ironică a muncitorilor înarmaţi. (Toate ace^ stea nu împiedică bineînţeles propaganda imperia^ listă să acuze guvernul revoluţionar de în'eoleranţă religioasă !)

Străbatem aleile liniştite, pustii ; cimitirul e în^ tr-adevăr impresionant. Dar iată în poarta unei cripte, .împodobite cu un blazon nobiliar, un miliţian stă tolănit comod, ca într-un fotoliu, şi citeşte *Cartilla del Alfabetizador* *.

La 4 martie 1961 poporul l-a silit, literalmente l-a silit pe Fidel să abordeze deschis problema bisericii. Iată cum s-au petrecut Lucrurile.

Era aniversarea unui an de la atentatul împotriva vasului belgian „La Coubre", care aducea arme în Cuba. Vasul a sărit în aer în portul Havana; au fost foarte multe victime; s-a stabilit că era încă una din nenumăratele provocări ale F.B.I. Fidel a ţinut o cuvîntare în care a spus deschis tuturor acestor lucruri pe nume ; a făcut un bilanţ al anului care a trecut de la această crimă a imperialiştilor.

Spre sfîrşitul cuvîntării, cineva strigă :

- Fidel, vorbeşte despre popi !

- Să-i lăsăm pentru altă dată - răspunde Fidel - m-am ferit să pronunţ aici cuvîntul „popă", pentru că altfel nu mă lăsaţi să termin pînă la noapte.

Zadarnic. Incep lozincile. O sută de mii de oameni strigă :

- Fidel ! *i Seguro ! i A los curas dales duro!*

- FIDEL! *i QUE* LOS *CU RAS CORTEN CA!VA,* Y *SI NO QUIEREN CORT ARLA QUE SE V AYA N PARA ESPANA !* **

* Broşură *de alfabetizare.*

** ... şi popii să taie trestie de zahăr, iar dacă nu vor s-o taie, să se ducă în Spania !

- Da, domnilor, trebuie să tăiem trestie. E un lucru minunat, duminica, să tăiem trestie. E minu^ nat ! Un exerciţiu foarte bun, sănătos ... cunoaştem viaţa de la ţară. Aici trebuie să implantăm principiul leninist „cine nu munceşte, nu mănîncă". (APLAU^ ZE) Noi trebuie să stabilim principiul că fiecare bărbat sau femeie are dreptul să muncească şi că, în acelaşi timp, fiecare bărbat şi femeie are datoria să muncească! (APLAUZE; Strigăte: „Da' ce e *cu popii?")*

- Acuma o să se spună că dwnneavoastră „aţîţaţi pasiunile guvernului", că dumneavoastră „radicalizaţi guvernul", că dumneavoastră „treziţi instinctele noastre josnice". că dumneavoastră sînteţi nişte de^ magogi (RISETE), mai ales că nici prin gînd nu mi-a trecut să atac astăzi această problemă ...

- *FIDEL ! i SEGU RO! A LOS CU RAS DALES DURO!*

- Tovarăşi, riscăm să ne excomunice pe toţi ! Dumneavoastră vedeţi cîte lucruri absurde inven^ tează duşmanii, ne acuză că trimitem toţi copiii în China, în Rusia„. vor să zugrăvească revoluţia ca pe o duşmană de moarte a religiei. Revoluţia i-a lăsat în pace pe aceşti domni ; ei nu ne lasă în pace pe noi. Acum vor zice că ne-am lăsat antrenaţi de un grup de sălbatici, care s-au adunat aici să strige, de plebea beată de sînge şi alte lucruri în acelaşi stil. Sper că vor recun~te cel puţin că aici s-a adunat o masă de m unei tori. Ia să vedem, să ridice mîna cine are vreo moşie ! (RISETE) Să ridice mîna cel care a petrecut cîteva vacanţe pe Riviera franceză ! (RlSETE)

De ce sînt dumnealor indignaţi ? Ne-a văzut po^ porul amestecîndu-ne în treburile vreunei biserici ? (NU !) Ne-a văzut poporul arestînd un singur popă ? (NU !) Şi credeţi oare că nici un popă n-a conspirat ? (RISETE) Se găseşte aici un singur om care crede că popii nu conspiră ? (RISETE) Scurt : i-am lăsat în pace. Uite, chiar în problema cimitirelor„. şi e o ce^ rere a poporului naţionalizarea cimitirelor. (APLAU^ ZE) Şi n-avem ce face altceva, pentru că nu se mai poate tolera acest grosolan tîrg ou cadavrele, acest privilegiu imoral, această chirie a mormintelor! Ci^

mitirul trebuie să fie locul unde se odihnesc rămăşiţele pămînteşti ale celor dragi nouă şi nu un iarma^ roc al morţii.

... De ce ne atacă pe noi ? Diferenţ.e ideologice, spun ei. Dar n-aveau nici un diferend ideologic cu asasinii ? Cu tîlharii ? Cu exploatatorii ? Cu vicioşii ?

... Probleme filozofice ? Foarte bine, să le dis^cute în seminariile lor, să le dezbată pînă la saţiu. Spuneţi, a atacat aici cineva religia în numele unor idealuri politice? (NIMENI !) De ce atacă ei ideile politice în numele religiei. dacă domnia lor nu e pe această lume? Noi ii atacăm şi-i combatem, tovarăşi, pentru că pun bombe ! Şi asta n-o să le-o permitem, sub nici o formă ... Iar dacă vor bătaie, atunci o să le dăm bătaie. Să nu-şi facă iluzii !

∗ ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

Mi-a povestit cineva că intrînd într-un *bohio* al unui *guajiro* negru în Sierra Maestra, a văzut pe un perete o splendidă mască neagră, de lemn, şi alături, una din banalele litografii catolice reprezentînd pe Isus Cristos. '

- Cine e acela ? a întrebat, arătînd spre masca idc:r lului negru.

- Cum cine ? s-a mirat omul. Cristo. *Nuustro Crist* o.

- Şi ăstalalt ?

- *Usted no este claro, compay* ∗. .. Cum? Nu-l cunoşti pe Fidel ? Ay, ay, ay. .. Mai uită-te şi dumneata prin ziare, ce naiba!

Ay, cubanos... ce cîntec nemuritor creaţi voi, în fiecare zi. de multe ori poate fără să vă daţi seama, aşa cum respiraţi, aşa cum iubiţi şi urîţi... Cum aş putea să uit şi cum ar putea să uite cineva care v-a văzut cu armele în mîini, cu cărticica de alfabetizare în buzunarul de la spate al pantalonului, cu ochii negri, adînci, cu inima voastră uriaşă !

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Dumneata nu eşti lămurit, nene. ..

.. .În faţa unui centru de înscriere a voluntarilor plinge un puşti; are cel mult 12 ani şi plînge amar^ nic, furios, se zbate, strigă, ameninţă cu pumnii, dă din picioare, îmbrinceşte un miliţian care încearcă zadairnic să-l potolească, îl loveşte în piept, vrea să-i pună piedică, se zbate, ia martor universul întreg, ameninţă că va vorbi cu Fidel şi plînge chinuit, cu hohote ...

- Ce s-a întîmplat?

- Nimic. .. Vrea să se înscrie în miliţie. Şi-a falsificat cu un creion actele, zice că are 17 ani ... uitaţi-vă şi dumneavoastră, se vede de la o milă ...

- Minţi, contrarevoluţionarule!

- Lasă, că o să ai tot timpul să lupţi ... a,vem mulţi duşmani ...

- Eu vreau să lupt acum ... Las' că vă aranjez eu pe toţi care m-aţi jignit.. .

.. .Sîntem opriţi pentru ... exces de viteză; numai Dumnezeu ar putea stabili graniţa între viteza legală şi cea excesivă ; fapt este că sîntem opriţi şi un mi^ liţian ne ţine o lecţie ; la urmă, scoate un formular şi-l întinde şoferului, spunîndu-i maiestuos :

- Scrie-ţi tu singur amenda, că dacă ţi-o scriu eu. .. ai să vezi tu !

Armando completează formularul. Plecăm. Deo^ dată-J. văd că are ochii umezi de lacrimi.

- Ce e, Armando ?

- Nu ştia să scrie. Inţelegi? Era analfabet. .. N-a vrut să spună, din *orgullo* .

... Undeva, în Cuba, orăşelul Jatibonico: străzi drepte, palmieri, case de lemn, soare. Un bătrin *guajiro* se apropie, se prezintă :

- Severo Luna Echemenda, *yo soy muy amante de la Paz*§§§§§§§§§§§§§§§§§§ ... E veteran al războiului de indepen- denţă, are cinci copii, *para servir la patria* ; odată *el general* Maceo, *el Titan,* i-a *spus* : „ Trebuie să ata^ căm, Severo", şi el a fost de acord... pe urmă s-

§§§§§§§§§§§§§§§§§§ „.iubesc foarte mult Pacea ...

a văzut că amindoi avuseseră dreptate.„

- *Adios amigos, adios compaiieros !*

Şi la altă oprire, Tereza, 17 ani, subţire, cu minu^ naţi ochi mari, în uniforma verde-olivo, suride fru^ mos, cu dinţi orbitor de albi :

- *Lucharemos con los dientes, con las uiias ...*
****

Şi o femeie în virstă, cu umbreluţă, o agită ca pe o armă:

- *Hasta el ultimo hombre, hasta vencer* o *mo-n.r . ...*
††††††††††††††††††

El Morro de Santiago de Caba... Trecem pont^ levis-ul coborit, pătrundem în măruntaiele uriaşului fort ; creneluri puternice, vechi tunuri de bronz şi alături, mitralierele epocii noastre, celulele întune^ cate în care-şi ţineau spaniolii prizonierii, sălile imense, goale în care ecoul tună ameninţător, întin^ derea strălucitoare a Mării Carr-aibilor. Strîngem mina unui soldat. Se prezintă :

- *Fausto Jimenez, presto a dar su vida por la pa.tria* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ ...

Simplu de tot; în clipa aceasta uit frumuseţea de paradis a peisajului, malul mării. şi, *mai* departe, colinele acoperite cu flori roşii violente, imense, ca nişte guri însîngerate. ..

- *Adios compaiiero Jimenez, muchas gracias ...*

- *i Patria* o *Muerte, venceremos !*

(Şi aici trebuie amintit domnul acela din bar, nu l-am întrebat cum îl cheamă, elegant, sumbru şi beat, care se legăna pe taburet şi încercînd să fie ironic, spunea un mare adevăr despre clasa lui : *i Patria* o *Muerte, moriremos !)*

... .În marele magazin „El Encanto" §§§§§§§§§§§§§§§§§§ cumpărăm „amintiri" ... Un vînzător în vîrstă ne întreabă de unde sîntem ; aflînd, ne strînge

---

********** Vom lupta cu dinţii, cu unghiile. ..

†††††††††††††††††† Pînă la ultimul om, pînă învingem sau murim ...

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡. „.gata să-şi dea viaţa pentru patrie.

§§§§§§§§§§§§§§§§§§ În aprilie 1961, marele magazin din centrul Havanei a fost aruncat în aer de terorişti.

mina şi ne oferă un cadou ; e într-adevăr un *regalo,* un număr al ziarului *Revolucion* ilegal, din decembrie 1958.

Lozincile momentului : Fii creştin *! NU* sărbători Crăciunul *!* .

Automobilişti *! Benzina „Shell" e* plină *de sînge !*

Ştiri de pe front :

„Forţele revoluţionare comandate de Camilo Cien^ fuegos au capturat 10 camioane încărcate cu soldaţi ai tiranului ...

Cuartelul Alto Songo ocupat de trupele Frontu^ lui 2, *Frank Pais.*

Au fost capturaţi : 50 de prizonieri, 79 de arme grele, 9 mitraliere, 16 automate San Cristobal. ..

Blocadă la Santiago de Cuba. ..

Frontul din Sierra Maestra. ..

Fotografii şterse, prost reproduse, dar cită forţă aveau în acel moment !... Soldaţi inamici îngrijiţi de medici *rebeldes,* capturarea unui tanc batistian, un avion doborît„.

Listă de piloţi asasini, majoritatea *seiioritos* din Havana, care mitraliază şi bombardează satele lipsite de apărare ...

Ştiri muncitoreşti, ştiri universitare. ..

Litere mici, aproape microscopice, hîrtie proastă de ambalaj, dar fiecare rînd anunţă mersul implaca^ bil al revoluţiei...

Cit aş fi dorit să te cunosc, *companero,* care păstrezi undeva, în casa ta, desigur la loc vizibil, desigur în locul icoanelor, cel mai preţios document al revo^ luţiei : *El Titulo de Propriedad no. 1 !*

Se le entregra al SE!\/OR ********** ... da, aşa e scris pe titlurile de proprietate, al senor, DOMNULUI şi niciodată acest cuvînt n-a fost mai la locul lui decît aici ; bucata aceasta de hîrtie e una din filele cele mai preţioase din istoria Americii Latine.

A face istoricul luptei pentru pămînt în Cuba în^

********** Se încredinţează Domnului...

seamnă de fapt a face istoria revoluţiilor cubane; rezolvarea acestei probleme seculare a însemnat pri^ mul pas spre viaţa nouă, spre fericire, spre demni^ tate, spre această extraordinară trezire a conştiinţei patriotice.

Incepînd din perioada în care Columb punea bazele cetăţii *La Espaiiola,* Cuba este decretată *Tierra Realengo,* adică proprietate a regelui; dar cum pe ipanioli îi interesau aproape exclusiv metalele pre^ ţioase, multă vreme situaţia a rămas ca înainte de descoperire. Pînă în 1536 concesiile de pămint erau foarte rare, în ciuda faptului că exista o *Real Cedula* †††††††††††††††††† a lui Ferdinand Catolicul, datînd din 1513, prin care Diego Velâsquez, primul guvernator spaniol al insu^ lei şi cuceritorul Cubei, era investit cu dreptul de-a repartiza „casas, *solares, tierres, caballerias y peo^ nias".* Primele latifundii au fost întrebuinţate mai mult pentru creşterea vitelor, decît pentru cultivarea pămîntului.

Pentru a delimita proprietăţile coloniştilor, exista o metodă destul de simplă : se fixa în pămînt un stîlp, un jalon, sau era însemnat un arbore mai deo^ sebit şi începînd de la aceste semne se întindeau, în formă de cerc, una sau două moşii. Şi astăzi se mai pot vedea primele semne prin care îşi marcau colo^ niştii proprietăţile circulare. Ele au început să fie lucrate cu negri, a căror forţă de muncă era evaluată, ca durată, la zece ani, după care negrul putea să crape. Foarte mulţi latifundiari absenteişti trăiau şi huzureau în Europa şi mulţi nici nu-şi cunoşteau întinderea averii.

O dată cu începutul secolului al XVIII-lea încep primele manifestări ale protestului, răscoale împo^ triva sistemului sclavagist.

Existau fenomene de revoltă individuală; sclavul fugea de pe moşie şi se ascundea în munţi; i se spu^ nea *Cimarron* (de la cima - munte, înălţime). Ter^ menul a intrat în viaţa curentă, *cimarronul* fiind un tip veşnic nemulţumit, visător, curajos, optimist, practicind

---

†††††††††††††††††† Decret regal.

aventura de dragul aventurii.

El apaleucade (săpătura) era un fenomen de revoii.tă colectivă, o manifestaţie în grup. Negrii se refugiau în munţi şi îşi organizau apărarea prin întărituri de lemn, stîlpi, trunchiuri; se apărau cu săgeţi şi lănci cu vîrf *de* fier. In Sierra de los Organos există văi complet închise, invizibile din exterior ; accesul la aceste văi se făcea prin peşteri şi rîuri subterane. S-au descoperit resturi de ceramică africană, tobe, felurite arme defensive.

Spre 1850, o dată cu creşterea producţiei de zahăT, apare un nou tip de producător: colonul liber. Acesta îşi prelucra recolta de trestie la fabrica cea mai apro^ piată şi reţinea o parte din zahăr pentru a-l vinde pe cont propriu. Spre sfîrşitul secolului, 30 % din suprafaţa Cubei era împărţită în 60 OOO de ferme *(fincas)* cultivatoare de trestie, aparţinînd colonilor.

Războiul de 10 ani a distrus, aşa cum am arătat mai înainte, foarte multe fabrici ; devine dominantă t.endinţa fabricilor de a-l distruge pe cultivatorul independent şi de a pune mina pe pămînturile lui. Procesul a devenit şi mai ascuţit în momentul în care companiile nord-americane au pătruns în Cuba.

Un articol al legii interzice proprietarilor de com^ plexe zaharife re, funcţionarilor şi acţionarilor lor să posede pămînturi pe care să se poată cultiva trestia de zahăr ; această măsură descentralizează bogăţiile strînse în puţine mîini. 200 OOO de cetăţeni intră în posesiunea colectivă, sub formă de cooperativă, ca stăpîni absoluţi ai culturilor de trestie.

Cultivarea tutunului începe în secolul al XVII-lea, pe irîurile Almendares şi Animoso, în apropiere de Trinidad. In timp ce cultura trestiei de zahăr a de^ terminat o dispersare a populaţiei, cultivarea tutu.,. nului duce la o concentrare a ei. Cind latifundiarii şi-eu dat seama că tutunul are o valoare comercială, au început şi primele lupte între *vegueros* şi *hacen^ deros* prin 1754, lupte despre care, de asemenea, a mai fost vorba.

Prezenţa în rindurile armatei de eliberare, *El Ejer^ citor Libertador,* a unui foarte mare număr de ţă-

rani, *guajiros,* dovedeşte caracterul profund popular al irăzboiului. Că ţăranii constituiau forţa cea mai de temut o dovedeşte acţiunea călăului spaniol Wey^ ler, aşa-numita „concentra.re a ţăranilor" în lagăre de exterminare.

În 1905, ca să nu dăm decît un exemplu, „Nipe Bay Company" cumpără pe un preţ de nimic 3 713 *caballerias;* lupta ţăranilor împotriva latifundiarilor străini şi autohtoni a culminat în 1933 în momentul răsturnării lui Machado, pe moşia *Realengo 18,* cînd cu arma în mină ţăranii au ocupat pămînturile :ce care le cultivau; lupt.a din *Realengo 18,* deşi zdro^ bită de trădarea lui Batista, a fost preludiul răscoalelor ţărăneşti, al revoluţiei agrare. În 1934 răsculaţii din *Realengo 18* îşi terminau un manifest cu cuvin^ tele : „Pentru stăpînirea liberă a pămîntului de către cei ce-l muncesc !"

În 1939 s-a putut celebra primul Congres ţărănesc, avînd ca deviză reforma agrară; în 1940 lupta mereu orescîndă a ţăranilor forţează înscrierea în Constitu^ ţie (faimosul articol 90) proscrierea solemnă a lati^ fundiilor şi ideea cedării lor ţăranilor. Dar Consti^ tuţia a fost uitată şi abia la 10 octombrie 1958, în Sierra Maestra, Fidel Castro proclamă *La Ley no. 3 del Ejercito Rebelde,* legea reformei agrare.

Această lege ii împroprietăreşte cu suprafeţe de *2 caballerias* pe toţi cei lipsiţi de pămint (care lucrează însă pămintul) şi declară că îndată ce guvernul re^ voluţionar va veni la putere, va lichida latifundiile. Şi îndată după victoria revoluţiei, chiar aici, în Sierra Maestra, e promulgată şi aprobată legea, documentul agrar cel mai însemnat din istoria Americii, prin care se fixează o clauză care exclude toate celelalte pro^ iecte de legi, limitînd extinderea. latifundiilor. În Cuba au existat latifundii aparţinînd monopolurilor nord-americane, pînă la 18 OOO de *caballerias* ; legea reformei agrare le limitează la 30, prevăzînd însă confiscarea moşiilor celor care au sprijinit în mod activ guvernul Batista, au comis acte de teroare, sau cei care au emigrat în străinătate, ca duşmani ai Pa^ triei. ln plus, se prevede că nici un cetăţean străin nu poate fi

proprietar de pămînt cuban.

Pe ferme de mii de *caballerias* latifundiarul între^ buinţează 8 pînă la 10 lucrători; astăzi, în coopera^ tive specializate în cultivarea moşiilor, a orezului, a bumbacului lucrează mii de bărbaţi şi femei, cei care formau înainte masa amorfă şi desperată a şomeri- lor. Pe pămînturile stăpînite înainte de 4 magnaţi, funcţionează astăzi 1 390 de cooperative. ln trecut, ca şi la noi, prăvăliile erau un mijloc cumplit de spe^ culare şi jefuire a ţăranului; aici se vindea „pe da^ t.orie", dar cu dobîndă de 20% (! ! !), aici îşi ipotecau oamenii puţinul lor avut, ca să-şi poată hrăni şi îm^ brăca sumar copiii ; acum, în toată Cuba, locul lor a fost luat de 2 OOO de magazine *(tiendas del pueblo)* care vînd ieftin ţăranilor lucrurile de care au nevoie.

Ştiind că nu lucrează pentru el, ţăranului nu-i păsa înainte de nici o calamitate ; orice s-ar fi întîmplat, lui mai rău nu-i putea fi ; acum funcţionează bri^ găzi care plantează pomi fructiferi, se ocupă de *în^* frumuseţarea pămîntului.

În procesul luptei revoluţionare, ţăranii şi-au dat seama de necesitatea unirii forţelor şi astfel au luat naştere organizaţiile ţărăneşti ; ele au reuşit să ob^ ţină în provincia Oriente ca ţăranii să dea armatei revoluţionare 10% din produsele lor; şi *los guajiros,* deşi trăiau în mizerie, au urmat acest consemn re^ voluţionar. Interesant este că, în clipa aceea, moşierii au început să se agite, să acuze armata revoluţionară că jefuieşte ţărănimea.

După victoria revoluţiei, *Las Milicias. Nacionales Campesinas* au asigurat şi asigură paza plantaţiilor, a cooperativelor, împotriva teroriştilor incendiatori ; M.N.C.-urile au avut un rol hotăritor în nimicirea grupului contrarevoluţionar din Escambray ; ele lă- muresc oamenii de avantajele colectivizării şi coope^ rativizării; organizaţiile ţărăneşti dezbat problemele lor specifice în ziarul *Surco (Ogorul).*

Aplicarea legii a trezit furia imperialiştilor şi a agenţilor lor, care au început să agite sloganurile cu^ noscute cu „colhozul", cu gamela, toate aceste

abera^ ţii şi multe altele, care au alimentat presa reacţionară din momentul în care U.R.S.S. a început grandiosul proces de colectivizare a agriculturii. Nefericirea lor a fost că, în decurs de un singur an, practica simplă, cotidiană a anulat şi a umplut de ridicol în conştiinţa oamenilor toate balivernele (şi în presa reacţionară sud-americană, balivernele ating nişte proporţii ne^ bănuite, colosale). Ţăranul s-a mutat din *bohio-ul* imund în locuinţe noi, a căror amortizare este mi^ nimă, a început să ducă o viaţă civilizată, iar fio^ roasa „colectivizare" s-a dovedit, pe plan moral, un mijloc puternic de a strînge legăturile între oameni, de a-i culturaliza, de a-i face să descopere igiena, curăţenia şi în primul rînd, *fraternitatea.*

Am colindat citeva cooperative şi cîteva *granjas del pueblo* (gospodării agricole colective) ; ai sentimentul că te găseşti pe mari ferme model, unde oamenii des^ copăr pur şi simplu bucuria de a trăi, în unităţile puternic sudate ale unei mari familii. Şi am avut bucuria de-a vedea tractoare pe care erau scrise cele trei litere dragi : R.P.R.

Mi-a părut şi-mi pare rău doar că n-am avut oca^ zia să-i string mina omului care are undeva, proba^ bil în cel mai vizibil loc al casei, *El Titulo de Pro^ priedad* No. *1.*

E foarte tirziu sau foarte devreme : ora 2 noaptea, dar oraşul e încă viu, doar ceva mai puţin zgomotos ; în faţa clădirilor, dincolo de baricadele de saci cu nisip, miliţienii studiază *Manual de Capacitaci6n Civica* ; prin geamurile violent luminate ale redacţiilor se proiectează în stradă agitaţia reporterilor şi a redactocilor.

Numai Plaza Civica e pustie şi, ca şi cum m-aş afla într-o scoică uriaşă, încerc să surprind undeva vuietul mulţimilor ; la stînga marele bloc I.N.R.A. : la toate geamurile lumină.

În faţa mea, marea tribună de granit şi fruntea imensă a celui căruia toţi cubanii îi spun *El Apostol: Jose Marti,* gînclitorul, luptătorul şi martirul Cubei, a cărui amintire e vie în mintea tuturor, a cărui moarte prematură, sub focul colonialiştilor spanioli, îndurerează încă, parcă s-ar fi petrecut ieri, ca şi cum poporul ar vrea să-l vadă, alături de Fidel, în uniforma verde-olivo. Ar fi foarte multe de spus des^ pre bărbatul scund, slab, cu fruntea uriaşă, cu ochii negri mari, arzînd parcă de un nesecat foc interior. despre copilul care a cunoscut lanţurile şi sinistrele celule spaniole, despre tînărul care vedea foarte de^ parte destinul nu numai al Patriei lui, dar al întregii Americi Latine, despre bărbatul care a unit totdeauna gîndul cu fapta,. despre *intelectualul* cu arma în mi^ nă, deşi ura armele, despre revoluţionarul neobosit, credincios pînă în ultima clipă poporului său şi lucrul acesta va trebui făcut odată, deoarece adevăraţii lup- tători trăiesc

etern în memoria popoarelor şi nu e departe ziua cînd nume ca Jose Marti sau Bălcescu al nostru vor intra în patrimoniul omenirii, care e una singură şi are un singur drwn înainte.

Revoluţia a îndeplinit credincioasă, punct cu punct, visul nerealizat al lui Marti şi în esenţa lui, *en sus entraiias,* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ cum spun plastic spaniolii, se găsea şi noua lozincă *Somos socialistas, pa'lante, pa'lante.* - Sîntem socialişti, înainte, înainte - care răs.ună as^ tăzi la 90 de mile de jandarmul american.

În cele ce urmează am ales cîteva din cugetările lui Marti ; ele au frumuseţea şi plasticitatea poemu^ lui adevărat, deoarece fiecare rînd a fost scris pentru prezentul şi pentru viitorul oamenilor :

„Cum nimeni n-are dreptul să fie criminal, nimeni n-are dreptul să fie leneş."

„Progresul nu e adevărat decît atunci cînd pătrunde în mase şi cînd porneşte de la ele."

„Se sinucide un popor în ziua în care îşi leagă exis^ tenţa de un singur produs."

„Porţile fiecărei naţiuni trebuie să fie deschise ac^ tivităţii legitime şi fecunde a celorlalte popoare."

„Un popor instruit va fi totdeauna puternic şi liber."

„Cine iubeşte poporul, trebuie să-i mveţe pe oa^ meni să creeze."

„Atîta timp cît există munci de dus la capăt, un om adevărat n-are dreptul să se odihnească."

„Războiul nostru îl ducem ca să evităm alte războaie."

„Atîta timp cît există o cocioabă, n-avem dreptul la soare."

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ ... în măruntaiele ei,

„Numai în puterea de sacrificiu constă adevărata forţă."

„Ca să cunoşti un popor, trebuie să-l studiezi în toate aspectele şi expresiile sale : să-i cunoşti ele^ mentele, tendinţele, apostolii, poeţii şi haiducii." ·

„Nici mila şi nici mănuşile albe nu sînt produse naturale ale Statelor Unite."

„Revoluţiile sînt sterile cînd nu sîut iscălite cu pe^ niţa în şcoli şi cu plugurile pe cîmp."

„De la gîndirea liberă în materie de religie se ajunge la gîndirea liberă în politică."

„ Un popor nu se întemeiază ca o tabără militară."

„Nu oamenii fac popoarele, ci dimpotrivă, popoa^ rele cu geneza lor îl creează, vibrînd triumfătoare, pe om."

„Dacă educarea bărbaţilor e forma viitoare a po^ poarelor, educarea femeii garantează şi anunţă băr- baţii care se vor naşte."

„A educa înseamnă să depozitezi în fiecare om, în^ treaga operă umană care l-a precedat, înseamnă să faci din fiecare om un rezumat viu al lumii pînă în ziua în care trăieşte el ; înseamnă să-l ridici la nive^ lul timpului, să-l pregăteşti pentru viaţă."

„A transmite ştiinţa în limbajul zilnic : iată o mare binefacere pe care foarte puţini o fac."

„Cum viaţa orăşenească există pe socoteala vieţii săteşti, prin traficul produselor acesteia, cu actualul sistem de învăţămînt se creează o mare armată de şomeri : se pune un cap de gigant pe un trup de furnică."

„Invăţămîntul - cine nu ştie? - este înainte de toate o operă de dragoste fără margini."

„Impotriva teologiei, fizică; împotriva retoricii,

mecanică; împotriva preceptelor de logică - pe care rigoarea, consistenţa şi efortul artelor le predau mai bine decît textele degenerate şi confuze din şcoli precepte agricole."

„ Cel care seamănă şcoli va culege oameni."

„Fiecare casă curată şi aerisită este o şcoală."

„La toate popoarele superstiţia şi ignoranţa îi transformă pe oameni în barbari."

„ Toate eforturile de-a instrui sînt zadarnice cînd învăţămîntul nu se acomodează necesităţilor, naturii şi viitorului celui care îl primeşte."

„Fraternitatea nu e o concesie - e o datorie."

„ Vinătoarea de faimă înjoseşte."

„Există un fel de-a umbla, cu fruntea sus, care-ţi înalţă statura."

„Cînd toţi oamenii vor şti să citească, toţi oamenii vor şti să voteze."

„Acela care nu consideră drepturile altuia egale cu ale lui merită să şi le piardă."

„Revoluţiile, oricît de individuale ar părea uneori, sînt opera mai multor voinţe şi trebuie s-o înclini des pe a ta."

„E o mare ştiinţă în politică să laşi să moară lucru^ rile şi ideile care sînt goale. A suride şi a aştepta e uneori o manieră excelentă de-a lupta."

„Într-o republică, un om care nu votează e ca un soldat dezertor."

„Popoarele trebuie să aibă o ţeapă pentru cei care le aţiţă la uri inutile şi o altă ţeapă pentru cei care nu le spun adevărul la timp."

„Ca lege istorică iertarea poate fi o greşeală; răz-

bunarea e totdeauna o nenorocire."

„E mai bine să fii uitat de oameni, decît să te vezi obligat să le faci curte ca să-şi aducă aminte de tine."

„lnainte războiul era prima resursă, azi e ultima, mîine va fi o crimă."

„Adevăratul talent e o cinste, nu-l folosi ca să dezonorezi pe ceilalţi."

„A cădea învins într-<> bătălie justă, e o victorie."

„Abilitatea e calitatea oamenilor mărunţi."

„A face, e cea *mai* bună manieră de-a spune."

„Cea mai bună măsură a superiorităţii este furia adversarilor."

„Cine caută munţi, nu se opreşte în drum să adune pietre."

„Între visele omului există unul frumos: supri^ marea nopţii."

„A pierde o bătălie înseamnă că eşti obligat să ciştigi alta."

„Uneori popoarele, ca şi copiii, îşi iubesc părinţii numai după ce au murit."

„Nu merită să scrie pentru oameni acela care nu-i ştie iubi."

„Nu ajunge să fii nefericit ca să ai dreptate."

„Eroismul în timp de pace e mai preţios, pentru că e mai puţin glorios decît în timp de război."

„ Cărţile închid rănile deschise de arme."

„Un ziarist cinstit e mai puternic decît un mo^ narh."

„ Toţi regii îşi pierd armatele ; niciodată libertatea . nu şi-o va pierde pe a ei."

„Libertatea costă foarte mult; e necesar ori să te resemnezi a trăi fără ea, ori să te decizi s-o cumperi la preţul ei."

„Nu există spectacol mai odios decît cel pe care-l oferă talentul slugarnic."

„CRED CĂ AM DAT PATRIEI MELE, DIN CLIPA lN CARE AM CUNOSCUT DRAGOSTEA EI, TOT CEEA CE UN OM POATE DA, CRED CĂ AM DE^ PUS LA PICIOARELE EI, DE MULTE ORI, AVERE ŞI ONORURI. CRED CĂ NU-MI LIPSEŞTE VA^ LOAREA NECESARĂ PENTRU A MURI APĂ- RlND-0."

Imensa *Plaza Civica* e pustie; în clădirea I.N.R.A. luminile vor arde pînă în zori, apoi se vor stinge şi oamenii vor lucra mai departe.

Ochii de marmură ai lui Jose Marti vor mai vedea multe, fruntea lui înaltă şi netedă va fi bătută de vu^ ietul mulţimilor.

*

Undeva, departe, în Sierra Maestra, pe cel mai înalt vîrf *el* Pico *Turquino,* armata revoluţionară a înălţat, în timpul celor mai crîncene lupte, un bust al lui Marti; în faţa zdrenţăroşilor ostaşi *rebeldes* a vorbit atunci Fidel şi mai tîrziu, Nicolas Guillen va spune cu îndreptăţire, într-unul dintre frumoasele sale poeme:

Lo que te prometi6 Marti
Vino Fidel y te lo cumpli6.

„ ... *dreptul popoarelor de-a trans^ forma* cazărmile *în* şcoli ..."

(Declaraţia de la Havana)

Ciudad escolar 26 de Julio, Santiago de Cuba : o clădire mare, luminoasă, cu un vast teren de sport în faţă ; scări largi, coridoare împodobite cu mate^ rial didactic, clase luminoase, vaste *patios* cu vege^ ta ţie luxuriantă. Deşi spre seară, e foarte cald, li^ nişte, copiii dU „ vacanţă de iarnă". Ici şi colo găuri în perete, balustradele din tuburi de metal sînt ciuruite.

Pe aici a atacat Fidel. Dincolo în faţă e Spitalul Militar, pe care-l ocupase Raul...

Vocea ghidului benevol trezeşte ecouri prelungi; paşii noştri de asemenea. Ne aflăm în fostul *Cuartel Moncada.* Privim planşele geografice, istorice, tablele negre, băncile în care se înghesuie trupurile neastîm^ părate ale copiilor ; dar ghidul vorbeşte despre ata^ cul de la Moncada, semnalul deşteptării Cubei; străbatem *el refectorio* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ şi vocea ghidului, scăzută, spu^ ne : *Aqui estuvieron los taileres de tor!ura* **********; aşa se numeau : ATELIERE de tortură ; podeaua de piatră e curată, strălucitoare, patinată de picioarele neastîmpărate ale copiilor; spre margine se înclină uşor, imperceptibil : acolo e un jgheab îngust ; *para correr la sangre* ††††††††††††††††††††, spune foarte încet ghidul nostru benevol ; pe urmă mai tare : „Acum aici e *el refec^ torio";* ieşim într-un *patio* interior, căldura umedă ne îmbracă asemenea unei mănuşi ; pe o creangă de *seiba,* un leagăn gol, imobil ; în acest *patio* au fost asasinaţi

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ „.sala de mese.
********** Aici au fost atelierele de tortură.
†††††††††††††††††††† ... ca să se scurgă sîngele.

răniţii, spune foarte încet ghidul benevol ; dalele de piatră au fost lustruite de picioarele neas^ timpărate ale copiilor, iarba a crescut din nou, alta. „Acolo locuia *el chacal* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡, colonelul Rio Chaviano ; acum e locuinţa profesorilor„. acolo era„. acum este; *Moncada„. Ciudad escolar 26 de Julio„."

Pămîntul e roşu ; în u:nna maşinii se răsuceşte ca o coadă de vulpe un nor de praf roşu, parcă am spul^ bera un strat de singe uscat ; sîntem în Sierra Ma^ estra, înaintăm pe drumuri noi, netede, tăiate de re^ voluţie şi uneori pe drumuri foarte vechi de pe vre^ mea spaniolilor ; departe, deasupra creştetelor pal^ mierilor, cerul dansează, tremură; ascult cu o ure^ che distrată cele ce-mi spune însoţitoarea noastră despre nişte americani care niciodată nu scoteau o vorbă; nu le plăcea s;l vorbească, *carecian de espi^ ritu poetico;* e o lumină orbitoare, ascuţită ca o lamă de platină ; mă gîndesc la luptele care s-au dat aici, la coloanele de *rebeldes* care mărşăluiau zile întregi fără să mănînce, umblau tot timpul atenţi poate vor găsi ceva gloanţe uitate sau pierdute de mercenarii lui Batista. „Era cea mai mare bucurie pentru noi, mi-a spus un ostaş vetera."l, ei aveau destule, nu se uitau; odată am găsit un încărcător întreg atirnat într-un boschet; mi-au ţinut şi de foame, şi de sete"; mă gindesc la raidurile de groază ale lui Sosa Blanco, la uriaşa epopee care s-a scris aici cu sînge şi cu su^ doare şi mi-e niţel milă de americanii cărora „le lip^ sea spiritul poetic".

Deodată, în faţa noastră, după un cot larg, apare un vast şantier, clădirile par cuburi de zahăr alb, în jur pămîntul e roşu-violent, semănat ici-colo de ver^ dele odihnitor al palmierilor familiari.

Ciudad Escolar Camilo Cienfuegos. O mare expe^ rienţă pedagogică, socială şi revoluţionară.

Sîntem îndată înconjuraţi de cîţiva copii : Miguel Dominguez, care are 12 ani, dar pare de şase, şi stă aici de cînd s-a terminat războiul, în timpul căruia i-au murit părinţii ; Eliserio Lima Fonseca de 10 ani, Ramon Santiesteban de 11 ; sînt copii de *guajiros* şi

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ „.şacalul.

se consideră veteranii şcolii.

Aici era înainte un latifundia de 485 de *caballe^ rias,* pe care creşteau în stare de semisălbăticie 1 200 de cai şi citeva vaci; în septembrie 1959, după ce *el amo* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ a şters-o la Miami, au început lucrările pen^ tru ridicarea acestei şcoli speciale care va adăposti 20 OOO de elevi. E un număr simbolic : fiecare elev va reprezenta pe unul din *cei* 20 OOO de eroi ai luptei de eliberare; e o mare cinste, dar în acelaşi timp este o responsabilitate în plus. Şcoala va fi compusă din 40 de unităţi; deocamdată funcţionează numai una, cu 576 de copii.

Directorul şcolii, Roberto Noy, şi ciţiva profesori, toţi atît de tineri incit ar putea fi crezuţi elevi, ne dau toate lămuririle ; aici vor studia *numai* copii din Sierra Maestra unde pînă la revoluţie nu exista *nici o* singură şcoală ; acum funcţionează 3 OOO de şcoli rurale şi se vor ridica în doi ani pînă la 7 OOO. *Ciu^ dad Escolar Camilo Cienfuengos* va primi pe cei mai buni elevi din şcolile Sierrei; pînă acum lucrările au fost efectuate de ostaşi ai armatei revoluţionare şi de miliţieni voluntari şi ea va fi complet termi^ nată în 1965, *sea* Zo *que sea* ********** . Copiii vor sta aici 9 ani, dar după 4 ani, cei care vor să intre în producţie o pot părăsi ...

Se apropie un tînăr, în uniformă de căpitan, e ad^ junctul Operaţiei *Sierra, el capitan Pena* ; C.E.C.C. e numai un aspect al vastei campanii pentru ridicarea Sierrei ; ea cuprinde toate celelalte şcoli din Sierra, construirea drumurilor, a spitalelor, justiţia şi admi^ nistraţia ...

Şcoala nu va costa nimic, ea nu va avea funcţionari : profesorii şi elevii şi-au asumat deservirea ei în întregime ; iar mai tîrziu, cînd şcoala „se va îm^ bogăţi", ea va ajuta şi celelalte şcoli din Sierra.

Ne înoonjoară copii, unii sînt asudaţi amarnic în urma unei disputate partide de *pelota,* gîfîie şi surid, dar ochii lor mari, negri strălucesc de inteligenţă, de seriozitate ; sînt gravi pentru că toţi au conştiinţa

---

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ ... stăpînul.
**********"'* ... fie ce-o fi.

responsabilităţii lor: le-a transmis-o suferinţa pă- rinţilor. Ei curăţă şcoala, servesc cu rîndul la masă, se „inspectează" unii pe alţii dacă şi-au pregătit lec^ ţiile. Dimineaţa, la ridicarea pavilionului, unul dintre ei ţine o scurtă cuvîntare ; fericitul orator a fost ales cu o zi înainte prin majoritate de voturi, după ce a expus ideile pe care vrea să le dezvolte în faţa cole^ gilor săi.

- De multe ori, de cele mai multe ori - spune Ro^ berto Noy - copiii găsesc lucruri minunate care ne uimesc pe noi, cei mari. Copiii au geniul de-a spune adevărul într-o formă splendidă.

Alături de orele de cursuri, fiecare munceşte la cîmp trei ore, alţii îngrijesc crescătorille şcolii ; am^ biţia lor e să crească iepuri care au o „întrebuinţare multiplă" : carne, păr, îngrăşăminte, ne enumeră un tînăr negricios, zvelt, în uniform.a verde-olivo ; îl cheamă Herminio Enamorado Rey, are 13 ani; tatăl său era ghidul unei coloane revoluţionare în Sierra; prins şi torturat pînă la moarte, n-a scos o vorbă. Intrebat cum e cu problema disciplinei, Herminio dă acest răspuns superb :

- *Los hombres violan las leyes que hacen otros hombres, pero nadie viola la ley que el mismo ha hecho.* ††††††††††††††††††††

E greu doar... cu odihna : în şcoală e o asemenea fierbere, o asemenea căutare, apar atîtea „inspiraţii", atîtea 1niţiative, fiecare se simte responsabil pentru atîtea lucruri, incit ca elevii să se resemneze la odih^ nă a fost nevoie de multă muncă de lămurire.

Cei mari tipăresc cărţi pentru cei mici ; aceştia scriu compoziţii care pe urmă sînt ilustrate cu gra^ vuri de lemn şi tipăirite într-o tiparniţă cam guten^ bergiană. După fiecare eveniment mai important, co- piii discută cu profesorul, îşi spun impresiile, pe urmă unul sau altul e însărcinat cu „compunerea". Din nou discuţii pătimaşe - se pare că ele sînt implicite meseriei de scriitor, pe toate meleagurile - şi apoi opera „vede lumina tiparului".

Iată cîteva din aceste lecţii :

---

†††††††††††††††††††† Oamenii violează legile pe care le fac alţi oameni, dar nimeni nu violeazl legea pe care el însuşi a flcut-o.

Scrisoarea mea

Eu am trimis o scrisoare tatălui meu. În ea îi spuneam : „ Tată, nu fi îngrijorat, căci eu învăţ foarte mult,, pentru ca mîine cînd tu vei fi bătrinel, să-ţi pot spune : Tată, acuma aşază-te şi nu mai lucra."

Circul

În Yara a venit circul Montalvo. M-au dus şi pe mine aseară. Cit am fost de fericit ! I-am spus învăţătorului care ne conducea : *Maestro,* ce minunate circul! Am văzut ar^ tişti umblînd pe sîrmă cu bicicleta şi am mai văzut atîtea lucruri, foarte multe lucruri am văzut!

Eroul zilei

Azi, cînd s-a ridicat drapelul, a venit un b3.iat ca·e cu adevărat vrea să înveţe. Tatăil acestui băiat este infirm. Dar el nu e un băiat nefericit, pentru că băiatul care munceşte oa să-şi ajute părinţii nu poate fi nefericit. Acest băiat - nu ştiu cum îl cheamă - va fi tovarăşul nostru de azi încolo.

Tatăl *meu* trăieşte încă

Cind eu trăiam în Sierra Maestra, pe dea^ lul San German, sufeream mult. Casa mea era un *bohio* tare sărac. Eu trebuia să-l ajut pe tata să semene porumb şi să facă cărbuni. Dar cel mai mult am suferit în timpul războiului, pentru că soldaţii tiraniei persecu^ tau pe ţărani. Într-o zi lucram pe cîmp, tata ara, iar eu semănam. Atunci au *venit* nişte soldaţi. L-au chemat pe tata şi l-au dus. Eu am rămas singur pe cîmp, plîngînd. Cam zece zile a lipsit tata de acasă. S-a înapoiat bătut şi Jignit, că-ţi făcea milă, dar tatăl meu tră- ieşte încă. Pe alţii i-au dus şi n-au mai venit.

Războiul

Cind era război, acolo în Santo Domingo, în casa mătuşii mele, se stabiliseră *Zos casqui^*

tos. ++++++++++++++++++++ Prindeau toate găinile ca să le mă- nînce. Locotenentul Sem~n din Armata *re^ belde* a împuşcat pe unul tocmai cînd zicea : „Ala care nu prinde nici o găină nu mă- nîncă". Alt *casquito* se aşezase pe un bolo^ van şi a căzut un obuz pe el. A început lupta. Noi a trebuit să adunăm ce-a mai rămas din el.

Apărarea *poporului*

Niciodată în Cuba nu s-a văzut ce se vede astăzi : în fiecare casă o armă. Şi, la ce acea^ stă armă? Pentru a ne apăra Patria de agre^ sorii care vor ca foamea să se întoarcă în căminele noastre.

Copiii scriu despre temele care le sînt apropiate, cotidiene, învaţă în acelaşi timp să citească, să scrie şi să gîndească ; unele din gravurile care împodobesc textele sînt, fără exagerare, opere de artă, pline de prospeţime, de ritm şi de adevăr.

Curiozitatea acestor copii e impresionantă : doreau să ştie de unde venim, ce regim social e în ţara noas^ tră („Asta ca să ştiu cum să vă spun, *sefior* sau com^ *panero* - mi-a precizat Herminio Enamorado Rey), cum stăm în general cu producţia şi dacă sîntem des^ tul de bine pregătiţi în cazul cînd imperialiştii... *

În faţa şantierului, un fel de baracă imensă, unde se vînd răcoritoare şi ţigări ; la mese, os~i ai ar^ matei revoluţionare oare lucrează aici 24 de zile pe lună ; toate atelierele necesare sînt deservite numai de militari. La casă, un *barbudo* cu pistolul automat agăţat de gît, altul în aceeaşi ţinută, serveşte paha^ rele reci de coca-cola. La 6 seara toţi se adună, în^ vaţă, îşi desăvîrşesc pregătirea militară şi politică.

Îi rog să-mi povestească începuturile acestui şan- tier, şi cu greu, mărturisesc, ajung să se hotărască să vorbească

++++++++++++++++++++ *Casquito* - diminutiv dispreţuitor de la cască ; aşa li se spunea în bătaie de joc soldaţilor lui Batista, care umblau tot timpul cu castronul de oţel în cap.

numai unul ; ceilalţi îl vor completa. E un băiat înalt, cu mustăcioară subţire, negricios, cu ochii foarte veseli, la şold un uriaş Colt cu plăsele de fildeş, în pătrăţele albastre şi .r oşii ; se prezintă ceremonios :

- *Soldado del Ejercito Rebelde Juan Antonio Sua^ rez, primera compania de la Columna 8 ...*

Au sosit aici la 29 septembrie 1959, cu un *guagua* vechi şi prăpădit, care nici n-a putut pătrunde pînă

* În noiembrie 1961 am stat de vorbă la Palatul Pionie^ rilor cu o delegaţie a copiilor cubani care vizitează ţările de democraţie populară ; un elev al C.E.C.C., Buenadventura Bosi Rodriguez, eroul documentarului lui Roman Karmen „Insula în flăcări" ; 4 membri ai gospodăriei agricole pentru copii din Sierra Cojimar (au 43 de membri care cultivă 15 ha) ; Pedro Hernandez Diaz, Luiz Memendez, Rolando Vega Soto, Jorje Gutierrez; şi un pionier, elev al şcolii se^ cundare de bază, Fidel Castro Diaz, fiul primului ministru.

Mîinile „colectiviştilor" aveau asprimea cinstită a mîinilor muncitoare ; *Fidelito* voia să ştie cu orice preţ care sînt cele 7 minuni ale lumii, de ce le spune aşa, cîte au mai rămas, de unde se ştie că sînt „minuni" dacă nu s-au păstrat, cînd au fost construite şi de cine, cam cum arătau *los jardines colgantes* (grădinile suspendate). Nota conştiin- cios, cu mina stingă ; acum un an a suferit un foarte grav accident de maşină. Mi s-a povestit că ştirea accidentului a sosit în momentul unui important miting. Lumea a început să strige : „Du-te, Fidel ! Du-te la fiul tău, lasă că venim şi mîine !" Palid ca varul, Fidel Castro a rugat să se facă linişte : „În Cuba sînt foarte mulţi copii şi noi sîntem răspunzători de soarta lor. O să vă rog să mă lăsaţi să ter^ min„. dar, dacă se poate în linişte„. pentru că sînt emoţionat şi mi-e greu să-mi adun gîndurile". la ţinta finală ; terenul găurit. era acoperit de sălbatica şi încăpăţinata bUTl.tiană tropicală *marabu.* Au pus bazele unui campament„.

- Din ce?

- Din nimic. Am tăiat arbori, am făcut scînduri, am ridicat barăci... Fiecare metru de pămînt trebuia curăţat cu *macheta„.*

Prima masă a fost alcătuită din multiplele produse ale unui palmier. N-aveau nici farfurii. Peste trei zile a venit *Che* Guevara cu cîteva tractoare. Nici unul nu ştia să conducă un tractor. Au învăţat, cum se spune, „din mers". Povestitorul era un simplu tăietor de trestie, *cortador de cana,* adică nimic, un şomer care luora cînd avea unde, două luni pe an, *la zafra,* tăierea trestiei de zahăr. Acum spune cu mîndrie, sînt zidar

calificat, *albanillero.*

- Şi pe urmă?

- Şi pe urmă.„ ridică din umeri. Am construit. Uite-o, ea e cea mai vitează dintre noi - spune foarte serios, şi-mi arată o mulatră splendidă, subţire şi mlădioasă, care se apropie. E Aleida Cala Gomez, a luptat în coloana 16 a lui Raul... Lucrează aici şi ad^ junctul lui Raul. Acum are 17 ani, atunci avea 15. Un glonte de mitralieră de mare calibru i-a. zdrobit tot umărul drept. Nu-şi mai poate mişca mîna. Face totul cu stînga, e *un hombre de hierro„.* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Totul spus simplu, firesc ; mă gîndesc ce ciudat a renăscut pe aceste meleaguri Cavalerul Tristei Fi^ guri, ca un fluture din crisalidă, şi mă gîndesc cît de goale de· sens sînt toate încercările de-a explica „mis^ terul hispanic" ; aici în faţa mea e un om cu cămaşă verde-olivo descheiată pînă la brîu, cu braţele sub^ ţiri pe care se încolăcesc muşchi ca nişte frînghii de oţel, cu vechiul Colt *(una fumina,* spune rîzînd, în argou havanez), atîmînd la şold.

Sîntem poftiţi la masă în refectoriul şcolii ; ne ser^ vesc copiii ; aduc la fiecare masă o sticlă de vin. Vreau să-i torn lui Juan Antonio; el mă opreşte, în^ treabă pe elevul care ne-a adus sticla :

- E ceva alcoolic?

- Vin.

- Atunci, *muchas gracias, no.* Soldatul *rebelde* nu bea ; trebuie să apărăm onoarea uniformei. (Privesc vechea uniformă pătată de var, de pămînt roşu, bo^ cancii scîlciaţi şi vizibil reparaţi de purtătorul lor.) Il rog să-mi povestească viaţa lui şi se miră. De ce ? Pot întreba pe alţii, uite ... acolo *el compaiiero An^ gel Alvarez,* îmi arată un ostaş care pare foarte bă- trîn (aflu că are doar 32 de ani, dar a trecut prin multe), acum e casierul grupului militar de la C.E.C.C ...

- Nu, povesteşte-mi viaţa dumitale, te rog !

- *Como lo quiere.* Y *gracias por el gran honor que*

---

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ „.un om de fier.

*me hace„.*********
Deci:

O VIAŢA *BANALA*

- Eu doream mult să învăţ. Mi-ar fi plăcut să ştiu carte, să pot citi tatălui meu ziarele. Noi duceam o viaţă foarte grea *ufia vida de perros.*†††††††††††††††††††† Eu trăiam la ţară, aici, în Sierra. Cînd am auzit că a debarcat Fi^ del, ne-am răsculat. Cu *machetele,* cu pietrele, cu mîinile goale. A venit *la guardia rural* şi ne-a nimi^ cît, *y nos aplastaron.* Eu am fugit la Havana. N-am găsit de lucru, am răbdat de foame cîteva luni şi cînd n-am mai putut, că muream, cădeam din picioare, m-am întors acasă. Satul nostru se cheamă *Abreus.* M-au arestat şi m-au dus în Santa Clara. M-au ţinut 15 zile. M-au jignit de moarte. ..

Tace. Priveşte cu încăpăţinare vîrful bocancilor scîlciaţi ; sub pielea tăbăcită de soare a feţei îi joacă oasele maxilarelor.

- Spune, te rog, Juan Antonio. ..

- Nu pot. Se ridică, face cîţiva paşi, aprinde un *tabaco,* se ~ză din nou ; are ochii strălucitori de lacrimi. M-au bătut. Nu mă lăsau să dorm, aruncau găleţi de apă rece peste mine. ..

Pauză lungă, tăcerea aceea furioasă, concentrată, primejdioasă ; apoi încet, înecat :

- ... au înjurat-o pe mama. .. *Con permiso,* nu mai pot povesti...

Intinde mina spre pahar ; apoi îşi aduce aminte, suride, ridică din umeri.

- M-au acuzat că am pus bombe. M-au judecat. Tata n-avea bani să plătească nici avocat şi nici pe

---

********** Cum doreşti. Şi mulţumesc pentru marea cinste pe care mi-o faci.

†††††††††††††††††††††† ... o viaţă de ciine.

judecători. M-am apărat singur, cum am putut, cre^ deam în puterea adevărului ... Sincer să fiu, îmi părea rău că n-au dreptate, eram bucuros să fi pus bombe. M-au condamnat la domiciliu forţat în sat. N-avem voie să părăsesc satul; dacă o făceam, *la guardia rural* avea dreptul să mă împuşte. Ofiţerul de poliţie care comanda satul... nu vreau să-i spun numele, că mă enervez. .. a spus că, dacă nu dăm 500 de pesos, mă dă afară din sat. Mi-a promis că-mi face rost de un serviciu într-o *central azucarero* dacă-i dau lui tot salariul meu. L-am întrebat : „Din ce voi llrăi eu atunci?" „Îţi dau 3 pesos pe zi, dacă devii în^ formator al poliţiei. Aştia 3 pesos îi împărţim pe din două". Am refuzat. Şi în noaptea aceea am plecat în munţi. După două zile de drum, nu mîncasem nimic, m-am întîlnit cu ai noştri ; după ce m-au interogat şi s-au informat despre mine, mi-au dat o *escopeta* care fusese a unui *com]XLnero* căzut în luptă. Am făcut în^ strucţie 1O zile, apoi am fost trimis pe front.

· - Prima luptă ?

- O întîlnire cu o patrulă a tiraniei. Mi-a fost foarte frică, nici nu puteam ochi de frică şi mai tare mă temeam să nu vadă ceilalţi că mă tem. Pe urmă m-am obişnuit. Mai greu era cu foamea, cu foamea nu te prea poţi obişnui. Luptam mestecînd trestie de zahăr. Am luptat pînă la sfîrşitul războiului în co^ loana 8 „ Ciro Redondo" a lui *Che* Guevara.

- De ce i se spune *el Che ?*

- Nu ştii? *El comandante* Guevara e argentinian şi în Argentina, cînd vrei să strigi pe cineva, spui : *Che !* Noi ne prăpădeam de rîs cînd ne striga aşa şi pînă ne-am obişnuit, l-am poreclit *Che. E un hombre muy valiente, un yran organizador.* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Asta e toată viaţa mea. ţi-am spus că e banală ... Hei, Angel, vino încoace, tovarăşul e scriitor şi vrea să-ţi cunoască viaţa... Şi mie : *una vida muy interesante, llena de heroiS?nO.* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Este un om foarte viteaz, un bun organizator.

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ ... o viaţă foarte interesantă, plină

„Mă cheamă Angel Alvarez Lope şi nu ştiu de ce m-ai chemat, Jose Antonio, pentru că viaţa mea n-are nimic interesant *para un escritor ...* !nainte am fost zidar şi un timp *carnicero ...* ********** În 1954 am luat con^ tact cu Mişcarea 26 Iulie şi am început să lucrez în^ tr-o tipografie ilegală. Proclamaţii, demascări ale călăilor ... tipăream şi bonuri revoluţionare ... Am adunat 36 OOO de pesos. Pe urmă, în 1958, am primit sarcina să organizăm brigăzi revoluţionare de tineret, să le facem antrenamentul de luptă. Eu răspundeam de 53 de oameni. Îi scoteam din Havana şi-i duceam în^ tr-un loc anume... (Rîde deodată şi pare mai tînăr : Uite ce e obişnuinţa de conspirator : un loc anume!) N-aveam arme de loc. Eu ştiam de o senorţ;L bătrînă al cărei soţ luptase în armata lui Ma.ceo şi avea trei puşti Winchester. dar erau *recuerdos de familia.*†††††††††††††††††††† I-am spus : *„Senora,* şi soţul dumneavoastră ar fi fost de acord. *Con ellos van a combatir sus hijos"* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Ni le-a dat. Pe urmă am primit alte însărcinări„. şi la un moment dat, am făcut o greşeală„. Am pus o bombă într-o staţie de poliţie. Am fost sancţionat de Mişcare, *Fidel era muy contrario a estos meto^ dos„.* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Pe urmă m-am dus în munţi, asta e tot. Dar sînt alţii care„. De exemplu„."

Ieşim din *refectorio.* E lumină fierbinte, orbitoare, mă rătăcesc intenţionat, aş vrea să rămîn singur; de undeva vin strigătele copiilor c.are joacă *pelota;* în timpul mesei un

---

de eroism.

********** ... măcelar ...

†††††††††††††††††††††††† ... amintiri de familie.

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Cu ele vor lupta fiii dumitale. ..

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Fidel era împotriva acestor metode.

"' America este una singură, un cimp de luptă pentru dem^ nitate şi pentru dreptate.

om mai în virstă, cu părul alb, cu faţa acoperită de riduri, a ascultat ce vorbeam cu Juan Antonio; se apropie, îmi zimbeşte; ochii sînt însă foarte trişti şi în acelaşi timp străluceşte în ei o mare hotărîre. E un comwtlst din Paraguay, tovară- şul N„. Pornim alături.

- Aici se făureşte viitorul Americii Latine - îmi spune, gînditor. Fidel are dreptate: America e una singură, cimp de luptă pentru libertate şi justiţie„. Export de revoluţie? Ce tîmpenie ! Parcă e nevoie în America noastră de export de revoluţie„. Uite, nu^ mai destinul ţării mele.„ Paraguayul a urmat un drum relativ deosebit de al celorlalte ţări ale Ame^ ricii Latine„. Incă de la mijlocul secolului al XVI-lea *los criollos* au obţinut dreptul de-a alege propriul lor guvernator„. La începutul secolului al XVIII-lea, îna^ inte de revoluţia americană, şi vreo 60 de ani îna^ inte de cea franceză, „comunarzii" au răsturnat gu^ vernul tiranic al lui Diego de las Reyes, l-au numit guvernator pe don Jose de Antequerra y Castro, care într-un *pronunciainento* istoric a proclamat superio^ ritatea drepturilor poporului asupra drepturilor rege^ lui„. În 1811 Paraguayul şi-a cîştigat independenţa şi, caz unic, n-a căzut sub dominaţia colonialismului englez.

În 1826, sub guvernul democratic al doctorului Francia, s-au împărţit păminturile ţăranilor, s-au creat cooperative de stat, unde se plătea un bun sa- lariu ţăranilor. Nu existau în ţară întreprinderi stră- îne, nici latifuindii. Paraguayul era ţara cea mai îna^ intată din America Latină; a avut prima cale fe^ rată, primele linii telegrafice, topitorii de fier ... flota comercială a statului, comerţ cu toate ţările lumii. Şi atîtea şcoli şi învăţători încît nu exista analfabet în ţară. Societăţile colonialiste engleze şi oligarhiile din Argentina, Brazilia şi Uruguay au declanşat atunci războiul Triplei Alianţe, început în 1864 şi terminat în 1870, cînd la Cerro Cora au căzut ultimii ostaşi. A fost un război de exterminare, poporul în întregime a luat armele în mînă. Din 1 300 OOO de oameni au supravieţuit 400 OOO, din care numai 28 OOO erau bărbaţi, bătrîni, copii şi invalizi. Au existat co^ lonei de 14 ani, care

au murit în luptă, refuzînd să-şi predea spada. Au fost cazuri cînd cu citeva bărci au capturat canoniere... Poporul a căzut sub dominaţia imperialistă ... oligarhia naţională s-a aliat cu inva^ datorii, a luptat în rîndurile lor; noul „guver-n" a răpit pămînturile şi le-a împărţit englezilor, sau ca^ pitalului anglo-argentinian şi anglo-brazilian... În^ dustria naţională a fost distrusă ...

Şi de atunci, răscoale înecate în sînge în 1912, în 1928 ... În 1932 *la Guerra del Chaco,* rezultat al riva^ lităţii între Royal Dutch şi Standard Oil, cînd sîn^ gele a curs în Paraguay şi Bolivia. .. în '36 răscoala militară, trădată, şi de atunci dictatura sinistră de azi, Alfredo Stroessner, sprijinit de S.U.A ... Asasi^ nate, jafuri, anarhie, mizerie. ..

Privim sălile de clasă, cu pereţii strălucind în soare, ascultăm de departe strigătele copiilor. *Ame^ rica* e *una sola, campo de lucha por la dignidad y por la justicia.* *

De departe, Juan Antonio îmi face semne, mă stri^ gă. Tovarăşul N ... îmi strînge mina :

- Şi o luptă lungă, grea, dar vom învinge.

Rămîne între clădirile noii şcoli, privind lacom în toate părţile, cu mîinile încrucişate pe piept.

Cartierul *Miramar* din Havana, elegantului, aristo^ craticului cartier *Miramar,* cu vile somptuoase (mul^ timilionarul Homedo avea, de pildă, vreo opt ; în^ tr-una îşi făcuse closet de aur ; dar locuia mai mult în străinătate. deoarece se plictisea), înecate în grădini luxuriante, cu cluburile cele mai ermetice, po^ porul îi spunea, cu un exact simț al realităţilor so^ ciale şi politice : *Ciudad Trujillo.*

Cartierului celui mai mizerabil din Santtago de Cuba, o imundă adunătură de *solares,* un fel de fun^ dătură a murdăriei, deznădejdei şi promiscuităţii, ace^ laşi popor ii spunea *Manzana de Gomez,* care e cen^ trul cel mai important şi mai bogat din Havana. I se mai spunea, cu acelaşi umor tragic, *Vista Alegre.*

După un popas în zona cat.edralei din Santiago de Cuba, înconjurată de magazine, de baruri, de cafe^ nele, de tripouri care aparţin sfintei biserici catolice şi apostolice romane şi unde se puteau cumpăra poze pornografice, „opera" unui oarecare Adolf Hitler numită pe spaniolește *Mi lucha* şi apărută Ia Ma^ drid, pornim spre *Vista Alegre.*

Vizitînd în 1958, în Egipt, cartierul portului din Alexandria, mi-am închipuit că mizeria umană nu poate atinge un nivel mai scăzut, că mai jos de acest nivel nu pnate exista decît moartea. Mă înşelam. Cart;erul *Manzana de Gomez* sau, dacă vreți. *Vista Alegte,* e mult mai jos. poate mai rău decît Ausch^ witzul. Un noroi veşnic, negru-roşcat, puturos, mal^ dăre de fiare ruginite, clini buboşi şi famelici, „case" din

tablă, din scînduri putrede, case pe care un copil le-ar putea răsturna cu umărul, „camere" de doi me^ tri pătraţi unde trăiau pînă la zece copii, fără cana^ lizare, imperiul bolilor necruţătoare, al inaniţiei, al mortalităţii infantile înfiorătoare, al delicvenţei, dar, în acelaşi timp, al unui neîmblînzit spirit de *rebeldia:* aici jandarmii lui Batista nu îndrăzneau să se aven^ tureze, aici au fost adăpostiţi în nenumărate rînduri revoluţionari urmăriţi de poliţie.

Prin gunoaie, prin labirintul inextricabil al străduţelor, copiii se joacă de-a *rebeldes* şi de-a *ba^ tistianos* ; drama e că nimeni nu vrea să fie *batis^ tiano;* atunci problema se rezolvă simplu: cei mai mici sînt *batistianos* din oficiu, altfel nu sînt primiţi în joc şi *los esbirros* îşi fac „datoria", plîngînd de ciudă, ei luptă foarte prost, fără elan. .. exact ca ade^ văa-aţii *bastistianos,* aşa că jocul e cît se poate de ve^ ridic.

Stăm în *Vista Alegre* stînjeniţi; ne e jenă să pri^ vim, deşi oamenii sînt prietenoşi, deschid larg uşile. ne invită să vedem cum trăiau *ei;* toţi spun „aşa trăiam noi", deşi locuiesc încă aici, dar alături sînt ma^ rile şantiere de construcţii ale cartierului *Nuevo Vista Alegre* şi fiecare ş.tie că în curînd va veni ziua cînd vor ieşi din infernul acesta, pentru tot.deauna ; unele case sînt dărîmate; le-au distrus „proprietarii" la plecare ; pur şi simplu s-au opintit cu umărul şi le-au culcat la pămînt.

După cîteva minute de zbor cu automobilul, în^ trăm în *Nuevo Vista Alegre.* Şi respirăm. Dacă în doi ani guvernul revoluţionar n-ar fi pus în aplicare decît legea reformei urbane, încă ar fi fost o realizare extraordinară, unică pe întreaga Americă Latină : străzi largi, asfaltate, case mici viu colorate, grădiniţe cu flori, echilibru şi armonie, un tablou tonic şi opti^ mist. Un vechi obicei spaniol făcea ca deasupra porţii caselor să fie atîrnată o plăcuţă de bronz, care-i spu^ nea vizitatorului : *Este casa es de Usted.* ********** în *Nuevo Vista Alegre,* deasupra porţilor, e însă o altă tăbliţă: *Este casa es de Fidel* ; li se *mai* spune noilor locuinţe *las casas* de *Pastorita* (Pastorita Nufiez e directoarea I.N.A.V.-ului) *Instituto Nacional* de

---

********** Această casă este a dumitale.

Ahorro y Vi^ viendo, †††††††††††††††††††††† care a *emis* bonuri de loterie; cu 25 de *centavos* se poate cîştiga pînă la 1 OOO de pesos, iar fondurile sînt consacrate construcţiei de noi cartiere; contribuie de asemenea *Las Obras Publicas,* care e Ministerul Construcţiei, condus de arhitectul Osmani Cienfuegos, fratele eroului : O. P. dă ingineri con^ structori, meşteri, de asemenea şi *El Ministerio* de *Asistencia Social,* condus de *la doctora* Raquel.

Majoritatea noilor locatari nu plătesc chirie ; celor care lucrează la ridicarea propriei lor case guvernul revoluţionar le plăteşte 2 pesos pe zi ; mobila este de asemenea gratis.

Intrăm în locuinţa lui Luis Palacio, care înainte a fost vînzător ambulant, acum s-a calificat şi e elec^ trician : are trei camere luminoase, mobilate simplu şi modern, bucătărie cu aragaz, baie cu faianţă. Omul e atît de emoţionat (s-a mutat doar de cîteva zile) incit, spre deosebire de compatrioţii lui, şi-a pierdut elocinţa. Ridică din umeri, ne ia de mînă, repetă doar : „priviţi, priviţi !" - vrea să ne arate totul şi lui în primul rînd nu-i vine să creadă. Are cinci copii şi e uluit că *trebuie* să facă pilanuri pentru viitorul lor : e un lucru cu totul nou pentru el, mărturiseşte că nu-şi poate aduna gîndurile; *trebuie* să înveţe să facă *planuri pentru viitorul copiilor.*

În *Nuevo Vista Alegre* de două ori pe săptămînă se dă film gratuit ; s-a ridicat o şcoală nouă, un club, *salon de recreo,* o bibliotecă, un salon pentru televi^ ziune. Locuitorii au o singură obligaţie: de-a se în^ griji de curăţenia cartierului, a imobilelor şi într-ade^ văr, totul străluceşte. În faţa casei lui Palacio o fe^ meie foarte bătrînă se leagănă într-un balansoar ; lăcrimează mereu şi rîde din gura fără dinţi ; ne face semn să ne apropiem şi desluşesc că spune mereu: *El paraiso, eso es el paraiso, el paraiso no puede ser mas lindo.* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Şi pe un perete al noii locuinţe a

---

†††††††††††††††††††††††† Institutul naţional de economii şi locuinţe.

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Raiul, ăsta e raiul, raiul nu

elec^ tricianului Palacio, o armă automată :

- *Para defender* mi *casa*§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ - spune el simplu.

Ceva mai încolo vizităm un şantier: se pregătesc 620 de case noi, se aduc mobile, răsună cîntecul fe^ răstraielor, muncitori stropiţi cu var ne fac semne cu mina, ne invită să intrăm în case, ne explică vii^ toarea lor înfăţişare. Unul îmi spune că fostul prc:r prietar al terenului vine în fiecare zi să „inspecteze" ; declară fără ocol că e recunoscător lui Fidel : cînd se vor întoarce „ai lui", va fi un om bogat; calculează chiria pe care o va primi, face planuri ce va face cu banii, se vede un om bogat.

- Şi dumneavoastră ce faceţi ? întreb.

- Ce să facem ? Rîdem cu lacrimi. Ce poţi face cu un asemenea dobitoc ?

• •

Ay, Cubanos ... ce cîntec nasc în fiecare zi miinile şi inimile voastre. .. Pornim spre centrul oraşului, mai străbatem o dată *Nuevo Vista Alegre* ; un miliţian cu arma automată pe umăr ne face semn : e electricia^ nul Luis Palacio, care merge la cîmpul de instrucţie, *para cumplir con su deber.* **********

... „Miramar Yacht Club"... „Biltmore" ... „Habana Yacht Club" ... - „Vedado Tennis Club" ... „Casino Es^ paii.ol" ... Ziduri înalte de trei metri, poliţişti gata să azvîrle afară pe nepoftiţi; baruri, saloane exclusive, smochinguri albe, parfumuri franţuzeşti, ţigări ame^ ricane, mult aur, diamante, terenuri de golf, con^ spiraţii, planuri de fugă şi de întoarcere „victori^ oasă", confesori spirituali iezuiţi, cocote de lux, coti^ zaţii fabuloase, stil, şi o ură neîmpăcată, o ură sălbatică şi neputincioasă ...

---

poate fi mai frumos.

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Ca să-mi apăr casa.

********** Ca să-şi îndeplinească datoria.

Tovarăşii de luptă ai **lui** Conrado Benitez, în^
văţătorii voluntari, învingătorii analfabetis- . mului

Tinerii căsătoriți ...

i SE R AMABAN !

Astăzi sînt „CircuJ.os Sooiales Obreros" ; e aoelraşi lux, aceeaşi curăţenie, doar noii clubmeni sînt mult mai curaţi ; *El Casino Espaiiol,* cel mai aristocratic şi *mai* „ferme" dintre cluburi, se numeşte azi *C.S.O. Antonio Mella* în amintirea fondatorului Partidului Comunist Cuban, asasinat în Mexic de agenţii dicta^ torului Machado.

O scenă, imediat după naţionaliza.re : un fotograf grupează cîţiva copii de muncitori care se întorc de la piscină ; între ei, glumind şi jucindu-se, copilul unui fost membru al clubului.

În clipa aceea o doamnă planturoasă, elegantă, ine^ lată, se repede :

- Fotografiaţi numai pe „noii membri" ! O să spu^ neţi pe urmă că băieţii *gusanitos* se amestecă cu co^ piii poporului.

Şi un copll de muncitor răspunde demn şi simplu :

- Doamnă, dumneavoastră greşiţi. Nu există co^ pii *gusanitos !*

În *Miramar* locuiesc astăzi vizitatorii străini, prie^ teni ai revoluţiei ; în vilele luxoase funcţionează foarte multe şcoli : fostul *limpiabotas* * se pregăteşte să devină diplomat ; şcoli de artă dramatică, de pic^ tură, de contabilitate. Tăcerea „distinsă" s-a spart; răsună rîsetele vesele ale copiilor şi din cînd în cînd zăngănitul unui geam făcut ţăndări de o minge ne^ iscusit trimisă.

Ay, Cubanos, s-a întimplat ceea oe trebuie să se întîmple în secolul nostru : Frumosul aparţine oelor care-l făuresc cu mîinile lor, celor care au luptat cu arma în mînă pentru ca lucrurile să devină fireşti, pentru ca popoarele să înveţe cîteva cuvinte : Liber^ tate, Fericire, Demnitate. ..

„.lustragiu.

Lo *mataron* por pobre, *negro, ma^* ***estro,*** **o *bre ro***†††††††††††††††††††††††††.

Fidel

Cuba a declarat război analfabetismului. „Dacă va fi nevoie, vom pune un învăţător voluntar lîngă fie^ care analfabet" - aceasta a fost lozinca anului 1961.

În noaptea Anului nou 11 OOO de învăţători volun^ tari şi-au afirmat hotărîrea de-a ciştiga această bătălie : vor merge la ţară, în regiunile cele mai înde^ părtate din Sierra Maestra, şi vor face în aşa fel incit Ja sfirrşitul anului toată lumea în Cuba să ştie să scrie şi să citească. Pentru a se căli, tinerii învăţă- tori voluntari - şi ce frumos şi adevărat sună în spa^ niolă cuvîntul învăţător - *maestro !* - au pornit la asaltul virfului *Turquino,* oel mai înalt pisc al Sierrei, au străbătut locurile unde Revoluţia a zdrobit tira^ nia, au trăit în condiţiile grele, aspre, ale viitorilor lor elevi cărunţi.

La 24 ianuanie sînt.em invitaţi în clădirea C.T.C. ; Fidel va primi cel de-al doilea grup care se întoarce din expediţia pe piscul Turquino.

Uriaşa sală vuieşte; nu pot să nu-mi aduc aminte de brigăzile noastre de voluntari, de Bumbeşti-Live- zeni, de Salva-Vişeu : e acelaşi freamăt, aceeaşi energie cu greu stăipinită, aceiaşi ochi aprinşi de mindrie şi de hotărire : cinteoe, lozinci, steguleţe oare se agită, portretul lui Jose Mami şi consemnul : *i Alfabeticemos ! ††††††††††††††††††††††††*

Fidel e primit cu strigăte, cu urale, cu aplauze ; se

---

†††††††††††††††††††††††††† L-au ucis pentru că era sărac, negru, învăţător, mun^ citor.

†††††††††††††††††††††††††† ... Să alfabetizăm !

aşază la tribună ; pare foarte obosit, plin de praf ; începe să lucreze : îi sosesc neîncetat telegrame; îl aud spunînd lui Calixto Garcia, comandantul militar al regiunii Oriente, că tocmai se întoarce din Escam^ bray, unde s-au luat măsuri pentru zdrobirea grupu^ lui de contrarevoluţionari. Puţini ţărani nelămuriţi, îngroziţi de zvonurile cu „colhozul", cu „ganlela", cu „femeile la colectiv", cu „copiii trimişi în Rusia şi China" s-au agitat, au ieşit „să-şi apere păm.întul".

- Erau şi doi moşnegi - spuse rizînd Fidel - se înarmaseră cu o *escopeta* ancestrală şi stăteau pe "moşie". Moşia are vreo două hectare. Le-am ţinut un discurs de vreo două ore. tot se spune că vorbesc mult. ..

- Şi?

- S-au inscris în miliţiile naţionale revoluţionare.

Sala e o mare de capete; osteniţi, cu feţele niţel subţiate, tinerii învăţători voluntari îşi strigă în gura mare bucuria de-a trăi.

Unul se urcă ,pe estradă, face mari semne cu braţele.

- Fidel, pot să spun ceva ?

- *Como no.* ·

Şi tînărul anunţă că în această perioadă de cuce^ rire a vîrfului Turquino „s-au constatat nişte în^ drăgostiri fulgerătoare", că sînt cîteva perechi care vor să se căsătorească.

- De ce să-i facem să aştepte ? spune Fidel. Să-i căsătorim pe loc !

Se aduc registrele de stare civilă. Clătinîndu-se pe picioare, urcă la tribună cele cinci perechi; o logodnică în uniformă s-a agăţat femeieşte de cen^ tura viitorului soţ şi niu se hotărăşte să înainteze.

Martori : Fidel Castro şi Calixto Garcia ; se anunţă că guvernul revoluţionar le acordă cîte un apartament, pentru „luna de miere" la hotelul „Ha^ bana Lib re". Aplauze, strigăte, glume, miresele co^ boară treptele estradei şovăind ; mirii sînt cît se poate ·a.e băţoşi şi de demni.

Fidel îşi desfaoe centura de care atîrnă un revol^ ver greu, o pune pe un scaun, vine în faţa microfo^

nului. Vorbeşte ca de obicei, întîi dibuindu-şi cuvin^ tele - se simte oboseala, apoi tot ca de obicei, se înflăcărează; vorbeşte îndelung de perspectivele pe care revoluţia le deschide în faţa învăţătorilor, de sarcinile lor imense, anunţă înfiinţarea unor noi burse, face un tablou al şcolilor noi care se vor în^ fiinţa în toată insula : şcoli tehnice, de actă, şcoli pentru inspectori şcolari, şcoli pentru specialişti agri^ coli ; cu memoria lui uluitoare citează date, cifre, localităţi ; arată deschis lipsurile şi greutăţile eta^ pei actuale.

Şi deodată o pauză. V acea a scăzut din nou, e uşor obosită, îndurerată.

„Am văzut astă.zi scene minunate ; am ascult.at cintece; am ascultat risete; am auzit rumoarea fe^ ricirii. Dar şi lucruri triste ne-au umplut inima şi cînd am văzut căsătorindu-se aceste cinci perechi, cînd am auzit imnul învăţătorilor voluntari oare spunea „şcolile din munţi nu se vor închide nicio^ dată", mi-am adus amint.e de ceva foarte trist, de care vreau să vă vorbesc astăzi. E vorba despre învă- ţători voluntari asasinaţi în mod laş şi mizerabil. (Strigăte: *i PAREDON !)* Acest sfîrşit greu şi eroic i-a fost dat unui învăţător voluntar din grupul ante^ rior, un tinerel care învăţa aproape de Sancti Spiri^ tus un număr de 44 de copii şi un număr egal de adulţi, un învăţător care, ca dumneavoastră, a trecut prin taberele din munţi, a suferit de frig, a fost udat de ploi, un învăţător umil de 18 ani. Fost văcsuitor de ghete, a învăţat în timpul nopţii, un tînăr ca dum^ neavoastră care-şi pregătea bacalaureatul, a trăit ca dumneavoastră momente de bucurie şi de optimism. A fost trimis în zona Las Villas. Era în ianuarie, n-a vrut să-şi ia ·un concediu. Nu purta arme. Invăţătorii voluntari :ne-au cerut arme, daJr noi le-am spus : „ Tu eşti singur, singur nu vei putea să te aperi, în timp ce predai lecţiile, în timp ce dormi, nimeni nu te va veghea ; î111 clasă trebuie să intri fără armă, astfel nici un ticălos nu va avea tentaţia să te ucidă ca să-ţi ia arma, nici un ticălos nu va avea o justificare ca să te atace."

Dar ticăloşii n-au respectat nici măcar asta şi un grup de banditi contrarevoluţionari l-au prins şi l-au spînzurat.

Iată hîrtia pe ca.re miliţiile au găsit-o le ei, cînd au fost capturaţi. (Strigăte : *i Pared6n ! i Pared6n ! j Pared6n para los teroristas !)*

„Într-un loc din Escambray, la 5 ianua^ rie 1961, am arestat pe individul Conrado Benitez Garcia, metis de 18 ani, din provin^ cia Matanzas, de profesiune învăţător comu^ nist, la care am găsit următoarele efecte :

1 Un portofel de plastic albastru conţinînd suma de 4 pesos.

2 Un carnet de învăţător comunist.

3 O fotografie a unei fete pe care deţinu- tul n-a vrut s-o numeasc;:ă.

4 O carte de aritmetică comunistă.

5 O carte de gramatică oomunistă.

6 Două ziare comuniste.

Drept care l-am condamnat la moarte şi executat la 5.1.1961.

Căpitan Merejo Rarnirez

Soldaţi : Jesus Hernandez

Leonel Martin".

N-au avut nici măcar ruşinea de a-şi ascunde nu^ mele ! Şi acest fapt monstruos ne arată ce sînt în esenţă duşmanii revoluţiei ! Ne arată de asemenea esenţa pastoralelor pe care le predică zbilrii cu suta^ nă ! (Strigăte: *i Fuera ! §§§§

două argwnente. N-avea arme. Avea un carnet de învăţător, o carte de arit^ metică, o carte de gramatică, două ziare, pentru asta l-au asasinat.

Acesta este imperialismul, aceasta este contrare^ voluţia. Şi astfel dumneavoastră toţi sînteţi condam^ naţi să muriţi în streang, ori pentru că sînteţi învăţători, ori ,pentru că sînteţi săraci, ori pentru că sîn^ teţi muncitori, ori pentru că sînteţi negri.

Acesta e imperialismul, aceasta e contrarevoluţia : ura lor faţă de cultură, faţă de omul sărac, faţă de învăţător, ura lor faţă de negru, ura lor faţă de carte, ura lor, în sfîrşit, faţă de cinste şi de curaj.

În faţa unui asemenea fapt, oare vorbeşte de la sine, răspundem: revoluţia trebuie să fie şi va fi severă cu duşmanii ei; revoluţia trebuie să fie şi va fi foarte aspră cu ei !

E Anul educaţiei, se tipăresc milioane de abece^ dare, se fabrică milioane de creioane, e anul în care vom stîrpi analfabetismul, cel mai bun aliat al con^ trarevoluţiei. Ei au iniţiat anul asasinării învăţăto- rilor. Dar cum triumful raţiunii e inevitabil, noi vom vedea triumful ,celor care vor să înveţe şi distruge^ rea celor care ucid învăţători : vom vedea cum nu vor mai asasina învăţători, vom vedea cum noi vom î.nvăţa pînă şi pe ultimul analfabet şi cum vom li^ chida ultimul contra.revoluţionm- !

E greu să vorbeşti astăzi despre această crimă, dar acest învăţător ucis va rămîne veşnic învăţător, nu va fi o lumină care se stinge, ci o flacără care arde şi se propagă ! Acest tînăr ucis va rămîne veşnic tînăr, acest om din popor, dintre aceia care au suferit foa^ mea şi discriminarea şi care a reacţionat la foame şi discriminare dorind să devină învăţător, acest în- văţător va fi un simbol, un erou pe care poporul nu-l va uita, erou anonim al poporului nostru ! Şi pe locul unde a predat, vom ridica o şcoală, şi pe locul unde a murit, vom ridica un monument care ni-l va aminti în veci, un monument care va 'fi şi un teribil act de acuzare : el va arăta imperialismului şi slu^ gilor sale ignominia et.ernă de-a fi ucis un tînăr de 18 ani, care avea sub braţ o carte de aritmetică, o carte de gramatică şi două ziare.

Glorie eternă învăţătorului martir ! *i Patria* o *Muerte ! i Venceremos !"*

Işi încinge din mers centura şi pleacă grăbit : e ultima imagine cu care am rămas, un ostaş bărbos, cu spatele cămăşii ud de sudoare, înoingindu-şi din mers centura şi plecind cu paşi mari spre ieşire, la ora 3 dimineaţa, plecînd să lucre7.e mai departe.

Brigăzile de învăţători voluntari poartă numele lui Conrado Benitez. Acum citva timp, în cadrul unei manifestaţii, o femeie foarte bătrînă, o femeie de o sută de ani, s-a urcat la tribună şi a primit diploma de absolvire a cursului de alfabetizare. Pe urmă s-a îndreptat spre o tablă şi cu litere foarte mari şi niţel tremurate a scris : *Querido Fidel.* **********

p A R E D O N

El que no oye consejo
No l!ega "lejo, *ay, no !lega viejo•.*

(Cîntec popular)

Citesc în ziar: *Hoy se juzgan a los contrarevolu^ cionarios* †††††††

La *Cabana,* un platou care domină golful Havanei şi de unde se vede o statuie gigantică a lui Cristos, de un suprem prost gust, încă una din nenumăratele afaceri veroase ale regimului Batista ; o statuie ase^ mănătoare există la Buenos Ayres ; cea ridicată de Batista e cu doi sau trei metri mai înaltă. La *Cabana* a fost şi un fel de maidan uri.a.o;; al capitalei, depozit de gunoaie şi de fier vechi ; imediat după victoria revoluţiei, aici au avut loc proce;ele criminalilor de război ale călăilor şi diverşilor delatori, *chivatos* ; aici se află *el pared6n.*

la intrare, în faţa unui vechi bastion spaniol, sîn^ tem opriţi; şoferul spune că sîntem *companeros,* că venim din *paises socialis.tas* ; ostaşii se apropie şi ne string mîinile. Oprim maşina în faţa unei clădiri vechi şi intrăm.

E o sală imensă, cu pereţii scorojiţi de timp şi de intemperii ; pe peretele din fund, un mare drapel cuban şi tot aici masa juriului : un căpitan bărbos şi masiv, un muncitor, ·un ţăran, un student, un ostaş.

Sala e plină pînă la refuz : bărbaţi, femei, copii, cîteva doamne pling ; sînt probabil rude ale acu^ zaţilor.

Tresar : în faţă, pe două rînduri de scaune, înca^ draţi de ostaşi ai armatei revoluţionare, *un grup de militari americani,* în uniformă bej.

Agitat, întreb pe vecinul meu, un *sargento* în vîrstă, mic, îndesat, cu o clădăraie de păr creţ şi cenuşiu:

- Cum ? Au atacat direct ?

- Nu - îmi răspunde el; aceasta este ţinuta deţi- nuţilor terorişti în Cuba : uniforma americană *ama^ rillo* pe care o purtau şi trupele lui Batista. Poporul urăşte atît de tare această uniformă încit. .. înţelegi, e o formă de agitaţie vizuală. Şi pe urmă ... bandiţii ăştia nu merită să poarte haina cu dungi pe care au purtat-o atiţia revoluţionari cinstiţi ...

Observ publicul pătimaş care ascultă cu o atenţie încordată şi, nu ştiu de ce, am impresia că asist la o scenă din timpul Revoluţiei Franceze, la Comitetul Mîntuirii Publice; e aceeaşi vivacitate, acelaşi inte^ res revoluţionar, aceeaşi lipsă de protocol.

- Procesul grupului Yebra - spune căpitanul pre^ şedinte cu o voce de bas.

Se ridică un tînăr înalt, foarte frumos, cu ochelari şi trăsături fine de intelectual. Inghite mereu pastile . tranchilizante şi-şi roade unghiile pînă la sînge ; mă ridic, mă apropii şi-i văd ochii mari, negri, ascuţiţi, tăioşi. Are 28 de ani, a studiat medicina în Spania, a fost recrutat de F.B.I. şi de *los gusanos* din exil; a organizat un grup special cu misiunea de a-l asasina pe Fidel Castro ; la locuinţa lui s-au găsit cantităţi impresionante de arme, bombe speciale, teleghidate, pe care voiau să le pună în tribuna oficială ; puşti cu amortizor. Doctorul Yebra recunoaşte totul, cu un fel de exaltare : voia să-l împuşte pe Fidel în timpul unei manifestaţii, cînd zgomotul mulţimii ar fi aco^ perit plesnitura înfundată a armei de mare calibru. Se mişcă tot timpul de pe un picior pe altul, îşi rupe unghiile pînă la rădăcină, alteori duce mîinile la spate şi-şi crispează degetele. Incearcă vechea şi răsuflata diversiune : anticomunismul şi antisovietis^ mul. El declară că e revoluţionar, e de acord ou toate măsurile luate de revoluţie, ba mai mult, i se pare că revoluţia merge prea încet, dar. .. e împotriva ruşilor şi a comuniştilor.

Are cuvîntul procurorul ; se ridică un tînă:r înalt, slab, în uniformă de locotenent ; are 19 ani.

- Să ne spună acuzatul cîte întreprinderi mono^ poliste, cîte latifundii au ruşii aici, în Cuba, sau cîte au avlit vreodată în istoria patriei noastre.

Tăcere. Yebra îşi roteşte ochii isteric.

- Să ne citeze acuzatul un singur fapt ticălos co^ mis de corn unişti în Cuba.

Nici un cuvînt. Yebra îşi rupe unghiile cu dinţii. („A fost prins în largul mării, în timp ce făcea sem^ nale luminoase unui elicopter. Credea că e american, era însă al poliţiei noastre revoluţionare" - îmi şop- teşte *el sargento* cu părul vilvoi.)

Procurorul vorbeşte rar, aproape cu durere : enu^ meră crimele făptuite de terorişti ; ceilalţi din grup au pus bombe în magazine ; unul a reuşit să se strecoare în aviaţie : la Miami primea ordinele F.B.I.-ului.

Se dă cuvintul apărării şi deodată, în atmosfera

aceasta, întinsă ca o coardă de oţel, a.paire comedia. Un domn rotofei, cu o vastă lavalieră şi părul artistic pieptănat peste chelie, scoate un urlet :

- Bravi soldaţi ai armatei revoluţionare ! Domni^ lor şi doamnelor ! Se întoarce spre geamul deschis şi clamează : Popor cuba.o ! Kant ne învaţă că ome^ nirea se împarte în două categorii : *los degenerados superi.ores y los degenerados inferi.ores !*

- Nu vă supăraţi, eu din care categorie fac parte? întreabă ,încet căpitanul-preşedinte.

- *Su Seiioria hace excepci6n* - spune, fără să se tulbure, avocatul ; şi urmează pe un ton înalt, de^ monstrînd printr-un „silogism elementar, pe înţelesul poporului", că clientul său nu este în deplinătatea facultăţiilor sale mintale, deci el nu poate fi condam^ nat. „Noi toţi îl iubim atît de mult pe scumpul şi adoratul nostru Fidel, încît ideea de a-i lua viaţa sa nepreţuită nu se poate naşte decît în capul unui ne^ bun. Quod erat demonstrandum !"

$i se aşază, cu conştiinţa datoriei împlinite. Ni^ meni nu ride ; cîţiva zîmbesc doar, dar şi zîmbetul acesta se şterge, deoarece din sală se ridică o femeie în vîrstă, îmbrăcată în doliu, cu faţa udă de lacrimi. Vine în faţa tribunalului, îngenunchează şi repetă monoton, cu mîinile împreunate a rugăciune:

- E copilul meu, nu-mi omorîţi copilul, e copilul meu, fie-vă milă de copilul meu, e copilul meu„.

E o tăcere glacială ; observ lacrimi în ochii mul^ tora. Numai spionul strigă : „Daţi-o afară ! Termi^ .naţi !"

Se aude fiecare respiraţie.

- *Las madres pagan siempre* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ - imi şopteşte *el sargento* şi văd că şi el are ochii umezi.

- E copilul meu, nu-mi omoriţi copilul. ..

Incet, parcă cu o mare oboseală în membrele pu^ ternice, căpitanul-preşedinte se ridică în picioare şi, în faţa durerii mamei îngenuncheate, îşi scoate şapca.

- Doamnă, dumneavoastră n-o să credeţi ce-o să vă spun eu

---

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Mamele plătesc întotdeauna.

acum. Mie îmi vine *mai* greu decît dum^ neavoastră să condamn la moarte pe acest tînăr. Eu sînt revoluţionar şi ştiu cită nevoie avem de medici, de fiecare om, de fiecare energie. Dar daţi-mi voie să vă pun o întrebare şi vă rog să-mi răspundeţi, nu mie, ci sălii. Dumneavoastră n-aveţi nici o vină că fiul dumneavoastră se găseşte aici? Că n-aţi ştiut sădi în sufletul lui nici o fibră oare să vibreze la dra^ gostea de patrie, la mîndria de-a fi cuban, la demni^ tatea şi onoarea patriei ? Că a ajuns să se vîndă pentru cîţiva dolari duşmanului de moarte al patriei noastre?

Julio Antonio Yebra îşi pleacă privirile. Fără un cuvînt, mama se ridică în picioare şi iese din sală.

Spionul a fost condamnat la moarte prin împuş-ca.re şi executat.

*

* *

N-avem ce face - îmi spune *el sargento Rodo^ valdo Diaz,* ori ei pe noi, ori noi pe ei, acesta e ade^ vărul oricărei revoluţii... M-a impresionat mamă-sa, *me ha conmovido mucho,* dar şi revoluţionarii au marne şi lor trebuie să le cruţăm durerea de a-şi vedea fiii asasinaţi.

Mă duce încet spre nişte barăci de unde vine un miros dulce-acrişor de fructe macerate.

- E fabrica noastră de conserve, „La Cabana Libre" - îmi spune cu mîndrie. Eu sînt administra^ torul ... E o întreagă istorie, s-ar putea numi „soldaţii şi fructele"... Imediat după eliberarea Havanei, *el Che* a fost nwnit şef peste La Cabana. Ne-a chemat pe noi, garda lui, şi ne-a spus : „Uite ce-i, vă trasez sarcina să-mi ridicaţi aici o fabrică. Vă dau şi capi^ tal. Poftim 50 de pesos" ... Noi holbam ochii, dar *Che* vorbeşte totdeauna serios. Pe urmă am stat şi ne-am spart capul: ce fabrică se poate face cu 50 de pesos?

Trecem prin barăci : ostaşi bărboşi curăţă fructe, dincolo se fierbe mannelada.

- Ce se poate face cu 50 de pesos ? urmează Ro^ dovaldo. Şi atunci ne-am dus în piaţă şi am cumpărat fructe. Să fiu sincer, am primit multe pe gratis, asta

se poate numi cooperaţie prin simpatie. .. Ne-am apu^ cat să *le* curăţăm cu baionetele şi cu pumnalele de *comando ...* Am făcut marmeladă. Am băgat-o în bor^ cane vechi. Etichetele le-am făcut tot noi, cu creio^ nul. Am scris : Cetăţeni, această marmeladă e *foarte rea, dar a fost* făcută *de miinile cinstite ale* luptător*ilor din Sierra !* Consumaţi marmeladă revoluţio- nară!

Am reparat nişte camioane vechi, e drept că *mai* mult se opreau decît mergeau. .. Poftiţi, aici e biroul meu. ..

O cămăruţă curată, pe masă un Dicţionar indu^ strial. „ învăţ" - spune, devenind sfioo, Rodovaldo. într-o colivie, trei canari.

- Singurii străini aici sînt aceşti canari din Spania. Dumneavoastră sînteţi de-ai noştri...~ *Verdad?*

- *Verdad, companero.*

Pufăind îngrozitor, se opreşte în faţa geamului un camion cîrpit, legat cu sîrme, gata să se desfacă în bucăţi; pe parbriz, o lozincă :

Me siento 9 cito.

Adică : *„Me siento nuevecito,* mă *simt* nou-nouţ".

- *Noi* sîntem aici o mare familie ... Poftiţi, uitaţi-vă oe-am realizat. Aceste.a. sînt rezultatele pe anul 1960.

Sînt un duşman al statisticilor, dar trebuie să transcriu aceste date, pentru *el sargento* Rodovaldo Diaz:

August 1960 venit	13 581 peso5	
Sept. „	18 706,94 „	
Oct. " "	15 970,56 (ne-a mers mai rău)	
Nov.	24 747,68	(Ei?)
Dec. ,,	30 605,69	*(Es una cosa, no?)**

- Avem baie cu apă caldă, şi o sufragerie ele^ gantă, şi o şcoală de alfabe'fua.re, club, bibliotecă„. *Che* spune că ne puteam descurca şi cu 25 de pesos, şi probabil are dreptate, *es un gran economista. ..*

Ne îndreptăm spre maşină. De undeva se aude o salvă.

- Nu avem altă cale - *îmi* spune Rodovaldo. Tre^ buie să zdrobim contrarevoluţia ... Sînt şi nişte laşi pe deasupra. .. Toţi se declară nevinovaţi... Alaltăieri, un terorist surprins asupra faptului a spus, făcînd o mutră de copil nevinovat :

- *Senor presidente, yo puso solamente dos bom^ bitas ...*

********** ~ *Bueno, por eso yo le doy 20 anitos."'*

†††††††††††††††††††††††††

Maşina noastră e plină de fructe : portocale, ananas,

********** Domnule preşedinte, eu am pus doar două bombiţe ...

†††††††††††††††††††††††††† Bine, pentru asta îţi dau 20 de anişori ...

nuci de cocos verzi, *fruta bomba ...*

- Rodovaldo. ..

- Din toată inima, din toată inima. ..

Ciocnim un pahar mare de *guarape,* sucul dulce şi irăcoritor al trestiei de zahăr.

- *Adios amigos, hasta la vista !* ##########################

- *Hasta luego, Rodovaldo !* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Pornim. În maşină e răcoare, şi un miros dulce de fructe tropicale, care *ni* se impregnează în haine, în păr, incit multă vreme vom avea senzaţia că trecem pe sub crengi verzi, grele de rod.

[p] L E C A R E A

Străbatem pista de beton strălucind în soare şi ne · îndreptăm spre avion. O orchestră cubană - bluze albastre, pantaloni negri strimţi, feţe surîzătoare şi ostenite, ne cîntă un *son* din care desluşesc doar *Hasta luego, hasta la vista.*

Avionul e cub an, ni se spune să stăm unde avem chef, nu sînt clase, ,toţi sîntem *compafieros.*

Mă întorc : cu faţa lipită de geam, subţirel, ca un adolescent, prietenul meu, şoferul Armando Cisneros, îmi face semne.

Scara se depărtează. Pornim. O clipă, ca o mare cartă poştală, apare Havana, acum atît de cunoscută, iată Malec6nul, Universitatea, Capitoliul unde am asistat la plecarea celui de-al treilea grup de învăţă-

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡"'* Adio, prieteni, la revedere !

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Pe curînd, Rodovaldo !

tori voluntari, la Plaza Civica, Catedrala, la margine şantierele, *las casas de Pastori.ta,* apoi marginea de spumă albă pe plăji şi oceanul.

Peste patru ore trebuie să aterizăm în Bermude. Cele patru ore trec, se fac cinci, şeful securităţii avio^ nuJ.ui. căpitanul Miguel Angelo Duque de Estrada e chemat în cabina pilotului ; *se* întoarce cmrînd, cu faţa gravă, şi spune serios :

- *Compaiieros,* o nouă provocare a imperialiştilor. Aeroportul din Bermude e american, ne interzic ate^ rizarea, aşa că ne întoarcem la Havana. În principiu, avem benzină de rezervă. *Eso es todo.*

lntoarcerea a durat şapte ore, pilotul făcea econo^ mie de benzină. Revenim noaptea, şi deasupra Ha- vanei ni se ·t.ermină şi benzina ; piloţii reuşesc capo^ dopera să pună pe pistă uriaşul avion cvadrimotor fără combustibil.

Petrecem noaptea în elegantul hotel al aerogării şi ne dregem emoţiile cu o serioasă provizie de *r6n* pe care o destinasem priet.enilor de acasă.

Pornim în zori şi, fie emoţiile, fie oboseala, fie - ceea ce e mai verosimil - romul, dormim 12 ore pînă aterizăm în insula portugheză Santa Maria.

Aerogară imensă în Azore, foarte mulţi domni ele^ ganţi care ne dau tîrcoale ţinînd, nu se ştie de ce, mîna dreaptă în buzunarul mult umflat al hainei, ca şi cum ar fi avut un obiect greu acolo. Unul mai cu iniţiativă îi spune căpit.anului Duque că „ştie el, în Cuba nu e libertate".

- Ei, dacă la voi e atît de multă, strigă dumneata : „Jos Salazar" ! îi răspunde căpitanul cu o voce tunătoare, ceea oe face ca interesul domnilor eleganţi faţă de grupul nostru să crească în mod vizibil. Ne amuzăm cu ziare portughere care ne lămuresc cum e cu democraţia, cu Angola, ne info~ă că eroul recentei aventuri de pe vasul „Santa Maria", căpitanul Galvao, este agentul ... nu mai spun al cui. Că Portugalia este un bastion al ... că „Europa e amenin^ ţată, dar brava armată portugheză, care dacă ar avea măcar o bombă atomică ... " Aflăm şi multe noutăţi interesante despre Revoluţia

Cubană, dar nu le mai reproduc ...

Zbw-ăm peste Europa, venind în calea nopţii, mai repede ca noaptea, deoarece o dată cu zorile apare, într-un veşmînt alb-cenuşiu, Praga.

Tot timpul formalităţilor îmi lipesc obrazul de •un ananas rece şi ţepos, ca un arici de aur.

La 12 aprilie 1961, zborul J.ui Iuri Gagarin a entu^ ziasmat lumea întreagă. Imperialiştii au socotit, pe^ semne, că e cazul să se vorbească şi de ei.

Şi s-a vorbit.

S-a vorbit cu dispreţ şi cu mînie, de la un capăt la altul al pămîntului, de la Paris la Moscova, de la Montevideo la Bucureşti, de la Pekin la Roma şi chiar la Washington şi New York a răsunat un glas puternic şi covîrşitor : JOS MIINILE DE PE CUBA ! *CUBA NO ESTA SOLA!*

La 17 aprilie 1961, imperialiştii au atacat Cuba.

Mercenari înarmaţi, antrenaţi, finanţaţi de guver^ nul S.U.A. au debarcat în zona mlăştinoasă *Cienaga de Zapata.*

Mica insulă, crocodilul verde, teritoriul liber al Americii, s-a confundat timp de citeva zile *cu* inimile noastre ; ştiam că undeva, la mii de kilometri depărtare, oameni pe care-i cunoscusem şi-i îndrăgisem, despre care am scris în cartea aceasta, şi alţii la fel *cu* ei, *el pueblo uniformado,* îşi apără cu arma în mînă destinul lor de oameni liberi, prezentul şi viitorul.

Din nou telegrame, citite furios, cu iritare. „United Press Information", „France Presse". Ştiu că mint, ca întotdeauna ; seamănă pînă la identificare *cu* „ştirile victorioase" cu care Fulgencio Batista a umplut lumea pînă în clipa cînd s-a urcat în avionul care urma să-l ducă la prietenul său Leonidas Trujillo; dar deocamdată sînt singurele ştiri pe care le avem.

„Declaraţiil.e lui Jose Miro Ca:rdona, noul prim^ ministru".

„Piloţii avitaţiei lui Castro s-au răsculat, au bom^ bardat obiectivele militare din Havana ! În *Cîudad Columbia,* botezată de comunişti *Ciudad Libertad,* au fost observaţi nori groşi de fum negru, ceea ce arată că aici nu e o şcoală, ci tot o cazarmă şi un depozit de muniţii !"

„Maiorul Raul Castro a fost făcut prizonier !

Populaţia primeşte cu aclamaţii pe eliberatori !'"

„ Unităţi masive ale trupelor lui Castro trec de partea noastră !"

Toate acestea şi multe altele, de acelaşi calibru, în pI'li.mele ore ; apoi declaraţiile lui Faure Chom6n la Moscova : „ unităţile mercenare au fost încercuite, s-a trecut la lichidarea lor" şi apoi scîncelile. Scîncesc la unison şi U.P.I., şi F.P., şi A.P.I., şi solo, solito scînceşte cu amar sefior Miro Cardona; ultimele „comunicate" seamănă cu nişte zdrenţe murdare:

„ .. .în faţa superiorităţii zdrobitoare. ..

cu toate dovezile de eroism transcedental. ..

pînă la ultima picătură de sînge, dar. ..

plan dinainte stabilit. ..

trupele lui Castro posedînd avioane de ultimul tip ...

în fond noi

am v,rut doar să tatonăm ...

în viitor vom. .. acum n-am. .. "

După care urmează urletele: „Săriţi, oameni buni ! 1 O OOO de chinezi specialişti în torturi asia^ tice au venit în Cuba să ancheteze pe prizonierii noştri!" „Li se spală creierul ca să declare că gu^ vernul S.U.A. ar avea vreun amestec! Declarăm solemn: guvernul S.U.A. n-are nici un fel de amestec!"

Preşedintele Kennedy a declarat cu totul altceva, dar asta n-are nici o importanţă.

Gata. S-a terminat.

În faţa ochilor îmi răsare imaginea care-mi deve^ nise atît de familiară în Cuba : un miliţian în că- maşă *azul,* leoarcă de sudoare, ştergîndu-şi fruntea cu braţul, punînd

alături de el *la ametralladora* a cărei ţeavă frige şi dezvelindu-şi dinţii orbitor de albi, într-un surîs larg, surisul muncitorului, surîsul luptătorului victorios :

,; *V enieron* ? *i Quedaron !* **********

* *

Mi se pare necesar, înainte de-a trece .la descrierea !ruptelor, să fac aici un scurt tablou recapitulativ al agresinnii Statelor Unite împotriva Cubei, din mo^ mentul în care a fost clar pentru toată lumea că Re^ voluţia Cubană îşi va duce pînă la capăt programul ei, făurit în focul războiului civil; agresiunea armată a bandelor imperialiste nu e<>te decît o verigă într-un şir neîntrerupt de agresiuni; ele oferă portretul „moral" al „democraţiei reprezentative americane". al mult trîmbiţatei „lumi libere".

Prima formă a agresiunii imperialiste a constat în încercarea de-a supune prin foame poporul cuban .: atacul a început pe frontul economic ; au suprimat cota de zahăr cuban. Economia cubană era bazată pe exportarea unui *singur produs*, a unui singur articol fundamental, care era zahărul, economie bazată pe mono-cultură şi pe exportarea zahărului pe o singură piaţă, cea nord-americană.

În plus, economia ţării era în mina monopolwilor americane : băncile, principalele ramuri ale indus^ triei, minele, combustibilul, electricitatea, telefoanele, o mare parte a pămîntului cel mai roditor, princi^ palele centrale de zahăr.

Primele legi revoluţionare au iniţiat o serie de re^ forme care tindeau să varieze structura economică a ţării. Aceste legi au produs imediat reacţiunea

cercurilor monopoliste - ceea ce înseamnă reacţiu- nea guvernului S.U.A.

În Cuba apăruse însă o situaţie nouă : armata de meroenari, baza unei posibile intervenţii indirecte împotriva independenţei proaspăt cucerite (aşa cum s-ia

---

********** Au venit ? Au rămas !

întîmplat în Guatemala, unde „ United Fruit" a trimis pe Castillo de Armas să răstoarne guvernul legitim al lui Jacobo Arbenz) - armata lui Batista fusese zdrobită şi desfiinţată, iar instructorii ei ame^ ricani invitaţi să părăsească ţara. *

Au început cu ameninţările şi au trecut foarte re^ pede la fapte; au suprimat cota de 7.ahăr. Această agresiune a fost realizată împotriva unei ţării mici, slab dezvoltate, a cărei burghezie cheltuia sume imense cumpărînd articole de lux ; în ultimii *ani* im^ portul depăşea cu mult exportul. Guvernul revolu^ ţionar iniţiază o politică de economii, care de data asta nu prejudiciau *nici* pe muncitori, nici pe ţărani, care nu cumpărau Cadillac-uri, nu călătoreau la Pa^ ris sau în S.U.A. E semnificativ că în Cuba se im^ portau automobile de lux în valoare de 30 OOO OOO de dolari, iar maşini agricole doar în valoare de 4 OOO OOO.

Pe de altă parte, existau enorme întinderi de pă- mînt necultivate, abandonate cu desăvîrşire, pline de *marabu,* îndărătnica. iarbă tropicală ; sute de *mii* de

" Fidel Castro descrie acest moment astfel :

„Curios a fost că în momentul în care trupele noastre au intrat în Ciudad Columbia, azi Ciudad Libertad, s-au pre^ zentat dimineaţa, la ora obişnuită, cu rutina obişnuită, mem^ brii Misiunii militare diplomatice nord-americane. Probabil aşteptau să le spunem : «Perfect, începeţi să ne daţi lecţii ! Pînă ieri aţi instruit armata lui Batista care ne omora pe noi, acum învăţaţi armata revoluţionară». Noi le-am spus: „poftiţi la casele voastre, cît mai repede cu putinţă». Imi aduc bine aminte că m-am întîlnit acolo, într-un salonaş, cu ofiţerii aceia şi le-am spus : „Bine, dumneavoastră aţi în^ struit armata lui Batista şi armata lui Batista a pierdut. Noi, pe care nu ne-aţi instruit dumneavoastră, am bătut armata lui Batista. În realitate ostaşii pe care-i instruiţi dumneavoastră pierd. Nu dorim să ne instruiţi şi pe noi. O să încercăm să ne descurcăm fără dumneavoastră. Puteţi să vă retrageţi„." familii suferind de foame cronică depindeau în în^ tregime de cele trei luni de *zafra,* în care ciştigau abia atît cu cît să-şi plătească în parte datoriile con^ tractate în restul anului. Revoluţia duce o politică populară de scădere a chiriilor, :ieftineşte taxele pen^ tru serviciile publice, dă cooperativelor terenurile

necultivate, face mari investiţii în maşini agricole pentru a putea da de lucru tuturor. Politica de eco^ nomii face să se obţină o creştere simţitoare a devi^ zelor. E drept că după venirea lui *Che* Guevara ca director al Băncii Naţionale, domnii care voiau să-şi transfere devizele în străinătate folosind pretextul „necesităţii de a-şi căuta sănătatea la Paris sau în Elveţia" au întîm.pinat „unele" greutăţi. Pentru pri^ ma oară în istoria Americii Latine politica de eco^ nomii nu se făcea ,pe spatele maselor muncitoare.

Atunci S.U.A. au încercat să lase Cuba fără petrol.

Lovitura aceasta a fost parată cu ajutorul Uniunii Sovietice; petrolul cumpărat din U.R.S.S. a fost plătit cu zahăr, ceea ce elibera o importantă cantitate de devize, permiţînd guvernului revoluţionar să le în^ vestească în industrie.

Atunci companiile nord-americane hotărăsc că ele nu vor rafina petrolul venit din U.R.S.S. ; credeau că lăsînd Cuba fără petrol va urma o criză generală a industriei, care va sili guvernul revoluţionar să ca^ pituleze. Realitatea a fost însă alta : rafinăriile au fost naţionalizate. Fidel spune: „Uniunea Sovietică a făcut un mare efort ca să ne poată furniza tot pe^ trolul pe care-l necesitam ; efort care şi-a dat roa^ dele şi efectiv am învins această agresiune, care ar fi lăsat ţara fără petrol, graţie Uniunii Sovietice, care a reuşit să stabilească o linie permanentă de aprovi^ zionare a noastră cu petrol; petrol pe care-l cumpăram mult mai ieftin şi pe care, mai ales, îl plăteam cu zahăr."

Atunci a fost suprimată integral cota de zahăr cu^ ban pe piaţa nord-americană. Această agresiune în^ semna pierderea a sute de milioane de dolari. Uniu^ nea Sovietică şi celelalte ţări socialiste au hotărît să .cumpere din Cuba 4 OOO OOO de tone de zahăr anual.

În statutul O.E.A. *(Organizaci6n de los Estados AmeTicanos),* această nouă Sfîntă Alianţă, în „siste^ mul emisferic" de care vorbeşte atîta guvernul S.U.A., există o clauză care interzice agresiunea economică ; ea stabileşte că nici o ţară n-are dreptul să recw-gă la agresiuni economice cu scopul de-a modifica politica internă a vreunei ţări membre.

O.E.A. se reuneşte în Costa Rica şi nu condamnă pe agresor, ci condamnă victima, condamnă Cuba ca„. agresoare.

„ Ţara puternică a violat legea internaţională, a de^ clanşat o agresiune economică cu scopul de-a influ^ enţa politica noastră internă şi, cînd a sosit momentul să fie condamnat rechinul, *el tibur6n,* s-au reunit sardelele şi au condamnat o altă sardea. O sardea care nu mai era sardea ; se transformase într-un arici, pe care *tibur6nul* nu-l mai putea digera."

Răspunsul a fost istorica Declaraţie *de la Havana,* lege şi poem, cîntecul de libertate al Americii Latine. La 2 septembrie 1960 peste un milion de oameni adu^ naţi în *Plaza Civica* au consfinţit *alegerea* pe care poporul o făcuse de mult, din clipa cînd în Sierra Maestra un grup de doisp:re-zece oameni au pornit lupta de eliberare.

„Adunarea Generală Naţională a Poporului Cuban condamnă:

regimul moşieresc, izvor de mizerie pentru ţărani, sistem de producţie agricolă retrograd şi inuman;

salariile de foamete şi exploatare sălbatică a muncii oamenilor în interesul nelegitim al privilegiaţilor ;

analfabetismul, lipsa de învăţători, de şcoli, de me^ dici şi de spitale, lipsa de ocrotire a bătrîneţii, care domnesc în ţările Americii ;

discriminarea faţă de negri şi indieni; inegalitatea şi exploatarea femeii ;

oligarhiile militare şi politice, care menţin popoa^ rele noastre în mizerie, împiedică dezvoltarea lor de^ mocratică şi deplina exercitare a suveranităţii lor;

concesionarea resurselor naturale ale ţărilor noas- tre către monopolurile străine, ca fiind o politică care trădează interesele popoarelor ;

guvernele care, ignorind sentimentele popoarelor lor, se supun ordinelor Washingtonului;

înşelarea sistematică a popoarelor de către orga^ nele de propagandă care se află în slujba oligarhiilor şi a politicii imperialismului asupritor ;

monopolizarea sistemului de răspîndire a informa^ ţiilor de către agenţiile telegrafice nord-americane,

instrumente ale trusturilor nord-americane şi agenţi ai Washingtonului;

legile represive care împiedică ,pe muncitorii, ţăranii, studenţii şi intelectualii, marea majoritate a populaţiei fiecărei ţări să se organizeze şi să Lupte pentru rrevendicări sociale şi patriotice ;

monopolurile şi întreprinderile imperialiste, care jefuiesc continuu bogăţiile noastre, exploatează pe muncitori şi pe ţărani, secătuiesc şi menţin în stare de înapoiere economia noastră şi subordonează poli^ tica Americii Latine obiectivelor şi intereselor lor.

Adunarea Cknerală Naţională a Poporului con^ damnă, în sfirşit : exploatarea omului de către om şi exploatarea de către capitalul financiar imperialist a ţărilor slab dezvoltate.

În consecinţă, Adunarea Generală Naţională a Poparului Cuban proclamă în faţa Americii :

dreptul ţăranilor La pămînt ;

dreptul muncitorilor La produsul muncii lor;

dreptul copiilor La învăţătură :

dreptul bolnavilor La asistenţă medicală şi spita^ lizare;

dreptul tinerilor la muncă :

dreptul celor care studiază la învăţămîntul liber, experimental şi ştiinţific :

dreptul negrilor şi al indienilor la ,,demnitate u^ mană deplină" ;

dreptul femeilor la egalitate civilă, socială şi po- lliică; ~

dreptul bătrînilor La o bătrîneţe asigurată;

dreptul intelectualilor, al artiştilor şi al oamenilor de ştiinţă de a lupta prin operele lor pentru o lume mai bună;

dreptul statelor de a naţionaliza monopolurile im^ perialiste. redobîndind în felul acesta bogăţiile şi re^ sursele naţionale;

dreptul ţărilor de a face comerţ liber cu toate po^ poarele lumii;

dreptul naţiunilor la suveranitate deplină;

dreptul popoarelor de a-şi transforma cazărmile în şcoli, de a înarma pe muncitori, pe ţărani şi pe studenţi, pe intelectuali, pe negri, pe indieni, pe fe^ mei, pe tineri, pe bătrîni, pe toţi asupriţii şi exploa^ taţii ; pentru a-şi putea apăra ei înşişi drepturile şi soarta lor.

Adunarea G€neală a Poporului Cuban afirmă : da^ toria muncitorilor, ţăranilor, studenţilor, intelectua^ lilor, negrilor, indienilor, tinerilor, femeilor, bătrini- lor de a lupta pentru revendicările lor economice, politice şi sociale ; datoria naţiunilor asuprite şi ex^ ploatate de a lupta pentru eliberarea lor ; datoria fiecărui popor de a fi solidar cu toate popoarele *asu^* pri te, colonizate, exploatate sau victime ale agresiu^ nii, oricare ar fi aşezarea lor pe glob, oricare ar fi distanţa geografică care le desparte. Toate popoarele lumii sînt fraţi !" ††††††††††††††††††††††††††††

Şi la această declaraţie imperialiştii au „răspuns". Interzic exportul de materii prime şi de piese de schimb în Cuba. Asta însemna pur şi simplu că toate fabricile din Cuba, aproape întregul sistem de trans^ porturi, aproape tot materialul în rodaj, de construc^ ţie, agricultură, industrie, 95 % din fondul industrial proveneau din S. U .A. şi urmau să rămînă paralizate.

Că nu s-a întîmplat aşa n-a fost „vina" guvernului S.U.A. Poporul a rezistat eroic ajutat în mod dezin^ teresat de Uniunea Sovietică, de ţările lagărului so^ cialist.

Atunci a început acţiunea de sabotaj; s-a dat sem^ nalul bandelor de terorişti, au fost înarmaţi şi finan^ ţaţi 'l::l.e ambasada S.U.A. de la Havana, au început să dinamiteze mari magazine, să aprindă plantaţiile de zahăr.

„Atunci, pesemne pentru imperialism e just, e just pentru toată banda aceasta de farisei, de minci^ noşi şi de ipocriţi, ca un *seiior* să aibă zeci de mii de *caballerias* şi douăzeci de mii de familii să crape de foame ; în schimb, pentru ei e injust ca acest *seiior*

---

†††††††††††††††††††††††††††† Fidel Castro, *Discursuri,* ed. cît., pp. 212 şi urm.

să rămînă fără o bucăţică de pămînt şi să existe douăzeci de mii de familii care să aibă casă, de lucru, ali^ mente şi şcoală, tot timpul anului. Şi atunci organi^ zează sabotajul, incendierea plantaţiilor de trestie de 7.ahăr. Au început cu avioane care veneau din S.U.A.; pe urmă în faţa scandalului au schimbat tactica; au început să organizeze grupuri contrarevoluţionare, adresîndu-se exmilitariilor, dezertorilor, lwnpenilor, adresîndu-se elementelor celor mai declasate, cu care au format acel aşa-zis Front din Escambray. Dum^ neavoastră aţi văzut în Plaza Civica fabuloasa can^ titate de arme pe care au paraşutat-o. Gîndiţi-vă că noi, duipă 17 luni de luptă, aveam 120 de puşti. Da, crescusem. De la 12 puşti la început, ajunsesem la 120. Acestor *gusanos* într-o singură săptămînă le-au trimis mii de arme şi mai paraşutează încă.

În virtutea cărui drept? Apoi, în virtutea nici unui drept. Ce drept au S.U.A. să se amesitece în treburile noastre interne? Ce drept au S.U.A. să conducă ţara noastră ? Sîntem un popor care nu vorbim englezeşte, nici mult, nici puţin, sîntem un popor care nu mes^ tecă gumă, nici mult, nici puţin !

Avem o tradiţie distinctă, avem o cultură dis^ tinctă, avem un fel distinct de-a gîndi ; ei rîd de una, noi rîdem de 8.lta şi mai ales sîntem un popor care nu avem frontiere cu nimeni, avem graniţe cu marea. Sîntem o insulă şi profilul frontierelor noastre e foarte precis ; profilul naţiunii noastre este tot atît de precis. Ce drept au S.U.A., ca o ţară mare şi pu^ ternică, să comită această serie de brutalităţi împo^ triva poporului cuban ? Cu ce drept vor să ne pună pe cap criminalii de război, tîlharii, vicioşii, contra^ bandiştii, toată acea faună imorală care a jefuit cu ferocitate această ţară? Ce drept au S.U.A să intro^ ducă aici din nou corupţia, furtul, jaful, politicăria murdară? Ce drept au? În numele căror drepturi vor să ne atace ? În vi-rtutea cărui principiu moral ? Cum pot avea mai multă cinste bandiţii decît oame^ nii muncii ? Cum poate fi mai moral exploatatorul ? Ce moral poate avea o castă de

milionari, un cerc de monopolişti ca să-şi impună voinţa lor orgolioasă şi arogantă poporului nostru?"

În decembrie-ianuarie 1960-61, pericolul agresiu^ nii directe era iminent; hotărîrea poporului cuban de-a lupta pînă la capăt, solidaritatea hotărită a lu^ mii întregi a oprit atunci mîna agresorului. Nu s-a mai petrecut fenomenul curent în anii 1920-30, cînd infanteria marină americană debarca, schimba gu^ verne, numea dictatori, cum a fost sinistrul Trujillo, *„Ilustre Benefactor de la Patria dominicana".*

Blocadă, embargo, sabotaj şi terorism, ca să nu mai vorbim de neîncetata campanie de aberaţii care plouă în fiecare zi în presa imperialistă ; comploturi, pvovocări permanente în jur:ul bazei de la *Caimanera,* ameninţarea nedeghizată la începutul anului... Şi a urmat ceea ce era logic în mentalitatea imperiailistă.

Quien piense en invasi6n Que sigue
tambien pensando, Que şi no muere
*peleando, Morirci en el pared6n !**
(Cîntec popular)

După cum ştie toată lumea, S.U.A. este „patria ade^ văratei libertăţi" ; acolo orice cetăţean poate intra într-un magazin, într-un *drug-stare* şi să cum.pere. bineînţeles plătind *cash,* orice : de pildă, tancuri „Sherman", bazooka, mortiere grele, vase de război, avioane de luptă B-26, sau Jets, sau Sea-Furry, ca să nu vorbim de mărunţişuri ca mitraliere grele, brandt-uri, arme automate de ultimul tip, aflate în dotarea forţelor S. U .A.

* Cine se gîndeşte la invazie
Să se gîndească mai departe,
Că dacă nu moare luptînd,
Va muri la zid !

Aşa că nu vom insista întrebîndu-ne de unde şi-a proouirat armamentul banda de mercenari condusă de aşa-zisul Front Naţional Democratic, sau - mult mai precis, aşa cum il numeşte poporul cuban: Consiliul general al viermilor, *Consejo General* de *los*

Gusanos.

Piraţii care au spumegat Marf'..a Caraibilor erau lo^ iali ; pe catargul lor fîlfîia un steag negru, cu tigva de mort şi ciolanele încrucişate. Piraţii *gusanos* şi-au vopsit avioanele în *verde-olivo,* au scris pe ampenaj şi pe coadă F.A.R. *(Fuerza Aerea Revolucionaria)* şi au zburat astfel deasupra Cubei : erau salutaţi de ţă- rani, de femei, de copil ; piloţii au răspuns şi ei, au fluturat miinile, apoi s-au întors şi au început să mitralieze; cele mai multe victime au fost rezultatul acestui procedeu fascist. Au atacat Ciudad Libertad în Havana incendiind cîteva camioane, au atacat ae^ roporturile San Antonio şi Santiago de Cuba. Inten^ ţia lor era să distrugă aviaţia revoluţionară care nu^ mără foarte puţîne· avioane, majoritatea învechite, avioane americane rămase dîn timpul lui Batista. Re^ acţiunea promptă a artileriei a derutat pe agresori ; nu credeau că muncitorii şi ţăranii înscrişi în mili^ ţiile populare au învăţat într-un răstimp atît de scurt mînuirea armelor complicate. Piloţii F.A.R. au reac^ ţionat a.şa cum trebuie. Mulţi treziţi din somn s-au urcat în avioaine în pijamale, fără paraşută, fără echi^ pament ; au respins atacul pirateresc doborînd un număr de avioane, gonind restul atacatorilor, care au fugit spre Miam.i, unde nu mai puteau fi urmăriţi. În tot timpul acestor atacuri, *avioane militare* ale S.U.A. zburau deasupra teritoriului cuban ; flota S.U.A. cir^ cula în lungul coastelor ; la baza de la *Guantanamo* concentrarea de vase era atît de mare, incit două s-au ciocnit şi s-au scufundat.

La ora trei şi jumătate dimineaţa se anunţă debar^ carea bandelor de mercenari pe *Playa Gir6n,* în Cie^ *naga* de *Zapata.*

Planul lor era clar şi fusese de mult prevăzut de statul major al armatei revoluţionare ; scopul lor era să fixeze un cap de pod undeva, într-o zonă greu accesibilă, unde să stabilească un clasic „cap de pod". să proclame un „guvern democratic", să bombardeze fără încetare teritoriul cuban, ori, aşa cum se va vedea, să ceară ajutorul S.U.A.

Cienaga de Zapata părea pentru acest scop regiu^ nea ideală. O vastă întindere mlăştinoasă, parcă de la începutul lumii, paradisul viermilor (la propriu de data asta), al insectelor, al crocodililor, regiunea cea mai înapoiată din Cuba, unde, pînă la revoluţie, timpul părea să se fi oprit într-o imobilitate colcăitoare. O singură cale ferată îngustă străbătea uriaşa mlaştină făcînd legătura *Centralei* Aus~ralia cu gol^ ful *Cochinos.*

Cienaga de Zapata este însă Uina din regiunile unde revoluţia a adus cele mai profunde transformări. Aici trăiau cam o mie de *carboneros,* ocupîndu-se cu extragerea turbei, care li se plătea doi sau trei pesos sacul şi era revîndută de 10 şi 15 ori mai scump. Re^ voluţia a dezvoltat aici centre turistice, mai ales în *Laguna del Tesoro* (închipuiţi-vă Delta noastră, dar în clima tropicală), *Playa Larga* şi *Playa Gir6n;* s-au construit peste două sute de kilometri de şosele şi drum.uri, *El Criadero Nacional de Cocodrilos.* În mo^ mentul invaziei, în toiul campaniei de alfabetizare, existau în această zonă două sute de învăţători. Fi^ del Castro povesteşte undeva că un muncitor din *Cienaga* i-a spus, imediat după victoria revoluţiei, în zona Santo Tomas : „ Uite, *comandante,* omul rezistă mai mult decît cîinele. Aici au murit clinii de foame şi noi trăim. Omul rezistă mai mult decît un cîine."

În momentul invaziei, 300 de copil din *Cienaga* studiau la Havana în şcoli tehnice : vor deveni mae^ ştri în ceramică, în dulgherie, în vopsitorie - deoa^ rece e plănuită dezvoltarea acestor ramuri industri^ ale în Cienaga ; 500 de copii urmează cursurile altor şcoli, 50 de medici şi trei spitale funcţionează în *Cie^ naga de Zapata.*

Din punct de vedere tactic, specialiştii militari americani au ajuns deci la concluzia că *Cienaga de Zapata* e locul cel mai potrivit pentru debarcare.

O ambarcaţie de debarcare se apropie încet de *Pl.aya Gir6n* ; luni 17 aprilie 1961, ora 2,45 dimineaţa.

Miliţianul care era santinelă îşi închipuie că e vor^ ba de o barcă de pescari ; îi strigă să se oprească şi se apropie s-o identifice. În clipa aceea începe din larg

tirul de artilerie de pe două vase de război de tonaj mediu, care se apropie şi ele de plajă. Unitatea de radişti, formată din cinci ostaşi, raportează co^ mandamentului din *Centrala Australia :* „Sîntem ata^ caţi. Vom rezista pînă la unul ! *i Patria* o *Muerte !"*

Sprijinite de focul artileriei, al mitralierelor grele şi al aruncătoarelor, acostează una după alta bărcile de asalt ; au nume „eroice" : *Barracuda, Marsopa, Aguja, Sardina, Tibur6n, Ballena* (nume într-un fel predestinate, deoarece la ora aceasta ele sînt într-ade^ văr „sardele", şi „rechini", şi „balene"); se debarcă materialul de luptă: tancuri „Sherman" de ultimul tip, mortiere grele, tunuri fără recul, aruncătoare de flăcări, rachete terestre, mitraliere .grele, echipament de radio, explozive, o cantitate enormă de muniţie. Cei 1 500 de mercenari, îmbrăcaţi în uniforme de camu^ flaj „leopard", pun piciorul pe plajă, lîngă *Buenad^ ventura.* Un grup de milităieni ii sileşte să se culce la pămînt şi să înceapă săpatul tranşeelor. Milităienii au o singură mitralieră, cu care luptă pînă la ultimul cartuş.

Forţa invadatoare reuşeşte să domine citeva ore fişia de coastă între *Buenadventura* şi *Gir6n* ; dez^ lănţuie un intens foc de artilerie grea asupra şose- lei; avioane americane B-26, B-29, F-86 şi C-46 ata^ că, bombardează şi mitraliază, lansează paraşutişti.

Milităienii răspund cu puştile şi pistoalele auto^ mate. O companie din Batalionul 339 al M.N.R., for^ mată din muncitori şi ţărani din regiunea Cienfue^ gos, care operaseră în Escambray în perioada de cu^ răţire a viermilor, luptă cu armele ei de infanterie împotriva inamicului superior numericeşte. Compa^ nia nu numai că rezistă, dar trece la atac, dispre^ ţuind moartea şi ajunge pînă în faţa gurilor de tun.

Curînd soseşte pe front artileria revoluţionară; ar^ tileria care zdrobeşte aviaţia mercenairă. (Printre alte acte de ,;eroism", piloţii-gusanos au mitraliat ambu^ lanţele Crucii Roşii, spitalele de campanie. În clipa aceea pe întregul front răsună strigătul:

- *i Ahora, durro con ellos !*
††††††††††††††††††††††††††††

Sosesc unităţile armatei revoluţionare, tancurile, poliţia revoluţionară; coloanele trec scandînd lo^ zinci : Să zdrobim viermăraia ! *i Duro en la cabeza hasta que no quede uno !* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Ţăranilor care înconjurau îngrijoraţi sediul coman^ damentului, Fidel le spune :

- Tovarăşi, începe revanşa.

În timpul nopţii au fost amplasate bateriile de ar^ tilerie, iar coloanele de tancuri au încercuit inamicul.

- *i Fuego !* **********

F.A.R. dezlănţuie în acelaşi timp atacul împotriva ambarcaţiilor inamice. Şi mercenarii, care nu reu^ şiseră să străbată liniile primilor apărători ai plajei, încep să se retragă în debandadă ; îşi leapădă unifor^ mele - mulţi au fost prinşi în cămaşă şi izmene şi au explicat această costumaţie sumară zicînd că „sînt ţărani săraci şi n-au cu ce să se îmbrace" ; foarte mulţi se înecă ; voiau probabil să ajungă înot la bazele de plecare din Guatemala ; avioanele lor sînt doborîte unul după altul (în clipa aceasta în „comunicatele" pe care le dădea din Miami senor Miro Cardona, bătrînele şi veteranele avioane cu^ bane se transformă, ca prin miracol, în M.I.G.-17, în noi tipuri de avioane sovietice nemaivăzute pînă în prezent) ; luptătorii pentru „democraţia reprezenta^ tivă" ridică mîinile, se predau cu sutele unui singur miliţian; avioane militare S.U.A. de tipul „Sabre" zboară la mare înălţime, bombardează o coloană de miliţieni; pămîntul Cubei frige; tancurile „Sher^ man" sînt scoase din luptă unul după altul; tunarii^ *gusanos* îşi părăsesc piesele şi fug spre mare unde ard ambarcaţiile lor ; la 17,30 bat.alionul poliţiei naţionaJ.e revoluţionare atacă Giron şi-n timpul atacului oame^ nii

---

†††††††††††††††††††††††††††† Acuma să fim duri cu ei !

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Să le dăm la cap pînă nu rămîne unul!

**********Foc!

se întreabă :

- Vor fi suferit mult construcţiile centrului tu^ ristic?

Şi bravii *gusanos* se predau în masă :

- Am fost îmbarcaţi cu sila... Ne pare rău... am greşit. .. Iertaţi-ne ! *Nos engaiiaron* ††††††††††††††††††††††††††††, iertaţi-ne !

Principalul vas de debarcare „Houston" a eşuat în recif. Fidel trimite. o barcă şi propune mercenarilor să se predea. Răspunsul : focuri de annă, muncito^ rul Oriente este ucis.

Un tanc deschide focul asupra vasului şi în curînd un fum gros şi negru îşi tîrăşte ca un şarpe umflat umbra, peste întinsul albastru şi pur al mării.

Au trecut 72 de ore ; intervenţia a fost zdrobită. Cantităţi uriaşe de armament sînt împrăştiate pe cîmpul de luptă. În tot timpul celui de-al doilea război, nici o brigadă a armatei regulate a S.U.A. n-a fost atît de bine şi complet înarmată ca *brigada de gusanos;* mai tîrziu, a avut loc în Havana, în Plaza Civica, o interesantă şi instructivă expoziţie de ar^ mament capturat. Piaţa e imensă; a adăpostit de ne^ numărate ori peste un milion de oameni ; era neagră de arme.

Rînduri-rinduri mercenarii, în ţinută de „şerpi tro^ picali", se îndreaptă spre Havana, cu capetele plecate, unii sînt surprinşi de atitudinea umană a trupelor revoluţionare : li se spusese doar că aici sînt comu^ nişti care mănîncă oameni cu orez şi cu *platanos* ; răniţii sînt îngrijiţi în spitale. Consemnul la Havana e sever : nici o manife>taţie de ostilitate. Dar cît sînt de apăsătoare privirile de dispreţ, privirile Cubei în^ tregi care alcătuiesc un fel de lespede nimicitoare. Pînă şi zglobiii *negritos* nu fac dovadă astăzi de umorul lor obişnuit: ei, cei de 7-8 ani, sînt *hombres,* iar şirurile acestea în uniformă de camuflaj sînt nu^ mai nişte *gusanos* ; şi în tăcerea aceasta de piatră, cîte un mercenar găseşte de cuviinţă să strige popu^ laţiei:

- M-au îmbarcat cu sila ! Am fost înşelat !

Şi nici măcar nu se rîde. *Los gusanos* trec prin^ tr-un coridor de tăcere şi dispreţ. Tăcerea, dispreţul fără margini al unui popor liber.

Care este fizionomia grupului de viermi „luptătorii

---

†††††††††††††††††††††††††††† Ne-au înşelat.

lumii libere" ? Vom încerca s-o stabilim în cele ce urmează.

- Sînt unii care s-au înrolat pentru simple motive economice : erau şomeri şi voiau să facă rost de bani chiar în calitate de mercenari ai unei puteri străine. Şi-au trădat patria pentru un salariu mizerabil ;

- sînt unii care s-au înrolat pentru că fuseseră militari de carieră în timpul tiraniei ; voiau să răstoarne republica pentru a restabili vechea armată, pentru a-şi răzbuna ranchiunele ;

- sînt unii care s-au înrolat pentru că sînt expri^ viJegiaţi, sau fii de e:xiprivilegiaţi, care şi-au pierdut moşiile, sinecurile. Aceştia au intrat în serviciul im^ perialismului cu scopul de a-şi reciştiga averea. La fel s-au comportat totdeauna în istorie toate clasele exploatatoare. Astăzi, deci, moşierii şi burghezii cu^ bani sînt trădătorii naţiunii şi se vînd imperialismu^ lui ;

- sînt unii care s-au înrolat pentru că au fost în^ veninaţi şi înşelaţi ideologic cu basmele cunoscute despre comunism, religie, cu afirmaţia ridicolă că „poporul ar fi contra revoluţiei". Aceştia sînt trădătorii „din convingere" ;

- sînt, în sfîrşit, aventurierii care s-au înrolat ca piraţi, ca să jefuiască, să se îmbogăţească; sînt trădători pentru că sînt degeneraţi, corupţi şi canalii.

Zbirii, călăi batistieni, aventurieri, exprivilegiaţi, ambiţioşi tîlhari, criminali, speculanţi, morfinomani, aceştia sînt indivizii care au trădat patria intrînd în servi.ciul imperialismului yankeu. Şi, în sfîrşit, s-au înrolat şi cîţiva popi catolici, majoritatea spanioli franchişti, ca să aducă în Cuba „cuvîntul Domnului".

Foarte mulţi dintre ei au fost anchetaţi în faţa poporului, anchetele au fost transmise la posturile de radio şi televiziune ; reproducerea unor aseme-

Rănit mortal, un miliţian a scris cu sîngele lui
numele lui Fidel pe o bucată de pînză

Un „eliberator" plin de siguranță în fața celor care-l așteptau „cu brațele deschise" (Jose Mir6 Torres, fiul lui Josă Miro Cardona, conducătorul contrarevoluției)

Los gusanos

nea anchete va exemplifica plastic profilul acestor lepădături ale istoriei.

Intîi un asasin

Ram6n Calvina, adjunctul ministrului &teba.n Ventura. N-a reuşit să-şi dezbrace de tot uniforma, aşa că e în maiou alb-murdar şi în pantaloni „leo^ pard"; are o figură lugubră de şobolan. Inainte de a i se începe interogatoriul, se dă citire unei tele^ grame pe care au trimis-o membrii gospodăriei co^ lective „Elcire Perez Gonzâles", ca:re cer pedeapsa ou moartea pentru cel care a asasinat pe luptătorul revoluţionar al cărui nume îl poartă gospodăria. !

NTREBARE: Îţi aminteşti ziua de 14 mai 1951?

CALVINO: Nu, *senor.*

INTREBARE: Nu-ţi aminteşti asasinarea lui Mario Carillo?

CALVINO: Nu, *seiior.*

INTREBARE: Îţi aduci aminte de ziua de 9 apri^ lie 1958 ?

CALVINO : Parcă da. Parcă era o grevă... şi-mi aduc aminte de nişte împuşcături în cartierul Ve^ dado, în urma cărora parcă a murit Marcelo Sa^ lado. Da', n-am tras eu, a tras un locotenent.

INTREBARE : Martorii spun că dumneata ai tras.

CALVINO: Nu, *senor,* eu n-am tras. Eu nici n--a^ veam revolver.

INTREBARE : Şi nu-ţi aduci aminte de negrul Abreu Fontân şi de Julio Alvarez şi de Manuel Aguiar pe care i-ai asasinat?

CALVINO: Nu eu, alţii, un ofiţer, nu mai ţin minte cum îl cheamă.

Şi asasinul, leoarcă de sudoare, minte. Sosește o t.elegramă din Bejucal, în care locuitorii cer pedeapsa cu moartea; asasinase aici cîteva zeci de tineri. CALVINU : În viaţa mea n-am fost la Bejucal.

Din sală se ridică muncitorul Octavio Luit, care vine în faţa lui Calvina :

- Îţi aduci aminte de mine? Cum mă loveai cu

biciul, cum mi-ai smuls unghiile ?
CALVINO: *Nu-mi* aduc aminte.

Se ridică femei, îi aruncă în faţă asasinului fapte, miliţiana Maria Elena cere să facă parte din pluto^ nul de execuţie. Indignat, preşedintele ii spnne :

- O singură dată în viaţă, Cailvifio, ai demnitatea de-a răspnnde, recnnoaşte-ţi crimele!

CALVD'JO: N-am participat în mod direct la nici o crimă.

Un siquitrillado ++++++++++++++++++++++++++++

Juan Montalvo Iniguez, fercheşul moşier de odi^ nioară, e abătut, neras, poartă o cămaşă americană cu tot felul de figuri geometrice, femei goale ; mai lipsesc : un bici, harta fostei sale moşii, ca să se poată spune că Montalvo e îmbrăcat în stema idealurilorr sale.

Montalvo „e de acord" cu toate legile revoluţionare, absolut cu toate, chiar cu reforma agrară ; el „ştia" cît de bun e guvernul revoluţionar, „ştia" că poporul îl susţine; „ştia" absolut totul, mai ales că fugise din Cuba abia în februarie 1961... Declara^ţiile mercenarului-moşier, din care voi reproduce cîteva fragmente, sînt unul dintre cele mai elocvente documente ale turpitudinii umane ; seamănă cu cevp. inform, lipicios, cleios, murdar, greţos ...

PRIZONIERUL: Păi, eu am venit cu ideea de-a elibera Cuba. O idee greşită, dar am venit cu această idee.

INTREBARE: Şi ce aveai dumneata în Cuba îna^ inte de-a fugi în S.U.A. ? Din ce trăiai?

PRIZONIERUL : Păi, familia mea avea moşii. Cîteva mici şi una mare.

INTREBARE : Deci voiai să lupţi împotriva refor^ *mei* agrare?

PRIZONIERUL : Ar putea părea că e a.şa, dar nu e ; eu pnn patria înaintea intereselor economice.

INTREBARE : Atunci de cine voiai dumneata să eli^ berezi Cuba ?

++++++++++++++++++++++++++++ Expropriat.

RASPUNS : Acum văd că de nimeni, claT după cîte ne-au spus acolo, aici era haos, lume.a aştepta să venim. ..
INTREBARE: Cînd ai fugit din Cuba?
RASPUNS: ln februarie 1961.
!NTREBARE: Şi, înainte de februarie '61, ce părere aveai dumneata de cele ce realizase în Cuba gu^ vernul revoluţionar ?
RASPUNS : Că erau multe lucruri constructive.
INTREBARE : Şi din februarie pînă în aprilie ţi-ai schimbat părerile ? Ţi s-a făcut vreo „spălătură de creier"?
RASPUNS : Acela care nu se înscrie e considerat un laş.
INTREBARE : A, decL e o problemă de valoare mo^ rală?
RASPUNS : Şi de mentalitate.
INTREBARE: Deci, ţi-a fost schimbată mentalita^ tea din februarie pînă în martie. Dumneata ai lu^ crat înainte ?
RASPUNS : Păi, vă spusei că familia mea avea nişte moşioare şi restul...
INTREBARE : Cit de mare era moşia ?
RASPUNS : 900 de *caballerias.*
INTREBARE: Ţi-ar fi plăcut o revoluţie care să nu fi împărţit moşiile de 900 de *caballerias?*
RASPUNS: *No,* mi-ar plăcea o reformă agrară care să âmpartă moşiile, dar să aibă grijă şi de moşieri.
lNTREBARE : Îţi place că revoluţia a isprăvit cu discriminarea rasială ?
RASPUNS : E o idee magnifică.
lNTREBARE : Îţi place că revoluţia a pus capăt domniei monopolurilor nord-americane?
RASPUNS : Cred că e un lucru minunat.
INTREBARE: Dumitale îţi place că revoluţia a pus capăt analfabetismului?
RASPUNS : E una dintre cele mai tn.inunate măsuri ale revoluţiei.
INTREBARE: Îţi place că revoluţia a i.n:fiinţat gos^ podării colective şi cooperative agricole ?
RASPUNS : Văd cu ochi buni toate astea.
INTREBARE : Îţi pare bine că revoluţia a dat Cu^ bei

o politică independentă, care răspunde intere^ selor naţionale ale poporului nostru ?
RASPUNS : E o măsură minunată şi curajoasă.
INTREBARE: Îţi pare bine că Revoluţia Cubană a devenit un exemplu pentru toate popoarele din America Latină ?
RASPUNS: Văd cu ochi foarte buni acest lucru.
INTREBARE: Vezi cu ochi buni acest lucru! În cazul, cu totul ipotetic, în care dwnneavoastră aţi fi pus mina pe putere, ce-aţi fi făcut ? Ce-aţi fi făcut cu păminturile care azi sînt în gospodării colective, în cooperative sau aparţin micilor pro^ ducători?
RASPUNS : În Miami mi-au spus că se vor lua măsuri.
!NTREBARE : Ce fel de măsuri ?
RASPUNS: Nu *mi* s-au precizat ce fel de măsuri.

Din întrebări şi răspunsuri mai reiese că Montalvo mai demult, la un chef, a împuşcat un chelner ; fa^ milia lui, „care poseda nişte moşioare", a plătit ju^ decătorii şi criminalul de drept comun a scăpat, după doi ani de detenţiune uşoară.

Pînă la urmă, Montalvo a intonat melodia banală: „Am fost înşelat, am fost îmbarcat cu sila" etc., etc.

Lamentabilele zdrenţe umane n-au nici măcar cu^ rajul să-şi apere deschis concepţiile ; cei ca.re îna^ inte de zdrobirea intervenţiei spumegau la radio Swan împotriva „comunismului", a femei.lor puse în comun, a copiilor duşi în Rusia şi China, „s-au trans^ format", după 72 de ore de contact direct cu poporul cuban, în nişte înflăcăraţi adepţi ai revoluţiei, nişte victime care au fost prinse cu lasso-ul, îmbrăcate în uniforme *serpiente tropical* ca într-o cămaşă de forţă, şi azvîrliţi pe *Playa Gir6n.*

Laşitatea asasinului e universală ; hitleriştii cu mucii îngheţaţi sub nas şi labele înfăşurate în co^ voare, care ridicau mîinile la Stalingrad, scinceau şi ei cu multă convingere: „Hitler Kaputt !"

Un „păstor *al sufletelor"*

El padre Las *Heras,* a fost prins :purt.îrnd

„glorioasa" uniformă pătată, luptînd cu arma în mînă.
INTREBARE : Cu ce te ocupi dumneata ?
LAS RERAS : Sînt un om al religiei, preot catolic.
INTREBARE : Aş dori să ştiu dacă profesiunea dumitale e compatibilă cu invadarea patriei noastre?
LAS RERAS : M-au înhăţat cu sila în Guatemala, am vrut să fug, dar pe alţii care au fugit i-au prins şi i-au băgat în închisoare şi de alţii nu se ştie nimic. Eu am fost înşelat ...
INTREBARE: Nu-ţi fac nici o impresie femeile şi copiii care au fost ucişi ?
LAS HERAS : Eu n-am mitraliat pe nimeni şi mă căiesc sincer şi declar poporului cuban că sînt gata să-mi răscumpăr ...
INTR"EBARE : Dumneata crezi că Revoluţia Cubană este de acord cu doctrina creştină ?
LAS RERAS : Da. desigur, complet de acord. Fidel Castro a spus că era o revoluţie a celor umili, pen^ tru cei umili. .. eu mi-am dat totdeauna seama de asta. Dar m-au înhăţat şi mi-au oferit 500 de do^ lari pe lună, dar preoţii catolici yankei nu m-au invitat niciodată la masă ... Eu am vizitat mai multe centre de instrucţie, dar eu nu ştiam că *los mu^ chachos,* care se antrenau acolo, vor lupta.
lNTREBARE : Bine, dar dumneata ai fost paraşutat. Cine te-a instruit ?
LAS RERAS: Nu ştiu cum îl cheamă ... Şi eu aveam un pistol mitralieră, dar numai din curiozitate. Ca^ librul 45.

Cîţiva *„gusanitos"*

Carlos de Varona : tinerel, slab, limfatic, oche^ lari cu ramă groasă şi mustăcioară cuceritoare. Fiul lui Tony de Varona, „ministru" în guvernul organi^ zat de Agenţia Centrală de Investigaţii (condusă pînă nu de mult de faimosul Allan Dulles), fost ministru în guvemul Prio, autorul moral al devastării sindi^ catelor şi al asasinării muncitorilor.

Carlito a venit în Cuba să-l „reprezinte" pe taică-său ; el a cîntat cun6scuta melodie : „am fost înşe-

lat, credeam că miliţiile şi armata revoluţionară se vor uni cu noi" ; presat cu întrebările, a recunoscut că singura lor speranţă era o intervenţie directă a Statelor Unite.

Carlos Rivero Collado, fiul lui Andres Rivero, prim-ministru al lui Batista, a venit „ca să nu rămînă pe de lături" : „Am fost înşelat de propaganda mincinoasă care se face la Miami."

Cam aşa arată profilul „moral", social şi intelec^ tual al mercenarilor.

În virtutea tuturor legilor în *vigoare* în lumea ci^ vilizată a secolului al XX-lea, mercenarii şi spionii, agenţii unei puteri străine, instruiţi şi înarmaţi de o putere străină, urmărind reîntronarea doIIUliei unei puteri străine în Cuba, urmau să-şi ispăşească vina la zidul de execuţie. În timpul interogatoriilor publice, cîţiva, cu nervii mai slabi, au zbierat : „Nu mai lun^ giţi, împuşcaţi-ne ! Cerem lui Fidel să fim împuş- caţi !" Aveau conştiinţa vinovăţiei, sau dacă nu, ştiau în mod sigur ce-ar fi făcut ei într-un caz asemănător.

Guvernul revoluţionar a propus însă S.U.A. să-i predea pe toţi mercenarii (în afară de criminalii de război batistieni, ca.re au fost executaţi), în schimbul a 500 de tractoare, răscumpărare minimă pentru uria^ şele daune materiale cauzate de intervenţie.

Un grup de 10 mercenari de vază, cu posturi de răspundere în consiliul viermilor în exil, au fost eli^ beraţi „pe cuvînt de onoare", deşi nimeni nu-şi făcea iluzii în ceea ce priveşte onoarea lor, şi au ple^ cat să ducă tratative cu stăpînul, cu *el amo.*

Şi atunci a început spectacolul : babele isterice din Legiunea Americană, diversele Fiice ale lui Je^ hova, Surorile lui Cristos, imaculatele persoane în^ scrise în cunoscuta asociaţie de ajutor mutual nu^ mită Ku-klux-klan, senatori americani şi pînă la urmă domnul John Kennedy, au izbucnit într-un unanim Ul'let de oroare : OOOOMUUUUL ! THE MAN ! Finalitatea ultimă a creaţiei divine să fie preţuită în tractoare !

S-au găsit indivizi, care ocupă posturi importante,

să vorbe.ască de cinism, să-şi permită să amintească că. la sfirşitul războiului naziştii propuseseră un schimb : evrei contra camioane. Răspunsul aspru şi plin de demnitate nu s-a lăsat aşteptat.

Fidel Castro declară :

„Departamentul de Stat al S.U.A. a declairat că: S.U.A. vor acorda cea mai mare consideraţie eJGpe^ dierii permiselor necesare pentru exportarea de bul^ dozere în Cuba„. În aoelaşi timp, Departamentul de Stat afirmă, în declaraţia sa oficială, că guvernul S.U.A. este pe deplin c.o~tient de cinismul acestui troc, care egalează tractoare cu vieţi omeneşti şi ac^ ţionează în acest caz *din motive pur umanitare .*

. „Guvernul S.U.A. nu are dreptul moral d~ vorbi de cinism şi de-a invoca motive umanitare.

Cinice şi criminale sînt actele guvernului S.U.A. care violează toate normele dreptului şi moralei în^ ternaţionale, organizind, finanţînd, înarmînd şi con^ ducînd expediţia mercenarilor invadatori împotriva micului şi paşnicului popor cuban.

Cinic a fost guvernul S.U.A. pictind avioane ame^ ricane cu insignele forţei aeriene revoluţionare, lan^ sînd fără avertisment asupra aeroporturilor noastre civile şi militare un atac brutal care a costat vieţi omeneşti şi suferinţe nenumărate.

Cinic a fost guvernul S.U.A. cînd, după toate aceste negări publice, şi-a asumat public responsabilitatea pentn'.i invazie.

Cinici sînt purtătorii de cuvînt ai S.U.A. cirul fac imposibile comparaţii între evreii nevinovaţi şi lip^ siţi de apărare, persecutaţi de nazişti şi între merce^ narii trădători, care, în serviciul unei puteri străine, au invadat Cuba, vărsînd sîngele eroic al poporului nostru, ca şi cum ar vrea să facă lumea întreagă să uite că nazismul, cu toate pericolele şi ororile sale, a fost ajutat să renască în Germania Federală, chiar de către S.U.A„ sau ruşinea fără margini că un ofiţer nazist este aZii şeful soldaţilor nord-americani în N.A.T.O .

... Declaraţia preşedintelui Kennedy ar fi cel mai bun docwnent pentru a acuza de înaltă trădare pe invadatori, înaintea oricărui tribunal din lwne. Şi crima de înaltă trădare e universal pedepsită cu moartea. Cu falsa acuzaţie de înaltă trădare guver^ nul S.U.A. a executat pe soţii Rozenberg.

Pentru a nu trimite la zidul de execuţie pe cei 1 200 de mercenari trădători, guvernul revoluţionar a trebuit să utilizeze cu poporul cuban toată autori^ ta:tea sa, explicincl - în discuţii publice cu viermii care se aşteptau la pedeapsa cea mai aspră - crite^ riul guvernului de a fi generos cu cei care au fost servitorii agresorului străin.

Guvernul revoluţionar nu concepe negocierile ini^ ţiate ca un schimb, ci ca pe o indemnizaţie. Această indemnizaţie de 500 de tractoare ar compensa naţiu- nii cubane pagubele materiale pe care le-au cauzat invadatorii şi aviaţia yankee, şi nu vieţile luptătorilor noştri căzuţi, femeile şi copiii asasinaţi, pe care n- ar putea să-i plătească tot aurul tezaurului din S.U.A. Aceasta va rărnîne o datorie permanentă a imperia^ lismului faţă de poporul cuban.

Dacă însă se încăpăţinează să considere un schimb ceea ce este în realitate o indemnizaţie pentru pa^ gube materiale, guvernul revoluţionar va opri ime^ diat negocierile.

Dacă guvernul Kennedy doreşte să realizeze un adevărat schimb, noi sîntem gata să-l efectuăm. Gu^ vernul revoluţionar este dispus să schimbe pe cei 1 200 de viermi invadatori cu un nwnăr egal de de^ ţinuţi politici portoricani, nicaragueni, guatemalezi, nord-americani şi spanioli antifascişti, condamnaţi la mai mult de 5 ani închisoare, incluzînd pe cubanul Francisco Molina §§§§

Fidel servește O lecție de politețe unui polițist american, care încearcă să-l împiedice de-a sa^ luta publicul new-york-ez ieșit în întîmpinarea sa. Ca de obicei „democrația yankee" e foarte sigură de sine !

Venceremos !" miting la Havana

Campos **********, condamnat la ocnă pe viaţă şi închis de mulţi ani.

Este cazul să le aducem aminte imperialiştilor yan^ kei că în lumea lor «liberă» sînt zeci de mii de deţi- nuţi politici, patrioţi adevăraţi, bărbaţi şi femei az^ vîrlite în ocne pentru că apără independenţa naţio- nală, pacea, libertatea şi democraţia : nord-americani închişi pentru ideile lor de paoe şi progres, porto^ ricani care doresc independenţa unui popor mic, guatemalezi care luptă împotriva vulgarilor agenţi şi spioni pe care S.U.A. i-a impus ca dictatori, nicara^ gueni şi spanioli care luptă împotriva lui Somoz.a şi Franco care oprimă popoarele lor de peste 20 de ani, fără ca S.U.A. să incerce nici cel mai mărunt scrupul sprijinind asasinii.

Nu i-ar fi dificil lui mister Kennedy să obţină de la aliaţii şi slugile sale din aceste ţări <::edarea acestui număr de prizonieri politici, sancţionaţi pentru fapte mult mai puţin grave din punct de vedere penal, ca să nu mai vorbim de aspectul moral, decît crima co^ misă de viermii care au atacat Cuba.

Acesta da, ar fi un gest umanitar din partea gu^ vernului S.U.A. În acest caz, Cuba este dispusă să renunţe la orice indemnizaţii materiale.

Domnul Kennedy are cuivîntul !" ††††††††††††††††††††††††††††

********** Mare luptător democrat din Puerto Rico.

†††††††††††††††††††††††††††††† Statele Unite n-au făcut, aşa cwn se spune în spaniolă, *uso* de *la palabra* ; manevra lor de- a apărea ca „binefăcători", siliţi să accepte un „troc", a fost dejucată. Mercenarii au fost daţi în judecată : li s-a retras cetăţenia cubană şi au fost obligaţi să compenseze pagubele prilejuite de interven^ ţia lor tîlhărească. Fiecare participant la invazie va trebui să verse o sumă - proporţional cu gradul vinei sale - de la 25 OOO la 500 OOO dolari, pînă la acoperirea sumei de 62 OOO OOO dolari. Cine nu va vărsa suma fixată de tribunal va fi condamnat la muncă silnică pe 30 de ani. Dacă vor vărsa sumele corespunzătoare, acuzaţii vor fi eliberaţi.

Que se acuerden de *la Sierra Y traigan sus testamentos ! No queremos guerra, no seiior ! Pero şi vienen, ya verran !* *
(Cîntec popular)

Am încercat să arăt, în cuprinsul acestei cărţi, *cine* sînt apărătorii Revoluţiei Cubane, care este pro^ filul lor moral, care le sînt idealurile : ele sînt pro^ funcl omeneşti, pentru că totdeauna în focul crincen al revoluţiilor se naşte un nou umanism, toate re^ sursele nelimitate ale popoarelor ies la iveală, cu o strălucire orbitoare ; eroismul devine fapt cotidian, obişnuit şi simplu; omul capătă o uimit.oare frumu^ seţe spirituală şi acesta e un fenomen de masă ; tot ceea ce secole de exploatare şi de umilinţă, de alie^ nare a personalităţii umane lasă în om, se izolează sau este izolat. Istoria are un mers implacabil îna^ inte şi din momentul în care popoarele îşi făuresc conştient propria lor istorie, nu există pe lume forţă capabilă s-o întoarcă înapoi : acesta este marele ade^ văr *al* secolului nostru, el îşi face drum în toate con^ ştiinţele, insufleţeşte şi îmbărbătează, el este cheză- şia făuririi unei lumi noi a bunăstării, fericirii, liber^ tăţii şi demnităţii.

Nu voi descrie faptele epice *ale* biruitorilor de la *Playa Gir6n* ; ele işi vor găsi fără îndoială cintăreţul care va putea spune cu mîndrie şi cu tot dreptul : *ARMA VIRUMQUE CANO.***

Voi reproduce doar două scrisori.

Cu cîteva ore înainte de bătălia decisivă, miliţia- nul Gil Augusto Gonzăles Morera, căzut pe cîmpul de onoare, a scris soţiei sale :

'" Să-şi amintească de Sierra
Şi să-şi aducă şi testamentul !
Nu vrem război, nu, domnule!
Dar dacă vin, vor vedea !

.„ Cint armele şi pe bărbaţii..., *Virgiliu* (Eneida).

Dragă Esther,

Pornim spre *Playa Gir6n.* Nu fi îngrijo^ rată : avem arme bune, moralul şi disciplina sînt excelente, n-o să ne poată înf.rînge, În ceea ce te priveşte, învaţă şi tu mînuirea ar^ melor; datoria ta, de asemenea, e să-ţi aiperi Patria. Pentru că Patria eşti tu, Mary, Nel^ son, Elena, Patricio şi eu. Părinţii trebuie să vegheze asupra fericirii copiilor lor ; cred că *mi-am* făcut această datorie şi tu, ori.oe s-ar întîmpla, trebuie s-o continui. Îţi trimit cartea *Oamenii lui Panfilov,* citeşte de la pa^ gina 34 la 44 şi pe urmă toată oa.rtea.

Nu trebuie să-ţi spun cît te iubesc.

Gil

Şi, în sfîrşit, scrisoarea miliţienei Josefa Garcia, mama miliţianului Benjamin Moreno Garcia, care a căzut la *Playa Gir6n,* în vîrstă de 16 ani neîmpliniţi :

Eu, subsemnata Josefa Garcia, mama lup^ tătorului căzut la *Playa Gir6n,* miliţianul 262 din Batalionul 116, Benjamin Moreno Gar^ cia - ooea ce pot să spun despre Benjamin sînt următoarele : s-a născut la 17 iunie 1945. a învătat să scrie şi să citească şi cînd a îm^ plinit 15 ani, s-a înscris în miliţie. Visul său era ca în carul cînd Cuba ar *fi* atacată, să lupte cu arma în mînă. Imi spunea: „Mamă, dacă Patria mea e atacată şi mi s-ar întîm^ pla ceva, să nu plîngi ; aş vrea să-mi ocupi locul, să iei mitraliera mea şi să lupţi pentru mine."

BenJamin a participat la operaţia de cu^ răţire a viermilor din *Escambray* (2 luni), în 18 aprilie a plecat cu compania sa pînă la *Yagiiey Grande;* i-am auzit ultima dată vo^ cea la telefon, îmi spunea : . „Mamă, sîntem mobilizaţi, nu ştiu unde mergem, dar îţi spun că vom învinge ; să nu plîngi, wmea^ ză-mă

întotdeauna, ceea ce am cîştigat noi nu se poate pierde."

Ca să închei, vă voi spune că nu ştiu exact unde a căzut fiul meu, lupta a durat multe ore, nu am. văzut cum l-au îngropat, am a^ juns la *Yaguey Grande* abia după şase zile. M-am. întors la Havana şi m-am înscris tn miliţia naţională revoluţionară. Imi pare rău numai că nu am arma lui, aşa cum o dorea. Mulţumesc tuturor tovarăşilor care m-au ajutat în clipele de amară deznădejde. Voi sprijini Revoluţia Socialistă pînă la moarte.

Ştiu că sîngele copilului meu şi cel al to^ varăşilor săi n-a curs în :zadar, pentru că as^ tăzi, mîine şi totdeauna

i VENCEREMOS !

De la cea mai înaltă tribună a lumii au răsunat ou^ vmtele lui Nikita Sergheevici Hruşciov la Congre<rul al XXII-lea al P.C.U.S.

„Ridicind steagul revoluţiei populare antiimperia^ liste, poporul cuban, iubitor de libertate, şi-a curăţat pămîntul de jefuitorii străini şi de acoliţii lor. Sub steagul .revoluţiei s-au unit muncitorii, ţăranii, inte^ lectualii, precum şi păturile mijlociî de la oraşe. În aceasta rezidă unul din cele mai importante izvoare ale forţei Revoluţiei Cubane şi chez~ia dezvoltării ei continue pe drumul progresului social.

Mica insulă pierdută în largul mării a devenit acum un far nestins al libertăţii, luminînd tuturor popoa^ relor din America Latină calea spre progres.

Cuba se află departe de Uniunea Sovietică. Dar popoarele noastre sînt apropiate unul de celălalt. Ini^ mile noastre sînt alături de voi, eroi ai Cubei, care vă apăraţi independenţa şi libertatea împotriva imperia- l.ismului american, care aţi înscris pe steagul vostru de luptă ţeluri socialiste ! Poporul nostru a ajutat şi va ajuta poporul frate cuban în lupta lui sfîntă pentriu cauza sa dreaptă." """++++++++++++++++++++++++++++++

++++++++++++++++++++++++++++++ Cuba nu este singură.

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ N. S. Hruşciov, *Cu privire la Programul Partidului* Co^ *munist al Uniunii Sovietice,* Editura politică, Bucureşti, **lllftl,** p. 127.

Şi, ca încheiere, iată cuvintele eroului naţional al Cubei, Fidel Castro, rostite cu ocazia încheierii pri^ mului Congres al tineretului latino-american :

,,Zbirii imperialismului nu vă vor ierta că aţi ve^ nit în Cuba, trecînd cortina de lumină, *Za cortina de luz,* oa să descoperiţi adevărul, peste cortina de în^ famie şi calomnii pe care au înălţat-o în jurul insulei noastre. Vă vor persecuta, vor încerca să se răzbune şi poate veţi cun~te ghearele crude, sîngeroase şi sălbatice ale imperialismului. Dar nu importă : im^ perialismul e pe moarte, imperialismul se apropie de judecata din urmă. Trebuie să ştiţi cînd vă veţi vedea persecutaţi, că aici, în Cuba, sînt milioane de braţe frăţeşti care vă aşt.eaptă ; că aici, în Cuba, căminele fiilor patriei noastre sînt şi căminele dumneavoastră. Cînd înăuntrul frontierelor Patriei, zbirii în serviciul imperialismului exploatator vor voi să vă lipsească de Patrie, aici aveţi o Patrie, cu toate că datoria tu^ turor este să lupte, acolo sau aici. America e una singură : cimp de bătălie pentru libertate, cimp de luptă pentru demnitate şi adevăr. Aici sau acolo, toţi trebuie să spunem : *i Patria* o *Muerte !* ; aici sau acolo toţi vom spune pînă la urmă : ; *V enceremos !* şi vom învinge!"

In loc de prefaţă 5
Drumul 9
„ i Feliz Aiio de la Educacion !" 17
Juan ? Antonio ? Pablo ? Esteban ? 21
Dreptul popoarelor de-a transforma cazărmile în şcoli 25
„Democraţia în acţiune 33
Dansul grotesc 38
Moncada 45
„Istoria îmi va da dreptate!" 62
Inchisoarea şi exilul 78
Poporul înarmat 83
Cum devine cineva artilerist al poporului 83
„La Fiesta" 87
Granma 95
Epopeea din Sierra Maestra 112
... „Territorrio libre de Cuba" 121
„La Columna invasora" 130
,.La Fiesta (continuare) 155
Cum a ajuns Cuba, colonie americană 166
Cavalerii „regelui foarte catolic" 163
Apariţia naţiunii cubane, contradicţiile cu metropola I î7
Expansiunea teritorială a Statelor Unite 181
Lupta pentru abolirea sclaviei 185
„La Guerra Grande" 190
Pătrunderea capitalului nord-american 197
Grupări muncitoreşti şi societăţi negre 198
Expediţia Fernandina 200
Războiul din 1895 202
„Ajutorul" american 213
. Jefuirea independenţei 220
Urmările intervenţiei 225
Primii 25 de ani ai republicii 232
Revoluţia din 1933 236
Jefuirea revoluţiei 244
„Ay, cubanos ! El Amor al semejante" 247
Jose Marti 26()
„Ciudad escolar" 276
O viaţă banală 230
Incă o viaţă banală 282
Simţul frumosului 285
Conrado Benitez 290
i Pared6n ! 296
Plecarea 303
Playa Gir6n 305
i Cuba no esta soia ! 332

Redactor responsabil: GH. BUZATU
Tehnoredactor : C. VULCANESCU

Dat la cules 3.03.l96Z. Bun de *tipar 5.05.196Z.*
Apdrut 1962 Comanda nr. 5767. Tiraj *ZOZOa.*
Broşate *19.100 Legate 1100.* Hfrtfe semlvellnd
de *65 gfm', 84DX1080/32. Colt editoriale 16.5.*
Colt de *ttpar 21.* Planşe 7 *A. 0115* C. Z.
pentru btbllotecile mtcl 8 *(R).*

***** - Cine ştie ?

•***** - Pentru că acolo oamenii pun iute mina pe pistol.

• E ceva, nu?